

Great America Brokers

Liquor Stores & Gas Stations
Available in Michigan State
At Good Price

Call: Ladi Multani
Ph: 517-204-4171

At Your Service for Your
hassel free Travel needs 24/7

HM World Travel & Tours

3530 W. Peterson Ave, Chicago, IL 60659
Cell: 773-817-1443, TEL: 773-942-6056
FAX: 773-942-6004, Email: hmworldtravel@yahoo.com

ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਧਰਮ ਭਾ ਜੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ
ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ ਅਮਨਟੈਲ

AMANTEL.COM

\$100 'ਚ 126 ਘੰਟੇ

ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰੋਗੇ ਉਨੇ ਹੀ ਮਿੰਟ ਕੱਟੇ ਜਾਣਗੇ (7560 ਮਿੰਟ)

Customer Service 24/7 ਟੌਲ ਫਰੀ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ
1-888-652-6268, 732-983-4332/4333

Twelfth Year in Publication

ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ

Price 50¢

Email: punjabtimes1@sbcglobal.net

www.punjabtimesusa.com

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 12, Issue 20, May 14, 2011

20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074

Ph: 847-359-0746, Fax: 847-705-9388

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ: ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 'ਕਾਰਨਾਮੇ' ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹਫ਼ਤੇ 'ਚ ਦੋ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ 'ਆਊਟ'

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਖਰੀ ਵਰ੍ਹੇ 'ਕਾਰਨਾਮੇ' ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਦੋ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਚ ਘਿਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਜਾਨ

ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਕੁਝਿਕੀ 'ਚ ਫਸੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਿਰੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਉਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਦੀ ਤਾਬਝਤੋਂ ਹਮਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਕੇ ਮੁੜ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਅਸਲ 'ਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੰਡ ਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਖੁਦ ਹੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਚੱਕਰਵਿਊ 'ਚ ਘਿਰ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਪੰਜ ਵਰ੍ਹੇ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਬੜਾ ਬੋਚ-ਬੋਚ ਕੇ ਆਪਣਾ ਦਾਮਨ ਬਚਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਆਖਰੀ ਵਰ੍ਹੇ ਸਭ ਕੁਝ ਬੇਨਕਾਬ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕ ਤੇ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੰਡਲ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਵੱਲੋਂ ਜਲੰਧਰ 'ਚ ਇਕ ਹੋਟਲ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਵੰਡ ਕੇ ਲੋਕ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕਈ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਬੇਨਕਾਬ ਹੋ ਗਏ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.) ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਖ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਕੱਤਰ ਰਾਜ ਖੁਰਾਣਾ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣਾ ਪਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਖੁਰਾਣਾ ਦੂਜੇ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

1992 'ਚ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਢਾਹ ਰਹੇ ਹਿੰਦੂ ਕਾਰ ਸੇਵਕ

-ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਵਿਵਾਦ-

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਝਟਕਾ

ਜਗ੍ਹਾ 3 ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚ ਵੰਡਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਕਰਾਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 13 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਲਖਨਊ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਅਯੋਧਿਆ 'ਚ ਝਗੜੇ ਵਾਲੇ ਰਾਮ ਜਨਮ ਭੂਮੀ-ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ 'ਹੈਰਾਨੀਕ੍ਰਮ' ਦੱਸਦਿਆਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਮਲ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਧਾਰਮਿਕ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਵੰਡਣਾ ਬੜਾ ਹੀ ਅਦਭੁੱਤ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ 2.77 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਵੰਡ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਨੇ ਵੀ ਵੰਡ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵੰਡ ਉਪਰੰਤ ਹਿੱਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਦਰਖਾਸਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ-ਜਸਟਿਸ ਅਫਤਾਬ ਆਲਮ ਤੇ ਆਰ. ਐਮ. ਲੋਧਾ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਇਸ ਝਗੜੇ ਵਾਲੀ ਧਾਰਮਿਕ ਥਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੀ 67 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੇਂਦਰੀ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

CBI ਨੇ ਕਾਲੀਆ ਤੇ ਸਵਰਨਾ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਗਿੱਛ ਕੀਤੀ.. ਇੱਕ ਖਬਰ

ਟੋਨੀ ਕਲੇਰ

*Auto *Home
*Business
*Workers
Compensation

ਆਟੋ, ਘਰ ਤੇ ਬਿਜਨਸ
ਦੀ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਚੰਗੇ ਭਾਅ
ਉਤੇ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ
ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ

Gurjinder Dimple
Insurance Agent
License #537993

ਫਰੀ ਕੋਟੇਸ਼ਨ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

Ph: 517-499-4883

Fax: 517-993-5755, gurjindersingh@att.net.
2681 Loon Ln, Okemos, MI 48864

Worldwide Travel, Inc.

Call for special fares

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਦਿੱਲੀ, ਬੰਬੇ

734-525-7304 ਜਾਂ 800-504-3044

ਵਾਜਬ ਰੇਟ, ਵਧੀਆ ਸਰਵਿਸ

**Ad Space
Available**

Call: 847-359-0746

Fax: 847-705-9388

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ

2341 ਵੈਸਟ ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ 60659, ਫੋਨ: 773-274-6969

ਮਹਾਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ

28 ਮਈ 2011 (ਸਨਿਚਰਵਾਰ)

ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀਓ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ, ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ, ਸਾਊਥਬੈਂਡ, ਮਿਲਵਾਕੀ, ਡਿਟਰਾਇਟ, ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਜ਼, ਮਸਕੀਗਨ, ਜੈਕਸਨ, ਫਲਿੰਟ, ਸਾਗੀਨਾਅ, ਕੈਲਮਜੂ, ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ, ਬੈਂਟਨ ਹਾਰਬਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੂਰ ਨੇੜੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਵਿਸਾਖੀ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ (ਸਿੱਖ ਪਰੇਡ) ਆਉਂਦੀ 28 ਮਈ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਇਥੇ ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ ਉਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਅਰੰਭ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਪਰੰਤ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ ਤੋਂ 1:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਰਿਜ/ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਵੈਸਟਰਨ ਐਵਨਿਊ ਉਤੇ ਵੈਰਨ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਉਪਰੰਤ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 1:30 ਵਜੇ ਤੋਂ 4 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਥ ਰਾਗੀ, ਢਾਡੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੇ। ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤੇਗਾ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਏਵਨ ਕਾਰਪੈਟਸ
ਫੋਨ 773-988-6181

ਹੈਪੀ ਸਿੰਘ ਹੀਰ
ਫੋਨ 630-205-6575

ਲਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੋਮਲ
ਫੋਨ 847-674-9074

ਨਿੱਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਫੋਨ 630-688-3570

ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਫੋਨ 847-226-2515

e-mail: chicagosikhprade@yahoo.com

ਸਹਿਯੋਗੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ: ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ), ਇਲੀਨਾਏ ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸੈਂਟਰ, ਫ੍ਰੀਟਨ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ), ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਆਈਲੈਂਡ ਲੇਕ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ), ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਥਾਣਾ, ਸਾਊਥਬੈਂਡ, ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਘਰ ਫੋਰਟਵਿਨ, ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਆਫ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ, ਓਕ ਕਰੀਕ (ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ), ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ (ਬਰੁੱਕ ਫੀਲਡ), ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ (ਮਿਡਲਟਨ), ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ (ਇੰਡੀਆਨਾ), ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਇੰਡੀਆਨਾ), ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ (ਮਿਸ਼ਵਾਕਾ), ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਕੈਂਟਨ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ), ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਗਰੀਨਵੁਡ (ਇੰਡੀਆਨਾ), ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਆਫ ਮਿਸ਼ੀਗਨ (ਪੋਰਟਏਜ਼), ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਵੈਸਟ ਮਿਸ਼ੀਗਨ (ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਜ਼), ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ (ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ), ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਮਸਕੀਗਨ, ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਇੰਡੀਆਨਾ), ਮਿਡਵੈਸਟ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਸਿੰਘ ਸਭਾ (ਸਾਗੀਨਾਅ), ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਿੱਖਸ, ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ-ਫਲਿੰਟ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ), ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਕੈਲਮਜੂ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ), ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਓਹਾਇਓ), ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਓਹਾਇਓ), ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਆਫ ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ (ਇੰਡੀਆਨਾ), ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਰੋਚੈਸਟਰ ਹਿੱਲਜ਼ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ), ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਆਫ ਮੈਡੀਸਨ ਹਾਈਟਸ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)

ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ, ਯੂ ਐਸ ਏ

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ
ਪ੍ਰਧਾਨ, ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ

ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ
ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ, ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਲਚੈਨ ਸਿੰਘ ਚਰਕ
ਮੈਂਬਰ, ਕਾਂਗਰਸ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ
ਇੰਚਾਰਜ ਪੰਜਾਬ, ਬਿਹਾਰ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਪ੍ਰਧਾਨ, ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਆਗੂ ਸ. ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਦਾ ਦਿੱਲੀ ਧੰਨਵਾਦ ਅਤੇ

ਸ. ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਵਧਾਈ

ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸ. ਢਿਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇਕ ਨਵੀਂ ਰੂਹ ਫੂਕਣਗੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਇਕ ਕਰ ਦੇਣਗੇ।

ਸ. ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਕਾਂਗਰਸ

ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਲੱਖਣ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਡੀ ਸੀ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ, ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸੀਹਰਾ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖੰਗੂੜਾ, ਸਤਨਾਮ ਮਿਨਹਾਸ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਣਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਗਿੱਲ, ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਯਸ਼ਪਾਲ ਮਾਇਰ, ਅਜਮੇਰ

ਸ਼੍ਰੀ ਕੇਵਲ ਢਿਲੋਂ ਨਾਲ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ, ਯੂ ਐਸ ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਲੱਖਣ

ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ, ਨੀਲ ਕੰਠ ਸ਼ਰਮਾ, ਹੈਪੀ ਹੀਰ, ਲੱਕੀ ਸਹੋਤਾ, ਜੱਸੀ ਸਹੋਤਾ, ਲਵ ਕੁਮਾਰ ਮਿਨਹਾਸ, ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਸੰਜੀਵ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲੂ, ਜਿੰਦਰ ਬੈਨੀਪਾਲ, ਪੀਟਾ ਸਹੋਤਾ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਜੱਸੀ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਨਾਜ਼ਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਭੱਟੀ, ਪਰਮਜੀਤ ਖੰਗੂੜਾ, ਰਛਪਾਲ ਖੰਗੂੜਾ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਆਲ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਕਾਲਾ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲਾ।

ਮਿਲਵਾਕੀ, ਵਿਸਕਾਂਸਿਨ ਕਾਂਗਰਸ

ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ (ਪ੍ਰਧਾਨ), ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ (ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ), ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧਰ, ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ, ਸਤਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੌਪੀ, ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਪਾਰਾਏ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਲਕੁ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ।

ਇੰਡੀਆਨਾ ਕਾਂਗਰਸ

ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਿੱਜਰ, ਪ੍ਰਿਥਪਾਲ ਸਿੰਘ ਘੋਤੜਾ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਿੱਜਰ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ, ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਲਾਡੀ, ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ, ਚਤਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਿੱਜਰ।

ਓਹਾਇਓ ਕਾਂਗਰਸ

ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਓਹਾਇਓ), ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁੱਖੀ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੈਪੀ (ਡੇਅਟਨ), ਰੂਬੀ (ਡੇਅਟਨ), ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਾਸਟਰ (ਡੇਅਟਨ), ਸੁਖਵੀਰ ਸੁੱਖੀ, ਹਰਬੰਸ ਗਿੱਲ, ਅਮਨਦੀਪ ਧਾਰਨੀ, ਸੁਖਦੇਵ ਰਕਬਾ, ਚਮਕੌਰ ਚੱਕਰ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ-ਸਕੱਤਰ।

ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਕਾਂਗਰਸ

ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹੀ, ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੂਰ, ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ।

ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਕਾਂਗਰਸ

ਲਾਲੀ ਧਾਲੀਵਾਲ ਅਤੇ ਪਾਲੀ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਕਰਨ ਗਿੱਲ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਬਾਠ, ਪਲਵਿੰਦਰ ਬਾਠ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਹੇਅਰ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ ਤੇ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਗਿੱਲ।

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ।

ਸ਼ਿਅਟਲ

ਚੰਨਾ ਆਲਮਗੀਰ, ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਮੈਰੀਪੁਰ, ਡਾ. ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ, ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਜੱਸੀ ਸਪਰਾਏ, ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਧਾਲੀਵਾਲ ਝਲਵਾਣਾ, ਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ

ਮਿਸੀਸਿਪੀ ਕਾਂਗਰਸ

ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਆਦਰ ਮਾਨ, ਚੰਦਰਪਾਲ ਖੁਰਾਣਾ, ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਅਰੋੜਾ, ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਿੰਦਾ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦ, ਨੀਲਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ।

ਅਰਕਨਸਾਸ ਕਾਂਗਰਸ

ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ, ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸੋਮਲ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਰਾਜਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ।

ਸੇਂਟ ਲੂਇਸ (ਮਿਜ਼ੌਰੀ)

ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅ (ਅਮਰੀਕਾ) ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ 11 ਮੈਂਬਰੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਇਕਾਈ ਦੀ ਕੌਮੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਕਾਈ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਸ. ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਖੜੋਂਦ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 11 ਮੈਂਬਰੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਇਕਾਈ, ਸ. ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ, ਸ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧਰ ਮੈਂਬਰ ਨਿਊ ਯਾਰਕ, ਸ. ਦੀਪਦਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਮੈਂਬਰ ਓਰੇਗਨ ਸਟੇਟ, ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਮੈਂਬਰ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ, ਸ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਮੈਂਬਰ ਨਿਊ ਜਰਸੀ, ਸ. ਰਮਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਮੈਂਬਰ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ, ਸ. ਇੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੈਂਬਰ ਸਿਆਟਲ ਅਤੇ ਸ. ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਖੜੋਂਦ ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਲੋਅਰਥ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੂਨ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਸਟੇਟਾਂ ਦੇ ਯੂਨਿਟ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਡਾਕਟਰਾਂ 'ਚ ਤਿੰਨ ਭਾਰਤੀ

ਲੰਡਨ: ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ 50 ਡਾਕਟਰਾਂ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਭਾਰਤੀ ਡਾਕਟਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਚੋਣ ਡਾਕਟਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ 'ਪਲਸ' ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਭਾਰਤੀ ਡਾਕਟਰ ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਮਲੇਸ਼ ਖੁੱਟੀ, ਚਾਂਦ ਨਾਗਪਾਲ ਤੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਚਾਂਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਲਾਲ ਸਿੰਘ, ਕੇਵਲ ਢਿੱਲੋਂ ਤੇ ਰਾਣਾ ਸੋਢੀ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਲੰਮੀ ਉਡੀਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਖਰ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੱਤ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਅੱਠ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ, ਸੱਤ ਮੈਂਬਰੀ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਕਮੇਟੀ, 33 ਮੈਂਬਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਲਈ 17 ਪੱਕੇ ਇਨਵਾਇਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਗੁਲਚੈਨ ਸਿੰਘ ਚਰਕ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਸੂਚੀ ਤਹਿਤ ਲਾਲ ਸਿੰਘ, ਚੌਧਰੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਰਾਣਾ ਕੰਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਅਸ਼ਵਨੀ ਸ਼ੇਖਰੀ, ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰੀਆ ਤੇ ਰਾਣਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਨੂੰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੋਨੀ, ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ, ਅਰਵਿੰਦ ਖੰਨਾ, ਹਰਮਿੰਦਰ ਜੱਸੀ, ਰਮੇਸ਼ ਡੋਗਰਾ, ਅਰੁਣਾ ਚੌਧਰੀ, ਵਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਤੇ ਫਤਿਹ ਜੰਗ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਵਿਚ ਜੁਗਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਸ਼ਹਿਰੀ), ਹਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਲਾ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਦਿਹਾਤੀ), ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਨੂੰ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਧਰਮ ਪਾਲ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ ਨੂੰ ਤਰਨਤਾਰਨ, ਅਰੁਣ ਵਾਲੀਆ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ (ਸ਼ਹਿਰੀ), ਚੌਧਰੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ (ਦਿਹਾਤੀ), ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਰ ਨੂੰ ਕਪੂਰਥਲਾ, ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਾਮ ਅਰੋੜਾ ਨੂੰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ, ਸੁਖਬਿੰਦਰ ਸੈਣੀ ਨੂੰ ਰੋਪੜ, ਗੁਰਦਾਸ ਗਿਰਧਰ ਨੂੰ ਮੁਕਤਸਰ, ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਬਠਿੰਡਾ (ਸ਼ਹਿਰੀ),

ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਲਾਰੀਆ ਨੂੰ ਬਠਿੰਡਾ (ਦਿਹਾਤੀ), ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੱਗੇਵਾਲ ਨੂੰ ਮਾਨਸਾ, ਜਗਦਰਸ਼ਨ ਕੌਰ ਨੂੰ ਮੋਗਾ, ਸੁਭਾਸ਼ ਗਰੇਵਰ ਨੂੰ ਸੰਗਰੂਰ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧੌਲਾ ਨੂੰ ਬਰਨਾਲਾ, ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਗੁਪਤਾ ਨੂੰ

ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ, ਲਾਲ ਸਿੰਘ, ਅਰਵਿੰਦ ਖੰਨਾ ਤੇ ਕੇ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ 33 ਮੈਂਬਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਵਿਚ ਸਲਾਮਤ ਮਸੀਹ, ਸੁਨੀਲ ਦੱਤੀ, ਪ੍ਰਵੀਨ ਚੌਪੜਾ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਰਸੀ, ਤ੍ਰਿਪਤ

ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਰਮਨ ਭੱਲਾ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਚੰਦ ਬੈਂਸ, ਕੁਲਦੀਪ ਨੰਦਾ, ਪਵਨ ਅਦਿਆ, ਸੰਤੋਸ਼ ਕਟਾਰੀਆ, ਰਾਮ ਲੁਭਾਇਆ, ਤੇਜਿੰਦਰ ਬਿੱਟੂ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਮਹੇ, ਰਾਕੇਸ਼ ਪਾਂਡੇ, ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ ਢਿੱਲੋਂ, ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ, ਹਰਚੰਦ ਕੌਰ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਜਗਰਾਈ, ਮਾਈ ਰੂਪ ਕੌਰ, ਸੁਰਜੀਤ ਧੀਮਾਨ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬੋਲੀਆਂ, ਰਣਇੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਾਲੀ, ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਧਰਮਸੇਤ, ਰਜੀਆ ਸੁਲਤਾਨਾ, ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਗੋਇਲ, ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ, ਰਿਪਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਲਖਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ, ਘਣਸ਼ਿਆਮ ਗੁਪਤਾ, ਵਿਜੇ ਸਾਥੀ ਤੇ ਈਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੈਂਬਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਇਨਵਾਇਟੀਜ਼ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰ, ਅਵਤਾਰ ਹੈਨਰੀ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾ, ਗੁਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਧਰਮਪਾਲ ਸੰਭਰਵਾਲ, ਐਮ.ਐਮ. ਕਚੀਮਾ, ਨਰੇਸ਼ ਠਾਕੁਰ, ਹੰਸ ਰਾਜ ਜੋਸਨ, ਕਬੀਰ ਦਾਸ, ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਪੰਪੂ,

ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਹੰਸ ਰਾਜ ਗੁਪਤਾ, ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ, ਵੀਨਾ ਸੋਬਤੀ, ਮਨਜੀਤ ਝੱਲਬੂਟੀ ਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕੋਆਰਡੀਨੇਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ, ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕਾਂਗਰਸ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਅੰਬਿਕਾ ਸੋਨੀ ਤੇ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ, ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਪਰਵੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਾਲ, ਮੁਨੀਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ ਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ. ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਫਰੀਦਕੋਟ, ਪਵਨ ਦੀਵਾਨ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ (ਸ਼ਹਿਰੀ), ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਖਾ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ (ਦਿਹਾਤੀ), ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਂਬਰੀ ਨੂੰ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁਹਾਲੀ, ਪ੍ਰੇਮ ਕੇ. ਪੁਰੀ ਨੂੰ ਪਟਿਆਲਾ (ਸ਼ਹਿਰੀ) ਤੇ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਕੰਬੋਜ ਨੂੰ ਪਟਿਆਲਾ (ਦਿਹਾਤੀ) ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸੂਬਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦੀ ਆਗੂ ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਸਮੇਤ ਮਨੀਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ,

ਦੰਦਾਂ ਦਾ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਇਲਾਜ ਸਿੱਧੀ ਕਾਲ ਕਰੋ 630-479-0031

- ਇੰਸੋਰੈਂਸ ਨਹੀਂ? ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ। 20-40% ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਬੱਚੇ Invisalign (Clear Braces) ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ? ਮੁਫਤ ਮਸ਼ਵਰਾ ਲਓ।
- ਦੰਦਾਂ ਤੇ ਮਸੂਤਿਆਂ ਦੀ ਬਦਬੂ, ਖੂਨ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ? ਇਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਨਵੀਨ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਦੰਦਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ, ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰੇ ਤੇ ਚਮਕਦੇ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਅੱਜ ਹੀ ਅਪੁਆਇੰਟਮੈਂਟ ਬਣਾਓ

Fillings, Dentures, Crowns, Bridge, Veneers, Extractions, Cleaning,

Dr. Harjinder Khaira DMD & Associates

Lakestreet Dental
490 W. Lake Street, Suite 107 Roselle, IL 60172
630-894-8008

Lakeland Dental
115 E. State Rd., Island Lake, IL 60042
847-526-1920

Rising Sun Transport Roanoke, VA

ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਅਤੇ ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ

ਈਸਟ ਕੋਸਟ ਤੋਂ ਵੈਸਟ ਕੋਸਟ

*ਡਰਾਈ ਅਤੇ ਰੀਫਰ ਲੋਡ *ਲੋਡ ਚੱਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਨਹੀਂ
*ਕਾਗਜ਼ ਪੂਰੇ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤੁਰਤ ਭੁਗਤਾਨ

ਕਾਲ ਕਰੋ: ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮਥੋਂਡਾ, ਫੋਨ: 540-632-3671

ATM's & Credit Card Terminals at Lowest Prices! No Hidden Fees.

Merchant Accounts-Grocery, Motels, Limos/Taxis, Gas stations.

Credit card terminals -Verifone, Hypercom...

Transfer existing CC processing to us for lower rates.

99% approved same day. We specialize in high risk businesses.

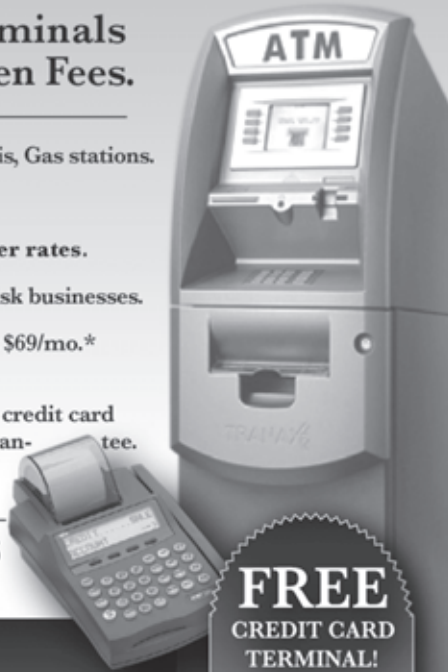
ATMs - TRANAX/TRITON/WRG, starting at \$69/mo.*
(Perfect for retail stores, hotels, gas stations, etc.)

Need Money? We provide cash advance against credit card processing with NO collateral or personal guarantee.

Online Data Corp. is a registered ISO/MSP of Wells Fargo Bank N.A.
*Credit restrictions apply.

Call SAGAR HANDA at: 773-416-8526
or 773-935-VISA, SagarATM@yahoo.com

www.GoldCoastATM.com

Bombay Wedding Events, Inc.

1075 Rankin Dr, Troy, MI 48083

Professional HD Video & Digital Photography Services

Blu Ray DVD

Dj & Dhol Services
Led Lights (Rental Free with Full service)
Custom Crystal Stage & Decorations
Chair/Table Covers

4500 ਵਰਗ ਫੁੱਟ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸ਼ੋਅਰੂਮ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰ ਅਸੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

Call Toll Free: ANIL (800) 499 4617, 586-604-6881 (Cell)
Email: info@bombayweddingevents.com, www.bombayweddingevents.com

ਸਿਰਵਾਰਨਿਆਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਗੋਲਕ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ

ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਿਡਵੈਸਟ ਇਕਾਈ ਦਾ ਐਲਾਨ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਵਲੋਂ 14 ਨੂੰ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਵਲੋਂ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਇਥੇ 14 ਮਈ ਨੂੰ ਇੰਡੀਆ ਹਾਊਸ ਸਮਾਜਬਰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ

ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ

ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮਿਡਵੈਸਟ ਇਕਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਕਾਈਆਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਘੇ ਆਗੂ ਅਤੇ ਹਾਸਰਸ ਕਲਾਕਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਹੋਣਗੇ। ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਨ ਇਸ ਮੌਕੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਗੇ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਇਕ ਬੁਲਾਰੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਸ. ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਾਇਮ ਕਲਪ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਹਦ ਉਤਸ਼ਾਹ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੁਲਾਈ ਮਹੀਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਆ ਰਹੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਹੇਠ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਟੇਟਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਇਕਾਈਆਂ

ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਟਿਵਾਣਾ ਨੇ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਨਸ਼ਾਖੋਰੀ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਜਿਸ ਦਲਦਲ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਕੋ ਇਕ ਆਸ ਦੀ ਕਿਰਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਾਰਟੀ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਲੀਨਾਏ, ਇੰਡੀਆਨਾ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਓਹਾਇਓ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਿਡਵੈਸਟ ਸਟੇਟਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ 14 ਮਈ ਨੂੰ ਹੋ ਰਹੇ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹਮ ਹਮਾ ਕੇ ਪਹੁੰਚਣ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸ਼੍ਰੀ ਟਿਵਾਣਾ ਨਾਲ ਫੋਨ 219-670-4579, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਓ ਫੋਨ 815-557-4991 ਉਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਰਾਹਤ ਫਤਿਹ ਅਲੀ ਖਾਨ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਦੀ ਮੌਤ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਗਾਇਕ ਰਾਹਤ ਫਤਿਹ ਅਲੀ ਖਾਨ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਮੈਨੇਜਰ ਚਿਤਰੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਨੇੜੇ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਿਚ ਇਕ ਕਾਰ ਹਾਦਸੇ ਦੌਰਾਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ 4 ਸਹਿਯੋਗੀ ਗੁਲਾਮ ਮੁਸਤਫਾ, ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਭਰਵਾਲ, ਮਾਰੂਫ ਅਲੀ ਅਤੇ ਦੀਪਕ ਕੁਮਾਰ ਵੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਖਾਨ ਉਸ ਵਕਤ ਬਾਕੀ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਬੱਸ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਸੀ।

ਸ਼ੋਅ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਭਾਵੇਸ਼ ਪਟੇਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਖਾਨ ਨੇ ਕਾਰ ਵਿਚ ਹੀ ਆਉਣਾ ਸੀ ਪਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਬਾਕੀ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਬੱਸ ਵਿਚ ਹੀ ਬੈਠ ਗਏ। ਚਿਤਰੇਸ਼ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਆਦੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵਾ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਸੀ ਤੇ ਫਤਿਹ ਅਲੀ ਖਾਨ ਨਾਲ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੈਨੇਜਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਪਟੇਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦੁਖਾਂਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਖਾਨ ਨੇ 4000 ਲੋਕਾਂ ਅੱਗੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਪਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਾਵੁਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਚਿਤਰੇਸ਼ 13 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਫਤਿਹ ਅਲੀ ਖਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਸਮੇਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

Brand new convenience store for Sale/Lease in Indianapolis.

ਨਵਾਂ ਨਕੋਰ ਕਨਵੀਨੀਐਂਸ ਸਟੋਰ ਵਿਕਾਊ ਹੈ

New convenience store having Walk in Cooler, Lottery, Money Order, ATM, Air machine and everything in place for the new owner.

On one of the busiest streets in town, Corner lot, having good parking

Store for sale with property \$269000/-

For Lease \$50000/- Rent \$1200/-

CONTACT : HARRY SINGH-317-213-8408

The Karn Gill Radio Show

COLDWELL BANKER
Preferred, Realtors

TUESDAY(S)
8:00 PM till 9:00 PM
680/690 AM

Karn Gill, Realtor
44644 Ann Arbor Road Suite A
Plymouth, MI 48170
Cell: (734) 612-9984
Email: KarnGill@Hotmail.com
Website: www.KarnGill.com

Serving Michigan's Greater Detroit Communities

Topics:

- Bollywood Movie Songs
- Discussions / Debates
- Community Events
- Every Day Issues
- Interviews

Language:

- Hindi
- English
- Punjabi
- Gujarati
- Urdu

If you want to buy or sell a home in Michigan always go with the winner!

Law Office of Navdeep S. Jhaj

Immigration Law Attorney

General Legal Practice

Navdeep S. Jhaj

Member, American Immigration Lawyers Association

Estate Planning Personal Injury Bankruptcy

ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

- ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ
- ਜਨਰਲ ਲਾਅ
- ਪਰਸਨਲ ਇੰਜਰੀ
- ਬੈਂਕਰਪਸੀ
- ਐਸਟੇਟ ਪਲਾਨਿੰਗ

1930 W Hubbard, 2nd Floor, Chicago, IL 60622

Voice: 312.404.8893, Fax: 312.243.2277

email: navjhaj@me.com

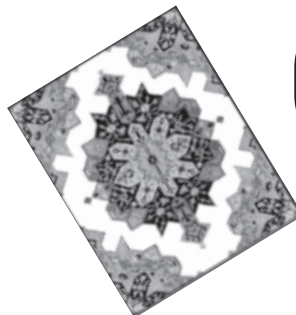
ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ

ਘਰਾਂ/ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਟੀ ਦਾ ਕਾਰਪੈਟ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਪੁਆਉ

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ

ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਟੋਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੁਸੀਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹੋ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਰੱਗ ਹਰ ਇਕ ਕਵਾਲਿਟੀ ਵਿਚ, ਕੀਮਤਾਂ ਇਨੀਆਂ ਘੱਟ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ! ਆਓ! ਦੇਖੋ ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਨਵਾਂ ਤੇ ਬੇਹਤਰੀਨ ਚੋਣ ਭਰਪੂਰ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਸ਼ੋਅਰੂਮ

ਫਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟ, ਆਰਡਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਕਾਰਪੈਟ ਪਾਵਾਂਗੇ

Same day service in Chicago and suburbs

Amar Carpets Inc

ਵੈਸਟਰਨ ਅਵੇਨਿਊ ਤੋਂ ਅਧਾ ਬਲਾਕ ਵੈਸਟ, 2423 W Devon Ave. Chicago IL 60659

ਕਾਲ ਕਰੋ : ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ

Ph: 773-508-5253, 773-507-8043, Fax: 773-508-5249

Punjab TimesEstablished in 2000
12th Year in PublicationPublished every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018**Ph:847-359-0746**
Fax:847-705-9388**Editor:**Amolak Singh Jammu
Astt. Editor:
Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh**Graphics:**

Mandeep Singh

PhotographerKamaljit Singh Virdi
Ph. 847-502-2703**Our Columnists**Ashok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur
Baljit Basi
Prof. Kulwant S. Romana**Corrpondents**Mann Mandeep
Bureau Chief
661-889-1927
Detroit, MI
Rajinder Syan
734-261-0936
New York
Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395**Distributed in:**

California, Illinois, Indiana, Michigan, Wisconsin, Ohio, Iowa, Mississippi, Arkansas, Texas, Nevada, Virginia, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, Massachusetts, Washington, New York, Missouri

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 85 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 400 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਝਟਕਾ

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਕਵਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਦੇ ਉਪਰ ਵੀ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਲਖਨਊ ਬੈਂਚ ਨੇ 2.77 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਜਿਸ 'ਤੇ 6 ਦਸੰਬਰ 1992 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ, ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਹਿੰਦੂ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਤੇ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਨਿਰਮੋਹੀ ਅਖਾਂਡੇ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ (ਭਾਜਪਾ) ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਿ 'ਮਸਜਿਦ' ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਰਾਮ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਸੀ, ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ 60 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲਦੇ ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਵਾਦ ਨੇ 6 ਦਸੰਬਰ 1992 ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਦੀ ਰਾਮ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਨੂੰ 'ਮੁਕਤ' ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੀ 'ਰੱਬ ਯਾਤਰਾ' ਅਯੁੱਧਿਆ 'ਚ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ ਤੇ 'ਕਾਰ ਸੇਵਕ' ਦੇ

ਇਕ ਵੱਡੇ ਇਕੱਠ ਨੇ 15ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਬਣੀ ਤਕਰੀਬਨ 500 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚ ਫਿਰਕੂ ਦੰਗੇ ਤੇ ਤਣਾਅ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਤੇ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਦਾ ਮਸਲਾ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਵੱਡੇ ਗੁੰਬਦ ਦੇ ਅੰਦਰ 60 ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 'ਰਾਮ ਲੱਲਾ' ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਤਾਲੇ ਵੀ ਲੱਗੇ ਰਹੇ ਪਰ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਗਹਿਰਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਲਖਨਊ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁਧ ਕਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁਧ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਨਿਰਮੋਹੀ ਅਖਾਂਡਾ, ਅਖਿਲ ਭਾਰਤ ਹਿੰਦੂ ਮਹਾਂ ਸਭਾ, ਜਮਾਤ-ਏ-ਉਲਾਮਾ-ਏ-ਹਿੰਦ, ਸੁੰਨੀ ਸੈਂਟਰਲ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਤੇ ਭਗਵਾਨ ਰਾਮ ਵਿਰਾਜਮਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ 9 ਮਈ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ।

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ:ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 'ਕਾਰਨਾਮੇ' ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ

ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦੌਰਾਨ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਕਾਰਨ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਬਣ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦੇ ਨੇਤਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ ਤੇ ਭਲਾਈ ਮੰਤਰੀ ਚੌਧਰੀ ਸਵਰਨਾ ਰਾਮ ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਇਸ ਕੇਸ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਏ। ਉਂਜ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਲਕਸ਼ਮੀ ਕਾਂਤਾ ਚਾਵਲਾ 'ਤੇ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੀ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਜਗਦੀਸ਼ ਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਸਨ।

ਰਾਜਪੁਰਾ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਖੁਰਾਣਾ ਨੂੰ 1.5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਿਸ਼ਵਤ ਮੰਗਣ

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਚਕਾਰ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨਾਂ 'ਤੇ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਤੇ ਛਾਪਾ ਮਾਰਨ ਵੇਲੇ ਬਣਾਈ ਵੀਡੀਓ ਵੀ ਦਿਖਾਈ।

ਉਂਜ ਹਾਸੇਰੀਣੀ ਹਾਲਤ ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਣ ਗਈ ਜਦੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਖੁਰਾਣਾ ਦੀ ਹਮਾਇਤ 'ਤੇ ਆ ਗਏ ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਇਕ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਕਨਪੁਤਲੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਵੀ

ਰਾਜ ਖੁਰਾਣਾ

ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ

ਸਵਰਨਾ ਰਾਮ

ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਦਲਾਲ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਅਨੁਸਾਰ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮੁੱਖ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਸਕੱਤਰ ਰਾਜ ਖੁਰਾਣਾ ਰਾਹੀਂ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਤੇ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਉਸ ਵਿਰੁਧ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਠੱਪ ਕਰਵਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ ਤੇ ਚੌਧਰੀ ਸਵਰਨਾ ਰਾਮ ਤੋਂ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਕਾਲੀਆ ਕੋਲੋਂ ਸਵਾ ਘੰਟਾ ਤੇ ਸਵਰਨਾ ਰਾਮ ਕੋਲੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਦੋ ਘੰਟੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਤਫਤੀਸ਼ੀ ਟੀਮ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਮੁੱਖ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਸਕੱਤਰ ਖੁਰਾਣਾ, ਉਦਯੋਗ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਡੀਲਰ ਦਵਿੰਦਰ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ

ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਉਧਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਅਨਿਲ ਜੋਸ਼ੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਪੇ ਭੁਗਤਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਆਖਿਰ ਵੋਟਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਵੀ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਾਹਨੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਖੁਰਾਣਾ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ.ਡੀ. ਵਿਚ ਸੱਚਾਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਸ਼ਾਇਤੀਆਂ ਨੂੰ "ਚੋਜ ਆਫ ਲੈਂਡ ਯੂਜ਼" ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕ ਮੰਤਰੀ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ ਕੋਲ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿਚ ਸੱਚਾਈ ਹੈ। ਉਧਰ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਕੇਂਦਰੀ ਆਗੂਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਇਹ ਅਕਾਲੀਆਂ ਲਈ ਚੰਗੀ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਖੁਦ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਜਿਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਤੇ ਜਮਾਤ-ਏ-ਉਲਾਮਾ ਹਿੰਦ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 'ਵੰਡ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ' ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਬੂਤਾਂ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੱਚਾਈ ਸਮੇਂ ਆਸਥਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 'ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ' ਨੂੰ ਗਲਤ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮਸਜਿਦ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਭਗਵਾਨ ਰਾਮ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ।

ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਥਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਨਾਲ ਅਯੁੱਧਿਆ ਝਗੜੇ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਤਿੰਨੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ-ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰਾ, ਹਿੰਦੂ ਬਰਾਦਰੀ ਤੇ

ਨਿਰਮੋਹੀ ਅਖਾਂਡਾ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ 2.77 ਏਕੜ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪੂਰਨ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵੰਡ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਤਾਂ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਉਲਝਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਅਜੇ ਕੋਈ ਤਾਰੀਖ ਨਹੀਂ ਮਿਥੀ। ਉਧਰ ਰਾਮ ਜਨਮ ਭੂਮੀ-ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਰਾਮ ਲੱਲਾ ਵਿਰਾਜਮਾਨ, ਹਿੰਦੂ ਮਹਾਸਭਾ ਤੇ ਸੁੰਨੀ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਸਮੇਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 2.77 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਰਗਰਮ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਭਵਨ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦੇ ਕੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਆਗੂ ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ, ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰਤ ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸ਼ਿਵਰਾਜ ਪਾਟਿਲ ਨੂੰ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਖਤਰਨਾਕ ਮੋੜ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਵੀ ਲੀਹੋਂ ਲਹਿ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 356 ਤਹਿਤ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਆਪਣੇ ਖਤਰਨਾਕ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਸੂਬੇ 'ਚ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਦਤਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਮੁੱਖ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਸਕੱਤਰ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਠੰਡਲ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ 'ਚ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਂਦਿਆਂ

ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਚਾਰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ, ਸਵਰਨਾ ਰਾਮ, ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਰਣੀਕੇ ਤੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਹਾੜ ਦੇ ਨਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੰਗਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਆਦਮਪੁਰ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬੇ 'ਚ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇੰਨੀ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਇਥੋਂ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਸਪਲਾਈ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਕਾਲ 'ਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ 65 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੂਬੇ 'ਚ ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਬੋਝ ਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਦੀਵਾਲੀਏਪਣ ਵੱਲ ਧੱਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸੂਬਾ ਵਿੱਤੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਗਾਮੀ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ:ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ

ਜਲੰਧਰ: ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਗਾਮੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਰਤੀ ਭਰ ਵੀ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੋਵੇਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਚਿੱਕੜ ਸੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਵੱਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਤ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਬਾਰੇ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਵੀ ਕਿਸੇ ਆਗੂ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਨਾਲ ਮੁਖਾਤਬ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ, ਸਾਬਕਾ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ, ਸਾਬਕਾ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ

ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਧਾਇਕ ਤੇ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰਾਂ 'ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਬਣਿਆ ਸੰਗਠਨ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਨਾਲ ਕਥਿਤ ਤਾਕਤਵਰ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਰੁਧ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਤਾਂ ਜੋ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਚੁੰਗਲ 'ਚੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅੰਨ੍ਹੀ ਲੁੱਟ ਵਾਲਾ ਰਾਜ ਜਲਦੀ ਹੀ ਅੱਖੋਂ ਓਹਲੇ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਗੁਰੂਆਂ, ਪੀਰਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਵੱਡੀ ਮਹਾਨਤਾ ਨੂੰ ਇਥੋਂ ਦੇ ਸੂਝਵਾਨ ਲੋਕ ਜਾਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜੋ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਵੱਡੀ ਚੱਕੀ ਵਿਚ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਪਿਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਅਣਗਿਣਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਰ ਵਰਗ ਦੀ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਬੀਬੀ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ (ਡਾ.)
ਸ੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂੜ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)
ਪ੍ਰੋ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਸ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ

ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸ੍ਰੀ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਸ. ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਸ. ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ
ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ (ਮਿਲਵਾਕੀ)

ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਸ. ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੁਰਾ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਸ੍ਰੀ ਹੈਪੀ ਹੀਰ

Best Way Travels & Tour Inc.

Since 1975

6353 N Claremont
(Corner of Devon & Claremont)
Chicago, IL 60659

**Best Fares For India/
Pakistan.
Europe 50% Discount
Business Class.**

Ph:773-465-4949, Fax:773-465-8599

Easy Travel Inc.

Consolidator of Major Airlines

ਸਸਤੀਆਂ ਹਵਾਈ ਟਿਕਟਾਂ

**Detroit-Delhi \$1110
Chicago-Delhi \$1050**

Tel: 734-451-9526, Toll Free 866-51-INDIA

Freeway Travel Inc

**ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਖਰਾ
ਸੌਦਾ, ਬਿਹਤਰ ਸਰਵਿਸ**

Call Raju

Tel: 773-973-0200

Fax: 773-973-0557

2542 W Devon Ave. Chicago IL 60659

Desi Bazar

916 E. Main Street #118, Greenwood, IN, 46143
Tel: 317-888-2040, Fax: 317-887-6116

We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets

- FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
- FRESH GOAT MEAT

**10% off on all Gurudwara supplies
and Religious programs!!**

We Are Open 7 Days a Week

ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ ਨੂੰ ਸਦਮਾ, ਮਾਤਾ ਸੁਰਗਵਾਸ

ਕਰਾਉਣ ਪੁਆਇੰਟ (ਇੰਡੀਆਨਾ): ਇੰਡੀਆਨਾ ਦੇ ਇਕ ਉਘੇ ਸਿੱਖ ਪਤਵੰਤੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਡੂੰਘਾ ਸਦਮਾ ਪੁੱਜਾ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ ਬੀਬੀ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਸਾਹੀ 4 ਮਈ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ। ਉਹ 88 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸਨ। ਮਾਤਾ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਅੰਦਰ ਹੀ ਅਚਾਨਕ ਪੌੜੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਡਿੱਗ ਪਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਟਰੋਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਹਸਪਤਾਲ ਪੁਚਾਇਆ ਗਿਆ ਪਰ ਉਹ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਅਤੇ 4 ਮਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਬਿਰਾਜੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸਸਕਾਰ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਸਮੇਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇਲੀਨਾਏ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ, ਇੰਡੀਆਨਾ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੇ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਮਾਤਾ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਆਪਣੇ ਪਿਛੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ-ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ ਅਤੇ ਸ. ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ, ਇਕ ਧੀ ਰੁਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੇ ਇਲਾਵਾ 9 ਪੋਤਰਿਆਂ-ਦੋਹਰਿਆਂ ਅਤੇ

14 ਪੜਪੋਤਰਿਆਂ-ਪੜਦੋਹਰਿਆਂ ਦਾ ਭਰਿਆ ਪਰਿਵਾਰ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਚਲਾਣਾ ਕਰ

ਬੀਬੀ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਸਾਹੀ

ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਤਾ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਦਾ ਜਨਮ ਪਹਿਲੀ ਜੂਨ 1923 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲਾ ਸਿਆਲਕੋਟ (ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਦੇ ਪਿੰਡ ਭੁਬਾਂਗੀ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸਵਰਗੀ ਸ. ਗੁਰਬਖਸ਼

ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਡੀ ਐਸ ਪੀ ਵਜੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਏ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਜ਼ਿਲਾ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਕਸਬਾ ਨਾਭਾ ਵਿਚ ਆ ਵੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਪੁੱਤਰ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਤੋਂ ਕਰਨਲ ਵਜੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂਕਿ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਸਵਰਗੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖੇਤੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਤੀਜਾ ਪੁੱਤਰ ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਿਚ ਉਘਾ ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਸਦੀ ਹੈ। ਮਾਤਾ ਦਲੀਪ ਕੌਰ 1984 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਉਸ ਉਪਰੰਤ ਉਹ ਕਦੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਪਾਸ ਕੈਨੇਡਾ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਕਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਾਸ ਰਹਿੰਦੇ। 88 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਜੇ ਕਾਫੀ ਅੱਡੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚਿਤ ਚੇਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਚਾਨਕ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਜਾਣਗੇ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਸਾਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦੁੱਖ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਹੋ ਕਿ ਵਿਛੜੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਬਖਸ਼ੇ।

ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਫੋਨ 219-746-3840 ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਜਬਰਦਸਤ ਝਟਕਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਆਖਰੀ ਵਰ੍ਹੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਜਬਰਦਸਤ ਝਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਚਲੰਤ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਲਈ ਬਿਜਲੀ ਦਰਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਖਪਤਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਧੇ 'ਤੇ ਤੌਰ ਸਾਲਾਨਾ ਸਵਾ ਅੱਠ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਬੋਝ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਦਰਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਨਾਲ ਨਿਗਮਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ 1387.34 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਾਧੂ ਮਾਲੀਆ ਮਿਲੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ 557 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬੋਝ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ 830 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣਗੇ।

ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ 'ਚੋਂ ਇਸ ਸਾਲ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ, ਦਲਿਤਾਂ ਤੇ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਾ ਭਾਰ ਵਧ ਕੇ 4257.87 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਬਿਜਲੀ ਦਰਾਂ ਦਾ ਵਾਧਾ 9.19% ਬਣਦਾ ਹੈ। ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰ ਗਰੀਬਾਂ 'ਤੇ ਪਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ 100 ਯੂਨਿਟ ਤੱਕ ਬਿਜਲੀ ਫੁਕਣ ਵਾਲੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦਰਾਂ ਦਾ ਭਾਰ 11.90% ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਰੋਮਿਲਾ ਦੂਬੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੋਧੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਦਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ 100 ਯੂਨਿਟ ਤੱਕ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ 3 ਰੁਪਏ 11 ਪੈਸੇ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 3 ਰੁਪਏ 48 ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਨਿਟ, 101 ਤੋਂ 300 ਤੱਕ 4 ਰੁਪਏ 52 ਪੈਸੇ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 4 ਰੁਪਏ 88 ਪੈਸੇ ਤੇ 300 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਖਪਤ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਨਿਟ 5 ਰੁਪਏ 19 ਪੈਸੇ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 5 ਰੁਪਏ 56 ਪੈਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਗਰੀਬ ਖਪਤਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਜੋ 11.90% ਦਾ ਬੋਝ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਹੋਰਾਂ ਖਪਤਕਾਰਾਂ 'ਤੇ 7.13% ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 7.96% ਤੱਕ ਦਾ ਬੋਝ

ਪਾਇਆ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਦੂਜੀ ਮਾਰ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪਾਈ ਹੈ। ਔਸਤਨ 9.19 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਵਾਧੇ

ਦੇ ਉਲਟ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਲਈ ਇਹ ਵਾਧਾ 11.56 ਫੀਸਦੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@yahoo.com

Lowest Fares With Excellent Service

AMERICAN AIR,
CONTINENTAL AIR

JET AIRWAYS
DELTA, AIR INDIA,
KLM, LUFTHANSA.

For Emergency
Call anytime at
847-673-3825

EARLY BIRD SALE!!!!

India \$545
London \$250

RK Carpet & Flooring, Inc.

6346 N. Claremont Ave. Chicago, IL 60659

ਵਾਜ਼ਬ ਭਾਅ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਰਵਿਸ

- *Commercial
- *Residential
- *Industrial
- *Sales
- *Installation
- *Cleaning
- *Repair

Ravinder Singh Ravi

Ph:773-761-6888

Fax:773-761-6865

Satwant Kaur Takk

Lose Weight Feel Great

All Herbal, American Doctors' formulated and Guaranteed Results

ਅਮਰੀਕਨ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਜੜੀ ਬੂਟੀਆਂ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਅਤੇ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਨਤੀਜੇ

Before : 165 Lbs. After : 125 Lbs. Lost 40 Lbs.

ਮੈਂ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ ਕਿ 40 ਪੌਂਡ ਭਾਰ ਘਟਾਇਆ ਅਤੇ ਨਿਭੇ 12 ਸਾਲ ਤੋਂ ਜੇਦਾ ਚਮਕ ਉਠੀ ਹੈ।

Business Opportunity

International Company looking for serious people to work from home-part time or full time. Great earning potential, full training and support provided. To attend training in your area and For more info. call:

Surjit Singh or Satwant K. Takk Cell:

(416) 889-9886

Sukhpreet Kaur Indiana

Ph:317-884-3557

www.safeandeasyweightloss.com

e-mail: sstakk@hotmail.com

ਕਾਲਾ ਸੰਘਿਆ ਡਰੇਨ 'ਚੋਂ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਪਹਿਲ

ਜਲੰਧਰ: ਕਾਲਾ ਸੰਘਿਆ ਡਰੇਨ ਵਿਚ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਵਧਾਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ 8 ਮੈਂਬਰੀ ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਵੀ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇਹ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਾਲਾ ਸੰਘਿਆ ਡਰੇਨ ਤੋਂ ਚਿੱਟੀ ਵੇਈਂ ਰਾਹੀਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਆਖਰ ਨੂੰ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ 'ਚੋਂ ਹੋ ਕੇ ਨਹਿਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਚਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਕੈਂਸਰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇਹ ਚਿਤਾਵਨੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਨਾ ਰੋਕਿਆ ਤਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੰਤ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ ਵੱਲੋਂ 18 ਮਈ ਨੂੰ ਕਾਲਾ ਸੰਘਿਆ ਡਰੇਨ ਬੰਦ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ।

ਇਸ ਵਫ਼ਦ ਵਿਚ ਗੰਗ ਕੈਨਾਲ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਗੰਗ ਨਹਿਰ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਸੰਮਤੀ ਦੇ ਆਗੂ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਿਵ ਲਾਲ, ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ,

ਪਲੀਤ ਪਾਣੀ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਘਰ

ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਕਾਲਾ ਸੰਘਿਆ ਡਰੇਨ।

ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਸ. ਬਰਾੜ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਤ ਪਾਣੀ ਹਰੀਕੇ ਪੱਤਣ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਦੇ ਨਹਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਹੜੀ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ

ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਪਾਣੀ ਵੀ ਬਿਲਕੁਲ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਬੀ ਨੈੱਟਵਰਕ ਵਾਲੀ ਨਹਿਰ 'ਤੇ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਕੋਈ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ

ਹੋਇਆ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਲੋਕ ਇਸ ਨਹਿਰ ਦਾ ਦੁਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਬਿਨਾਂ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਕੀਤਿਆਂ ਹੀ ਪੀਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਕੈਂਸਰ, ਕਾਲਾ ਪੀਲੀਆ, ਗੁਰਦਿਆਂ ਦੇ ਰੋਗ ਤੇ ਹੋਰ ਚਮੜੀ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੀਕਾਨੇਰ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ 6000 ਦੇ ਕਰੀਬ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਮਰੀਜ਼ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 1500 ਮਰੀਜ਼ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਲਵਾ ਖਿੱਤੇ 'ਚੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ 4500 ਮਰੀਜ਼ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਚਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਇਸ ਨਹਿਰ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਤ ਸੀਚੇਵਾਲ ਨੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ 'ਚ ਇਹ ਗੱਲ ਲਿਆਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਪਾਣੀ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਪੀਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਵਿਚ ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ ਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਤੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਾਣੀ

ਮਿਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਤ ਸੁਖਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ, ਸੰਤ ਬਲਦੇਵ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਗਾਜੀਪੁਰ ਤੋਂ ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ, ਤਲਵੰਡੀ ਮਾਧੋ ਤੋਂ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਲੈਣ ਮਗਰੋਂ ਲੈਦਰ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਯੋਗ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ। ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਤੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਲ ਕੱਢਣਗੇ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੋਂ ਆਏ ਵਫ਼ਦ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਰਣੀਕੇ ਦੀ ਭਰਜਾਈ ਤੇ ਭਤੀਜੇ ਸਣੇ 5 ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ

ਜਲੰਧਰ: ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਰਣੀਕੇ ਦੀ ਭਰਜਾਈ ਰਾਜਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੇ ਭਤੀਜੇ ਸਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਪੰਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਨਹਿਰੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਐਸ.ਡੀ.ਓ. ਨਰੇਸ਼ ਗਰਗ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਜਲੰਧਰ ਲਿਆਂਦਾ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਲਫਾ ਰਬਡ ਫੈਕਟਰੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਪੁਲੀਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ 2000 ਵਿਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸੈਕਟਰ 39 ਡੀ 'ਚ ਰਾਜਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਪਤਨੀ ਮਰਹੂਮ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਣੀਕੇ ਵਾਸੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ 29 ਲੱਖ 'ਚ ਪਲਾਟ ਦੀ ਜਨਰਲ ਪਾਵਰ ਅਟਾਰਨੀ ਲਈ ਸੀ।

ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਖਰੀਦੇ ਹੋਏ ਪਲਾਟ 'ਚ 2008 ਵਿਚ

ਉਸਾਰੀ ਕਰਾਉਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹਿਰੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਐਸ.ਡੀ.ਓ. ਨਰੇਸ਼ ਗਰਗ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਪਲਾਟ ਉਸ ਨੇ ਖਰੀਦਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਰੇਸ਼ ਗਰਗ ਨੇ ਕੁਝ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿਖਾਏ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਰਾਜਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਵੱਲੋਂ ਸਨ। ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਲਾਟ ਦੀ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ ਸਮੇਂ ਸਾਰਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਜਲੰਧਰ 'ਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਪਲਾਟ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਰਾਜਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਪਲਾਟ ਦੇ ਥਾਂ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਰਾਜਪਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਨਰੇਸ਼ ਗਰਗ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਿਰਮਲਾ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਨਕਸਲੀ ਆਗੂ ਹਰਭਿੰਦਰ ਜਲਾਲ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਸੀ.ਪੀ. ਆਈ. ਮਾਓਵਾਦੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਹਰਭਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਨਕਸਲੀ ਆਗੂ ਨੂੰ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਵਿੰਗ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈੱਲ ਨੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਲੁਧਿਆਣਾ-ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਖਰੜ ਮਾਰਗ ਨੇੜਿਉਂ ਫੜ ਕੇ ਮੁਹਾਲੀ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨਕਸਲੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਰਭਿੰਦਰ ਜਲਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨਿਟ ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ

ਦੇ ਨਕਸਲੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਮੁੱਖ ਸੂਤਰਧਾਰ ਸੀ। ਪੁਲੀਸ ਹੁਣ ਤੱਕ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਦੋ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫੂਲ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਇਸ ਨਕਸਲੀ ਆਗੂ ਨੂੰ ਖਰੜ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਭਾਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਖਰੜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਘੜੀਆਂ ਨਜ਼ਦੀਕ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੀ ਬੱਸ ਵਿਚੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ

ਕੋਲੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਮੌਕੇ ਮਾਓਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲਿਟਰੇਚਰ, ਇਕ ਪਿਸਤੌਲ ਤੇ ਕਾਰਤੂਸ ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਫੋਟੋ ਵਾਲਾ ਸਨਾਖਤੀ ਕਾਰਡ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਤੇ ਪਤਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਾਓਵਾਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਲਾਲ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪਿਸਤੌਲ ਉਸ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਾਰਪੈਟ ਅਤੇ ਕਾਲੀਨਾਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਨਕੋਰ ਸ਼ੋਅ ਰੂਮ

ਘਰਾਂ/ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਟੀ ਦਾ ਕਾਰਪੈਟ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਪੁਆਉ

ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ

ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਰੱਗ ਹਰ ਇਕ ਕਵਾਲਿਟੀ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਕੀਮਤਾਂ ਇਨੀਆਂ ਘੱਟ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ! ਆਓ! ਦੇਖੋ ਖਾਲਸਾ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਬੇਹਤਰੀਨ ਚੋਣ ਭਰਪੂਰ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਸ਼ੋਅਰੂਮ ਫਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟ, ਆਰਡਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਕਾਰਪੈਟ ਪਾਵਾਂਗੇ

Khalsa Carpet House Inc.

2507 W. Devon Ave., Chicago, IL 60659,
Ph:773-465-5511, Cell:773-727-5530

ਕੈਸ਼ੀਅਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਓਕਲਹੋਮਾ ਵਿਚ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਉਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੈਸ਼ੀਅਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬੇ ਉਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਕ ਅਤੇ ਵੇਟਰ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਕਾਲ ਕਰੋ:832-512-7172

PANNUN THE LAW FIRM
ATTORNEYS & COUNSELLORS

ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ
ਅਟਾਰਨੀ ਐਂਡ ਲਾਅ

ਤੁਹਾਡਾ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕੇਸ ਬੰਦ ਹੈ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਡੀਪੋਰਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ? ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ

ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਾਅ

- ☐ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਅਪੀਲਜ਼
- ☐ ਰੀਲੀਜ਼ਿਅਸ ਵਰਕਰਜ਼
- ☐ ਬੋਨਾਫਾਇਡ ਅਸਾਇਲਮ ਪਟੀਸ਼ਨਜ਼

ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਕੇਸਿਜ਼

- ☐ ਬੋਰਡ ਆਫ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲਜ਼
- ☐ 9th & 2nd ਸਰਕਿਟ ਅਪੀਲਜ਼
- ☐ ਕੈਨਸੇਲੇਸ਼ਨ ਆਫ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ

NEW YORK

T 718.672.8000

JACKSON HEIGHTS, NY 11370

• ADMITTED IN THE STATE OF NEW YORK ONLY

CALIFORNIA

T 510.796.9000

39300 CIVIC CENTER DR.
SUITE 170 FREMONT, CA 94538
FREMONT, CA 94538

ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ 127 ਕੈਮਰਿਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੇ ਚੌਕਸੀ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਇਥੇ ਤਕਰੀਬਨ ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਨਾਲ 127 ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਕੈਮਰੇ ਲੱਗ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਰੂਮ ਵੀ ਕਾਇਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਚੌਕਸ ਬਣਾਉਣ

ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਥੇ ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਕੈਮਰੇ ਲਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਮਗਰੋਂ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਖੇ 127 ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ.

ਕੈਮਰੇ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਕਮਰਿਆਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇਖਣ ਵਾਸਤੇ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚ ਗੁ: ਝੰਡਾ ਬੁੰਗਾ ਨੇੜੇ ਵੱਖਰਾ ਕੰਟਰੋਲ ਰੂਮ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਤਜਰਬੇ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਕੰਟਰੋਲ ਰੂਮ ਵਿਚ ਲੱਗੀਆਂ ਅੱਠ ਐਲ.ਸੀ.ਡੀ. ਸਕਰੀਨਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਉਪਕਰਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੰਪਲੈਕਸ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੈਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਚਾਰ ਅਜਿਹੇ ਆਈ.ਆਰ. (ਇਨਫਰਾਰੈਡ) ਕੈਮਰੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਵੀ ਤਸਵੀਰ ਲੈਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 11 ਕੈਮਰੇ ਆਉਟ ਡੋਰ ਜ਼ੂਮ ਵਾਲੇ ਹਨ ਜੋ 360 ਡਿਗਰੀ 'ਤੇ ਘੁੰਮਦਿਆਂ ਦੂਰ ਤਕ ਨਿਗ੍ਹਾ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਪੰਜ ਕੈਮਰੇ ਇਨ ਡੋਰ ਪੀ.ਟੀ. ਜ਼ੈਡ ਤੇ 101 ਕੈਮਰੇ ਆਉਟ ਡੋਰ ਬਾਕਸ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਕੈਮਰੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਰਾਂਡਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਚਾਰੋਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਬਣੀਆਂ ਛਬੀਲਾਂ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਲੰਗਰ ਘਰ ਦੀਆਂ ਦੋਵਾਂ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ 'ਚ, ਇਸ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਘਰ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸਰਾਂ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਨਿਵਾਸ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਬਾਹਰ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਾਹਰ, ਘੰਟਾ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕੈਮਰੇ, ਕਤਾਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਗਠੜੀ ਘਰ, ਜੋੜਾ ਘਰ, ਗੋਲਕਾਂ, ਖਜ਼ਾਨਾ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਦਰਸ਼ਨੀ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੁਲ ਉਪਰ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਕੈਮਰੇ ਲਾਉਣੇ ਬਾਕੀ ਹਨ। ਇਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਵਾਇਰਲੈਸ ਕੈਮਰੇ ਲਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਸਥਾਨ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਤਾਰਾਂ ਦੇ ਜਾਲ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਵਿਘਨ ਨਾ ਪਵੇ।

ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਤਕਨੀਕੀ ਪੱਖੋਂ ਦੇਖ-

ਰੇਖ ਕਰ ਰਹੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੰਟਰੋਲ ਰੂਮ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਕੈਮਰਿਆਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਵਾਸਤੇ 6 ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇਕ ਨਿੱਜੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀ ਵਿਨਟੇਜ ਸਕਿਓਰਿਟੀ ਸਲਿਊਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਵੀ ਲਾਂਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਕੈਮਰਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਵਾਰਿਸ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਚੌਕਸ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਪਵਿੱਤਰ ਸਰੋਵਰ ਦੀ ਵੀ ਨਿਗਰਾਨੀ

ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸਨਾਨ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਜਾਣ 'ਤੇ ਇਹ ਕੈਮਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਚੌਕਸ ਕਰਨਗੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਮੇਂ ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੀ ਇਹ ਕੈਮਰੇ ਚੌਕਸ ਕਰਨਗੇ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪੱਖੋਂ ਚੌਕਸੀ ਅਹਿਮ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਹਿਤ ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਕੈਮਰੇ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਧੀਵਤ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਕੇ ਕੰਮ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ਼ੈਲ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿਕਾਊ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਚਲਦਾ ਸ਼ੈਲ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਾਟ ਫੂਡ, ਡੈਲੀ ਅਤੇ ਬੀਅਰ/ਵਾਈਨ ਵੀ ਨਾਲ ਹੈ, ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਸਮੇਤ ਵਿਕਾਊ ਹੈ

Shell Gas Station For Sale

With Property

Golden Turn Key Business Opportunity in Pacific Northwest, Beautiful Town Cathlamet, On Scenic Highway Alongwith Columbia River

High Volume Traffic

With Hot Food, Deli and Beer/Wine.

Also Have A Good Rental Income

Please Serious Buyer Only

Call: 360-413-9277

Restaurant Help Wanted

ਫਲੋਰਿਡਾ 'ਚ ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਹੈਲਪਰ ਸਟਾਫ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹੈਲਪਰ ਨੂੰ ਟਰੇਂਡ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 850-510-3046

DJ Dice

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ
ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਕਾ
ਤੁਹਾਡੇ ਭਰਪੂਰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਡੀ ਜੇ

ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਾਵਾਂਗੇ ਝੂਮਣੇ...
ਅੱਡੀ ਲਾਵਾਂਗੇ ਬਿਰਕਣੇ...

734-812-7331
734-890-1767

28523 Ford Road, Garden City, MI 48135 - e-mail: DICECDJ@GMAIL.COM - www.thedjdice.com

Sistar Mortgage

Minimizing Cost, Maximizing Investment
www.SistarMortgage.com

Balbair (Bill) Grewal, Loan Officer
Residential & Commercial Loans

(734) 330-8859 Mobile
(586) 262-0156 Fax
Balbair.Grewal@SistarMortgage.com

Loans Available In Most States!

> 100% FHA Financing > Residential (Purchase & Refinance) > Self Employed > Cash Out Refinance > Investment Property Loans > Jumbo Loans > Commercial Property With Business or Business Only

SYAN VIDEO PRODUCTION, INC.

Professional HD Video & Digital Photo Production

Multiple Camera Shooting / Digital Still Photography
(with flush mount Album)

Live Video Display with Large Screens

DJ Service with Laser Lights

Call Toll Free : 1-888-RAJ- SYAN

(725-7926)

(With 14 years Experienced)

734-261-0936 / 734-890-1767

E-mail: raj@syanvideo.com

or visit at: www.syanvideo.com

Asian International Foods Indian Grocery Store

ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਾਜਬ
ਕੀਮਤ 'ਤੇ

- ਗਰੋਸਰੀ
- ਸਬਜ਼ੀਆਂ
- ਮਿਠਾਈਆਂ

1950 West Columbia Ave., Battle Creek (MI)

Ph#269-288-0574, 269-420-8135

ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਮੌਤ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਚੁਲਾਂ ਹਿਲਾਈਆਂ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ/ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦ ਜਥੇਬੰਦੀ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਮੌਤ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ 'ਵਖ਼ਤ' ਪਾਇਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਐਨ ਧਰ ਅੰਦਰ, ਫੌਜੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦਾ 'ਸ਼ਿਕਾਰ' ਖੇਡਣ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਚੁਲਾਂ ਹਿੱਲ ਗਈਆਂ ਹਨ। 1947 ਵਿਚ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਹੀਣਾ ਹੋਣਾ ਹੀ ਪਿਆ ਹੈ, ਹੁਣ ਇਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਵਕਅਤ 'ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਮਾਲੀ ਇਮਦਾਦ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਉਠਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ।

ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਤੱਥ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਆਗੂਆਂ ਕੋਲ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦੇ ਘਰੋਂ ਫੜੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਨਸ਼ਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਿਉਂ-ਤਿਉਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਪਤਲੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਕਿਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ। ਉਧਰ ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹ ਦੁਹਰਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ

1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵੱਡੇ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਪਾਕਿ ਫੌਜ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਸੀ ਓਬਾਮਾ

ਜੇ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹਨ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ, ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਜਾਂ ਮਰਦਾ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਲੁਕਵੇਂ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਫੌਜੀ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਖਤਰਾ ਮੁੱਲ ਲੈਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਪੈਸ਼ਲ ਅਮਰੀਕੀ ਦਸਤਿਆਂ ਦਾ ਆਕਾਰ ਇੰਨਾ ਕੁ ਵੱਡਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਲੜ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਐਬਟਾਬਾਦ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ 'ਨਿਊਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼' ਕੋਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਟੀਮਾਂ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਸਨ। ਇਕ ਟੀਮ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਫਨਾਉਣ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਫੜੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ

ਲਈ ਸੀ।

ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿਮਾਨ ਮਲਿਕ ਨੇ ਬਹੁਤ ਨਿੱਮੋਝੂਣਾ ਹੋ ਕੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਸਿਰਫ 15 ਮਿੰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ। ਇਹ ਫਿਰ ਵੀ ਨਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿੱਥੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਦਬਾਅ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀ ਆਈ.ਐਸ. ਆਈ. ਦੇ ਮੁਖੀ ਅਹਿਮਦ ਸੁਜਾਹ ਪਾਸ਼ਾ ਨੂੰ 'ਪੇਸ਼ੀ ਭਗਤਣ' ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਦਾ ਮੁਖੀ ਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕਿਆਸਅਰਾਈਆਂ ਵੀ ਚੱਲ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਇਸਫਾਨਦਿਆਰ ਅਲੀ ਪਟੋਦੀ ਦਾ ਨਾਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਇਸ ਘਮਸਾਣ ਵਿਚ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਵੱਧ ਧਿਆਨ ਮੰਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਹੁਣ ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜਨ/ਫੜਾਉਣ ਦਾ ਹੀਲਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਬਣਾਈ ਫੌਜ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟੁਕੜੀ ਤਾਂ ਪਰਵੇਸ਼ ਮੁਸ਼ੱਰਫ ਦੇ ਵੇਲੇ ਹੀ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਫੌਜ ਅਤੇ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਨੇ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਹੀ ਸਿਰਦਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਨਿੱਤਰ ਰਹੇ ਜਹਾਦੀਆਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹ ਮੱਚੀ। ਇਸ ਮੌਤ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣੇ ਹੀ ਸਨ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਰਕਾਰ, ਫੌਜ ਜਾਂ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਨੂੰ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਖਬਰ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ?

ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਭਿਅੰਕਰ ਡਰੋਨ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਬਾਹ ਨਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ, ਨਾ ਫੌਜ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਹੀ ਪਾ ਸਕੀਆਂ। ਅਮਰੀਕੀ ਖੁਫੀਆ ਤੰਤਰ ਨੂੰ ਉਸਾਮਾ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਬਾਰੇ ਮਾਤੀ-ਮੋਟੀ ਸੂਹ ਇਸ ਸਾਲ ਫਰਵਰੀ ਵਿਚ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਵਾਲੀ ਵੱਡੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਲਗਾਤਾਰ ਡਰੋਨ ਹਮਲੇ ਕਰਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਆਵਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਹੀ ਪਤਾ ਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡਰੋਨ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਉਤਨਾ ਤਿੱਖਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਿੰਨਾ ਕਿਸੇ ਆਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਵੱਡੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਯੂਸੁਫ਼ ਰਜ਼ਾ ਗਿਲਾਨੀ ਵੱਲੋਂ ਕੌਮੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਮਾਰੀਆਂ ਬੜ੍ਹਕਾਂ ਬੇਅਰਥ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਰੋਸ ਨੂੰ ਗੋਲਿਆਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹਾਲਾਕਿ ਜਨਾਬ ਗਿਲਾਨੀ ਵੱਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਅੱਗੇ ਰੱਖੇ ਸਵਾਲ ਸੁੱਟ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਹੀ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਪਿੱਠ ਬਾਪਤਨ ਵਾਲਾ ਕੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ ਕੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦਾ ਹਊਆ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਪਲੀਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਵੀ ਦੂਰ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਉਪਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ

ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨਾਲ ਉਚੇਚੀ ਟੈਲੀਫੋਨ ਉਤੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਆਗੂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਭਿਅੰਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕੇ ਕਿ ਹੁਣ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਪੱਕਾ ਫੌਜੀ ਡੇਰਾ ਜਮਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਂਜ, ਇਹ ਵੀ ਇਤਫਾਕ ਹੈ ਕਿ ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਬਣੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸੱਦਾ ਵੀ ਹੁਣ ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਜਹਾਦ ਚਲਾ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੇ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਹਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਅਤੇ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਵਿਚ ਘੁਸਪੈਠ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਛੁਪੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਕੁਫਰ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਕਾਰਨ ਮਜ਼ਹਬੀ ਜਨੂੰਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪਾਇਆ ਧਮੱਚਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਹੁਣ ਦਰਪੇਸ਼ ਸੰਕਟ ਦੀ ਹੀ ਤਸਵੀਰ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫੌਜ, ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਮਜ਼ਹਬੀ ਜਨੂੰਨੀਆਂ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਿਹਾ ਦਖ਼ਲ ਇਸ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਿਖਰ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਕਟ ਹੁਣ ਇੰਨਾ ਭਿਆਨਕ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਉਣ ਦੀ ਦਲੇਰੀ ਕੋਈ ਆਗੂ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ।

ਕੈਪਟਨ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਪੈਰਵੀ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਸਾਰੇ ਹੱਦ ਬੰਨ੍ਹੇ ਟੱਪ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਠ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਸਕੱਤਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸਪੀਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਸਨਅਤੀ ਮੰਤਰੀ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਇਹ ਹਨ੍ਹੇਰੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦੋ ਵਿਧਾਇਕ ਕਤਲ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿਚ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੱਤ ਮਈ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਸਿਟੀ ਸੈਂਟਰ ਘੁਟਾਲੇ ਸਬੰਧੀ ਪੇਸ਼ੀ ਭੁਗਤਣ ਆਏ ਸਨ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਕਾਟਨ ਰਿਸਰਚ ਸੈਂਟਰ ਦੀ 25 ਕਿੱਲੋ ਜ਼ਮੀਨ ਕੋਡੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਵੇਚ ਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਮੈਡੀਕਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਨੂੰ ਤੇ ਹੁਣ ਏ.ਪੀ.ਜੇ. ਸਕੂਲ ਨੂੰ

ਜ਼ਮੀਨ ਕੋਡੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੁੱਛਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਡੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਵੇਚ ਕੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਰਗੜਾ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਵੀ ਇਹ ਉਸੇ ਲੀਹ ਉਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਰਿਸਰਚ ਸੈਂਟਰ ਵੇਚਣਾ ਤਕਰੀਬਨ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ ਡਾ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਨੇ ਹਾਮੀ ਨਹੀਂ ਭਰੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਡਾ. ਕੰਗ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਟੈਕਸ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਸਹੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸ਼ਾਸਨ ਹੀ ਡਗਮਗਾਇਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ 'ਚੋਂ ਡੰਡੇ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਪੈਸਾ ਘਡਵਾਉਣ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਤਕਰੀਬਨ 50 ਫੀਸਦੀ ਥਾਣਿਆਂ ਦੀ ਅਪਣੀ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਜਾਂ ਸਥਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣੇ ਕਿਰਾਏ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿਚ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਦਕਿ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਥਾਣਿਆਂ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਥਾਨਾਂ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਵੀ ਪੁੱਜ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ ਕੁੱਲ 355 ਥਾਣੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਸ ਵੇਲੇ 152 ਥਾਣਿਆਂ ਕੋਲ ਅਪਣੀ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਥਾਣੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸਥਾਨਾਂ ਤੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਬਜਟ ਅਰਬਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਥਾਣਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗੌਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ

50 ਫੀਸਦੀ ਥਾਣੇ ਕਿਰਾਏ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ 'ਚ !

ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਤਣਾਅ ਕਾਰਨ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ।

ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਥਾਣਿਆਂ ਲਈ ਘਟੋ-ਘੱਟ 40 ਫੀਸਦੀ ਅਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤਾਂ ਵਧਦੀ ਗਈ ਪਰ ਥਾਣਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਾ ਸੋਚਿਆ। ਪੰਜਾਬ

ਵਿਚ ਆਪਣੀ 40 ਫੀਸਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਿਰਫ 12 ਫੀਸਦੀ ਹੈ ਜੋ ਬਾਕੀ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ। ਖਾਤਕੂਵਾਦ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਆਰਜ਼ੀ ਥਾਣੇ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਠੀਕ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਰਜ਼ੀ ਥਾਣੇ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹੁਣ ਦੀ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਗਲਤ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ 249 ਥਾਣਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 355 ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤੀ ਜਦਕਿ ਕਈ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀਆਂ ਨੂੰ ਥਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਆਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੁਧਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਅੰਦਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 70 ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੋਰ ਥਾਣੇ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।

ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਥਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਦੇ ਪੈਟਰਨ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਥਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਛੱਤ ਦੇਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੇ ਜਲੰਧਰ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਪਰਾਧ ਘਟਿਆ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਮੁਹਾਲੀ ਪੁਲਿਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਵੀ ਤਿੰਨ ਥਾਣੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵੇਲੇ ਹੋਰ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਕੌਂਸਲਰ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਹਾਲੀ ਪੁਲਿਸ ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਕਿ ਥਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਪਰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਮੁਹਾਲੀ ਸਮੇਤ ਬਾਕੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਹਿਲਜੁਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ।

ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੇ ਜਲੰਧਰ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਪਰਾਧ ਘਟਿਆ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਮੁਹਾਲੀ ਪੁਲਿਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਵੀ ਤਿੰਨ ਥਾਣੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵੇਲੇ ਹੋਰ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਕੌਂਸਲਰ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਹਾਲੀ ਪੁਲਿਸ ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਕਿ ਥਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਪਰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਮੁਹਾਲੀ ਸਮੇਤ ਬਾਕੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਹਿਲਜੁਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮਜੀਠੀਆ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀਆਂ ਅੱਗੇ ਸਾਰੇ ਬੇਵਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਅੱਠ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੰਡ ਮਿੱਲਾਂ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਕੋ-ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਪਲਾਂਟ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਲਮਕ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਖੰਡ ਮਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਲਾਂਟਾਂ ਦੇ ਚੱਲਣ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਜ੍ਹਾ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਰਾਉਣਾ ਹੈ। ਖੰਡ ਮਿੱਲਾਂ ਵਿਚ ਚਾਰ ਖੰਡ ਮਿੱਲਾਂ ਵਿਚ ਪਲਾਂਟ ਲਾਉਣ ਦਾ ਠੇਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਕੁਤਮਾਂ-ਮਜੀਠੀਆ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੰਪਨੀ 'ਸਰਾਯਾਜ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ' ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮਜੀਠੀਆ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਰਾਯਾਜ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੰਡ ਮਿੱਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸੁਗਰਫੈਡ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਬਾਕੀ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਢਿੱਲ ਦਿਖਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖੰਡ ਮਿੱਲਾਂ 'ਚੋਂ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਹੁਣ ਦੂਰ ਹੈ। ਸੀ। ਉਪਰ ਸੁਗਰਫੈਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰ ਖੰਡ ਮਿੱਲਾਂ ਦਾ ਠੇਕਾ ਮਜੀਠੀਆ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੰਪਨੀ ਕੋਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵਿਭਾਗ ਦੂਜੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਵਿਭਾਗ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 12 ਜਨਵਰੀ 2009 ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਸਰਾਯਾਜ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਅਜਨਾਲਾ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ ਤੇ ਬਟਾਲਾ ਦੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੰਡ ਮਿੱਲਾਂ ਲਈ ਠੇਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਏ. ਟੂ ਜੈਡ ਇਨਫਰਾਸਟ੍ਰਕਚਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਗੁਰਗਾਉਂ ਨੂੰ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ, ਮੋਰਿੰਡਾ ਤੇ ਨਕੋਦਰ ਦੀਆਂ ਖੰਡ ਮਿੱਲਾਂ ਦਾ ਠੇਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚਲੀ ਬੁੱਢੇਵਾਲ ਖੰਡ ਮਿੱਲ ਦਾ ਠੇਕਾ ਪੂਰਵ ਇਨਫਰਾਸਟ੍ਰਕਚਰ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਸ ਲਿਮਟਿਡ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਕੋ-ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਪਲਾਂਟ 31 ਅਗਸਤ 2010 ਤੱਕ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣੇ ਸਨ। ਠੇਕੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਤੈਅ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ 6 ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੰਘ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵੀ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਦੇਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵਾਤਾਵਰਨ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਰੋਕਥਾਮ ਬੋਰਡ ਤੇ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀਆਂ ਦਾ ਨਾ ਮਿਲਣਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕੋ ਹੀ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਚਾਰ ਖੰਡ ਮਿੱਲਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਦਾ

ਖੰਡ ਮਿੱਲਾਂ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਪਲਾਂਟ ਨਾ ਲਾਏ

ਹੈ। ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਵੀ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਧਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਮਾਮਲਾ ਮਜੀਠੀਆ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਠੇਕੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਛੋਟ ਦਾ ਸਮਾਂ ਜੋ ਕਿ 15 ਸਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਸਮਾਂ 1 ਸਤੰਬਰ 2010 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਸੁਗਰਫੈਡ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਨਕੋਦਰ, ਮੋਰਿੰਡਾ, ਬੁੱਢੇਵਾਲ ਤੇ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੀਆਂ ਖੰਡ ਮਿੱਲਾਂ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਕੋ-ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਪਲਾਂਟਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਨੇ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕੰਮ ਕਰ ਲਿਆ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਉਸਾਰੀ, ਮਕੈਨੀਕਲ ਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਕਲ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ਾਮਲ

ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਇਕ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀ ਖੰਡ ਮਿੱਲ 50 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣੇ ਸਨ। ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ 11 ਅਪਰੈਲ 2009 ਤੱਕ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਾਰੀਖ ਤੱਕ ਕੁੱਲ 16 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਏ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਸਰਾਯਾਜ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾਈ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਰੁਖ ਦੇਖਦਿਆਂ ਦੂਜੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਨਖਰੇ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

ਠੇਕੇ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕੋ-ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਬਿਜਲੀ ਜੋ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਵੇਚਣੀ ਸੀ, ਦਾ 5.50 ਤੋਂ 10.25 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਹਿੱਸਾ ਮਿੱਲ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਸਹਿਮਤੀ ਪੱਤਰ ਮੁਤਾਬਕ ਮੋਰਿੰਡਾ ਖੰਡ ਮਿੱਲ ਵਿਚ 25 ਤੇ ਬਾਕੀ ਖੰਡ ਮਿੱਲਾਂ ਵਿਚ 20 ਮੈਗਾਵਾਟ ਤੱਕ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਯੁਨਿਟ ਲਗਾਏ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਗੰਨੇ ਦੀ ਖੈਂਦੀ ਖੰਡ ਮਿੱਲਾਂ ਨੇ ਮੁਫਤ ਦੇਣੀ ਹੈ। ਅਜਨਾਲਾ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ ਤੇ ਮੋਰਿੰਡਾ ਤੋਂ 50 ਲੱਖ

ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਖੰਡ ਮਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ, ਬਟਾਲਾ, ਬੁੱਢੇਵਾਲ ਤੇ ਨਕੋਦਰ ਤੋਂ 25-25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੋਣੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲੋਂ ਕਿਸੇ ਗੱਲੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ: ਜਨਰਲ

ਲਖਨਾਊ: ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਮੁਖੀ ਓਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਖਿਲਾਫ ਕੀਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਬਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜਨਰਲ ਵੀ.ਕੇ. ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਤਿੰਨ ਅੰਗ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਸੈਨਿਕ ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਏ ਜਨਰਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਦੇ ਅਜਿਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਤਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸੈਨਾਵਾਂ (ਜਲ, ਬਲ ਤੇ ਵਾਯੂ) ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰੱਥ ਹਨ।

ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਏਅਰ ਚੀਫ ਮਾਰਸ਼ਲ ਪੀ.ਵੀ. ਨਾਇਕ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਕੋਲ ਵੀ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੱਸਿਆ। ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਮੌਤ ਮਗਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਲੋਕ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਬੜੀ ਵਧੀਆ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਲਾਦਿਨ ਦੇ ਮਰਨ ਮਗਰੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੌਕਸ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ (ਲਾਦਿਨ) ਇਕ ਵੱਡੇ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸੀ ਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਗਰੁੱਪ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰੇ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸਣੇ ਸਾਰੇ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮਜੀਠੀਆ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਕਰੋੜਾਂ ਦਾ ਚੂਨਾ ਲਾਇਆ:ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ

ਲੁਧਿਆਣਾ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ) ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਵਿਭਾਗ ਵੀ ਹੈ, ਉਪਰ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਉੱਪ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸਹੁਰਾ ਮਜੀਠੀਆ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਅਧੀਨ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਖੰਡ ਮਿੱਲਾਂ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਪਲਾਂਟ ਲਾਉਣ ਦੇ ਠੇਕੇ ਦੇਣ ਤੇ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਪੱਖਪਾਤ ਤੇ ਭਾਈ-ਭਤੀਜਾਵਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਚੂਨਾ ਲਾਇਆ ਹੈ।

ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪੰਚ ਕਮਿੰਕਰ ਸਿੰਘ ਮੁਕੰਦਪੁਰ, ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੜਾ ਪਿੰਡ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਈਸਤੂ ਤੇ ਜਥੇਬੰਧਕ ਸਕੱਤਰ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਖੰਡੂਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਅੱਠ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੰਡ ਮਿੱਲਾਂ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਕੋ-ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਪਲਾਂਟ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਨਾਲਾ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ ਤੇ ਬਟਾਲਾ ਸਥਿਤ ਚਾਰ ਦਾ ਠੇਕਾ ਬਿਕਰਮ ਮਜੀਠੀਆ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਸਰਾਯਾਜ ਨੂੰ 12 ਜਨਵਰੀ 2009 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਕੰਮ 31 ਅਗਸਤ 2010 ਤਕ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਸੀ ਤੇ

ਹਰ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀ ਮਿੱਲ 50 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣੇ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਦੂਜੀਆਂ ਮਿੱਲਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸਟੇਜ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪਰ ਮਜੀਠੀਆ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਉਪਰ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਨਾਲ ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਰੋੜਾਂ ਦਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ ਉਥੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਕੁਤਮਾਚਾਰੀ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਅਤਿਕਾ ਵੀ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਜੋਰਦਾਰ ਮੰਗ 'ਤੇ ਹੁਣ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ

*ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ

*ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/

ਜੌਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ

*ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਵੀ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ

*2-3 ਹਫਤਿਆਂ ਵਿਚ

ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ

ਬਣੇ

*National Truck
Driving School*

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi

Office: (866) 933-3038

Balhar S. Ranu Cell:916-502-7733

Yuba City Ph:530-383-2785

4585 Pell Dr. Sacramento CA, 95838

ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਹੱਲ ਆਯੁਰਵੈਦ ਦੇ ਸੰਗ

ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਲਈ ਸਿਹਤ ਰੀਯੋਗ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਤਿੱਲਾ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ)

ਇਕ ਹਫਤਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ-ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਰਨ।

ਹਿਰੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ

ਮੋਟਾਪਾ ਘਟਾਓ

ਸਿਹਤ ਬਣਾਓ

ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਬੜ੍ਹਨਾ

ਸੂਗਰ ਕੰਟਰੋਲ

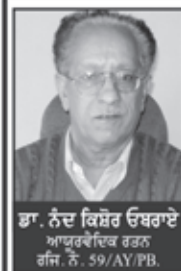
ਇਸਤਰੀ ਰੋਗ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਸਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ) ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਵਰਗੀ ਤਾਕਤ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰੋ।

ਪੂਰਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

ਡਾ. ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਚੱਬਰਾਏ
ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਚਰਨ
ਰਜਿ. ਨੰ. 59/AY/PB

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਸ਼ਾਨੇ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ, ਖੂਨ ਨਾ ਬਣਨਾ, ਖਾਂਦਿਆਂ ਪੀਂਦਿਆਂ ਸੁੱਕਦੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਤਮਾਮ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸੁਪਨਦੋਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

Surajvanshi Pharmacy (R)

MANUFACTURE & EXPORTER OF HERBAL PRODUCTS

25, New Model Town, Jalandhar (Punjab) INDIA.

Contact : Dr. Shweta Oberoi E-mail : shweta077@yahoo.com

Mobile : 98155-33933 Fax : 0091-181-5062627

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 14 ਮਈ 2011

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਭਾਂਡਾ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਉਛਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਰਾਜ ਖੁਰਾਣਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਅਜੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਠੰਡਲ ਨੂੰ ਵੱਢੀ ਦੇ ਇਕ ਕੇਸ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਰਾਜ ਖੁਰਾਣਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜ਼ੱਦ ਵਿਚ ਦੋ ਹੋਰ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ-ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ ਤੇ ਸਵਰਨਾ ਰਾਮ, ਵੀ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵੱਢੀ ਦਾ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਲਈ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਤਾਂ ਜੁੜਿਆ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ; ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਹੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵੀ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਲਈ ਸੁਭ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਵਿੱਖਵਾਣੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਆਉਂਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਫਿਰ ਕਾਇਮ ਹੋਣੀ ਔਖੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਿਆਸੀ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਚਿਰੋਕਣੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹਨ।

ਦਰਅਸਲ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਦੀ ਵੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਸੂਬਾਈ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਗੱਲ ਦੇਸ਼ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 1997 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਗੱਦੀ ਉੱਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਦੱਸ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਉਹ ਸਾਰਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੀ, ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵੀ ਸਮਾਪਤੀ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਬਿਆਇਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਫ਼ਸਰ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸਣ ਉੱਤੇ ਇਨਾਮ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਇਕੱਲੇ ਬਾਦਲ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੱਤਾ ਦੇ ਦਾਬੇ ਹੇਠ ਜੋ ਸਿਆਸਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਤੰਤਰ ਫੁੱਟਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਕੋਈ ਧਿਰ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਤੰਤਰ ਨੂੰ ਛੇੜਦੀ-ਫਰੋਲਦੀ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਬਾਦਲਾਂ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਇੰਟਰਨੈਟ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਜੇ ਲੁੱਟ ਮਚਾਈ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ।

ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਖਿਲਾਫ ਜੋ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਜੋ ਹਸ਼ਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਅਗਾਂਹ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਐਨਾ ਰੋਲਾ ਪਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਕ ਵੀ ਮੀਟਿੰਗ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹ ਸਕੀ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਅਖਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਰ ਪਾਸੇ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਠੰਡਲ ਅਤੇ ਰਾਜ ਖੁਰਾਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਉਭਰਨ ਨਾਲ ਉਹ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਐਤਕੀਂ ਬੋਲਣ ਦੀ ਵਾਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਦਲ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਵੀ ਮੰਗ ਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਭਖਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਬਾਰੇ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਆਵਾਮ ਨੂੰ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਇੰਨੇ ਵਿਕਰਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਧਾਰਨ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਵੱਢੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੀ ਉਤਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵੱਢੀ ਤਾਂ ਦੇਣੀ ਹੀ ਪੈਣੀ ਹੈ। ਇੰਨੇ ਵਿਕਰਾਲ ਹਾਲਾਤ ਕੋਈ ਇਕ-ਅੱਧੇ ਦਿਨ ਜਾਂ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਦਰਅਸਲ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ 'ਹਊ-ਪਰੇ' ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਨਾਈ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਹੀ ਬਣਨੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸੱਤਾ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਘਟਦਾ ਨਹੀਂ, ਬੰਦ ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵੀ ਅਜੇ ਸਿਰਫ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਿੱਲ ਫਿਰ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਜੇ ਦੁਰਗਤ 'ਮਹਾਨ ਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ' ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਉਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਦੱਸਣ-ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਸ਼ਾਇਦ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਤੱਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਖੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸਹੀ ਜਾਪਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਵਰਗੇ ਲੋਕ ਅਸਲ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਉਠ ਰਹੇ ਜਾਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਰਹੇ ਰੋਹ ਤੇ ਰੋਸ ਲਈ ਵਾਲਵ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਕੁ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਮਾਮਲਾ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਟਿਕਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨਾ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਤੰਤਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਾਰਾ ਦਾਰੋਮਦਾਰ ਆਵਾਮ ਉੱਤੇ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਬੁਰਿਆਈ ਖਿਲਾਫ ਆਪਣੀ ਕਿੰਨੀ ਤਾਕਤ ਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

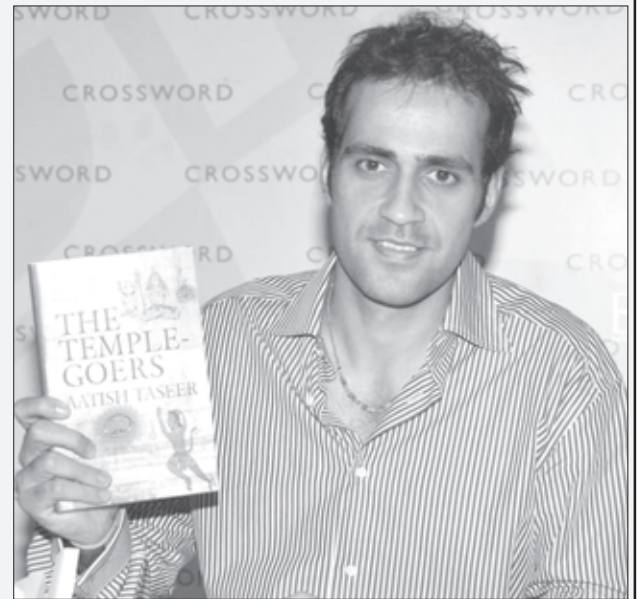

ਕਿਹਾ ਸੱਚ ਸਿਆਣਿਆਂ ਨੇ!

ਵੰਡ ਬਹਿੰਦੀ ਨਾ ਲੜਦੀਆਂ ਬਿੱਲੀਆਂ ਦੀ, ਦਾਅ ਬਾਂਦਰ ਦਾ ਜਾਂਦਾ ਏ ਲੱਗ ਏਦਾਂ।
ਟੁੱਟ ਪਵੇ ਬਘਿਆੜ ਜਦ ਲੋਲਿਆਂ 'ਤੇ, ਟਲਦਾ 'ਮੈਨੂੰ ਕੀ' ਸਮਝ ਕੇ ਜੱਗ ਏਦਾਂ।
ਬੁਰਫ਼ਾਗਰਦੀ ਦੇ ਬੁਰੇ ਮਾਹੌਲ ਅੰਦਰ, ਜੀਵੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਦਾ ਸਲੱਗ ਏਦਾਂ।
ਹਰ ਥਾਂ ਚੌਧਰੀ ਬਣਦਾ ਏ ਮਲਕ ਭਾਗੋ, ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਨਹੀਂ ਤੱਗ ਏਦਾਂ।
ਤਾਨਸ਼ਾਹੀ ਮਿਟਾਉਣ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠਾਂ, ਆਪਣਾ ਸਿੱਕਾ ਜਮਾਉਂਦਾ ਏ ਨੱਗ ਏਦਾਂ।
ਬਲਦੇ ਭਾਂਬੜ 'ਤੇ ਛਿੜਕ ਕੇ ਤੇਲ ਦੇਖੋ, ਅਹਿਮਕ ਸਮਝਦਾ ਬੁਝੇਗੀ ਅੱਗ ਏਦਾਂ!

ਪਾਕਿਸਤਾਨ:ਬਦਕਾਰ ਫੌਜ, ਬਦਹਾਲ ਦੇਸ਼

ਆਤਿਸ਼ ਤਾਸੀਰ (ਜਨਮ 1980) ਭਾਰਤ ਦੀ ਨਾਮੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਤਵਲੀਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਿਰਕੱਢ ਆਗੂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਰਹੇ ਮਰਹੂਮ ਸਲਮਾਨ ਤਾਸੀਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ। ਤਵਲੀਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਲਮਾਨ ਤਾਸੀਰ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਹੀ ਇਕੱਠੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜੁਦਾ ਹੋ ਗਏ। ਆਤਿਸ਼ ਤਾਸੀਰ ਦਾ ਜਨਮ ਲੰਡਨ (ਇੰਗਲੈਂਡ) ਵਿਚ ਅਤੇ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹਨੇ 'ਟਾਈਮ ਮੈਗਜ਼ੀਨ' ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 'ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਮੈਗਜ਼ੀਨ' ਲਈ ਬਤੌਰ ਫਰੀਲਾਂਸਰ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਉਹਨੇ ਸਾਅਦਤ ਹਸਨ ਮੰਟੋ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਉਰਦੂ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਸ ਦਾ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਦੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਨਾਵਲ 'ਸਟਰੇਂਜਰ ਟੂ ਹਿਸਟਰੀ: ਏ ਸੰਨ' ਜਰਨੀ ਬਰੂ ਇਸਲਾਮਿਕ ਲੈਂਡਸ' ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ। 'ਟਰੈਵਲਜ਼ ਵਿਦ ਦਿ ਮੈਂਗੋ ਕਿੰਗ' ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਨਾਵਲ 'ਦਿ ਟੈਂਪਲ ਗੋਇਰਜ਼' ਦੀ ਵੀ ਵਾਹਵਾ ਚਰਚਾ ਹੋਈ। ਹੁਣ ਉਸ ਦਾ ਨਵਾਂ ਨਾਵਲ 'ਨੂਨ' ਛੇਤੀ ਹੀ ਛਪ ਰਿਹਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਆਤਿਸ਼ ਤਾਸੀਰ

ਆਤਿਸ਼ ਤਾਸੀਰ

ਨਕਾਬ ਲਹਿ ਗਿਆ ਹੈ, ਤੇ ਜੋ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਇੰਨਾ ਭਿਆਨਕ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਮੂੰਹ ਭੁਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਣਾ ਹੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਦਹਿਸ਼ਤ ਖ਼ਿਲਾਫ ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਸਾਫ਼-ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤੱਕਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਤੇ ਇਹ ਚਿਹਰਾ ਕਿਸੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਾਲੇ ਜਹਾਦੀ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੇ ਵਰਦੀਧਾਰੀ ਅਫ਼ਸਰ ਦਾ ਹੈ!

ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਵਾਪਰਿਆ, ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ ਬਾਰੇ ਰਤਾ ਕੁ ਦਿਲ-ਗੁਰਦੇ ਨਾਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ: ਉਸਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਬੇਵਕੂਫੀ ਕਰਕੇ ਐਬਟਾਬਾਦ 'ਚ ਰਹਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਿਆ। ਉਹ ਫੌਜੀ ਛਾਉਣੀ ਵਾਲੇ ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਫੌਜ ਦੀ ਮਹਿਮਾਨ-ਨਿਵਾਜ਼ੀ ਮਾਣਦਾ ਕਾਬੂ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਸ ਫੌਜ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਉੱਤੇ ਚੁਫੇਰਿਓਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਖ਼ਿਲਾਫ ਚਾਲਾਕੀਆਂ ਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਬਹੁਤ ਲੰਬੀ-ਚੌੜੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ, ਦੇਵਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ; ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਬਦਤਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਵੇਚਣ ਦਾ ਲਾਹੇਵੰਦ ਧੰਦਾ ਕਰਨ; ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਹਿਣ ਮੁਤਾਬਕ 2008 ਦੇ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲੇ ਕਰਵਾਉਣ ਤੱਕ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼-ਭਾਰਤ ਤੇ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ, ਚੀਕ-ਚੀਕ ਕੇ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਜਹਾਦ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚਕਾਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਫ਼ਰਕ ਸਦਕਾ ਇਹ ਫੌਜ ਵਧ-ਫੁੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਐਬਟਾਬਾਦ ਵਿਚ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਅਹਿਮ ਹੈ: ਇਹ ਉਸ ਪਲ ਦੀ ਝਲਕ ਹੈ ਜਦੋਂ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਹਕੀਕਤ ਇਕ-ਮਿਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤੇ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਭਿਅੰਕਰਤਾ ਦੇਖੋ ਜ਼ਰਾ: ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਅਮਨ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਲੈਸ ਵਿਸ਼ਾਲ (ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ) ਫੌਜ ਹੁਣ ਬੇਪਰਦ ਹੋ ਗਈ ਸਾਰੇ ਜੰਗ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ। ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ ਜਿਹੜੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਉਠ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਹ (ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ) ਉਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਹੁਤ ਮਾੜਾ ਪਿਆ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਰੋਹ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਬੇਚੈਨੀ ਵੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵੀ ਕੂਟਨੀਤਕ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਠੰਢ ਲਗਾਤਾਰ ਪੱਸਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ

ਚੰਗੇ ਫੌਜੀ ਸਬੰਧ ਵੀ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਪੈਰ ਫੂਕ-ਫੂਕ ਕੇ ਧਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਿਵਲੀਅਨ ਹਕੂਮਤ (ਜੋ ਮੇਰੇ ਖ਼ਿਆਲ ਮੁਤਾਬਕ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਬਾਰੇ ਹਨੇਰੇ 'ਚ ਸੀ) ਹੁਣ ਨਿੱਮੋਝੂਣੀ ਹੋਈ ਪਈ ਹੈ।

ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਫੌਜ ਦੀ ਜਿੰਨੀ ਵੱਧ ਤੋਏ-ਤੋਏ ਹੋਵੇਗੀ, ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਇਸ ਦੇ ਓਨੇ ਹੀ ਵੱਧ ਖੁੰਘਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਹ ਕਿਸੇ ਬਾਹਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। 1947 ਵਿਚ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਇਕ ਗ਼ੈਰ-ਵਿਹਾਰਕ ਸੁਪਨ-ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰਦਾ-ਕਰਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਖਿੱਧ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਲਾਈਆਂ ਆਸਾਂ-ਉਮੀਦਾਂ ਛਾਈਂ-ਮਾਈਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਫੌਜ ਅੱਗੇ ਆ ਗਈ। ਇਸ (ਫੌਜ) ਨੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਕਈ ਤਬਾਹਕੁਨ ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਝੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਸਿਵਲੀਅਨ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਜੱਖਣਾ ਪੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਬਰੈਡ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਡੀਲਿੰਗ ਜਿਹੇ ਧੰਦੇ ਅਪਨਾ ਕੇ ਆਰਥਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵੀ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਫੌਜ ਹਰ ਸਾਲ ਕੌਮੀ ਬਜਟ ਦਾ ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ ਹੱਥ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ ਭਾਵੇਂ ਲਗਾਤਾਰ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਫੌਜ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਪਰਜੀਵੀ ਤਰੱਕੀ ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਫਿਰੋਤੀ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਿਰ 1980ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਵੈਰ ਮਧਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਅੰਦਰ ਨਫਰਤ ਦੀ ਇਸਲਾਮਿਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਫੈਲਾਈ ਗਈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਜਗਤ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਿਸ਼ਾਹੀਣ ਦੇਸ਼ ਬਣਾ

ਦੇਸ਼ ਭਾਵੇਂ ਲਗਾਤਾਰ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਫੌਜ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਪਰਜੀਵੀ ਤਰੱਕੀ ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਫਿਰੋਤੀ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਿਰ 1980ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਵੈਰ ਮਧਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਅੰਦਰ ਨਫਰਤ ਦੀ ਇਸਲਾਮਿਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਫੈਲਾਈ ਗਈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਜਗਤ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਿਸ਼ਾਹੀਣ ਦੇਸ਼ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਤਾਂ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਇਕ ਕੜੀ ਹੈ; ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇੰਤਹਾ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਖੌਫ਼ ਹੈ ਤੇ ਅਰਾਜਕਤਾ ਦਾ ਆਲਮ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਤਾਂ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਇਕ ਕੜੀ ਹੈ; ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇੰਤਹਾ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਖੌਫ਼ ਤੇ ਅਰਾਜਕਤਾ ਦਾ ਆਲਮ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਇਸ ਵੇਲੇ ਗਰੇਹਾਂ, ਅਗਵਾ, ਕਤਲੋਗਾਰਤ ਅਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰਾਂ ਦਾ ਅੱਡਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਦਾ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਲੀਰੇ-ਲੀਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਭੁੱਟੋ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਸੁਰ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਸਲਮਾਨ ਤਾਸੀਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਗਾਰਡ ਨੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਤਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਕ ਬੰਦੇ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਕਾਰੇ ਵਜੋਂ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਕਾਤਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ 40000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹਜ਼ੂਮ ਸਭਕਾਂ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਗਰੁਪ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਾਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਫਰਤ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਇਸ ਗਰੁਪ ਨੂੰ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਇਸ ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਗੂ ਹਾਫਿਜ਼ ਸਈਦ ਨੇ ਇਸੇ ਹਫ਼ਤੇ ਉਸਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਨਮਿਤ ਦੁਆ ਕਰਵਾਈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਡਰ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਜੋ ਮਾਹੌਲ ਹੈ, ਉਸ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਦੇ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹੇ ਹਿੰਸੇ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਲੇਖ ਲਿਖਣ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੀ ਇਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਦੇਸਤ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ। ਸਾਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਮੈਥੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕਦੇ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਲੇਰ ਅਤੇ ਬੇਬਾਕ ਸਟੈਂਡ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਸਾਡਾ ਇਕ ਸਾਂਝਾ ਜਾਣਕਾਰ ਇੰਨੀ ਦੇਰ ਚੁੱਪ ਕਿਉਂ ਰਿਹਾ? ਮੈਂ ਕਿਹਾ-ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਡਰ ਗਏ ਹੋਣ। ਦਰਅਸਲ, ਉਸ ਦੇ ਇਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਖਾਮੋਸ਼ ਨਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਮਰਿਆ ਸਮਝ ਲਵੇ।

ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਇਹੀ ਹੈ; ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ, ਬਦਹਵਾਸ ਅਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲਬ-ਪਬ ਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਦੀ ਫੌਜ ਕਦਮ-ਬ-ਕਦਮ ਜਹਾਦ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨਵੇਂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਮਹਿਜ਼ ਰਾਜ ਪਲਟੇ ਜਾਂ ਇਨਕਲਾਬ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਅਜਿਹੀ ਗਹਿਰੀ ਘੁਸਪੈਠ ਰਾਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਛੇਤੀ ਹੀ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕਿੱਥੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਕਿੱਥੇ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਐਬਟਾਬਾਦ 'ਚ ਫੌਜ ਦੇ ਮਹਿਮਾਨ ਦੀ ਇਕ ਤਾਜ਼ਾ ਖ਼ਬਰ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਵਾਂ ਰਾਜ ਹੋਂਦ 'ਚ ਆ ਚੁਕਾ ਹੈ।

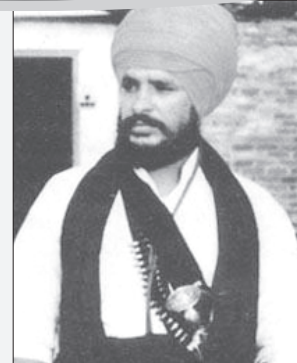

ਐਬਟਾਬਾਦ ਦੀ ਵਜ਼ੀਰਿਸਤਾਨ ਹਵੇਲੀ ਜਿੱਥੇ ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਲੁਕਣਗਾਹਾਂ

ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ

ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ

ਅਬੀਮਲ ਗੁਜ਼ਮਾਨ ਗੰਜਾਲੋ

ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਬਾਰੇ ਰਹੱਸ ਹੁਣ ਇਕ-ਇਕ ਕਰਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਰਾ ਜੱਗ ਉਸ ਬਾਰੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਆ ਰਹੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਕਥਾ-ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੰਦਾਂ ਹੇਠ ਉਂਗਲ ਰੱਖ ਕੇ ਪੜ੍ਹ-ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਕਸੂਤੀ ਹਾਲਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਫਿਲਹਾਲ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਸਾਮਾ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਨਵਾਂ ਜਵਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਝੜੀ ਤੋਂ ਅੱਕੇ ਹੋਏ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਲੀਡਰਾਂ ਕੋਲ ਜਿਹੜਾ ਆਖਰੀ ਹਥਿਆਰ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਰਤ ਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਹੀ ਪੁੱਛ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਤ ਆਖਰ ਕਿਸ ਨੇ ਦਿਵਾਈ ਸੀ? ਜਦੋਂ ਰੂਸੀ ਫੌਜ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤਾਂ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹ, ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਡਾਲਰ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਹੀ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਈ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਮੌਤ ਆਫ਼ਤ ਬਣ ਕੇ ਟੱਕਰੀ ਹੈ। 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਇੱਥੇ ਅਸੀਂ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਲੁਕਣਗਾਹ ਬਾਰੇ ਉਚੇਚੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੱਲੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਲਹਿਰ ਦੌਰਾਨ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਭਾਈ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਅਤੇ ਪੀਰੂ ਦੇ ਮਿਸਾਲੀ ਮਾਓਵਾਦੀ ਲੀਡਰ ਅਬੀਮਲ ਗੁਜ਼ਮਾਨ ਉਰਫ਼ ਗੰਜਾਲੋ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਲੀਮਾ ਵਿਚ ਬਣਾਈਆਂ ਲੁਕਣਗਾਹਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਭਾਈ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਵੀ 5 ਸਾਲ ਪਟਿਆਲੇ ਅਰਬਨ ਅਸਟੇਟ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੰਜਾਲੋ ਵੀ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਫੜੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਕੰਮ ਨਿਸ਼ੰਗ ਚਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ।-ਸੰਪਾਦਕ

ਲਾਦਿਨ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਵਜ਼ੀਰਿਸਤਾਨ ਹਵੇਲੀ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਫੌਜੀ ਅਕੈਡਮੀ ਨੇੜਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਐਬਟਾਬਾਦ ਵਿਚ ਜਿਸ ਹਵੇਲੀ ਵਿਚ ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ 'ਵਜ਼ੀਰਿਸਤਾਨ ਹਵੇਲੀ' ਵਜੋਂ ਵੱਧ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਇਸ ਹਵੇਲੀ ਵਾਲੀ ਸਤਕ ਉਤੇ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪਰਵੇਜ਼ ਮੁਸ਼ੱਰਫ਼ ਜੋਗਿੰਗ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਹਵੇਲੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਵਜ਼ੀਰਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ 2 ਭਾਈਆਂ-ਅਰਸ਼ਦ ਖਾਨ ਅਤੇ ਤਾਰਿਕ ਖਾਨ, ਦੀ ਹੈ। ਅਰਸ਼ਦ ਖਾਨ ਚਾਲੀਆਂ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਹੈ ਅਤੇ ਤਾਰਿਕ ਖਾਨ ਦੀ ਉਮਰ 30 ਕੁ ਸਾਲ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਬੰਦੇ ਹਨ।

ਐਬਟਾਬਾਦ ਦੇ ਗਲੀਆਂ-ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੋਤਾ ਆਮ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਬੀਵੀ-ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਇਹ ਅਕਸਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵੱਲ ਨਿਕਲਦੇ ਸਨ। ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਹਵੇਲੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬੜੀ ਲੰਬੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਕਮਾਂਡਰ ਵਿਲੀਅਮ ਐਚ ਮੈਕ-ਰਵੈਨ (ਜਿਸ ਨੇ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾ ਲੱਭਿਆ ਸੀ) ਨੇ ਇਹ ਸੂਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੱਢ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ, ਕੁਰੀਅਰ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਸਾਰੇ ਸੰਪਰਕ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਉਸ ਕੁਰੀਅਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਸ ਬੰਦੇ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਫੋਨ-ਕਾਲ ਸੁਣਨ 'ਤੇ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੀ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਟੱਕਰਾਂ ਮਾਰ-

ਮਾਰ ਖੱਕ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈਆਂ ਕੁਝ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਅਬੂ ਅਹਿਮਦ ਅਲ-ਕੁਵੈਤੀ ਨਾਂ ਦਾ ਸ਼ਖ਼ਸ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦਾ ਕੁਰੀਅਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਅਲ ਕਾਇਦਾ ਦੇ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ ਦੇ ਲੀਡਰ ਖਾਲਿਦ ਸ਼ੇਖ ਮੁਹੰਮਦ ਜੋ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਤੋਂ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਸਨ ਗੁਲ ਨੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਸੂਹ ਮਤਾਬਕ ਕੁਰੀਅਰ ਦੀ ਨੇਤਤਾ ਫਰਾਜ਼ ਅਲੀਬੀ ਨਾਲ ਹੈ ਜੋ ਮਈ 2005 ਵਿਚ ਫੜਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜ ਅਲ-ਕੁਵੈਤੀ ਤੱਕ ਜਾ ਪੁੱਜੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਹੀ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਲੱਭਿਆ।

ਠੇਕੇਦਾਰ ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੋਠੀ

ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਅਰਬਨ ਅਸਟੇਟ-ਫੇਜ਼ ਇਕ ਦੀ ਇਕ ਕੋਠੀ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 5 ਸਾਲ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਕੋਠੀ ਨਾਭੇ ਵਾਲੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਵਜੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ 2 ਭੈਣਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡੀ, ਜਵਾਹਰ ਕੌਰ ਦੇ ਨਾਂ ਸੀ। ਇਹ ਕੋਠੀ ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁਖੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਕਿਹਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਐਨ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਕਿਹਰ ਸਿੰਘ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਰ-ਖਵਾਹ ਮੰਨਦੇ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਗਸਤ 1992 ਵਿਚ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਹੀ ਇਲਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਉਸ ਦੇ ਗੁਆਂਢ ਵਿਚ ਹੀ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਠੇਕੇਦਾਰ ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਇਹ ਕੋਠੀ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਨੇ 1986

ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਪਰਤਣ ਪਿੱਛੋਂ ਬੀਬੀ ਜਵਾਹਰ ਕੌਰ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਨਵਾਂ-ਨਵਾਂ ਹੀ ਵੱਸਣ ਲੱਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਭਾਅ ਵੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਬੀਬੀ ਜਵਾਹਰ ਕੌਰ ਨਾਲ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਦਾ ਮੇਲ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲ ਜਦੋਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਜਥੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਬੜੇ ਲੋਹੇ-ਲਾਖੇ ਹੋਏ ਪਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਵਾਰ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਉਤੇ ਕੀਤੀ ਫਾਇਰਿੰਗ ਨਾਲ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦਾ ਸਾਹ ਸੂਤਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਕੁਸ਼ਕ ਨਾ ਸਕੇ।

ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਬੱਬਰ ਭਾਈਆਂ ਨਾਲ।

ਮਰੀਤਾ ਗਰੀਦੋ ਲੋਕਾ ਦਾ ਡਾਂਸ ਹਾਊਸ

ਪੀਰੂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ (ਸ਼ਾਈਨਿੰਗ ਪਾਥ) ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਬੀਮਲ ਗੁਜ਼ਮਾਨ ਉਰਫ਼ ਗੰਜਾਲੋ (ਜਨਮ 3 ਦਸੰਬਰ 1934) ਵੀ 1992 ਵਿਚ ਸਤੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ 12 ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਲੀਮਾ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਡਾਂਸਰ ਮਰੀਤਾ ਗਰੀਦੋ ਲੋਕਾ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੋਂ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤਿਕ ਮਾਹਿਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਬੀਮਲ ਗੁਜ਼ਮਾਨ ਉਰਫ਼ ਗੰਜਾਲੋ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਇੰਨਾ ਜ਼ੋਰ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਕੁਝ ਦੇਰ ਹੋਰ ਕਾਬੂ ਨਾ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਤਖਤਾ ਉਲਟਾ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਹ ਮਿਲੀ ਕਿ ਗੰਜਾਲੋ ਲੀਮਾ ਵਿਚ ਹੀ ਕਿਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਛਾਣ-ਬੀਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਗੱਲ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਆਈ ਕਿ ਪੌਸ਼ ਏਰੀਏ ਦੇ ਡਾਂਸ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਤਾਂ ਇਕ ਔਰਤ ਹੈ ਪਰ ਘਰ ਦਾ ਕੂੜਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਵਧੇਰੇ ਘੋਖ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਕੂੜੇ ਵਿਚੋਂ ਧੱਫੜਾਂ 'ਤੇ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਦਵਾਈ ਦੀ ਖਾਲੀ ਟਿਊਬ ਲੱਭ ਗਈ ਤਾਂ ਪੱਕਾ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਗੰਜਾਲੋ ਇਸੇ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਗੰਜਾਲੋ ਨੂੰ ਧੱਫੜਾਂ ਦੀ ਅਕਸਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਪੂਰੀ ਤਿਆਰੀ ਨਾਲ ਮਾਰੇ ਛਾਪੇ ਦੌਰਾਨ ਘਰ ਦੀ ਦੂਜੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੋਂ ਗੰਜਾਲੋ, ਲੋਰਾ ਜ਼ੋਬਰਾਨੋ, ਐਲਨਾ ਇਪਰਾਗੁਏਰਾ ਸਣੇ ਅਹਿਮ ਲੀਡਰਾਂ ਫੜੇ ਗਏ। ਫੌਜੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸਾਰੇ ਲੀਡਰ ਅਜੇ ਵੀ ਉਮਰ ਕੈਦ ਕੱਟ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕਮਾਂਡ ਸੈਂਟਰ ਸੀ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦਾ ਘਰ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਐਬਟਾਬਾਦ ਵਾਲੀ ਛੁਪਣਗਾਹ ਅਲਕਾਇਦਾ ਦਾ "ਸਰਗਰਮ ਕਮਾਂਡ ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਸੈਂਟਰ" ਸੀ। ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਲਾਦਿਨ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਟਿਕਾਣੇ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਅਲਕਾਇਦਾ ਮੁਖੀ ਦੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਅਤੇ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਬਾਰੇ ਕਈ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕੇਵਲ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਰਣਨੀਤਕ ਚਿੰਤਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਅਪਰੇਸ਼ਨਲ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਤੇ ਅਲਕਾਇਦਾ ਦੇ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲੇ

ਵੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਪੰਜ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਬੋਲ ਤੇ ਸੁਨੇਹੇ ਹੋਰ ਨਾ ਫੈਲਣ। ਨਵੀਆਂ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਵਿਚਲੇ ਲਾਦਿਨ ਦੇ ਕੇਸ ਤੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਸਫੇਦ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਇਸ ਘਰ ਦੇ ਇਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਟੀ.ਵੀ. 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਚੱਲ ਖਬਰਾਂ ਹੀ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭੂਰੇ ਰੰਗ ਦੇ ਕੰਬਲ ਵਿਚ ਲਿਪਟੇ ਉਸਾਮਾ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਰਿਮੋਟ ਕੰਟਰੋਲ ਹੈ। ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਟੇਬਲ 'ਤੇ ਪਿਆ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਲਾਦਿਨ ਦੇ ਘਰੋਂ ਬਰਾਮਦ ਸਮੱਗਰੀ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ

ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਅਲਕਾਇਦਾ ਵਿਚਾਲੇ ਦਿੱਤੇ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਤੇ ਸੰਚਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਨੇ ਇਸ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਚਣ ਲਈ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਲਾਈ ਹੈ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਪੰਜ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਦਿਨ ਨੇ 'ਅਮਰੀਕੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸੁਨੇਹਾ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 9 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ 5 ਨਵੰਬਰ, 2010 ਦਰਮਿਆਨ ਬਣੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਦੂਜੀ ਵੀਡੀਓ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਨਾ ਆਪਣੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਕੱਟੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਰੰਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਉਹ ਬਾਹਰ ਆਪਣੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਐਬਟਾਬਾਦ ਨੇੜੇ ਇਕ ਹੋਰ ਛੁਪਣਗਾਹ ਵੀ ਸੀ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਐਬਟਾਬਾਦ ਦੇ ਜਿਸ ਘਰ ਵਿਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇਕ ਹੋਰ ਘਰ ਵੀ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਸੀ।

ਲਾਦਿਨ ਦੀ 29 ਸਾਲਾ ਪਤਨੀ ਅਮਾਲ ਅਹਿਮਦ ਅਬਦੁਲ ਫੱਤਾਹ ਮੁਤਾਬਕ ਲਾਦਿਨ ਢਾਈ ਸਾਲ ਦੇ ਕਰੀਬ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਚੱਕ ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਪਿੰਡ ਐਬਟਾਬਾਦ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸੜਕ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਹਰੀਪੁਰ ਤੋਂ 2 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਹੈ ਅਤੇ ਐਬਟਾਬਾਦ ਤੋਂ 34 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਹੈ। ਇਹ ਖਬਰ 'ਨਿਊਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼' ਨੇ ਦੋ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਸ਼ਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਲਾਦਿਨ ਨੇ ਹਰੀਪੁਰ ਤੇ ਐਬਟਾਬਾਦ ਵਿਚ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਇਆ ਹੈ।

'ਡਾਅਨ' ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲਾਦਿਨ 2005 ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਪੋਤਿਆਂ ਨਾਲ ਐਬਟਾਬਾਦ ਦੇ ਬਿਲਾਲ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ। ਅਮਾਲ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲਾਦਿਨ ਨੂੰ ਗੁਰਦਿਆਂ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਰੋਗ ਕਾਰਨ ਡਾਇਲਿਸਿਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਲਾਦਿਨ ਦਾ ਦੋ ਵਾਰ ਗੁਰਦੇ ਦਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਤੰਦਰੁਸਤ ਸੀ।

ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਮੌਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚਾਲੇ ਤਣਾਅ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀ

■ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਖ਼ਬਰਦਾਰ

■ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੋੜਿਆ ਤੁਰੰਤ ਜਵਾਬ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਐਬਟਾਬਾਦ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਮਾਅਰਕੋਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬੜੇ ਭਿਆਨਕ ਤੇ ਮਾਰੂ ਹੋਣਗੇ।

ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਸਲਮਾਨ ਬਸ਼ੀਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਫ਼ੌਜ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਭੜਕਾਊ ਬਿਆਨ ਦਾਗ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਨਾ ਕਰਨ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ 9/11 ਅਤੇ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੋ-ਜਿਹੇ ਮੰਨਣ ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ

ਟਾਲਾ ਵੇਟਿਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਇਸ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਦੇ ਬਾਨੀ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਤਰਜਮਾਨ ਮਾਰਕ ਟੋਨਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ

ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚਲੀ ਅਜਿਹੀ ਵਿਲੱਖਣ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਉਹ ਥਾਈਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਸਲਮਾਨ ਬਸ਼ੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਜੇਕਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਇਕਪਾਸਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ

ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮੂੰਹ-ਤੋੜ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਨਾਬ ਬਸ਼ੀਰ ਦੀ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜਨਰਲ ਵੀ.ਕੇ. ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਆਈ ਹੈ। ਜਨਰਲ ਵੀ.ਕੇ. ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵੀ ਐਬਟਾਬਾਦ ਵਿਚ ਹੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ।

ਜਨਾਬ ਬਸ਼ੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲਸਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਜਿਹੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਫਿਕਰ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੰਭੀਰ ਉਸਾਰੂ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੀ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।

ਮਨਮੋਹਨ ਵੱਲੋਂ ਓਬਾਮਾ ਨਾਲ ਗੁਫ਼ਤਗੂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨਾਲ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦ-ਅਮਰੀਕਾ ਸਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਅਜੋਕੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਓਸਾਮਾ-ਬਿਨ-ਲਾਦਿਨ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਹ ਵੱਡੀ ਕੁਤਾਹੀ ਕਰ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਬੰਬੇਰੇ ਦਬਕੇ ਮਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰਹੱਦ ਪਾਰੋਂ ਫ਼ੌਜ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਹਰਾਈ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ

ਯੂਸਫ਼ ਰਜ਼ਾ ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ ਭਾਂਡਾ ਅਮਰੀਕਾ ਸਿਰ ਭੰਨਿਆ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਕਸੂਤੋਂ ਫਸੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਯੂਸਫ਼ ਰਜ਼ਾ ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਕਰਾਰੇ ਹੱਥੀਂ ਲੈਂਦਿਆਂ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕੌਣ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਇਕਪਾਸਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕੀਤੀ।

ਸ੍ਰੀ ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ ਕੌਮੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿਚ ਖਾਮੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਉਤੇ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਮੜ੍ਹੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਅਲਕਾਇਦਾ ਦੀ ਜੰਮਣ-ਭੌਣਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਂ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਆਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਖੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕੀਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਦੇਰ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਬਾਰੇ ਸੂਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਖੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਅਤੇ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਅਸਾਸਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵੱਲੋਂ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਵਿੱਢੀ ਮੁਹਿੰਮ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਸੂਹ ਕੱਢਣ ਵਿਚ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਹੀ ਸਹਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਲਕਾਇਦਾ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਨਾਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਫਿਰ ਦਹਿਸ਼ਤਜ਼ਦਾ ਹੋਏ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿੱਖ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਉਹਦੀ ਪਗਤੀ ਵਾਲੀ ਤਸਵੀਰ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਦਿਖਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਲੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਫਿਕਰ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਫਿਰ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ 9/11 ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਮਗਰੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ।

'ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਰਿਲੀਜਨ ਐਂਡ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ' (ਐਸ.ਸੀ.ਓ.ਆਰ.ਈ.) ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰਾਜਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹਨ ਕਿ ਉਸਾਮਾ ਦੀਆਂ ਪੱਗ ਵਾਲੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਟੀ.ਵੀ. ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ 'ਤੇ ਆਮ ਦਿਖਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਕਈਆਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਫਿਰਦੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਭੜਕ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸ. ਰਾਣਾ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਜਿਸ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਨਫਰਤੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਮੁਲਕ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿਚ ਜੇ ਅਸੀਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਛੇਤੀ-ਛੇਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਸਕੇ ਸਬੰਧੀ ਗੁਆਉਣੇ ਪੈਣਗੇ।

ਨਿਊਯਾਰਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਐਨਾਟਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਡਾ. ਜੇ. ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਸਿੱਖ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿਚ ਉਹ ਬਹੁਤ ਫਿਕਰ ਵਿਚ ਹਨ।

ਮਿੱਟੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦਾ ਆਸ਼ਿਆਨਾ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਐਬਟਾਬਾਦ ਦਾ ਉਹ ਘਰ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਹੁਣ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਇਹ ਘਰ ਜਹਾਦੀਆਂ ਲਈ 'ਤੀਰਥ ਅਸਥਾਨ' ਬਣ ਜਾਵੇ ਤੇ ਉਹ ਇਥੋਂ 'ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ' ਲੈ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਖੌਫ਼ਜ਼ਦਾ ਕਰਨ। ਲੋਕ ਇਸ ਘਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਤੇ ਗੋਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗ-ਲੱਗ ਕੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਖਿਚਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਪਾਕਿ ਦੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਇਸ ਘਰ 'ਤੇ ਛੇਤੀ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਫੇਰ ਦੇਣਗੀਆਂ।

ਇਹ ਘਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮਿਲਟਰੀ ਅਕੈਡਮੀ ਤੋਂ ਸਿਰਫ 800 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਹੈ ਤੇ ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਪਾਕਿ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ 2007 ਵਿਚ ਲਾਲ ਮਸਜਿਦ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਮਸਜਿਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਮਾਰਤ ਜਾਮੀਆ ਹਫਸਾ ਡੇਗ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਘਰ ਬੜਾ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਸੋਧਿਆ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਘਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਐਨੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਹਵਾ ਨੂੰ ਵੀ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਘਰ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ 7 ਕਨਾਲ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸੇ ਹਨ। ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਕੇ ਖੇਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

ਇਕ ਵਿਚ ਇਮਾਰਤ ਖੜ੍ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਉਤਰ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਫੇਰ ਖੇਤੀ ਲਈ ਥਾਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂਰ ਮੁਹੰਮਦ ਨੂੰ 2005 ਵਿਚ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ਦ ਖਾਨ ਨੇ 7.5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਉਸਾਮਾ ਦਾ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਠੇਕੇਦਾਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਨੇ ਉਸ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਜਾਂ ਦਬੋਚਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਦੇ ਆਗੂ ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦੇ ਬਹੁ-ਕਰੋੜੀ ਘਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਸ਼ਖ਼ਸ ਦਾ ਨਾਂ ਗੁਲ ਮੁਹੰਮਦ ਹੈ ਜੋ ਗੁਲ ਮਦਾਰ ਜਾਂ ਮਿੰਨੂ ਰਾਮ ਵਜੋਂ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। 45-50 ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਹੰਮਦ ਨੂੰ ਬਿਲਾਲ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚੋਂ ਉਹਦੇ ਘਰੋਂ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਖੇਬਰ-ਪਖਤੂਨਵਾ ਸੂਬੇ ਦੇ ਬੱਟਾਗਰਾਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਯਮਨੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਘਰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ: ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਰਾਜਦੂਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਲ ਕਾਇਦਾ ਮੁਖੀ ਓਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ

ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਪਤਤਾਲ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦੀ 29 ਸਾਲਾ ਯਮਨੀ ਪਤਨੀ ਅਮਾਲ ਅਹਿਮਦ ਅਬਦੁੱਲ ਫਤਾਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਘਰ ਵਿਚ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਬਲਾਂ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਈ ਅਮਾਲ ਦੇ ਪੈਰ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਲੱਗੀ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਹਿਰਾਸਤ ਅਧੀਨ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਯਮਨ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਉਪ ਰਾਜਦੂਤ ਨੇ 'ਯਮਨ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲਾਦਿਨ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਘਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਸਾਮਾ ਦੀ ਮੌਤ 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਤੀਜੀ ਵੱਡੀ ਖ਼ਬਰ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਬੜੀ ਚਰਚਿਤ ਰਹੀ। ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਸ਼ਾਹੀ ਸ਼ਾਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਰ ਕਰਕੇ 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਤੀਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਖ਼ਬਰ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਖ਼ੁਲਾਸਾ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਵਾਏ ਸਰਵੇਖਣ ਤੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਰਵੇਖਣ ਆਸਟਿਨ ਦੀ ਗਲੋਬਲ ਲੈਂਗੂਏਜ ਮਾਨੀਟਰ ਨੇ ਕਰਾਇਆ ਹੈ। ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਾਮਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਤੀਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਚੀਨ ਦਾ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਨੰਬਰ ਇਕ ਖ਼ਬਰ ਅਤੇ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੁਣੇ ਜਾਣਾ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਹੈ। ਵਿਕੀਲੀਕਸ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਚੌਥੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ, ਪ੍ਰਿੰਸ ਵਿਲੀਅਮ ਤੇ ਕੇਟ ਮਿਡਲਟਨ ਦਾ 29 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਵਿਆਹ 5ਵੀਂ ਅਹਿਮ ਖ਼ਬਰ ਤੇ 2009 ਵਿਚ ਮਾਈਕਲ ਜੈਕਸਨ ਦੀ ਅਚਾਨਕ ਮੌਤ ਛੇਵੇਂ ਸਥਾਨ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਹਨ।

ਚੀਨ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਈ ਮਾਰਿਆ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ

ਪੇਇਚਿੰਗ: ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਪੈਤ ਨੱਪਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਚੁਫੇਰਿਓਂ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਚੀਨ ਆਪਣੇ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਚੀਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਆਲਮੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਰੋਸ ਕੀਤਾ ਦਰਕਿਨਾਰ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਬਗ਼ੈਰ ਐਬਟਾਬਾਦ ਵਿਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰੋਸ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਉਹਦੀ ਛੁਪਣਗਾਹ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ

ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਕਪਾਸਤ ਫ਼ੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਮੁਆਫੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗੇਗਾ; ਸਗੋਂ ਜੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਐਬਟਾਬਾਦ ਜਿਹਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਦੁਬਾਰਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵ੍ਹਾਈਟ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸੈਕਟਰੀ ਜੇਅ ਕਾਰਨੀ ਨੇ ਓਬਾਮਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਾਦਿਨ

ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਇਕ ਨੰਬਰ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਬੜੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਸਨ। ਸੋ ਕੋਈ ਮੁਆਫੀ ਨਹੀਂ। ਅਮਰੀਕਾ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ੱਕੀ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਖਿਲਾਫ

ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਕਾਰਨੀ ਨੇ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਕਮਾਂਡੋ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਇਕਪਾਸਤ ਗ਼ੈਰ-ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਚਿਤਾਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਵੱਡੇ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਜਾਰੀ

ਰੱਖਣਗੇ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਠੋਸ ਖੁਫ਼ੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਘੋਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਢਿੱਲ-ਮੱਠ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਨੂੰਨਸ਼ਾਜ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਇਮਦਾਦ ਰੋਕਣ ਦੀ ਮੰਗ ਉਭਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਇਮਦਾਦ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਮਾਰਕ ਟੋਕਰ ਨੇ ਉਸਾਮਾ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਤਣਾਅ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਮਦਾਦ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਜੇ ਵੀ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਦੀ ਅਲਾਮਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਇਮਦਾਦ ਜਾਰੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਲਾਦਿਨ ਦੇ ਡੇਰੇ ਬਾਰੇ ਪਾਕਿ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ: ਪੈਂਟਾਗਨ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਪੈਂਟਾਗਨ ਦੇ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਤਕ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕੇ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਫ਼ੌਜ ਨੂੰ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਲਕਾਇਦਾ ਮੁਖੀ ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦੇ ਐਬਟਾਬਾਦ ਵਿਚਲੇ ਟਿਕਾਣੇ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸੀ।

ਰੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਉਪ ਮੰਤਰੀ ਮਿਸ਼ੇਲ ਫਲੋਰਨੋਏ ਨੇ ਪੈਂਟਾਗਨ ਵੱਲੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲੇ ਤਕ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੋ ਸਕੇ ਕਿ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਲਾਦਿਨ ਦੇ ਐਬਟਾਬਾਦ ਵਿਚ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸੀ।

ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਅਫਗਾਨ-ਪਾਕਿ ਨੀਤੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਘਾਤਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸ੍ਰੀ ਫਲੋਰਨੋਏ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਬਕ ਵੇਰਵੇ ਮੰਗੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਆਲ ਉਠਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਇਮਦਾਦ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਫ਼ੌਜੀ ਟਿਕਾਣੇ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨੇੜੇ ਕਿਵੇਂ ਗਿਆ? ਛੇਤੀ ਹੀ ਮਸਲੇ ਦੀ ਤਹਿ ਫਤ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ, ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

ਜਤਿੰਦਰ ਪੰਨੂ

ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਮੁਹੰਮਦ ਬਿਨ ਅਵਦ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ 'ਬਿਨ' ਦਾ ਭਾਵ 'ਫਲਾਣੇ ਦਾ ਪੁੱਤਰ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਲਾਦਿਨ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਵਦ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਮੁਹੰਮਦ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਰਾਜਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਦੀ ਬੰਸ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਰਿਵਾਜ ਆਮ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵਡੇਰਾ ਰਾਜ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਅਗਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦਾ 'ਗੋਤਰ' ਜਾਂ 'ਸਰਨੇਮ' ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਏਥੇ ਵੀ ਇਹੋ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਰਾਜ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲਾ ਉਸਾਮਾ ਨਾਂ ਦਾ ਬੰਦਾ ਰਾਜਾਂ ਲਈ ਦਹਿਸ਼ਤ ਬਣ ਗਿਆ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਰਗਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਹਾਂ-ਸ਼ਕਤੀ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਦੇਸ਼ ਉਸ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਕਈ ਵਾਰ ਆਇਆ ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸਾਮਾ ਨੂੰ ਮਾਰ ਲਿਆ, ਇਕੱਲੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਜਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਆਖਰ ਕਿਉਂ? ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਬੰਦਾ ਸੀ, ਪਿੱਛੋਂ ਮਰਨ ਤੇ ਮਾਰਨ ਦੀ ਧਾਰ ਕੇ ਤੁਰ ਪਏ ਜਨੂੰਨੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਫੌਜ ਦਾ ਮੁਖੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਖਤਰਾ ਬਣਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਇਹ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮੁੱਦੇ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ।

ਪਹਿਲਾ ਮੁੱਦਾ ਤਾਂ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਖਾਂਦੇ-ਪੀਂਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਬੰਦਾ ਹੋ ਕੇ ਪਹਾੜਾਂ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਦੇ ਵਸੋਬੇ ਤੇ ਹਰ ਵਕਤ ਮੌਤ ਨਾਲ ਅੱਖ-ਮਟੋਂਕੇ ਦੇ ਰਾਹ ਕਿਉਂ ਪਿਆ? ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਜਿਸ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ, ਉਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵੱਲ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਹੋ ਕੁਝ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਵਕਤ ਸਾਡੇ ਵੱਡਿਆਂ ਨੇ ਫਲਾਣੇ ਥਾਂ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਫਲਾਣੇ ਥਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਦਾ ਵਕਤ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਸਰੇ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਪਾਠ ਚੜ੍ਹਾਈ ਜਾਣੀ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ। ਉਥੇ ਦੂਸਰੇ ਧਰਮ ਦਾ ਕੋਈ ਹੁੰਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਕੋਈ ਕਿੱਤੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਾਰਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਹ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੱਚਾ ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਠੀਕ ਰਾਹ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਈ ਬੱਚੇ ਸਹੀ ਥਾਂ ਆ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਾਰੇ ਨਹੀਂ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਸਮਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਪੈਣ ਤੱਕ ਖਹਿਤਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ। ਉਸਾਮਾ ਨਾਲ ਵੀ ਇਹੋ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਪਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸਿਰਫ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਜਨੂੰਨ ਨੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਾਲੇ ਵਰਲਡ ਟਰੇਡ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਦੋ ਟਾਵਰਾਂ ਉੱਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਮਰਵਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਾ ਕਰਵਾਇਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਛਿੜੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ।

ਦੂਸਰਾ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਘਰ-ਘਾਟ ਛੱਡ ਕੇ ਬੰਦੂਕ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਕਦਮਾਂ ਦਾ। ਉਦੋਂ ਸੋਵੀਅਤ ਰੂਸ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਹਕੂਮਤ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਮਝਦੀ ਸੀ ਪਰ ਰੰਗ ਇਹ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਕਾਇਮ ਰਹੀ ਤਾਂ ਇਸਲਾਮ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਬਾਲਕੇ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਫੌਜੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਨਰਲ ਜ਼ਿਆ ਉਲ ਹੱਕ ਨੂੰ ਵਰਤ ਕੇ ਉਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਕੈਂਪ ਲਾ ਕੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਏਧਰ ਆਉਣ ਨੂੰ ਉਕਸਾਇਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਪਲਟਣ ਲਈ ਜਨੂੰਨੀਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। ਮੁੱਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨਾਂ ਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਭੀੜ ਦੇ ਆਗੂ ਬਣੇ, ਜਦੋਂ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਕਾਬਲ ਵਿਚ ਰਾਜ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ

ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਨ ਦਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਿਰਫ ਢੋਂਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਆਗੂ 'ਲੋੜ ਜੋਗੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ' ਖੁਦ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਾਲਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਡਾਂ ਬੰਨ੍ਹ-ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾ ਰਹੀ, ਗਰਾਂਟਾਂ ਦਾ ਇਹ ਗੁਤਾਵਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਧੂੜਨਾ। ਜਿਹੜੇ ਅਰਬਾਂ ਡਾਲਰ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਮਿਲਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਸਾਂ ਚਵਾਨੀ-ਪੱਤੀ ਉਸ ਪਾਸੇ ਲਾ ਕੇ ਬਾਕੀ ਆਗੂ ਅਤੇ ਅਫਸਰ ਆਪ ਡਕਾਰ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਖੇਡਣ ਤੋਂ ਸਿਰ ਫੇਰ ਗਏ। ਅਮਰੀਕੀ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਸਤਾ ਵੱਢਣ ਲਈ ਨਵਾਂ ਲਾਜ਼ਕਰ ਜੋੜ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਿਰਫ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦਾ ਜਨੂੰਨ ਚਾੜ੍ਹ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਸਾਮਾ ਵਰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਵੀ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪੱਲੇ ਫਿਰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਪਈ। ਨਵੇਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਹਕੂਮਰਾਨ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਰਮਾ-ਬਰਦਾਰ ਬਣ ਕੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਕੀ ਹੋ ਗਏ। ਪਹਿਲੇ ਸਿਰਫ ਆਕੀ ਹੋਏ ਸਨ, ਇਹ ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਝੰਡਾ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਉੱਤੇ ਝੁਲਾਉਣ ਦਾ ਨਵਾਂ ਨਾਅਰਾ ਵੀ ਚੁੱਕ ਤੁਰੇ। ਜੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਮਾਜ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ

ਦੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਸਾਮਾ ਰੱਜੇ-ਪੁੱਜੇ ਘਰ ਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਰੰਗਰੂਟ ਸੀ। ਇਹ ਕੰਮ ਆਈ ਐਸ ਆਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੀ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਥਾਪਤ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀ ਸੀ ਆਈ ਏ ਦੇ ਕਾਰਿੰਦੇ ਵੀ ਰੋਜ਼ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਦਾ ਅੰਗ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। 'ਮਕਤਬ ਅਲ ਖਿਦਮਤ' ਨਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ ਲਈ ਰੰਗਰੂਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਬਦੁੱਲਾ ਆਜ਼ਮ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਉਹ ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਨੇ ਉਦੋਂ ਆਈ ਐਸ ਆਈ ਅਤੇ ਸੀ ਆਈ ਏ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਹੀ ਖੜੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਜਥੇਬੰਦੀ ਉਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਉਡਾਰੀ ਦਾ ਪਤਲੂ ਬਣੀ ਤੇ ਸਿਰਫ ਚਾਰ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਸਾਮਾ ਨੇ ਆਜ਼ਮ

ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਆਈ ਐਸ ਆਈ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਅਲ ਕਾਇਦਾ ਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਵਿਰੁਧ ਸਿੰਧੀ ਟੱਕਰ ਲਈ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਜੰਗ ਛੇਤੀ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਹਮੀਦ ਗੁੱਲ ਅਤੇ ਆਈ ਐਸ ਆਈ ਦਾ ਉਸਾਮਾ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਾਇਮ ਸੀ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਉਸਾਮਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਨਰਲ ਪਰਵੇਜ਼ ਮੁਸ਼ੱਰਫ ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕਿਆ ਕਿ 'ਜੇ ਮੈਂ ਉਥੇ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਕਮਾਂਡੋਆਂ ਨੂੰ ਏਦਾਂ ਦੇ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੀ ਨਾ ਦੇਂਦਾ।' ਇਹ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਕਤ ਵੀ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਉਥੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅਜੋਕੇ ਹਾਕਮ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਫੇਰ ਡਰੋਨ ਹਮਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਚੌਥਾ ਮੁੱਦਾ ਉਸਾਮਾ ਬਾਰੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਹੋਣ ਦਾ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਲ ਕਾਇਦਾ ਵਿਚ ਫੁੱਟ ਪੈ ਗਈ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸਾਮਾ ਦੇ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਵਾਲੇ ਲੀਡਰ ਅਲ ਜਵਾਹਿਰੀ ਨੇ ਹੀ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਤੱਕ ਇਹ ਸੂਹ ਪੁਚਾ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਹੋ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਪਰ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਰੇਮੰਡ ਡੇਵਿਸ ਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਦੋ ਜਣਿਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਹੀ ਗਈ ਕਿ ਉਹ ਦੁਤਘਰ ਦਾ ਕਾਰਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਤਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦੁਤਘਰ ਦਾ ਕਾਰਿੰਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ 'ਸਪੈਸ਼ਲ' ਅਮਰੀਕੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹਦੇ ਵਰਗੇ ਚਾਰ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ 'ਸਪੈਸ਼ਲ' ਹੋਰ ਉਥੇ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਸੂਹਾਂ ਕੱਢਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਦੋ ਜਣੇ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਉਹ ਲੁਟੇਰੇ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਬੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਕੇਸ ਤਾਂ ਨਿਪਟ ਗਿਆ, ਪਰ ਇਹ ਚਰਚਾ ਚੱਲ ਪਈ ਕਿ ਉਥੇ ਏਨੇ ਖਤਰਨਾਕ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ 'ਸਪੈਸ਼ਲ' ਅਮਰੀਕੀ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਿਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਹੋਣਗੇ। ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਵਾਲਾ ਮਿਸ਼ਨ ਵੀ ਉਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਐਬਟਾਬਾਦ ਵੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਤੋਂ ਪੌਣੇ ਘੰਟੇ ਦੀ ਕਾਰ ਦੀ ਦੌੜ ਦੀ ਦੂਰੀ ਉੱਤੇ ਹੀ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਜਿਹੜਾ ਸਰੋਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਖੁਦ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀ ਆਈ ਐਸ ਆਈ ਦਾ ਹੁਣ ਵਾਲਾ ਮੁਖੀ

ਇੱਕ ਪਿੱਛੋਂ ਦੂਜਾ ਤਜਰਬਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕਦੇ ਤੋਰਾ-ਬੋਰਾ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੀ ਜੰਗ ਲੜਨ ਤੇ ਕਦੇ ਇੱਕ ਬੰਦਾ ਮਾਰਨ ਲਈ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਏਡਾ ਵੱਡਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਤੱਕ ਹਾਲਾਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਣੇ।

ਤੀਜਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ, ਫੌਜ ਅਤੇ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ। ਕਿਸੇ ਘਟੀਆ ਦਰਜੇ ਦੇ ਜਾਸੂਸੀ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਉਲਝਣਾਂ ਏਨੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕਿਤਾਬ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਗੁੰਝਲਾਂ ਨਹੀਂ ਮੁੱਕ ਸਕਦੀਆਂ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੁੰਝਲਾਂ ਵੀ ਏਨੀਆਂ ਹੀ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਰ ਤੰਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕਿਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰ ਵਲਾਵੇਂ ਪਾ ਕੇ ਨਿਕਲਦੀ ਕਿਸੇ ਅਣਕਿਆਸੀ ਥਾਂ ਹੈ।

ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਲਾਏ ਗਏ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿਚ ਉਸਾਮਾ ਦੀ ਆਮਦ ਵੇਲੇ ਕੈਂਪ ਦੀ ਕਮਾਨ ਆਈ ਐਸ ਆਈ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਲੋਕ ਉਥੇ ਆਉਂਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਇਸੇ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਅਗਲੇ ਕੰਮਾਂ

ਨੂੰ ਸਿਰਫ 'ਖਿਦਮਤ' ਕਰਨ ਜੋਗਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਆਪ 'ਅਲ ਕਾਇਦਾ' ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਉਹ ਟੋਲਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਰੁੱਝ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਪਸਾਰ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਉੱਤੇ ਇਸ ਦਾ ਝੰਡਾ ਝੁਲਾਉਣਾ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਆਈ ਐਸ ਆਈ ਨੇ ਤਾਂ ਰੋਕਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਸੀ ਆਈ ਏ ਵਾਲੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਗੰਭੀਰ ਤਮਾਸ਼ਬੀਨੀ ਸਮਝ ਕੇ ਥਾਪਤ ਦੇਣ ਲੱਗੇ ਰਹੇ ਸਨ।

ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਦੌਰਾਨ ਉਸਾਮਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਰਿਹਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਨਰਲ ਹਮੀਦ ਗੁੱਲ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਫੌਜ ਦਾ ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਹੁੰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ ਤੇ ਆਈ ਐਸ ਆਈ ਦਾ ਮੁਖੀ ਬਣਨ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਨਾਲ ਘਿਓ-ਖਿਚਤੀ ਹੋਇਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਹਮੀਦ ਗੁੱਲ ਟਿੱਚ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ ਰਹਿ ਚੁੱਕੀ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਸਲ ਤਾਕਤ ਮੰਨ ਕੇ ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਸਲਾਹ ਵੀ ਦੇ

ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਅਹਿਮਦ ਸੂਜਾ ਪਾਸ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੁੱਥਈ ਵਿਚ ਹੋਏ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਹਮਲੇ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਇੱਕ ਸੌ ਛਿਆਹਠ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕੁਝ ਨਾਗਰਿਕ ਵੀ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸ ਇਨਸਾਫ ਮੰਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਰੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਤੰਦ ਤਹੱਵਰ ਹੁਸੈਨ ਰਾਣਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੇ ਮੇਜਰ ਇਕਬਾਲ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਆਈ ਐਸ ਆਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜਨਰਲ ਪਾਸ਼ਾ ਤੱਕ ਜਦੋਂ ਜੋੜ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਹੀ ਪੈਣੀ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਅਹਿਮਦ ਸੂਜਾ ਪਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰੇ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਵਿਖਾਉਣਾ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ ਤੇ ਜੇ ਨਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਬਾਂਹ ਨੂੰ ਮਰੋੜਾ ਚਾੜ੍ਹ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਤਹੱਵਰ ਹੁਸੈਨ ਰਾਣਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਦਾ ਰਾਹ ਕੱਢਣ ਲਈ ਗੱਲ ਆਈ ਐਸ ਆਈ ਵੱਲ ਤਿਲਕਾਈ ਸੀ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਇਸ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਨਰਲ ਪਾਸ਼ਾ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ 'ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਪੈਣ ਦੀ ਥਾਂ ਫਲਾਣੇ ਥਾਂ ਉਸਾਮਾ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਜਾ ਕੇ ਘੇਰ ਲਵੋ।' ਇਸ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਉਦੋਂ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਆਈ ਐਸ ਆਈ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁਖੀ ਹਮੀਦ ਗੁੱਲ ਦਾ ਟੀ ਵੀ ਚੈਨਲਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸਾਮਾ ਉਥੇ ਬੈਠਾ ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਕਰ ਗਏ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਜਾਂ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀ ਇਹ ਕੰਮ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀ? ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਹਮੀਦ ਗੁੱਲ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਪਿੱਛੋਂ ਆਈ ਐਸ ਆਈ ਦਾ ਕੋਈ ਅਹਿਲਕਾਰ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਕੋਈ ਲਾਭ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਝਾਕ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਹਮੀਦ ਗੁੱਲ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਿਰ ਖਪਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ।

ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਵਿਰੁਧ ਲੜਨ ਦਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਿਰਫ ਢੋਂਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਆਗੂ 'ਲੋੜ ਜੋਗੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ' ਖੁਦ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਾਲਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਡਾਂ ਬੰਨ੍ਹ-ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾ ਰਹੀ, ਗਰਾਂਟਾਂ ਦਾ ਇਹ ਗੁਤਾਵਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਧੂੜਨਾ। ਜਿਹੜੇ ਅਰਬਾਂ ਡਾਲਰ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਲੜਾਈ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਮਿਲਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਸਾਂ ਚਵਾਨੀ-ਪੱਤੀ ਉਸ ਪਾਸੇ ਲਾ ਕੇ ਬਾਕੀ ਆਗੂ ਅਤੇ ਅਫਸਰ ਆਪ ਡੱਕਾਰ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਜ਼ਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਲੜਾਈ ਭਾਵੇਂ ਹਾਲੇ ਨਹੀਂ ਮੁੱਕੀ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਡਾਲਰ ਦੇਣੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ। ਇਹੋ ਤਾਂ ਉਹ ਘੜੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਆਗੂ ਆਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਆਖਰ ਨੂੰ ਆਣ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ।

ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਮੋਹਾਲੀ, ਪੰਚਕੂਲਾ ਅਤੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਪੁਨੀਆ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ: 94173-34049

ਅਸੀਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਬੱਦਲ ਵਰ੍ਹੇ

ਆਖਰੀ ਵਰ੍ਹੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਲੂਣਾ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਕੈਂਪ ਖੁਸ਼

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਆਖਰੀ ਵਰ੍ਹੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਸੂਤੀ ਫਸ ਗਈ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.) ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਖ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਸਕੱਤਰ ਰਾਜ ਖੁਰਾਣਾ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦੇ ਨੇਤਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ ਤੇ ਭਲਾਈ ਮੰਤਰੀ ਚੌਧਰੀ ਸਵਰਨਾ ਰਾਮ ਦੇ ਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਵੇਂ ਭਿਆਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਫਸੀਆਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਤੇ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਠੰਡਲ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਲਕਸ਼ਮੀ ਕਾਂਤਾ ਚਾਵਲਾ 'ਤੇ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੀ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਜਗਦੀਸ਼ ਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਵੱਲੋਂ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਟਲ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੇ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਨਮੋਸ਼ੀ ਵਿਚ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਦੇ ਨੇਤਾ ਜਿਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਚਿੰਤਤ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੀ ਚੁੱਪ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਾਂਤਾ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਪਿਆ ਇਹ ਸੰਕਟ ਮੰਦਭਾਗਾ ਹੈ।

ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਿਚ ਰਾਜ ਖੁਰਾਣਾ

ਪੁਰਾਣੇ ਤੌਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਕਾਰਨ
ਫੁਟ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.) ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਏਜੰਸੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਮਹਿਸੂਸ ਫੋਨ ਟੈਪਿੰਗ 'ਤੇ ਟੇਕ ਰੱਖ ਕੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀਆਂ ਉਪਰ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਨਹੀਂ ਕੱਸ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਫੋਨ ਟੈਪ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਅਕਸਰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਇਸ ਕਾਰਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਰੀ ਹੋਣ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ (ਵਿੱਤ) ਰਾਜ ਖੁਰਾਣਾ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਸਮੇਤ ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਿਸ਼ਵਤ ਮੰਗਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਜਿਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਧਾਰਾ 164 ਦੇ ਬਿਆਨ ਕਲਮਬੰਦ ਕਰਵਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਥੇ ਠੋਸ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਕੇਵਲ ਫੋਨ ਟੈਪਿੰਗ ਉਪਰ ਟੋਕ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀ। ਨਿਰਾਪਾਲਿਕਾ ਅਜਿਹੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਅਜਿਹੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਾਤੀ-ਮੋਟੀ ਤਕਨੀਕੀ ਕੁਤਾਹੀ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਬਚਾਅ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਰਾਜ ਖੁਰਾਣਾ ਆਇਆ ਅੜਿੱਕੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.) ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਸਕੱਤਰ (ਵਿੱਤ) ਤੇ ਰਾਜਪੁਰਾ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ (ਭਾਜਪਾ) ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਰਾਜ ਖੁਰਾਣਾ ਨੂੰ 1.5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਿਸ਼ਵਤ ਮੰਗਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਚਰਚਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ, ਉਦਯੋਗ ਤੇ ਵਣਜ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ ਤੇ ਮੰਤਰੀ ਸਵਰਨਾ ਰਾਮ ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਆਟੋਮੋਬਾਈਲ ਮਕੈਨਿਕਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਫਰਮਜ਼ ਐਂਡ ਸੁਸਾਇਟੀਜ਼ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਧਮਕਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਬਿਸ਼ਨਪੁਰਾ 'ਚ 14 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਉਚ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਵਿੰਦਰ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕੋਲੋਂ ਇਸ ਦੇ ਇਵਜ਼ ਵਜੋਂ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਿਸ਼ਵਤ ਮੰਗੀ ਸੀ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਅਨੁਸਾਰ ਦਵਿੰਦਰ ਨੇ

ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਖੁਰਾਣਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਅਧਿਕਾਰੀ

ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮੁੱਖ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਸਕੱਤਰ ਰਾਜ ਖੁਰਾਣਾ ਰਾਹੀਂ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਤੇ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਠੱਪ ਕਰਵਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਦਵਿੰਦਰ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਇਕ ਕਾਪੀ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸੌਦਾ ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਵਿਚ ਤੈਅ ਕੀਤਾ।

ਦਵਿੰਦਰ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਰਾਜ ਖੁਰਾਣਾ ਦੀ ਇਥੇ ਸੈਕਟਰ-39 ਸਥਿਤ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ (925) 'ਚ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਰਾਜ ਖੁਰਾਣਾ ਨੇ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਨਾਲ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.

ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਮੰਗਣ ਦੀ ਇਹ ਸਾਰੀ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੂਤਰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਇਥੇ ਸੈਕਟਰ-30 ਸਥਿਤ ਦਫਤਰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟੀਮ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਤੇ ਦਵਿੰਦਰ ਦੀ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਹੋਈ ਪੂਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਟੇਪ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਅਨੁਸਾਰ ਦਵਿੰਦਰ ਨੇ ਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਖੁਰਾਣਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਸੱਦਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰਾਜ ਖੁਰਾਣਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੂਤਰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਰਾਜ ਖੁਰਾਣਾ ਕੋਲੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦੀ ਕੋਈ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਹੈ ਜਦਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦਵਿੰਦਰ ਕੋਲੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੇ 9 ਬਲੈਕ ਚੈੱਕ (1.35 ਕਰੋੜ) ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜੋ ਰਿਸ਼ਵਤ ਵਜੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਦਰਅਸਲ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਇਹ ਦਵਿੰਦਰ ਦੀ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਲਗਜ਼ਰੀ ਪੋਰਸ਼ ਕਾਰ (ਸੀ.ਐਚ.-23ਟੀ-7032) ਵਿਚੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਰ ਰਾਜ ਖੁਰਾਣਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ।

ਇੰਝ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਸਿਰਦਰਦੀ ਬਣਿਆ 1.50 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਪੰਜਾਬ ਆਟੋ-ਮੋਬਾਈਲ ਮਕੈਨਿਕਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਜੀਰਕਪੁਰ (ਮੁਹਾਲੀ) ਦੀ ਪਿੰਡ ਬਿਸ਼ਨਗੜ੍ਹ (ਡੋਰਾਬਸੀ) 'ਚ 14 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਦਫਤਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ। ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਟੀਮ ਵਿਰੁੱਧ ਸਰਕਾਰੇ-ਦਰਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ 1.50 ਕਰੋੜ ਦੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ 147 ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸਾਲ 1981 ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਬਿਸ਼ਨਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ 14 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। ਫਿਰ 135 ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਪਰ ਸਾਲ 2007 ਦੌਰਾਨ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮਾਮਲਾ

ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਕੇਸ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨ 130 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵੇਚ ਕੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ ਵੰਡ ਦਿੱਤੀ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਿਰੁੱਧ

ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ

ਸਵਰਨਾ ਰਾਮ

ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖੁਰਦ-ਬੁਰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਿਸ਼ਵਤ ਮੰਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਅਨੁਸਾਰ ਦਵਿੰਦਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ

ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਰਾਜ ਖੁਰਾਣਾ ਰਾਹੀਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ ਨੂੰ ਜਾਣੀ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਖੀਰ 4-5 ਮਈ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਇਥੇ ਸੈਕਟਰ-39 ਵਿਖੇ ਖੁਰਾਣਾ ਦੇ ਘਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸਾਲ 2003-04 ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧਣ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਗਲਤ ਅਨੁਸਾਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਉਪਰ ਅੱਖ ਆ ਗਈ। ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ ਇਥੇ ਪਲਾਟ ਖਰੀਦ ਕੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਕਹਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਬਿਨਾਂ ਖੁਦ ਹੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਉਪਰ ਕਾਬਜ਼ ਹੋ ਗਏ।

ਫਿਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ 1 ਮਾਰਚ, 2008 ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ

ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ, ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਤੇ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਸੈਣੀ ਖਿਲਾਫ ਇਥੇ ਮਨੀਮਾਜਰਾ ਥਾਣਾ ਵਿਖੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਹੋਇਆ। ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਫੜੇ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕਬਿਤ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਗਤਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਰਮਜ਼ ਐਂਡ ਸੁਸਾਇਟੀਜ਼ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਵੀ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਜਾਂ ਕੇ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਉਹ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਮੁੱਚੇ ਘਪਲੇ ਦੀ ਕਿਸੇ ਉੱਚ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

ਵਿਚੋਲੇ ਦਵਿੰਦਰ ਦੇ ਕਈ ਅਫਸਰਾਂ ਤੇ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ

ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਰਾਜ ਖੁਰਾਣਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚੋਲੀਏ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਈ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਤੇ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਫਸਰਾਂ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਲੰਮੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਖਸ ਕਈ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਵੀ ਸੀ।

ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਤਤਾਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦਾ ਅਰੰਭ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਸੁਖ ਆਸਨ ਕਮਰੇ ਅਤੇ ਗੁੰਬਦ ਲਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦਾ ਟੱਕ ਲਾਏ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਸੁੱਖ ਆਸਨ ਦਾ ਕਮਰਾ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਉਪਰ ਗੁੰਬਦ ਲਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦਾ ਅਰੰਭ ਲੰਬੇ ਐਤਵਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਟੱਕ ਲਾ ਕੇ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਕਰੀਬ ਇਕ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮਿਥਿਆ ਹੈ। ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ।

ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਥਕ ਸਲੇਟ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਮਿਥਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਹੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਟੀ ਤੋਂ ਪਰਮਿਟ ਮਿਲਿਆ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰੂ ਘਰ ਅੰਦਰ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਮਰੇ, ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਰੂਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਟੱਲ, ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ ਬੀਬੀ ਸੁਖਦੇਵ ਕੌਰ ਘੁਮਣ ਅਤੇ ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਮੈਂਬਰ

ਕੀਤੀ। ਮੰਚ ਸਕੱਤਰ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤਿੰਨ ਜੂਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਅੰਬੈਸੀ ਅੱਗੇ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ

ਜਾਏਗਾ, 10 ਤੋਂ 12 ਜੂਨ ਤੱਕ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਜਾਏਗਾ ਅਤੇ 16 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਇਆ ਜਾਏਗਾ।

ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਚਲਦੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਮਾਂ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿਚ ਫਲ, ਬੂਟੇ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਲਾਈਆਂ।

Bring Your Beauty Back to Life

ਥਰੈਡਿੰਗ, ਵੈਕਸਿੰਗ, ਮੈਨੀਕਿਓਰ, ਪੈਡੀਕਿਓਰ, ਹੇਅਰ ਸਟਾਈਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੜਾ ਕੁਝ

ਅਮਨ ਢਿਲੋਂ

ਅਸੀਂ ਮਹਿੰਦੀ, ਸਪਾ ਅਤੇ ਦੁਲਹਨ ਸਜਾਉਣ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਟਿਕਾਣੇ 'ਤੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਾਂ

ਅਪੁਆਇੰਟਮੈਂਟ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ
ਅਮਨ ਢਿਲੋਂ 847-529-4569

New India Carry-out & Sweets

Address: 773 N. Quinton Rd., Palatine, IL 60067

ਕੈਟਰਿੰਗ: ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਮਿਲਵਾਕੀ ਅਤੇ ਇੰਡੀਆਨਾ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਤੇ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਕੈਟਰਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਯਾਦ ਰੱਖੋ

ਕੇ ਕੇ ਪੰਮਾ

ਫੋਨ: 847-219-7432
847-359-9630

ਸਾਡੀ ਖਾਸੀਅਤ ਗਰਮ ਗਰਮ ਜਲੇਬੀਆਂ

Independent Journalism . Honest Opinions
In-depth Analysis . News that matters

Times Now is India's leading English Language news channel - recognized for its independent journalism, covering the most relevant social issues from India and across the world. Times Now promises to be your destination for all the top stories 24-hours-a-day, 7-days-a-week.

Don't forget to watch your favorite shows, movies and more with the Hindi Mega Pack.

Hindi Mega Pack \$49.99/mo.

FREE for a limited time with the Hindi Mega Pack

DISH TV USA

Ph: 847-380-5500

947 W. Wise Road, Schaumburg, IL 60193

www.dishtvusa.com

Requires additional \$10/mo. International Basic package or any America's Top package. All prices, packages and programming subject to change without notice. Local and state sales taxes may apply. Programming is available for single-family dwellings located in the continental United States. All DISH Network programming, and any other services that are provided, are subject to the terms and conditions of the promotional agreement and Residential Customer Agreement, which is available upon request. Hardware and programming sold separately. A second dish antenna may be required to view both International and American programming. All services marks and trademarks belong to their respective owners.

ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ (ਬਠਿੰਡਾ) 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਰੈਲੀ

ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦੀ ਰੈਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਰੈਲੀ ਅੱਗੇ ਛੋਟੀ ਪਈ

ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ, ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਵਿਖੇ ਵਿਸਾਖੀ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰੈਲੀ ਕਰਕੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਕਾਂਗਰਸ ਹੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹੁਕਮਰਾਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਲੋਕ ਅੱਕੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦੀ ਰੈਲੀ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਲੋਕ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ। ਇਸ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਇਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਲੋਕ ਮੌਜੂਦਾ ਸਨ।

ਨਾ ਸਿਰਫ ਗਿਣਤੀ ਪੱਖੋਂ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਰੈਲੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਮਾਤ ਦੇ ਗਈ ਸਗੋਂ ਇਸ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਅਤੇ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਸੁਣਿਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਰੈਲੀ ਇਕ ਹੰਗਾਮੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਵਰਗ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਹਕੂਮਤ ਵਿਰੁਧ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਹੰਗਾਮੇ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲੀ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਸੁਣਨ ਦੀ ਥਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਤਾਕਤ ਦੀ

ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੈਲੀ ਵਿਚੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਬਾਹਰ ਸੁਟਵਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕਿਤੇ ਬੰਦੇ ਨਾ ਹੋਣ ਜਾਨਵਰ ਹੋਣ। ਲੋਕਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਮੁਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਕ ਮੁਜਾਹਰਾਕਾਰੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਚੁਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੇ ਨਾ ਕਿ ਮੰਗਾਂ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਸੁਣਨ ਦੀ ਥਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਕਰੇ। ਇਕ ਹੋਰ ਮੁਜਾਹਰਾਕਾਰੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ, ਇਹ ਤਾਂ ਨਿਹਾਇਤ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਹੈ।

ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਵਿਧਾਇਕ ਜੀਤ ਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਬਠਿੰਡਾ ਰਿਫਾਇਨਰੀ ਲਈ 41 ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਉਪਜਾਊ 1.36 ਲੱਖ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਉਂਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਉਜਾੜੇ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ।

ਆਫ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਮੌਕਤ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਹੈ) ਹੱਥੋਂ ਨੌਜਵਾਨ

ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾ ਸਬੰਧੀ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਦੇਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨਾ ਵੀ ਇਸੇ ਨੀਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਮਜ਼ੀਠਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਇਕ ਅਕਾਲੀ ਕੌਂਸਲਰ ਪ੍ਰਿੰਸ ਮੱਕਤ (ਜੋ ਕਿ ਹਲਕਾ ਆਦਮਪੁਰ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਗੁਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਇਹ ਬੇਹਦ ਸ਼ਰਮ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਜੰਗਲ ਰਾਜ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਲਾਕਾਨੁੰਨੀ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਸਿੱਟੇ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਉਹ ਬਠਿੰਡਾ ਰਿਫਾਇਨਰੀ ਲਈ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਉਜਾੜਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਗੇ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ 41 ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ 1.36 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਏਗਾ।

ਖੱਬਿਓਂ ਯੁਵਰਾਜ ਰਣਇੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਸਪੁੱਤਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ), ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਾਰਾਜਾ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਜੀਤ ਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਵਿਕਰਾਂਤ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ, ਯੂ ਐਸ ਏ

ਵਿਕਰਾਂਤ ਸਿੰਘ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਨੀਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਸਮੇਂ

ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਜੀਤ ਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨਾਲ ਵਿਕਰਾਂਤ ਸਿੰਘ

ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ, ਯੂ ਐਸ ਏ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਹੀ ਜਿੱਤੇਗੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸੀਹਾ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਖੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੀ ਅਗਲੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣਗੇ

ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ 77 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਚੁਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚੇ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਢੁਕਵੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਘੜ ਕੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਘਟ ਸਕੇ ਸਗੋਂ ਟੈਕਸ ਉਗਰਾਹੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੂਬੇ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਸਖਤ ਲੋੜ ਹੈ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਨਿਰੰਤਰ ਵਧੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸ. ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਇਕ ਵਧੀਆ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਤਲੀ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੂਬਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ਤੋਂ ਤਿਲਕ ਕੇ ਬਹੁਤ ਹੇਠਾਂ ਆ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਕੋ ਇਕ ਆਗੂ ਹਨ ਜੋ ਸਹੀ ਨੀਤੀਆਂ ਅਪਨਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਕਤ ਕਰਕੇ ਮੁੜ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਰਾਹ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਯੂ ਐਸ ਏ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਕਾਬਲ ਅਤੇ ਹੋਣਹਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਇਸ ਸਮੇਂ ਜਿਸ ਰਸਾਤਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਚੁਕਾ ਹੈ, ਉਥੋਂ ਸਿਰਫ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਕਾਬਲ ਆਗੂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੱਢ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰ ਸੂਭ ਚਿੰਤਕ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿਚ ਜੁਟ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਲਹਿਰ ਚਲਾਈ ਜਾਵੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਤਾਂ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਇਕ ਨਵੇਂ ਦੌਰ ਦਾ ਅਰੰਭ ਹੋਵੇ।

ਅਸੀਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਹਮਾਇਤ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਸੀਂ (ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ, ਯੂ ਐਸ ਏ) ਸਗੋਂ ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵੱਸਦਾ ਹਰ ਭਾਰਤੀ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਅਗਲਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦੇ ਲਾਇਕ ਇਕੋ ਇਕ ਸ਼ਖਸ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਹ ਇਕ ਮਹਾਨ ਆਗੂ ਹੀ ਹਨ ਸਗੋਂ ਇਸ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਾਬਲ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਵੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ। ਅੱਜ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਅਤੇ ਹਮਾਇਤੀ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਉਹ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਵਧੀਆ ਆਗੂ ਵੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਸਹੀ ਰਸਤੇ ਉੱਤੇ ਉਹ ਹੀ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਭਲਾ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਸ਼ਖਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਆਪਣੇ ਦਿਲੋਂ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਤਾਂ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦਿਨ ਪਰਤ ਸਕਣ।

—ਵਿਕਰਾਂਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਧਾਨ, ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ, ਯੂ ਐਸ ਏ।

—ਲਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੁੱਲਤ, ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਸੈਕਟਰੀ ਤੇ ਬਾਨੀ ਮੈਂਬਰ, ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ, ਯੂ ਐਸ ਏ

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਕਾਰੋ ਵਿਚ ਲਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੁੱਲਤ ਦੇ ਘਰ ਪਧਾਰੇ

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ 17 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਰੋ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਤਖਤ ਸੱਚ ਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਅਮੈਰੀਕਾ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਭਾਈ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸਨ। ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਿਕਾਰੋ ਵਿਚ 'ਓ'ਹੇਅਰ ਏਅਰਪੋਰਟ 'ਤੇ ਹੋਮਲੈਂਡ ਸਕਿਓਰਿਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦਸਤਾਰ ਸਬੰਧੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਖਾਸ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਆਈਲੈਂਡ ਲੋਕ ਵਿਖੇ ਵੀ ਗਏ। ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸ. ਲਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੁੱਲਤ ਦੇ ਘਰ ਵੀ ਪਧਾਰੇ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਬਾਬਾ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਕਾਰੋ, ਇੰਡੀਅਨ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਸੈਕਟਰੀ ਲਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੁੱਲਤ, ਪਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੁੱਲਤ, ਸੁਖਮੇਲ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਅਟਵਾਲ, ਅਜਮੇਰ ਕੌਰ ਗਾਖਲ, ਆਵਿੰਦਰ ਗਾਖਲ, ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸ਼ਿਕਾਰੋ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਟੱਲ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲਾ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਿਆੜ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਰਹਮ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਪਈਆਂ ਗੱਧੇ ਅਤੇ ਭੰਗੜੇ ਦੀਆਂ ਧਮਾਲਾਂ

ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ, ਓਹਾਇਓ (ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ, ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਵਲੋਂ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਮੇਸਨ ਦੇ ਆਡੀਟੋਰੀਅਮ ਵਿਚ ਲੰਘੀ 23 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਤੀਜੇ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲੇ ਮੌਕੇ ਜਿਥੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਛਹਿਬਰ

ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਕਈ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਮੇਲਾ ਦੇਖਣਾ ਪਿਆ। ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਨਾਲ ਅਰੰਭ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕਰੀਬ ਪੰਜ ਘੰਟੇ ਚੱਲੇ ਇਸ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਲੋਕਲ ਬੱਚਿਆਂ

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ, ਕੈਨਟਕੀ, ਡਿਟਰਾਇਟ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਦੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਦੀ 'ਨੱਚਦੀਆਂ ਸਿਨਸੀ ਮੁਟਿਆਰਾਂ' ਨਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਲਈ ਖਾਸ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਰਹੀ। ਇਸ ਟੀਮ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡਿਡ ਬੋਲੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪ ਬੋਲੀਆਂ ਪਾਈਆਂ, ਵੇਲਕੀ ਉਤੇ ਥਾਪ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੀ ਇਕ ਸਾਬਣ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਦਿੱਤੀ। ਰਾਵੀ ਬੈਨੀਪਾਲ ਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਹੇਠ ਤਿਆਰ ਹੋਈ ਇਸ ਟੀਮ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਜਿੱਤਿਆ। 1100 ਡਾਲਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਤੁਰ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਦੇ ਸ. ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਤੁਰ ਵਲੋਂ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਕਲੱਬ ਦੇ ਗਰੈਂਡ ਸਪਾਂਸਰ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਕਲੱਬ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਭਰਵੀਂ ਮਾਲੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਉਤੇ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਦੀ ਹੀ ਗੱਧਾ ਟੀਮ 'ਅਣਖੀਲੀਆਂ ਜੱਟੀਆਂ' ਰਹੀ। ਇਸ ਟੀਮ ਨੂੰ 700 ਡਾਲਰ ਦਾ ਨਕਦ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਡਾ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਹਿਬੀ ਵਲੋਂ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਭੰਗੜੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਡਿਟਰਾਇਟ ਦੇ ਗੱਭਰੂਆਂ ਦੀ 'ਫੁਰਤੀਲੇ ਸ਼ੌਂਕੀਨ' ਨਾਂ ਦੀ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਟੀਮ ਨੇ ਪਹਿਲਾ 1100 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਜਿੱਤਿਆ। ਇਹ ਇਨਾਮ ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਰਨੀ ਵਲੋਂ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭੰਗੜਾ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ ਓਹਾਇਓ ਸਟੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਟੀਮ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ। ਇਹ ਟੀਮ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਇਸ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। 700 ਡਾਲਰ ਨਕਦ ਦਾ ਇਹ ਇਨਾਮ ਮੋਗਾ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ਿਜ਼ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੈਪੀ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਰੁਬੀ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਭੰਗੜੇ ਦਾ ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਟੀਮ ਨੂੰ 500 ਡਾਲਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਨਾਮ ਰਫ਼ਾਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ ਨੇ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਵਧਾਇਆ।

ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਆਏ ਹਰਵਿੰਦਰ ਰਿਆਜ਼ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਭੰਗੜੇ ਅਤੇ ਗੱਧੇ

ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਲਈ ਜੱਜਾਂ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਰਿਮੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ), ਭਗਵਾਨ

ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ, ਅਮਨਦੀਪ ਧਾਰਨੀ, ਡਾ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸਹਿਬੀ, ਹੈਪੀ ਸੰਧੂ, ਰੁਬੀ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਿਲਖੂ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਸੁਸ਼ੀਲ ਅਗਰਵਾਲ, ਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਆਜ਼ਾਦ ਇੰਡੀਆ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ), ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਸੀ, ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਜਗਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ, ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ (ਅਮੋਲ ਇੰਡੀਆ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ), ਬ੍ਰਿਜ ਮੋਹਨ ਸਵੀਟਸ, ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ (ਅਨੰਦ ਇੰਡੀਆ), ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਬੰਬੇ ਗਰੋਸਰ, ਪਟੇਲ ਬੁਦਰਜ਼, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਤਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ (ਰਾਇਲ ਤਾਜ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ), ਭਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੁੱਟਰ, ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਮਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੁਸ਼ੀਲ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਈ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੀ ਟੀ ਸੀ ਚੈਨਲ ਵਲੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਅਗਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਅਤੇ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਡੇਅਟਨ ਨੇ ਨਿਭਾਈ। ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਐਕਟਰ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਭਗਵਾਨ (ਬਾਬ) ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਦਾਜ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਦੇ ਬੀਮ ਉਪਰ ਇਕ ਸਕਿੱਟ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜੋ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਖੂਬ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀ। ਮੇਲੇ ਲਈ ਕੋਈ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਅਤੇ ਪਾਰਕਿੰਗ ਦਾ ਮੁਫਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ। ਆਜ਼ਾਦ ਇੰਡੀਆ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਲੋਂ ਖਾਣੇ ਦਾ ਬੂਥ

ਲਾਈ ਉਥੇ ਗੱਧੇ ਅਤੇ ਭੰਗੜੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗੱਭਰੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਨੇ ਗੱਧੇ-ਭੰਗੜੇ ਦੀ ਐਸੀ ਧਮਾਲ ਪਾਈ ਕਿ ਹਾਲ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹਰ ਦਰਸ਼ਕ ਦੀ

ਨੇ ਸਟੇਜ ਉਤੇ ਵੰਨ ਸੁਵੰਨੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਲ 10 ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ

ਐਂਡੀ ਬਿਰਕਣ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਗੱਧੇ ਦਾ 1100 ਡਾਲਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਦੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂਕਿ ਭੰਗੜੇ ਦਾ 1100 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਡਿਟਰਾਇਟ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਜਿੱਤਿਆ। 800 ਸੀਟਾਂ ਵਾਲਾ ਹਾਲ ਖਚਾਖਚ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਇਹ ਇਕ ਚੰਗਾ ਉਪਰਾਲਾ ਸੀ। ਭੰਗੜੇ ਅਤੇ ਗੱਧੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕੁਲ ਛੇ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਇਹ ਟੀਮਾਂ

ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਦਾ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲੇ: ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਜੁਬਾਨੀ

GRAND SPONSORS: Toor Petroleum, Mukhtiar Singh Sekhon; **Gold Sponsors:** Rashpal Takhar & Ranjit Takhar, Ruby & Happy-Dayton, Dr. Darshan Sehbi.

Silver Sponsors: Harinder Kang, Sohan Singh Bilkhu, Azad India Restaurant, Sushil Kumar Agarwal, Amol India Restaurant, Avtar Singh Springfield, Jagpal & Nima Grewal, Piara Singh Bhatti & Family, Happy Matot, Harpreet Ghuman, Pinder Buttar (Prince Video), Surinder Cheema, All Club Members. **Other Sponsors:** Rajesh Sharma, Myank, Nirmal Benipal, Anand India, Patel Brothers, Bombay Grocers, Gurminder Sandhu, Royal India, Palwinder Dhilon, New Krishna, Sankalp Restaurant, Angan India, Brij Mohan, Taj Mahal, Tri State Accounting, Amarjit Agarwal, Baljinder Singh (PD), Apna India, Parminder Basi, Sankalp Restaurant, Harvinder Singh Tounque, Dalbir (Jimmy), Satinder Ghuman, Jasbir Singh Deol, Anand India.

2-ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਘੁਟਾਲਾ: ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵੀ ਰਾਜਾ ਦਾ ਸਾਥ ਛੱਡਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਦੀ ਐਮ.ਪੀ. ਕਨੀਮੋੜੀ ਨੇ 2-ਜੀ ਕੇਸ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਛੇ ਮਈ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਘੁਟਾਲੇ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਕਾ ਦੂਰਸੰਚਾਰ ਮੰਤਰੀ ਏ. ਰਾਜਾ ਸਿਰ ਮਤਿਆ ਜੋ ਕਿ ਕਨੀਮੋੜੀ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹੀ ਆਗੂ ਹੈ ਤੇ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੰਦ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਜੱਜ ਓ.ਪੀ. ਸੈਣੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਨਬੇੜਾ ਹੋਣ ਤੱਕ ਸਥਿਤੀ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ। ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਐਮ. ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ ਦੀ 43 ਸਾਲਾ ਧੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਕਾਫੀ ਘਬਰਾਈ ਹੋਈ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਜਦਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਜੇਠਮਲਾਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਏ. ਰਾਜਾ ਵੱਲੋਂ ਬੁਣੀ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਕਨੀਮੋੜੀ ਦੀ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਨੀਮੋੜੀ ਦਾ ਪਤੀ ਅਰਵਿੰਦਨ ਤੇ ਟੀ.ਆਰ. ਬਾਲੂ ਸਣੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ 11 ਐਮ.ਪੀ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਪੁੱਜੇ ਸਨ। ਕਨੀਮੋੜੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਤੇ ਕਲਾਇਗਨਾਰ ਟੀ.ਵੀ. ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਰਾਜਾ ਤੇ ਕਈ ਕਾਰਪੋਰੇਟ

ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜੇਠਮਲਾਨੀ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਹੋਰਾ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਤੇ ਐਮ.ਪੀ. ਟੀ.ਕੇ.ਐਸ. ਇਲਾਗੋਵਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਠਮਲਾਨੀ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੁੜੇ ਹੋਏ। ਉਹ ਕਨੀਮੋੜੀ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਰਾਜਾ ਦਾ ਬਚਾਅ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਕਰਨਗੇ। ਉਧਰ ਆਸਿਫ਼ ਬਲਵਾ ਤੇ ਰਾਜੀਵ ਅਗਰਵਾਲ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵਿਜੇ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਵੱਕਿਲਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਵੈਰ ਭਾਵ ਅਪਣਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਕਨੀਮੋੜੀ ਤੇ ਸ਼ਰਦ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ।

ਸ੍ਰੀ ਜੇਠਮਲਾਨੀ ਨੇ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਨੀਮੋੜੀ ਦਾ ਘੁਟਾਲਾ 'ਚ ਉੱਕਾ ਰੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਦੁਰਭਾਗ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ ਦੀ ਧੀ ਤੇ ਇਕ ਐਮ.ਪੀ. ਹੈ। ਕਲਾਇਗਨਾਰ ਟੀ.ਵੀ. ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ 20 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਇਕ ਵੀ ਜਾਹਰ

ਕਨੀਮੋੜੀ ਨੇ ਸਾਰਾ ਦੋਸ਼ ਰਾਜਾ ਸਿਰ ਮਤਿਆ

ਕਾਰਵਾਈ ਦਿਖਾਓ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀ ਹੋਵੇ। ਟੀ.ਵੀ. ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਤੇ ਐਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਦੀ ਇਕ ਸਾਂਝੀ ਟੀਮ 2-ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਕੇਸ ਵਿਚ 200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਪੈੜ ਕੱਢਣ ਲਈ 15 ਮਈ ਨੂੰ ਮਾਰੀਸ਼ਸ ਤੇ ਸਾਈਪ੍ਰਸ

ਰਵਾਨਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਦੋ ਅਫ਼ਸਰ ਈ.ਡੀ. ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨਾਲ 15 ਮਈ ਨੂੰ ਮਾਰੀਸ਼ਸ ਜਾਣਗੇ। ਉਹ ਕਲਾਇਗਨਾਰ ਟੀ.ਵੀ. ਨੂੰ ਹੋਈਆਂ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਪੈੜ ਨੱਪਣ ਲਈ ਫੇਰ ਸਾਈਪ੍ਰਸ ਜਾਣਗੇ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਭੇਜੇ ਸਨ।

ਕਨੀਮੋੜੀ ਵੀ ਕਸੂਤੀ ਫਸੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: 2-ਜੀ ਘੁਟਾਲੇ 'ਚ ਘਿਰੀ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਦੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਕਨੀਮੋੜੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਪਾਸਿਓਂ ਵੀ ਜਾਣ ਛੁੱਟਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਔਰਤ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਲਈ ਪਾਈ ਅਰਜ਼ੀ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖ ਲਿਆ ਹੈ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਰਦੇ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਕਲਾਇਗਨਾਰ ਟੀ.ਵੀ. ਦਾ ਅਸਲ 'ਚ ਕੰਟਰੋਲ ਉਹੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਟੀ.ਵੀ. ਨੂੰ ਬਲਵਾ ਸਮੂਹ ਤੋਂ 200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਓ.ਪੀ. ਸੈਣੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਨੀਮੋੜੀ ਤੇ ਕਲਾਇਗਨਾਰ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇ ਐਮ.ਡੀ. ਸ਼ਰਦ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ 14 ਮਈ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣਗੇ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਆਵੇਗਾ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਯੂ.ਯੂ. ਲਲਿਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਲਾਇਗਨਾਰ ਟੀ.ਵੀ. ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਕਨੀਮੋੜੀ ਕੋਲ ਹੈ।

ਹਸਨ ਅਲੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਹੋਰ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸਿਆ

ਮੁੰਬਈ (ਬਿਊਰੋ): ਐਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਟੈਕਸ ਚੋਰ ਪੁਣੇ ਦੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਹਸਨ ਅਲੀ ਖ਼ਾਨ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਕਾਸੀਨਾਥ ਟਪੂਰੀਆ ਨੂੰ ਕਾਲੇ ਧਨ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਖ਼ਾਨ (53) 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਿਉਰਿਖ ਵਿਚ ਯੂਨੀਅਨ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਵਿਚ ਅੱਠ ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਖ਼ਾਨ ਨੂੰ ਲੰਘੀ ਸੱਤ ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਮੁੰਬਈ 'ਚੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਖ਼ਾਨ ਤੇ ਕਈ ਹੋਰਾਂ ਧਨ ਕੁਬੇਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਝਾੜਝੰਬ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਬੋੜੀ ਦੇਰ ਮਗਰੋਂ ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੇ ਇਕ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਟਪੂਰੀਆ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਇਕ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੰਦ ਹਨ। ਈ. ਡੀ ਮੁਤਾਬਕ ਖ਼ਾਨ ਨੇ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸ਼ਾਸਕ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੁਰਾਤਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਲਾਰ ਜੰਗ ਅਜਾਇਬਘਰ 'ਚੋਂ ਚੋਰੀ ਕਰਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ 50 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਵੇਚਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ 2007 ਵਿਚ ਹਸਨ ਅਲੀ

ਖ਼ਾਨ ਕੇਸ ਦੀ ਢਿੱਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਐਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਦੇ ਇਕ ਅਫ਼ਸਰ ਅਮਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਏਜੰਸੀ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਹਸਨ ਅਲੀ ਖ਼ਾਨ ਦੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵੀ ਪੜਤਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਪਾਰੀ ਅਦਨਾਨ ਖਾਸੋਗੀ ਦੇ ਕਾਲੇ ਧਨ ਨੂੰ ਸਫੇਦ ਬਣਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ। ਖਸੋਗੀ ਦੇ ਕਈ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਖ਼ਾਨ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਾਲੇ ਧਨ ਨੂੰ ਸਫੇਦ ਬਣਾਉਣਾ, ਹਵਾਲਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ, ਨਕਦੀ ਤੇ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਅਸਾਸੇ ਗ਼ੈਰ-

ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭਿਜਵਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ। ਉਸ 'ਤੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁੰਬਈ ਤੇ ਪਟਨਾ ਤੋਂ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਹਨ। ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਕ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਪੁੱਛ੍ਹੇਰੀ ਦੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਵੀ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿਚ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਖ਼ਾਨ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਪਾਕਿ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਖਤੀ ਦੀ ਹਦਾਇਤ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਓਬਾਮਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਠੋਸ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਉਠਾਏ ਸਵਾਲਾਂ ਕਾਰਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਮਾਰਕ ਟੋਨਰ ਨੇ ਬਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਆਪਣੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਤੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪਨਾਹ ਲਈ ਬੈਠੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਠੋਸ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ। ਅਤਿਵਾਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਲਈ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਤੇ ਹੋਰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਹੱਥੋਂ ਮੌਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 9/11 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤਿਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਂਝੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਵੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਕੀਤੇ ਇਸ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਉਹ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ, ਯੂਰਪ, ਏਸ਼ੀਆ ਤੇ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬੇਗੁਨਾਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਲਈ ਖਤਰਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਉਧਰ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਮੁਖੀ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਅਹਿਮਦ ਸੁਜਾ ਪਾਸਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਓਸਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਆਸਅਰਾਈਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪਾਸਾ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਕਾਰਨ ਅਸਤੀਫਾ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਇਕ ਮਦਰੱਸਾ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਤਾ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

ਦੇਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। 'ਡਾਅਨ' ਅਖ਼ਬਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਸਾ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਾਰੇ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਗਏ ਹਨ। ਵਿਦੇਸ਼ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਫੌਜ ਮੁਖੀ ਜਨਰਲ ਅਸ਼ਫਾਕ ਪਰਵੇਜ਼ ਕਿਆਨੀ ਦੀ ਫੌਜ ਦੇ ਕਰੋਪਸ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਫੌਜ ਨੇ ਲਾਦਿਨ ਬਾਰੇ ਖੁਫ਼ੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਅਸਫਲਤਾ ਕਬੂਲੀ ਹੈ। ਫੌਜ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਤੇ ਫੌਜ ਨੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਸੰਸਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਡਾਅਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਾਸਾ ਨੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਵਿਚ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਦੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਮੁਖੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦ ਖਿਲਾਫ਼ ਲੜਾਈ 'ਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ

ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਚੇਤਾ ਦਿਵਾਇਆ ਤੇ ਲਾਦਿਨ ਨੂੰ ਕੂਰੀਅਰ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਫੁਪਣਗਾਹ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਪਰ ਇਸ ਖ਼ਬਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ ਹੈ।

ਉਧਰ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਜਾਂ ਸੂਹੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਸਲਮਾਨ ਬਸ਼ੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਨਾਲ ਮਿਲਵਰਤਣ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹਨ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਝਾੜਝੰਬ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਕਸਲੀਆਂ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਦੇ ਕੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪੁਲਿਸ ਆਫ਼ੀਸਰ (ਐਸ.ਪੀ.ਓਜ਼) ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਛਤੀਸਗੜ੍ਹ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਅਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ

ਐਸ.ਪੀ.ਓਜ਼ ਦੀ ਭਰਤੀ ਅੱਗ ਨਾਲ ਖੇਡ ਵਾਲੀ ਗੱਲ

ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਝਾੜਝੰਬ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਜੇ ਇਹ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਲੋਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੀ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹਾਲਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਜਸਟਿਸ ਬੀ. ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਰੈਡੀ ਤੇ ਐਸ.ਐਸ. ਨਿੱਜਰ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਨੀਤੀ ਦੀ ਅਲੋਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਤਰਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਨੂੰ

ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਸਲਵਾ ਜੁਡੂਮ ਕਾਰਕੁਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤਿੱਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

ਹਥਿਆਰ ਦੇ ਕੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਚਾਲ ਖੇਡ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਫਿਰ ਰੱਬ ਵੀ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕੇਗਾ।

ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਨਾਲ ਨਾ ਖੇਡਣ

ਦੀ ਮੱਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ ਕਿ ਉਹ (ਸਰਕਾਰ) ਸੋਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਕਸਲੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਾਈ 'ਚ ਇਹ ਅਸਰਦਾਇਕ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ। ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇਹ

ਰਣਨੀਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਜ਼ਰਾ ਸੋਚੋ ਜੇ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਹਾਲਾਤ ਕਿੰਨੇ ਭਿਆਨਕ ਹੋਣਗੇ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਛਤੀਸਗੜ੍ਹ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਐਸ.ਪੀ.ਓਜ਼ ਦੀ ਭਰਤੀ ਦੇ ਨੇਮਾਂ ਬਾਰੇ ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਦਿੱਤੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਮਗਰੋਂ ਕੀਤੀਆਂ।

ਅਦਾਲਤ ਨਕਸਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖਿੱਤਿਆਂ 'ਚ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਸਲਵਾ ਜੁਡੂਮ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨੀ ਨੰਦਿਨੀ ਸੁੰਦਰ, ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਰਾਮਚੰਦਰ ਗੁਹਾ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਈ.ਏ.ਐਸ. ਸ਼ਰਮਾ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸਲਵਾ ਜੁਡੂਮ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾ ਕਰੇ।

ਕਤਲ ਕੇਸ 'ਚ ਬਸਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਸਣੇ 10 ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ

ਲਖਨਊ: ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਮਨੋਜ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ੇਖਰ ਤਿਵਾੜੀ ਤੇ ਨੌਂ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ 6 ਮਈ ਨੂੰ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ।

2008 ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ 'ਤੇ ਚੰਦਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤਿਵਾੜੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਵਿਰੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਵਿਧਾਇਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵਿਭਾ ਤਿਵਾੜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸਬੂਤ ਮਿਟਾਉਣ ਦੇ ਜੁਰਮ ਵਿਚ ਢਾਈ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਜੱਜ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ 68000-68000 ਰੁਪਏ ਤੇ ਵਿਭਾ ਨੂੰ 4500 ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸ਼ਸ਼ੀ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਔਰਈਆ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਾਈ ਸੀ।

ਉਬਾਮਾ, ਨਾ ਸੱਚ ਖਸਮਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਉਸਾਮਾ

ਕੁਝ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਬਾਨ ਦੀ ਉਕਾਈ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਜੋ ਗਲਤ ਉਚਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਪਿਛੇ ਦੱਬੀ ਹੋਈ ਖਾਹਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਫੌਕਸ ਚੈਨਲ ਰਾਜਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪਰਲੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਪਿਛਾਂਹਖਿਚੂ ਪੈਂਤੜਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰਾਕ ਉਬਾਮਾ ਇਸ ਨੂੰ ਉਕਾ ਨਹੀਂ ਸੁਖਾਉਂਦੇ। ਉਸ ਦੀ ਹਰ ਗੱਲ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਬਾਮਾ ਨੂੰ ਉਬਾਮਾ ਡਰਾਮਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਚੈਨਲ ਦੇ ਐਂਕਰ ਨੇ ਉਸਾਮਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਖਬਰ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗਿਆਂ ਤਾਂ ਹੱਦ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਮਾਨੋ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, “ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਬਾਮਾ ਸੱਚਮੁਚ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ।” ਯੂ ਟਿਊਬ ਰਾਹੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਯਭਲੀ ਸੁਣੀ। ਧਰਤ ਗੋਲੇ ਦੇ ਹੋਰ ਕਈ ਸਮਾਚਾਰ ਮਾਧਿਅਮਾਂ ਨੇ ਇਹ ਗਫਲਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਫੌਕਸ ਨੇ ਉਬਾਮਾ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋੜ ਕੇ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ। ਖਬਰ ‘ਤੋੜਨ’ ਦੀ ਕਾਹਲ ਵਿਚ, “ਉਬਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਇਨ ਹਲਾਕ” ਉਚਰ ਕੇ ਕਈ ਮਾਧਿਅਮਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜਲੂਸ ਕਵਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ ਐੱਨ.ਡੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਕਾਇਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਦੌਰਾਨ ਹੇਠਾਂ ਹਿੱਦੀ ਵਿਚ ਇਬਾਰਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ, “ਉਬਾਮਾ ਕੇ ਸਿਰ ਪਰ ਗੋਲੀ ਲਗੀ ਹੈ।” ਫੌਕਸ-40 ਨਾਂ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਚੈਨਲ ਨੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ, “ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਹਨ ਕਿ ਉਬਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਇਨ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ।” ਏ.ਬੀ.ਸੀ. ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲ ਅਤੇ

ਸੀ.ਬੀ.ਐੱਸ. ਰੇਡੀਉ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਘਾਲਾ-ਮਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਐਨ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੀ ਨੇਰਾ ਨੇ ਟਵਿਟਰ ਵਿਚ ਏਹੀ ਕੜੀ ਘੋਲੀ। ਅਨੇਕਾਂ ਵੈਬਸਾਈਟਾਂ ਅਤੇ ਬਲੌਗਾਂ ‘ਚ ਵੀ ਏਹੀ ਗਤਬਤੇਸ਼ਨ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਵਰਲਡ ਨਿਊਜ਼ ਬਲੌਗ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ, “ਉਬਾਮਾ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਦਫਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।” ਮਜ਼ੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕੈਥ ਓਲਬਰਮਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ‘ਤੇ ਫੌਕਸ ਦੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਂਦਿਆਂ ਖੁਦ ਏਹੀ ਗਲਤ ਦੁਹਰਾ ਦਿੱਤੀ, “ਬ੍ਰੂਸ ਨੇ ਤਾਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਉਬਾਮਾ ਨੂੰ ਲਭਣ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।”

ਉਬਾਮਾ-ਉਸਾਮਾ ਨੂੰ ਰਲਗੱਡ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਆਈ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਦੇ ਹਰ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਬਾਮਾ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਧਰਮ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਵੇ। ਸੀ. ਐਨ. ਐਨ. ਨੇ 2007 ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਸ਼ੋਅ ਵਿਚ ਸੁਰਖੀ ਲਾਈ ਸੀ,

‘ਉਬਾਮਾ ਕਿਥੇ ਹੈ?’ ਜੂਨ 2007 ਵਿਚ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰੋਮਨੀ ਦੀ ਇਕ ਔਰਤ ਨਾਲ ਫੋਟੋ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫਤੀ ਤਖਤੀ ‘ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, “ਉਬਾਮਾ, ਉਸਾਮਾ ਤੇ ਚੈਲਸੀਆ ਮਾਮਾ ਲਈ ਨਾਂਗ।” ਅਕਤੂਬਰ

ਹੈ। ਆਉ, ਜ਼ਰਾ ਦੋਨਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵੱਲ ਜਾਈਏ। ਹੋਨੋਲੂਲੂ, ਹਵਾਈ ਵਿਚ ਜਨਮੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਬਾਮਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਂ ਹੈ, ਬਰਾਕ ਹੁਸੈਨ ਉਬਾਮਾ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਕੈਂਸਸ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਸੀ ਤੇ ਪਿਉ ਬਰਾਕ ਉਬਾਮਾ ਕੀਨੀਆ, ਅਫਰੀਕਾ ਤੋਂ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਕੀਨੀਆ ਦੇ ਲੂਓਂ ਕਬੀਲੇ

ਉਬਾਮਾ ‘ਤੇ ਝੂਠਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅੰਦਰੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਅਫਰੀਕੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿਉ ਦੇ ਨਾਂ ਪਿਛੇ ਹੀ ਧਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਂ ‘ਬਰਾਕ’ ਅਫਰੀਕਾ ਦੀ ਸਹੇਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ

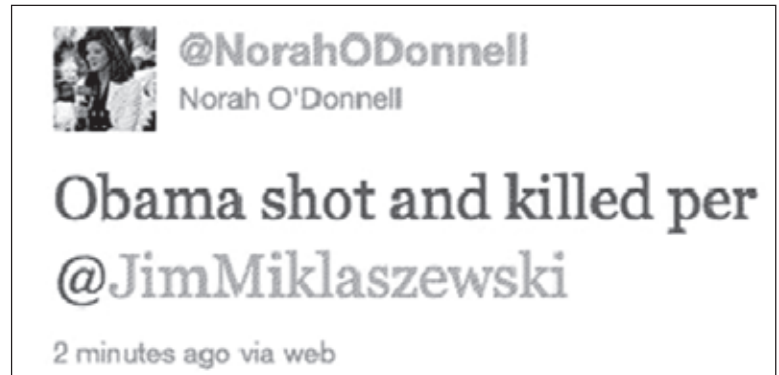
ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਮੂਲ ਸੈਮਿਟਿਕ ਤੇ ਅਰਬੀ ਵਿਚ ਲਭੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬਰਾਕ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸੈਮਿਟਿਕ ਧਾਤੂ ਹੈ ‘ਬ-ਰ-ਕ’ ਜਿਸ ਦੇ ਅਰਥ ਹਨ, ਵਰਦਾਨ ਦੇਣਾ, ਦਾਤ ਦੇਣਾ। ‘ਮੁਬਾਰਕ’ ਤੇ ‘ਬਰਕਤ’ ਦੋਵੇਂ ਲਫਜ਼ ਇਸੇ ਤੋਂ ਬਣੇ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਖੂਬ ਦਖਲ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ‘ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਕਈ ਨਾਂਵਾਂ ਵਿਚ ਮੁਬਾਰਕ ਸ਼ਬਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਇਕ ਲੇਖਕ ਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਦਾ ਨਾਂ ਮੁਬਾਰਕ ਸਿੰਘ ਸੀ। ਬਰਕਤ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਆਮ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਵੀ ਬਰਕਤ ਰਾਮ ਯੂਮਨ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਬਹਾਨੇ ਯਾਦ ਕਰ ਲਓ। ਬਰਾਕ ਸ਼ਬਦ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰੀ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਬਾਮਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਨਾਂ ਹੁਸੈਨ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਦਾਦੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਂ ਸੀ। ਹੁਸੈਨ ਦਾ ਅਰਥ ਚੰਗਾ, ਸੁਹਣਾ, ਸੁਣੱਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਰਬੀ ਸ਼ਬਦ ‘ਹੁਸਨ’ ਅਤੇ ‘ਹੁਸੀਨ’

ਨਾਲ ਸੀ। ‘ਉਬਾਮਾ’ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਬਾਮਾ ਦੇ ਨਕਤਦਾਦੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਂ ਸੀ। ਇਹ ਨਾਮ ਨੀਲ ਵਾਦੀ ਦੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰਖਦੀ ਲੂਓਂ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਬਾਮ ਤੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਉਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਰਥ ਹੈ, ਵਿੰਗਾ। ‘ਬਾਮ’ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅੱਗੇ ਲੱਗੇ ਅਗੇਤਰ ‘ਉ’ ਦਾ ਅਰਥ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ‘ਉਹ’ ਵਾਲਾ ਹੀ ਹੈ। ਲੂਓਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਮਰਦ ਦੇ ਨਾਂ ਅੱਗੇ ਓ ਅਗੇਤਰ ਲਾਉਣ ਦੀ ਰੀਤ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਉਸ

2007 ਵਿਚ ਰੋਮਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਇਹ ਪੈਂਤੜਾ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜ਼ਰਾ ਧਿਆਨ ਦਿਉ, ਉਸਾਮਾ, ਨਾ ਸੱਚ ਬਰਾਕ ਉਬਾਮਾ ਨੇ ਕਲ੍ਹ ਕੀ ਕਿਹਾ। ਬਰਾਕ ਉਬਾਮਾ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ, ਜਹਾਦੀਆਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਜੁੜ ਜਾਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।” ਦਸੰਬਰ 2007 ਵਿਚ ਗਲੈਨ ਬੈਕ ਨੇ ਏ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੇ ਗੁਡ ਮੌਰਨਿੰਗ ਅਮੈਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਉਬਾਮਾ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸਾਮਾ ਬੋਲਿਆ। ਇਸੇ ਦਸੰਬਰ ਵਿਚ ਸੀ.ਐਨ.ਐਨ. ਦੀ ਐਂਕਰ ਐਲੀਨਾ ਚੋਅ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਿਆ, “ਸੈਨੇਟਰ ਉਬਾਮਾ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਅਫਵਾਹਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ ਕਿ ਉਸਾਮਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੈ...।” ਅਪਰੈਲ 2008 ਦੌਰਾਨ ਸਕਿਡਮੋਰ ਕਾਲਿਜ ਵਿਚ ਇਕ ਟਾਕ ਸ਼ੋਅ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪੈਟਰੀਅਟ ਐਕਟ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਬਕਾ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਐਸ਼ਕਰੌਫਟ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਪੈਟਰੀਅਟ ਐਕਟ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਏਨਾ ਹੀ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸਾਮਾ ਸਮੇਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੁਮਾਇੰਦੇ, ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ ਉਹ ਨਹੀਂ...।”

ਅਪਰੈਲ 2008 ਵਿਚ ਹਿਲਰੀ ਕਲਿੰਟਨ ਵਲੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਲਈ ਆਪਣੀ ਮੁਢਲੀ ਮੁਹਿੰਮ ਮੁਕਾ ਦੇਣ ਪਿਛੋਂ ਡਿਟਰਾਇਟ ਨਿਊਜ਼ ਨੇ ਸੁਰਖੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ, “ਏਕਤਾ ‘ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਲਿੰਟਨ, ਉਸਾਮਾ ਦੀ ਮਿਲਣੀ।” ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਕਾਈਆਂ ਜੀਭ ਦੇ ਟਪਲੇ ਕਾਰਨ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਕਨੀਕੀ ਕਾਰਨ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਕ ਰੋਲ-ਘਚੇਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸੁਆਰਥੀ ਤਾਕਤਾਂ ਸੁਖਮ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਉਸਾਮਾ ਤੇ ਉਬਾਮਾ ਨਾਂਵਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਧੁਨੀ ਸਮਾਨਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਾਫ਼ੀਆ ਵੀ ਮਿਲਦਾ

ਦੀ ਕੋਈ ਖਾਸੀਅਤ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅੱਗੇ ‘ਉ’ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਉਬਾਮਾ ਦੇ ਨਕਤਦਾਦੇ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਦੇ ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਲੱਤ ਬਾਂਹ ਵਿਚ ਵਿੰਗ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਨਾਂ ਧਰ ਦਿੱਤਾ, ਉਬਾਮਾ। ਕਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਬਾਮਾ ਪੂਰਾ ਹੀ ਜੰਮਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਇਸ ਨਾਂ ਦਾ ਅੱਖਰੀ ਅਨੁਵਾਦ ਬਣੇਗਾ, ਉਹਵਿੰਗਾ ਜਾਂ ਉਬਿੰਗਤਾ। ਗਰੀਸ ਦੇ ਮਿਥਿਹਾਸਿਕ ਰਾਜੇ ‘ਇਦੀਪਸ’ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਸੁੱਜੇ ਪੈਰਾਂ ਵਾਲਾ। ਇਸ ਰਾਜੇ ਦੀ ਹੋਣੀ ਬਾਰੇ ਸੋਫੋਕਲੀਜ਼ ਨੇ ਜਗਤ ਪ੍ਰਸਿਧ ਦੁਖਾਂਤ ਨਾਟਕ ਰਚਿਆ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਰਮਨ ਅਨੁਵਾਦ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ 30 ਅਪਰੈਲ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਚਿੰਤਨ ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਰਮਨ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਵਾਲਾ ਮਸਲਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ। 2-3 ਦਿਨ ਇਸ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਸੋਚ ਕੇ ਇਕ ਅਜੀਬ ਜਿਹੀ ਅੱਚਵੀਂ ਲੱਗੀ ਰਹੀ ਤੇ ਮਨ ਭਾਵਾ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਤੇ ਦੁਖੀ ਰਿਹਾ। ਸੋਚ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿਸ ਦੇ ਕੋਲ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਬਾਰੇ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਜਤਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਕ ਗੈਰ ਸਿੱਖ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬੀਬੀ ਮੀਰੂ ਅਲਿਜਬੈਬ ਵਲੋਂ ਜਦੋਂ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਕੁਝ ਸਿਰਮੌਰ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਢੁਕਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਵਾਲਾ ਵਤੀਰਾ ਹੀ ਦਿਖਾਇਆ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਡੀ ਕੌਮ ਵਾਸਤੇ ਬੇਹੱਦ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਅਤੇ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਹੈ।

ਸ਼ੌਹਰਤ, ਪੈਸਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਹਾਲਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਢੰਗ ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਤਰੀਕੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਡਾ. ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੇ ਮਹਾਨ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਕਿਸੇ

ਸ਼ਬਦ
ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-454-4958

ਵਿਚ ਭਰਾ ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 43 ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 14 ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਵਿਚ ਸੈਮਿਟਿਕ ਝਲਕਦੀ ਹੈ। ਜੌਹਨ ਐਡਮਜ਼ ਵਿਚ ਜੌਹਨ ਦਾ ਪਿਛਾ ਹਿਬਰੂ ਯੋਚਾਨਨ (ਰੱਬ ਦੀ ਦਾਤ) ਹੈ। ਐਡਮਜ਼ ਬਾਈਬਲ ਦਾ ਬਾਬਾ ਆਦਮ ਹੀ ਹੈ। ਥੋਮਸ ਜੈਫਰਸਨ ਵਿਚਲੇ ਥੋਮਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸੈਮਿਟਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਅਰਮਾਇਕ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਤੁਮਾ ਨਾਲ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਜੋੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਮਜ਼ ਮੈਡੀਸਨ, ਜੇਮਜ਼ ਮੌਨਰੋ ਅਤੇ ਜੇਮਜ਼ ਪੌਲਕ ਵਿਚਲਾ ਜੇਮਜ਼ ਹਿਬਰੂ ਯਾਕੋਵ ਦਾ ਵਿਉਤਪਤ ਰੂਪ ਹੈ। ਅਰਬੀ ਦਾ ਯਾਕੂਬ ਵੀ ਏਹੋ ਹੈ। ਅਬਰਾਹਮ ਲਿੰਕਨ ਵਿਚਲਾ ਅਬਰਾਹਮ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ ਬਾਈਬਲ ਵਾਲਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਅਬ ਦਾ ਮਤਲਬ ਪਿਤਾ ਹੈ ਤੇ ਰਾਹਮ ਦਾ ਸਮੂਹ।

ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਇਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਂ ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਮਹੰਮਦ ਬਿਨ ਅਵਦ ਬਿਨ ਲਾਇਨ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਉਸਾਮਾ ਪੁੱਤਰ ਮੁਹੰਮਦ ਪੁੱਤਰ ਅਵਦ ਪੁੱਤਰ ਲਾਇਨ। ਲਾਇਨ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵਡੇਰੇ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ। ‘ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਇਨ’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਨਾਂ ਅਰਬੀ ਰੀਤ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ/ਇਸਾਈ ਨੁਹਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸੰਕੁਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਬਿਨ ਲਾਇਨ ਇਕ ਉਪਨਾਮ ਵਜੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਸਾਈ ਰੀਤ ਹੈ। ਪਰ ਉਸਾਮਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਉਜਰ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਖੁਦ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਬਿਨ ਲਾਇਨ ਹੀ ਹੈ। ਉਸਾਮਾ ਅਰਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸ਼ੇਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲਾਇਨ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸੂਸੀਲ। ‘ਬਿਨ’ ਜਾਂ ‘ਇਬਨ’ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਪੁੱਤਰ। ਇਬਨ ਮਰੀਅਮ ਭਾਵ ਮਰੀਅਮ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਅਰਥਾਤ ਈਸਾ। ਕਈ ਸਭਿਅਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪਿਓ ਜਾਂ ਵੱਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦਾ ਨਾਂ ਅਸਲੀ ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਤਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ‘ਪੁੱਤਰ’ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸਮਾਨਅਰਥੀ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਸਮਾਂ ਪੈਣ ‘ਤੇ ਨਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਨੇਕਾਂ ਇਸਾਈ ਨਾਂਵਾਂ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ Mc ਜਾਂ Mac ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮੈਕਡੌਨਲਡ, ਮੈਕਡੌਵਲਜ਼, ਮੈਕ ਕਿਨਸੇ। ਏਥੇ ਮੈਕ ਦਾ ਅਰਥ ਪੁਤਰ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਇਰਲੈਂਡ ਅਤੇ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਦੀ ਰੀਤ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਗੈਲਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰੀ Mc ਜਾਂ Mac ਹਟਾ ਕੇ ਸਿਰਫ Donald ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਕਈ ਥਾਈਂ ਅੰਤ ਵਿਚ ਸੋਨ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ Donaldson।

1984 ਦਾ ਕਹਿਰ ਭੁੱਲਣਯੋਗ ਨਹੀਂ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ 30 ਅਪਰੈਲ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਕਰਮ ਬਰਸਟ ਦਾ ਲੇਖ ‘1984 ਦਾ ਕਹਿਰ ਬਖਸ਼ਣਯੋਗ ਨਹੀਂ’ ਪਰ ਮੰਨਣਯੋਗ ਤੇ ਭੁੱਲਣਯੋਗ ਛਪਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਹਿਰ ਨਾ ਬਖਸ਼ਣਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਭੁੱਲਣਯੋਗ। ਕਰਮ ਬਰਸਟ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਬਲੂ ਸਟਾਰ ਦੇ ਕਹਿਰ ਲਈ ਉਚੇਚਾ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਦਾ ਦਿਨ ਹੀ ਚੁਣਿਆ ਸੀ। ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਜਾਮ ਪੀਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਸਾਡੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਲੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਾਤਲ ਸ਼ਹੀਦ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਏ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਅਣਭੋਲ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਉਂਦੇ ਸਾੜਿਆ ਗਿਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਕਰਮ ਬਰਸਟ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕਪੁੱਤਰ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦਲਬੀਰ

ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ‘ਨੇਤਿਓਂ ਡਿੱਠੇ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ’ ਨੂੰ ਨੇਤਿਓਂ ਡਿੱਠਾ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਾ ਲਿਖਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਬਾਬੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਕਰਨਾਲ ਵਿਚ ਗਵਾਹੀ ਨਾ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਬਾਬੇ ਨੂੰ 13 ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਫਾਂਸੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਅਤਿ ਸੁਖਾਲੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਇਹੀ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਪੰਜਾਬੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹਿੰਦੀ ਲਿਖਵਾਉਣ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਾਰਾ ਮਾਮਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਬਾਕੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਫਰਤ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਜੰਜੂ ਪਹਿਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਨੌਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਜਾਣ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਦੁਸ਼ਮਣ ਪਹਾੜੀ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜੇ ਹੀ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪੀਰ ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ ਹੀ ਨਿੱਤਰਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ

ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ

ਚਾਰੇ ਹੀ ਪੁੱਤਰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਵਾ ਲਏ ਸਨ।

ਹਿੰਦੂ ਦੁਸ਼ਹਿਰਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਰ ਸਾਲ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਰਾਵਣ ਖਬਰੇ ਹੋਇਆ ਕਿ ਨਹੀਂ ਹਿੰਦੂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲੇ। ਸਿੱਖ ਕਿਵੇਂ ਭੁੱਲ ਜਾਣ? ਸਿੱਖ ਚੌਰਾਸੀ ਦੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੀਆਂ ਖਾਸ ਜੜ੍ਹਾਂ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦਾ ਧਰਮ ਹੈ, ਹਿੰਦੂ ਬਾਹਮਣਵਾਦੀਆਂ ਦਾ। ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੂਰੀ ਖੋਜ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਮ ਬਰਸਟ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣਯੋਗ ਤੇ ਭੁੱਲਣਯੋਗ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਦੁਸ਼ਹਿਰਾ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕੇ। ਕਰਮ ਚੰਦ ਬਰਸਟ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਚਾਣਕੀਆ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਮ, ਦਾਮ ਅਤੇ ਦੰਡ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਰਮ ਚੰਦ ਬਰਸਟ ਦਾ ਜੇ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾਦਾਰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਿੰਦੂ ਹਜ਼ੂਮ ਵਲੋਂ ਜਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਕਰਮ ਚੰਦ ਜੀ ਨਾ ਲਿਖਦੇ ਕਿ 1984 ਦਾ ਕਹਿਰ ਬਖਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਪਰ ਮੰਨਣ ਤੇ ਭੁੱਲਣਯੋਗ ਹੈ।

—ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਟਕੜ

ਸਟਾਕਟਨ।

ਫੋਨ: 209-606-7452

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਵਰਗੇ ਬੇਹੱਦ ਨਾਜ਼ੁਕ ਅਤੇ ਪੇਚੀਦਾ ਕਾਰਜ ਨੂੰ (ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਪੂਰਨ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਬਗੈਰ) ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜਿਥੇ ਮੀਰੂ ਅਲਿਜਬੈਬ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਬਹੁਤ ਸਲਾਹੁਣਯੋਗ ਹੈ, ਉਥੇ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ‘ਤੇ ਬੈਠੇ ਕਰੀਬ ਕਰੀਬ ਸਾਰੇ ਹੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਗੈਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰਾਨਾ ਅਤੇ ਚਲੇ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਵਾਲਾ ਵਤੀਰਾ ਘੋਰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜਰਮਨ ਅਨੁਵਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਸਿੰਘ ਬੁਦਰਜ਼ ਨੇ ਵੀ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਦੇ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਉਕਾ ਹੀ ਵਿਸਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਨੁਵਾਦ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਏ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਤੇ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਦਾ ਅਤੇ ਗਲਤ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿੱਤ ਮੁਤਾਬਕ ਯੋਗਦਾਨ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਚੰਗੇ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੀ ਆਸ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

—ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ, ਕਾਰਟਰੇਟ

ਫੋਨ: 732-804-8182

ਕੇਤੀਆ ਕੰਨ ਕਹਾਣੀਆਂ ਕੇਤੇ ਬੇਦ ਬੀਚਾਰ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

ਡਾ. ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਸਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ ਹਨ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹੀ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਵਿਚ ਜੋਸ਼ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਰਚਨਾਵਾਂ ਰਚੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਹ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਵਤਾਰ ਦਾ ਖਾਸ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

ਪਿਛਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ ਕਿ 'ਚੋਬੀਸ ਅਉਤਾਰ' ਰਚਨਾ ਦੇ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੀ ਕਥਾ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਦੀ ਕਥਾ ਹੋਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ 'ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ 'ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਗ੍ਰੰਥੇ, ਮੱਛ ਅਵਤਾਰ, ਸੰਖਾਸੁਰ ਬਧਹ, ਸਮਾਪਤਮ ਸਤ੍ਰ, ਸੁਭਮ ਸਤ੍ਰ' ਆਦਿ। ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 'ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਵਤਾਰ' ਦੇ ਇਸ ਵਰਣਨ ਵਿਚ ਕੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਬਹਾਦਰੀ ਲਈ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਇੱਕ ਥਾਂ ਵਰਣਨ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਗੋਪੀਆਂ ਦੇ ਕਪੜੇ ਚੁਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ-ਕ੍ਰਿਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹ ਦੇਣ:

ਅਰ ਤੋ ਰਨ ਦੇਹੁ ਕਹਿਯੋ ਸਭ ਹੀ ਕੁਚ ਨਾਤਰ ਹਉ ਤੁਮ ਕੋ ਹਨਿ ਹੋ। (266) ਭਗਵਾਨਿ ਲਖੀ ਅਪੁਨੇ ਮਨ ਮੈਂ ਇਹ ਗਵਾਰਨਿ ਮੇ ਪਿਖਿ ਮੈਲ ਭਰੀ। ਤਬ ਹੀ ਤਜਿ ਸੰਕ ਸਭੈ ਮਨ ਕੀ ਤਿਨ ਕੇ ਸੰਗਿ ਮਾਨੁਖ ਕੇਲ ਕਰੀ। ਹਰਿ ਜੀ ਕਰਿ ਖੇਲ ਕਿਯੋ ਇਨ ਸੋ ਜਨੁ ਕਾਮ ਜਰੀ ਇਹ ਕੀਨ ਜਰੀ। ਕਬਿ ਸਯਾਮ ਕਹੈ ਪਿਖਵੇ ਤੁਮ ਕੋਤੁਕ ਕਾਨੁ ਹਰਿਯੋ ਕਿ ਹਰੀ ਸੁ ਹਰੀ। (472) ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, "ਇਨ ਰਿਐਲਿਟੀ ਦਾ ਓਬਜੈਕਟਿਵ ਆਫ ਦਾ ਬਾਣੀ ਆਫ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਇਜ਼ ਆਈਡੈਂਟੀਕਲ ਟੂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਬਟ ਨੋਟ ਸਿਮੀਲਰ" ਭਾਵ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਰਗਾ ਹੈ ਪਰ ਬਿਲਕੁਲ ਉਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਦਵਾਨ ਨੂੰ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਕਥਾ (ਨੈਰੇਸ਼ਨ) ਵਿਚਲਾ ਅੰਤਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਾਣੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਰੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਰਗਾ ਹੈ। ਬਾਣੀ ਧੁਰੋਂ ਆਇਆ 'ਸ਼ਬਦ' ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸੋਮਾ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਆਪ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ 'ਸ਼ਬਦ' ਗੁਰੂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਹੈ, "ਹਉ ਆਪਹੁ ਬੋਲਿ ਨ ਜਾਣਦਾ ਮੈ ਕਹਿਆ ਸਭੁ ਹੁਕਮਉ ਜੀਉ।" ਪੰਨਾ 763।

ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਚੋਣਵੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਇਲਹਾਮੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਣੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਮਹਿਜ ਕਥਾ (ਨੈਰੇਸ਼ਨ) ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਧੀਆ ਸੁਹਜ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੇ ਸਿਮ੍ਰਤੀ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਭਾਵ ਪੁਰਾਣਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵੀ ਪੁਰਾਣਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਉਚਾ ਦਰਜਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਜ ਕਥਾ-ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਤਾਂ ਵੇਦਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਵੀ ਕਥਾ-ਕਹਾਣੀਆਂ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਸਿਰਫ ਨਰਕ-ਸੁਰਗ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਸਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਪ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁੰਨ ਕੀ ਹੈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋ ਕੁਝ ਅਸੀਂ ਦੇਂਦੇ ਹਾਂ ਮੁਤ ਕੇ ਉਹੀ ਕੁਝ ਅਗਲੇ ਜਨਮ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਕਰਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਰਕ ਜਾਂ ਸਵਰਗ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਦੇ

ਹਾਂ। ਵੇਦਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਨੀਆਂ ਉਚੀਆਂ ਨੀਵੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ ਵਿਚ ਖੁਆਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ:

ਕਥਾ ਕਹਾਣੀ ਬੇਦ ਕੀ ਆਣੀ ਪਾਪੁ ਪੁੰਨ ਬੀਚਾਰੁ॥
ਦੇ ਦੇ ਲੈਣਾ ਲੈ ਲੈ ਦੇਣਾ
ਨਰਕਿ ਸੁਰਗਿ ਅਵਤਾਰੁ॥
ਉਤਮ ਮਧਮ ਜਾਤੀ ਜਿਨਸੀ
ਭਰਮਿ ਭਵੈ ਸੰਸਾਰੁ॥ (ਪੰਨਾ 1243)

ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਉਚਾਰੀ ਹੋਈ ਬਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਭੇਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਰਤਿਆਂ ਨੇ ਜਪਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਣੀ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਗੁਣ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਣੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਸੁਰਤਿ ਜੋੜ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਇੱਕਸੁਰ ਹੋਇਆ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਣੀ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਸਾਜਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਹੀ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਜੀਵ ਅੰਦਰੋਂ ਹਉਮੈ ਦੂਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਦਰ ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ:

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਤਤੁ ਵਖਾਣੀ
ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਵਿਚਿ ਆਈ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਆਖੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਾਤੀ
ਸੁਰਤੀ ਕਰਮਿ ਧਿਆਈ॥
ਹੁਕਮਿ ਸਾਜਿ ਹੁਕਮੈ ਵਿਚਿ ਰਖੈ
ਹੁਕਮੈ ਅੰਦਰਿ ਵੇਖੈ॥
ਨਾਨਕ ਅਗਹੁ ਹਉਮੈ ਤੁਟੈ
ਤਾ ਕੋ ਲਿਖੀਐ ਲੇਖੈ॥ (ਪੰਨਾ 1243)

ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਥਾ-ਕਹਾਣੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨੇ 'ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ' ਵਿਚ ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਰੰਕਾਰ ਹੀ ਭੈਅ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ, ਰਾਮ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ (ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦੇ ਅਵਤਾਰ) ਵਰਗੇ ਕਈ ਉਸ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤੁੱਛ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਵੇਦਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਉਸ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤੁੱਛ ਹਨ:

ਨਾਨਕ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰੰਕਾਰੁ
ਹੋਰਿ ਕੇਤੇ ਰਾਮ ਰਵਾਲ॥
ਕੇਤੀਆ ਕੰਨ ਕਹਾਣੀਆਂ
ਕੇਤੇ ਬੇਦ ਬੀਚਾਰ॥ (ਪੰਨਾ 464)

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਦੂਸਰਾ ਨੁਕਤਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਿਰਫ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਦਾ ਸੋਮਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਪੰਥ (ਧਰਮ-ਰਿਲੀਜਨ) ਦੇ ਸੰਸਥਾਗਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਤਕਨੀਕ ਜਾਂ ਵਿਧੀ-ਵਿਗਿਆਨ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਪਰ ਇਥੇ ਵੀ ਇਹ ਵਿਦਵਾਨ ਆਮ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਹੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਧਰਮ ਹੈ ਜਿਥੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰਿਕਤਾ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੀਰੀ ਜੋ ਸੰਸਾਰਿਕਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀਰੀ ਜੋ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਹੈ, ਦੋ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਅਸਤਿਤਵ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ-ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਸਮਾਨੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਪੂਰਕ ਹਨ। ਖਾਲਸਾ ਹੋਣ ਲਈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਾਂ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਹੋਏ ਬਿਨਾ ਨਾ-ਇਨਸਾਫੀ ਜਾਂ ਬੁਰਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਲੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਕੱਲੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਯੋਗੀਆਂ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ) ਜੋ ਉਹ ਦੀਨ-ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

ਧਰਮ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਹੀਂ। ਧਰਮ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਧਰਮ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਨੁਸਾਰ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ। ਖਾਲਸਾ ਹੋਣ ਦੀ ਨੀਂਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਤੇਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਖੇਲੁ ਖੇਲੁਣ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਸੀਸ ਤਲੀ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਇਸ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਪੈਰ ਧਰ।

ਇਸ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਪੈਰ ਰੱਖ ਕੇ ਜੇ ਫਿਰ ਸਿਰ ਵੀ ਦੇਣਾ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਹੀਲ-ਹੁੱਜਤ ਦੇ ਆਪਣਾ ਆਪ ਨਿਛਾਵਰ ਕਰ ਦੇਹ:

ਜਉ ਤਉ ਪ੍ਰੇਮ ਖੇਲਣ ਕਾ ਚਾਉ॥
ਸਿਰ ਧਰ ਤਲੀ ਗਲੀ ਮੇਰੀ ਆਉ॥
ਇਤ ਮਾਰਗ ਪੈਰ ਧਰੀਜੈ
ਸਿਰ ਦੀਜੈ ਕਾਣ ਨ ਕੀਜੈ॥ (ਪੰਨਾ 1412)

ਅਸਲ ਵਿਚ ਖਾਲਸਾ ਇਸ ਇਲਹਾਮ ਦਾ ਹੀ ਅਮਲੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਹੈ। ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸੰਦਰਭ ਸਿਰਜਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹਤਾ ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਸੰਸਾਰ-ਰੂਪੀ ਰਣਭੂਮੀ ਵਿਚ ਦਲੇਰ ਹੋ ਕੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਟਾਕਰੇ 'ਤੇ ਅੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਇੱਕ

ਗੁਰਮਤਿ ਚਿੰਤਨ

ਮੌਕਾ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹੀ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਅਸਲ ਸੂਰਮਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਦਸਮ-ਦੁਆਰ ਵਿਚ ਧੌਂਸਾ ਵਜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਚੋਟ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੂਰਮਾ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ਲੜਦਾ ਹੈ, ਟੋਟੇ ਟੋਟੇ ਹੋ ਮਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਲੜਾਈ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ:

ਗਗਨ ਦਮਾਮਾ ਬਾਜਿਓ
ਪਰਿਓ ਨੀਸਾਨੈ ਘਾਉ॥
ਖੇਤੁ ਜੁ ਮਾਂਡਿਓ ਸੂਰਮਾ
ਅਬ ਜੂਝਨ ਕੇ ਦਾਉ॥॥
ਸੂਰਾ ਸੇ ਪਹਿਚਾਨੀਐ
ਜੁ ਲਰੈ ਦੀਨ ਕੇ ਹੇਤ॥
ਪੁਰਜਾ ਪੁਰਜਾ ਕਟਿ ਮਰੈ
ਕਬਹੂ ਨ ਛਾਡੈ ਖੇਤੁ॥॥॥
(ਭਗਤ ਕਬੀਰ, ਪੰਨਾ 1105)

ਇਹ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਵਿਲੱਖਣ ਜੀਵਨ-ਵੰਗ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਤੋਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਲੈਣੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸਲ ਉਹੀ ਮਨੁੱਖ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਭਾਵੇਂ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਜਿਉਂ ਰਿਹਾ ਜਾਪੇ ਪਰ ਇਹ ਇੱਥੋਂ ਇਜ਼ਤ ਗੁਆ ਕੇ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕੁਝ ਉਹ ਇਥੇ ਖਾਂਦਾ ਜਾਂ ਪੀਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸਭ ਹਰਾਮ ਹੀ ਖਾਂਦਾ ਹੈ:

ਸੇ ਜੀਵਿਆ ਜਿਸੁ ਮਨਿ ਵਸਿਆ ਸੋਇ॥
ਨਾਨਕ ਅਵਰੁ ਨ ਜੀਵੈ ਕੋਇ॥
ਜੇ ਜੀਵੈ ਪਤਿ ਲਬੀ ਜਾਇ॥
ਸਭੁ ਹਰਾਮੁ ਜੇਤਾ ਕਿਛੁ ਖਾਇ॥

ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਮੂਲ-ਰੂਪ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਾਂ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਹੈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਰਾਮ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਈਏ ਜਥੇਬੰਦਕੀ ਪੱਖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਦਾਸੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰਤਾਰਪੁਰ (ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਵਸਾਇਆ ਅਤੇ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਵਿਚ ਨਾਨਕ ਜੋਤਿ ਰੱਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ-ਕਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਨੇ ਖਡੂਰ ਨਗਰ ਵਸਾਇਆ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਖੀਵੀ ਨੇ ਲੰਗਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ। ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਨੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ-ਲਿਖਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਨੇ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਨਵਾਂ ਨਗਰ ਵਸਾਇਆ। ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਤੱਕ 22 ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੇਂਦਰ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਜੀਆਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੇਂਦਰ (ਪੀੜੀਆਂ) ਖੋਲ੍ਹੇ। ਹਰ ਇੱਕ ਲਈ ਗੁਰੂ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਗਰ ਛੱਕਣਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਾਜ਼ਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਨੇ ਨਵਾਂ ਨਗਰ ਰਾਮਦਾਸ ਚੱਕ ਵਸਾਇਆ ਅਤੇ ਸਰੋਵਰ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਨੇ ਸਰੋਵਰ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤਾ, ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ 'ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ' ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਰੂਪ ਤਿਆਰ ਕਰਾਇਆ। ਦੂਸਰਾ ਸਰੋਵਰ ਤਰਨਤਾਰਨ ਵਿਖੇ ਬਣਾਇਆ।

ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮੀਰੀ ਅਤੇ ਪੀਰੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ ਪਹਿਨ ਕੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰਿਕਤਾ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲਈ। ਸਿੱਖ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਖਾਲਸੇ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਕਰੀਬਨ ਢਾਈ ਸੌ ਸਾਲ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੋਤੀ-ਜੋਤਿ ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਗੱਦੀ ਸੌਂਪੀ, ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਰਬ-ਸਮਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ਬਦ-ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਅਗਵਾਈ ਲੈਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਨਾ ਕਿ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਤੋਂ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਮਾਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਸੰਕਲਨ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਤੀਹ ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਹੋਇਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਇਲਹਾਮ ਗੁਰੂ-ਜੋਤਿ ਅਤੇ ਗੁਰੂ-ਜੁਗਤਿ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਤੱਕ ਇੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਅਮਲ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਪੱਖ ਵੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਤੱਕ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਅਮਲ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਮਨਮੁਖਿ (ਮਨ ਦੀ ਮੌਤ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ) ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖਿ (ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹੋ ਕੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ) ਵਿਚ ਨਿਖੇੜ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 'ਚੋਬੀਸ ਅਉਤਾਰ' ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਇਜ਼ਤ-ਭਰਪੂਰ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ। 'ਖਾਲਸਾ' ਹੋਣਾ ਭਾਵ ਸਵੈ-ਅਨੁਭਵ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਸਰਬ-ਉਚ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਸਚਿਆਰ' ਜਾਂ 'ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ' ਜਾਂ 'ਗੁਰਮੁਖਿ' ਕਿਹਾ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹੋਣਾ ਮਹਿਜ ਰਸਮ-ਪੂਰਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਸਰਬ-ਉਚ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ। ਹਰ ਸਿੱਖ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਪੁਜੀ, ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ, ਸੁਖਮਨੀ ਜਾਂ ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਪੁ ਸਾਹਿਬ, ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ ਅਤੇ ਸਵੈਈਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਉਨਾ ਹੀ ਪਤਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵੀ ਸਤਿਕਾਰਤ ਬਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਜਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਥਾ-ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੌਮ ਵਿਚ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਮਾਰਗ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਸੂਤਰਬਧ ਕਰਨ ਲਈ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦਾ ਅਨਿਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦੇ ਖਾਸ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ 'ਕਥਾਪੁਨੀਤ' (ਬੀਤੇ ਦੀਆਂ ਪਵਿੱਤਰ ਰਚਨਾਵਾਂ) ਨੂੰ ਧਰਮ ਦਾ ਅਨਿਖੜ ਅੰਗ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਉਥੋਂ ਤੱਕ ਸਹੀ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੌਮ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ 'ਪਵਿੱਤਰ ਰਚਨਾਵਾਂ' ਦਾ ਧਰਮ ਦਾ ਅਨਿਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਪਰ ਧਿਆਨ ਮੰਗਦਾ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਧਰਮ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸੁਤੰਤਰ 'ਪਵਿੱਤਰ ਸਾਹਿਤ' ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਸਨ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ, ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਢਲੀਆਂ ਕਥਾ-ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨੇ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਸਤਿ ਦੇ ਮਾਰਗ ਤੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਭਟਕਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੂਰਵਜ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਦੌਸੇ ਰਾਹ ਤੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਚਲਿਤ ਹੋਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੀ, ਝੂਠੇ ਹੱਥਕੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਲੜਨਾ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾਇਆ ਜਦਕਿ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪੌਰਾਣਿਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਧੌਖੇ, ਫਰੋਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੱਥਕੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ।

(ਚਲਦਾ...)

ਸਿਆਣਿਆਂ ਦਾ ਕਿਹਾ

(1) ਚੰਦਰੀ ਸ਼ਰਾਬ ਸਿੱਖ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਬਣੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਾਬ ਵਾਸਤੇ ਬਣਿਆ ਹੈ।

(2) ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਤਾਂ ਹਰ ਸ਼ਰਾਬੀ ਦਾ ਵੈਰੀ ਅਤੇ ਹਰ ਭਲਾਈ ਦਾ ਮੀਤ ਹੈ। ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ।

(3) ਸ਼ਰਾਬ ਤਾਂ ਬੰਦ ਬੋਤਲਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਲੁਕਿਆ ਜੁਹਿਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ, ਗੁਰਮਤਿ ਰਹਿਤਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਵਾਇਤਾਂ ਨਾਲ ਕਦੀਮੀ ਵੈਰ ਹੈ।

(4) ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ ਜਾਮ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨਾਮ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤ ਪਾਵੇ, ਨਾਮ ਦੇ ਜਾਮ ਆਪ ਵੀ ਰੱਜ ਰੱਜ ਪੀਵੇ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿਲਾਵੇ।

(5) ਐ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਦਾਤੇ, ਸਾਡੇ ਭੁੱਲਤਾਂ 'ਤੇ ਮਿਹਰ ਕਰ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਗੁਰਸਿੱਖ ਫੁਲਵਾਤੀ ਨੂੰ ਇਲਾਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼।

(6) ਮਸਤਾ ਵਿਚ ਮੱਤੀਏ, ਮਾਤੀਏ, ਤੇਰੇ ਮਨਮਤੀਏ ਸਿੱਖ, ਸਿੱਖੀ ਰਹਿਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਨਾਤਾ ਤੋੜ ਕੇ, ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਬਾਣਾ ਛੋੜ ਕੇ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਅਮੁੱਲਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਰੋੜ੍ਹ ਕੇ ਸ਼ਾਇਦ ਰੰਚਕ ਮਾਤਰ ਤਾਂ ਸੁਰਮਾਏ ਹੋਣਗੇ।

(7) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜਿਦੀ ਅਤੇ ਅਮੋੜ ਅਭਾਗੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਨਮ ਧਾਰ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਇਲਾਹੀ ਮੋਹਰ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਨੂੰ ਦਾਗਦਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਦਸਤਾਰ ਸਿਰਾਂ ਤੋਂ ਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਸਰਦਾਰੀ ਦੀ ਆਬ ਗਵਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਕੂੜੀ ਮਨ ਮਤਿ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤ ਪਾ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਰੀਤ ਭੁਲਾ ਲਈ ਹੈ, ਇਹ ਨਾਫਰਮਾਨੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਇਹ ਤਾਂ ਪੰਥ ਦੀ ਭਾਰੀ ਹਾਨੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(8) ਦਾਦੀ ਬਹਾਦਰ ਪੋਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬੜੇ ਮਾਣ ਤੇ ਤਾਣ ਨਾਲ ਮੱਤਾਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਲਾਡਲਿਉ, ਸ਼ਹੀਦ ਦਾਦੇ ਦੇ ਪੋਤਰਿਉ, ਜਾਉ, ਜਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿਚ ਜਾਉ ਤੇ ਗੱਜ ਕੇ ਫਤਿਹ ਬੁਲਾਉ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਬਰ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਤੁਰਨੋਂ ਰੁਕਣਾ ਨਹੀਂ।

(9) ਸਾਡਾ ਪੰਜਾਬ ਵੈਰਾਨ ਹੈ, ਮਸਾਣਾਂ ਜਿਹਾ ਸੁੰਨਸਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਬੇਜਾਨ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਦੀ ਰੂਹ ਹੀ ਕਿਤੇ ਉਡ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਰਾਸ ਹੀ ਨਿਖੁੱਟ ਗਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਪੂੰਜੀ ਹੀ ਲੁਟ ਗਈ ਹੋਵੇ।

(10) ਪਤੀ ਤੇ ਪਤਨੀ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਹਮਰਾਜ਼ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਹਮ ਆਵਾਜ਼ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਮੰਡਲਾਂ ਦੇ ਸੁਰ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸੁਰੀਲੇ ਸਾਜ਼ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

(11) ਲੁਕ ਲੁਕ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਕੁਝ ਲੁਕਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(12) ਮੇਰਾ ਅਮਨ ਪਸੰਦ ਮਨ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਇਕਾਂਤ ਭਾਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਲਈ ਸੁੱਖ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭਾਲਦਾ ਹੈ।

(13) ਭਾਰਤੀ ਲੋਕੋ, ਤੁਸੀਂ ਮਾਨਵਤਾ ਦਾ ਭਲਾ ਲੋੜਦੇ ਹੋ, ਜਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਲਮ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਝੰਜੋੜਦੇ ਹੋ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਖਣੀ ਅਫਰੀਕਨਾਂ ਦੇ ਦੁਖੀ ਅਫਰੀਕਨਾਂ ਦਾ ਕਾਫੀ ਦੁੱਖ ਹੈ ਅਤੇ ਅਰਬ ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰਦਸਾ ਦਾ ਵੀ ਅਸੀਮ ਦੁੱਖ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਖਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਵੀ ਹੋਏ ਹੋ ਪਰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨਵੰਬਰ 1984 'ਚ ਭਿਆਨਕ ਕਤਲੇਆਮ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਦੁਖੀ ਨਹੀਂ ਹੋਏ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਕੁਲਤਾ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਵਿਆਕੁਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋਏ? ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਲਪੇ? ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰੋਏ?

(14) ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਹਿੰਦੂ ਮਾਫੀਆ ਵੱਲੋਂ, ਮਜ਼ਲੂਮ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਹੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਸਾੜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਬਾਰ, ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਲਾ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਜਾੜਿਆ ਗਿਆ, ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ ਆਬਰੂ ਉਤਾਰੀ ਗਈ, ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਮਾਣ ਮਰਯਾਦਾ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਲਿਤਾੜੀ ਗਈ, ਮਾਸੂਮ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਤਨ ਚੀਰੇ ਗਏ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਤਨ ਮਨ ਪੀੜੇ ਗਏ। ਲੱਖਾਂ ਨੈਸ਼ਨਲਿਸਟ ਅਤੇ ਵਤਨਪ੍ਰਸਤ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵਤਨਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਅਟੱਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੀ ਫੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਵੱਕਾਰ ਹੀ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਅਤਿਵਾਦ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਹੈ।

ਪੋਸ਼ਕਾਰ-ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਖਾ

ਨੈਣ-ਨਕਸ਼

ਐਸ. ਅਨੰਦ ਭੋਰਾ

ਇਹ ਲੇਖ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ 'ਗੱਲੀ-ਬਾਤੀ' ਕਾਲਮ ਅਧੀਨ ਮਈ 2008 ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਾਠਕਾਂ ਵਲੋਂ ਮਾਂ ਦੀ ਮਮਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਭਾਵੁਕਤਾ ਨਾਲ ਲਬਰੇਜ਼ ਇਹ ਲੇਖ ਮਾਂ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਮੁੜ ਛਾਪਣ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਉਪਰ ਇਹ ਛਾਪਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਮਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੋਈ ਕਲਾਕਾਰ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਸਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਮਾਂ ਹੈ। ਔਰਤ ਜੇ ਭੈਣ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਵਲੋਂ ਵੀ ਸਲਾਮ ਹੈ, ਜੇ ਬੀਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮਰਦ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਹੈ, ਜੇ ਮਾਂ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਸਵਰਗ ਹੈ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਅਸੀਂ ਮਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਹਾਂ, ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇਣ ਲਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ। ਮਾਂਵਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਰੱਬ ਨੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਬਣਾਈਆਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹਰ ਥਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਹੀ ਰੱਬ ਦੀ ਪੂਜਾ ਹੈ ਤੇ ਰੱਬ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਂ ਮਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਆਪਣੀ ਮਹਿਬੂਬਾ ਦੇ ਨੈਣਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਇਕ ਕਲਾਕਾਰ ਉਸ ਅੱਖ ਵਿਚਲੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਵਾਚ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲੇ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਦੁਨੀਆਂ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਮਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਮਾਂਡਰ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਇਕੋ ਵਿਧੀ-ਵਿਧਾਨ ਹਰ ਥਾਂ ਲਾਗੂ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਆਣੇ ਲੋਕ ਮਾਂ ਦੀ ਉਸ ਕੁੱਖ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਸ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਮਾਂ ਬੱਚਿਆਂ/ਔਲਾਦ ਸਿਰ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਮੜ੍ਹਦੀ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਢਿੱਡ 'ਤੇ ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਮਾਰ ਕੇ ਆਖਦੀ ਹੈ ਮੇਰੀ ਕੁੱਖ ਦਾ ਕਸੂਰ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਦੀ ਲਾਜ ਪਾਲੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਕੁੱਖ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਾਏ ਹਨ, ਲੋਕ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਗੋਡੇ ਟੇਕਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ।

ਇਕ ਮੁਟਿਆਰ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਦੀ ਗੱਡੀ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਏਨਾ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਜਿੰਨਾ ਉਹ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਕੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਚੰਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਚੜ੍ਹ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਾਂ ਬਣ ਗਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਸੱਟਾਂ-ਚੋਟਾਂ, ਵੱਢ ਟੁੱਕ ਦਾ ਦਰਦ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪ੍ਰਸੂਤਾ ਪੀੜਾ ਦਾ ਦਰਦ ਅਸਹਿ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਇਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਕੇ ਹਟਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖ ਕੇ ਆਪਣਾ ਚਿਹਰਾ ਲਾਲ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣੇ ਹੀ ਉਹ ਦਰਦ ਤੇ ਪੀੜਾ ਦਾ ਮਹਾਭਾਰਤ ਜਿੱਤ ਕੇ ਹਟੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਮੁਕੰਮਲ ਔਰਤ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਰੰਗ ਭਰ ਲਏ ਹਨ ਤੇ ਮਾਂ ਬਣਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਔਰਤ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸੂਤਾ ਪੀੜਾ ਦਾ ਦਰਦ ਦੂਜੀ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਉਸ ਦੇ ਚੇਤੇ ਵਿਚੋਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਗੁਆਚ ਗਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਇਹ ਕਾਇਮ-ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਬੱਚੇ ਜੰਮਣ ਦਾ ਕੰਮ ਮਰਦ ਕਰਿਆ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਫਿਰ ਨਾ ਮਾਲਾ ਡੀ, ਨਾ ਕਾਪਰ ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਣੀ ਸੀ, ਨਾ ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਹੋਣੇ ਸਨ। ਕਿਉਂਕਿ 90 ਫੀਸਦੀ ਮਰਦਾਂ ਨੇ ਬਾਂਝ ਰਹਿਣਾ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲੈਣਾ ਸੀ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਸ੍ਰੀ ਲੰਕਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਸੀ।

ਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਗੁਰਮਤਿ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ 'ਸੋ ਕਿਉਂ ਮੰਦਾ ਆਖੀਐ ਜਿਤ ਜੰਮੇ ਰਾਜਾਨ'। ਗੁਰੂ

ਬੋਹੜ ਦੀ ਛਾਂ, ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਂ ਬਰਾਬਰ ਮਾਂ

ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ 'ਸਵਰਗ ਕਿਥੇ ਹੈ?' ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ 'ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਤਲੀਆਂ ਹੇਠਾਂ।' ਸਵਰਗ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ। ਪਰ ਇਹ ਮਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਸਰਦਲ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਆਂਗਣ ਵਿਚ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਮਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਚ ਛੱਡ ਦਿਓ। ਪਰ ਜੇ ਮਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸਤਾਈ ਹਉਂਕਿਆਂ ਦੇ ਤੰਦ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਨਰਕ ਦੀ ਤਪਦੀ ਭੱਠੀ ਦੀ ਅੱਗ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੇਕ ਰਹੇ ਹੋ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਮਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਦਿਆਲੂ ਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਭੁੱਖੀ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤਦ ਵੀ ਆਪਣੀ ਥਾਲੀ ਵਿਚ ਖਾਣਾ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੀ, ਉਹ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਬੱਥਦੀ। ਮੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਮਾਂ ਦੀ ਮਮਤਾ ਗੁਆਚ ਜਾਣ ਦਾ ਝੋਰਾ ਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਹਾਲੇ ਤੀਕਰ ਮਾਂ ਦੀ ਗਾਲ ਨਹੀਂ ਕੱਢੀ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਮਹਾਨ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਧੀਆਂ-ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਟੁਰੇ, ਜਾਣੀ ਕਿ ਸ਼ਤੀਰ-ਬਾਲੇ 'ਕੱਠੇ ਟੁੱਟ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਪੈਣ ਨੂੰ ਦੇਰ ਬਹੁਤ ਲੱਗੀ। ਦੁੱਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਕੇ ਵੇਖੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਵਾ ਹਾਲੇ ਠੰਡਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਾਂ ਤਪਣ ਦਾ ਡਰ ਹੈ। ਸੁਕਰ ਕਰੋ ਜੇ ਹਾਲੇ ਮਾਂ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ 'ਮਾਂ ਦਿਵਸ' ਵੇਲੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮੁਹੱਬਤ ਤੇ ਮਮਤਾ ਦੀਆਂ ਉਲਰੀਆਂ ਬਾਹਾਂ 'ਚ ਘੁੱਟ ਘੁੱਟ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਚੁੰਮਣ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਦਿਨ ਫਰਾਂਸ ਤੋਂ ਤਾਜ ਮਹਿਲ ਵੇਖਣ ਆਈ ਬੱਚੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਫੁੱਟ ਫੁੱਟ ਰੋਈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਖੇ ਬਿਨ ਕਿਉਂ ਤੁਰ ਗਈ?

ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, 'ਗੁਰਦੇਵ ਮਾਤਾ, ਗੁਰਦੇਵ ਪਿਤਾ, ਗੁਰਦੇਵ ਸੁਆਮੀ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਪਿਤਾ' ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਨਿੱਤਨੇਮ ਵਾਲੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ 'ਪਵਨ ਗੁਰੂ ਪਾਣੀ ਪਿਤਾ, ਮਾਤਾ ਧਰਤ ਮਹੱਤ...' ਨਾਲ ਮਾਂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਝੁਕਦਾ ਹੈ। 'ਦਿਵਸ ਰਾਤ ਦੋਈ ਦਾਈ ਦਾਇਆ ਖੇਲੇ ਸਗਲ ਜਗਤ' ਨਾਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਰੋਣਕਾਂ ਮਾਂਵਾਂ ਨੇ ਹੀ ਲਗਾਈਆਂ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜਦੋਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਕਰਦੇ ਬਟਾਲੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭੇੜ ਇਕ ਭੰਗਰ ਨਾਥ ਜੋਗੀ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਬੜੀਆਂ ਕਰਮਾਤਾਂ ਵਿਖਾਈਆਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਾਲ ਜਤੀ ਹਾਂ ਤੇ ਇਹ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਹੈ, ਧੂਣੇ ਤਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸ ਜੋਗੀ ਨੂੰ ਓਹਦੀ ਸੋਝੀ ਸੋਚ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਨਾਲ ਆਖਿਆ, 'ਬਾਬਾ ਆਖੇ ਭੰਗਰ ਨਾਥ ਤੇਰੀ ਮਾਓ ਕੁੱਚੀ ਆਹੀ...' ਮਾਂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਸਾਰਾ ਫਲਸਫਾ ਇਹੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਦੀ ਲਾਜ ਰੱਖਣਾ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਕਰਤੱਵ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਇਨਸਾਨ, ਇਨਸਾਨ ਬਣਿਆ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗਲਤੀ ਤੁਸੀਂ ਕਰੋਗੇ ਦੁਖੀ ਮਾਂ ਹੋਵੋਗੀ।

ਨੇਪੋਲੀਅਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, 'ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ ਦਿਓ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹਾਦਰ ਸਿਪਾਹੀ ਦਿਆਂਗਾ।' ਉਹ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣੀ ਮਹਿਬੂਬਾ ਜੋਸਫਿਨ ਨੂੰ ਘੋੜੇ ਦੀ ਕਾਠੀ 'ਤੇ ਬਹਿ ਕੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਇਕ ਖੁੜ ਲਿਖਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਆਖਰੀ ਸਤਰ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, 'ਮੈਂ ਤੇਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਕ ਬਹਾਦਰ ਮਰਦ ਹਾਂ। ਉਹਨੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵੱਲ ਤੋਰਿਆ ਸ਼ਗਨਾਂ ਨਾਲ ਤੋਰਿਆ ਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਮਹਾਨ ਨੇਪੋਲੀਅਨ ਨਹੀਂ, ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਹੈ। ਰਵਿੰਦਰ ਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ 'ਮੈਂ ਬੋਹੜਾਂ ਦੀਆਂ ਛਾਂਵਾਂ ਨਾ ਵੀ ਮਾਣੀਆਂ ਹੋਣ, ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦਾ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਛਾਂਵਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਸੰਘਣਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ;

ਮਾਂ ਵਰਗਾ ਘਣਛਾਵਾਂ ਬੂਟਾ
ਮੈਨੂੰ ਜੱਗ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਏ
ਜਿਸ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਛਾਂ ਉਧਾਰੀ
ਰੱਬ ਨੇ ਸਵਰਗ ਬਣਾਏ...

ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮਾਂ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿਤੀ ਸੀ।

ਮਰਦ ਦੀ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਹੈ ਕਿ ਗਾਲਾਂ ਦੀ ਪਾਤਰ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਔਰਤ ਨੂੰ ਹੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਮਾਂ ਦੀ ਗਾਲ ਸੁਣ ਕੇ ਕੋਠੜੀ 'ਚ ਮੂੰਹ ਦੇ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਲੱਖ ਲਾਹਣੜ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਮਾਂ ਦੀ ਗਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੱਢਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਲੱਤਾਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਢਿੱਡ ਵਿਚ ਹੀ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਬੇਲੱਜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮਾਂ ਸੁਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਪਤਾ ਹਨ, ਨਾ ਮਾਂ ਦੀ ਮਮਤਾ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਧੱਕੇ ਦੇ ਕੇ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ।

ਮਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਭਰੇ ਦਰਦ ਦੀ ਚੀਸ ਉਦੋਂ ਉਠਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਾਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਵਿਰਾਨ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਪੱਲੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਨਾਲ ਘਰ 'ਚ ਪਈ ਵਿਰਾਨੀ ਛੇਤੀ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ। ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘਰ ਨੂੰ ਹੱਥੀ ਵਿਰਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਉਹ ਚੋਲੇ ਚਪਟਿਆਂ ਤੇ ਮੜੀਆਂ-ਮਸ਼ਾਣੀਆਂ 'ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਨੱਕ ਰਗੜ ਲੈਣ ਨਾ ਘਰ 'ਚ ਸਰਥੀ ਆਵੇਗੀ, ਨਾ ਮਾਇਆ ਦੇ ਗੱਢੇ ਡਿੱਗਣਗੇ, ਨਾ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਪਿੱਛਾ ਛੱਡਣਗੀਆਂ। ਅਜਿਹੀ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਤਾਕੀਦ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਦਾਸ ਮਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਮੋੜ ਲਿਆਉਣ, ਮੁਹੱਬਤ ਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦਾ ਬਾਗ ਮਾਲੇ-ਮਾਲੇ ਹੋ

ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਘਰ ਜੰਨਤ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹ ਬਿਮਾਰੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੂਹਰੇ ਡਾਕਟਰ ਬਾਹਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰ ਗਏ ਹਨ, ਠੀਕ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਜ਼ਰਾ ਮਾਂ ਦੇ ਗੋਡੇ ਨਾਲ ਲੱਗ ਕੇ ਤਾਂ ਵੇਖੋ। ਮਾਂਵਾਂ ਕਦੇ ਰੁੱਸਦੀਆਂ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਬਰ-ਸੰਤੋਖ ਤੇ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ, ਨਿਮਰਤਾ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਸਿਰਫ ਮਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਮਾਂ ਦੀ ਮਮਤਾ ਦੇ ਦੀਵੇ 'ਚੋਂ ਬੱਤੀ ਉਦੋਂ ਸਤਨ-ਭੁੱਜਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜੁਆਨ ਪੁੱਤ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ 'ਮਾਂਵਾਂ ਰੋਂਦੀਆਂ ਢਿੱਡਾਂ 'ਤੇ ਹੱਥ ਧਰ ਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਖੇਲਦੇ ਮਰੇ।' ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਛਾਂਵੇਂ ਬੈਠਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਉਹ ਰੱਜ ਕੇ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵਰਗ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਛੱਡ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਵਰਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੇਖ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ

ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਮਾਂ ਦਾ ਬੁੱਢਾ ਚਿਹਰਾ ਵੀ ਗੁਲਾਬ ਵਾਂਗ ਖਿੜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਸਭ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਸੁੱਕੀ ਰੋਟੀ ਵੀ ਪਰੋਂਠਿਆਂ ਵਰਗੀ ਲਗਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜਿਥੇ ਮਾਂ ਉਦਾਸ ਹੈ, ਉਥੇ ਕਲੋਸ਼ ਝਗੜਾ ਮੁੱਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੰਡਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ ਪਰ ਬੇਇਤਫਾਕੀ ਦਾ ਡਾਕਾ ਦਿਨ ਖੜ੍ਹੇ ਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਦੀਵੇ ਗੁੱਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਰਕ ਦਾ ਝੋਰਾ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨਰਕ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ ਨਹੀਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਕੁੱਖ ਸੁਲੱਖਣੀ ਨਹੀਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੱਲਾ ਔਲਾਦ ਤੋਂ ਵਿਰਵਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਂਵਾਂ ਬਣਨ ਦਾ ਅਵਸਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਉਹ ਸਰਮਿੰਦਰੀ ਤੇ ਝੋਰਿਆਂ ਦੀ ਬੁੱਕਲ 'ਚੋਂ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ। ਸਮਾਜ ਦੇ ਤਾਅਨੇ-ਮਿਹਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਛਾਨਣੀ ਕਰੀ ਹੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਔਰਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਮਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਤਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ਪਲਦਾ ਬੱਚਾ ਉਹਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਣ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰ ਹੋ ਕੇ ਨਵੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਾਂ ਦੀ ਕੁੱਖ ਦੀ ਸਹੁੰ ਧਰਮ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਇਸ ਕੁੱਖ ਦੀ ਲਾਜ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਲੜਦਾ ਫੌਜੀ ਵੀ ਆਪਾ ਵਾਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਂ ਦਾ ਦੁੱਧ ਤੇ ਮਾਂ ਦੀ ਕੁੱਖ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਵਿਚ ਗੋਦ ਲਿਟਾ ਕੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾਉਣ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁੱਤ ਫਿਰ 'ਬੁੜੀ'

ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕੇਗਾ ਨਹੀਂ। ਜਿਸ ਔਲਾਦ ਨੇ ਬੁੱਢੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਮੂਹਰੇ ਮੰਜੀ ਡਾਹ ਕੇ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਕੁੱਤਾ-ਬਿੱਲਾ ਅੰਦਰ ਨਾ ਆ ਵੜੇ, ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਕੋਰੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਬੈਕੁੰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵਰਗ ਵੱਲ ਜਾਣ ਲਈ ਬੈਟਰੀ ਨਹੀਂ ਮਾਰਨ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਹ ਲੋਕ ਬਾਹਰੋਂ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ ਅੰਦਰੋਂ ਬੁਝੇ ਹੋਏ ਚਿਰਾਗ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਮਰਦ ਆਪਣੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ 'ਚ ਲੱਟੂ ਹੋ ਕੇ ਮਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਦੁਰਕਾਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਠੋਡੇ ਖਾਣ ਲਈ ਗਿੱਠਮੁਠੀਏ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਤੇ ਸੁਆਰਥੀ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋੜਨ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਾਂ, ਪਰਿਵਾਰ ਵੰਡੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਲੀੜਾ-ਲੱਤਾ, ਭਾਡਾ-ਟੀਡਾ, ਗਹਿਣਾ-ਗੱਟਾ, ਜੜੀ-ਜ਼ਮੀਨ ਭਰਾ ਵੰਡਣ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਦੁੱਖ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਵੀ ਵੰਡ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਾਂ ਵੱਡੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਬਾਪੂ ਛੋਟੇ ਨਾਲ। ਦੋਹਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਲਛਮਣ ਰੇਖਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਖਿੱਚੀ ਜਾਂਦੀ ਸਗੋਂ ਅੱਧਾ ਟੱਬਰ ਮਾਂ ਵੱਲ ਪਿੱਠ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਸਾਰੇ ਧਾਗੇ-ਤਵੀਤ ਕਰਵਾਉਣ ਤੁਰ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੱਕੇ ਵੱਲ ਕੰਧ ਕਰ ਲਈ ਹੈ।

ਮਾਂ ਤੇ ਧੀ ਦਾ ਇਕ ਪਰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮਾਂਵਾਂ-ਧੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਾਂ ਪਿਆਰ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਕਲਾਵੇ 'ਚ ਧੀ ਨੂੰ ਘੁੱਟਦੀ ਹੈ। ਪੁੱਤਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਰਕਾਰੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਧੀਆਂ ਨੇ ਢੋਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ 'ਕੱਠੀਆਂ' ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਠੀਕ ਰਹੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਮਾਂ ਜੁ ਤੁਹਾਡੇ ਆਂਗਣ ਵਿਚ ਹੈ। ਦੁੱਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਕੇ ਵੇਖੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ ਖੇਲਣ-ਮੱਲਣ ਦੀ ਉਮਰੇ ਤੁਰ ਗਈਆਂ। ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਧੀ ਦਾ ਪੱਲਾ ਅੱਬਰੂਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਗਿੱਲਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹੁਰੇ ਵਸਣ ਜੋਗੀ ਮੱਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਂਵਾਂ ਇਹ ਮੱਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੱਤ ਮਹਿੰਗੀ ਬਹੁਤ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੀ ਕੁਪੱਤੀ ਮਾਰ ਤੇ ਪਤੀ ਦੀਆਂ ਝਿੜਕਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਣਭੋਲ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਹਿਣੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਧੀ ਜਦੋਂ ਮਾਂ ਬਣਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦੂਹਰੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਮੂਹਰੇ ਝੁਕ ਕੇ ਚਾਵਾਂ ਤੇ ਸੱਧਰਾਂ ਵਿਚ ਖੀਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੋਹੜੇ-ਦੋਹੜੀਆਂ ਵਿਚ ਮਾਂਵਾਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਗਹਿਗੱਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕੁੱਖ ਦੀ ਕੁੱਖ ਦੇ ਭਾਗ ਚਮਕਦੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਵੇਖਦੀਆਂ ਹਨ।

ਮਾਂ ਇਕ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਲਈ ਦੂਜੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਮਾਂ ਨਹੀਂ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਦਿਲੋਂ-ਮਨੋਂ ਬੱਚੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਣ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਬੱਝੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਲੱਖ ਯਤਨ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵੀ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ, ਮਾਂ ਵਾਲਾ ਪਿਆਰ ਦੇ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਮਾਂ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਦਾ ਅਸਹਿ ਦਰਦ ਕਦੇ ਵੀ ਭੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਮਾਂ ਦੇ ਝੁਰੜੀਆਂ ਭਰੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਰੋਣਕ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਮਾਂ ਦੀ ਮਮਤਾ ਦੁਪਹਿਰਥਿੜੀ ਵਾਂਗ ਹੱਸਦੀ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਔਲਾਦ ਮਾਂ ਦੇ ਗੋਡੇ ਨਾਲ ਲੱਗ ਕੇ ਹਰ ਸੁੱਖ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਘਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਤਾਂ ਮਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰੱਬ ਹਰ ਵੇਲੇ ਵਸਦਾ ਹੈ।

ਵਿਧਵਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਮਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪਿਓ ਵਾਲਾ ਖਲਾਅ ਭਰਨ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਮਾਂ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਬਾਪ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਜਿਹੜੇ ਬੱਚੇ ਮਾਂਵਾਂ ਨੇ ਇਕੱਲਿਆਂ ਰਹਿ ਕੇ ਪਾਲੇ ਹਨ, ਉਹ ਲਾਇਕ, ਇਮਾਨਦਾਰ, ਸਿਆਣੇ ਵੱਧ ਬਣੇ ਹਨ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਹਰ ਦਹਿਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਚੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਮਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਸਮਝਣ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤਾਂ ਮਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਢਿੱਡ ਦਾ ਦਰਦ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਇਸੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਤਿੰਨ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸਾਂ ਜਦੋਂ ਬਾਪ ਤੁਰ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਚਾਰ ਭਰਾ, ਦੋ ਭੈਣਾਂ ਯਤੀਮਾਂ ਵਰਗੇ ਹੋ ਗਏ। ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਮੈਂ ਸਾਂ। ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਦਾ ਹਿਮਾਲਾ ਪਰਬਤ ਮਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਪੈ ਗਿਆ। ਨਾ ਕੋਈ ਚਾਚਾ, ਨਾ ਤਾਇਆ, ਨਾ ਬਾਬਾ, ਨਾ ਦਾਦੀ, ਨਾ ਜ਼ਮੀਨ, ਨਾ ਗਹਿਣਾ-ਗੱਟਾ। ਕਈ ਵਰ੍ਹੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਹੱਥੋਪਾਈ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਫਿਕਰਾਂ ਦੀ ਪੰਡ ਮਾਂ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਮੂਹਰੇ ਲੰਮੀ ਪੈ ਗਈ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਰੰਗ-ਢੰਗ 'ਚ ਜੀਵਨ ਦਾ ਜੋਬਨ ਤੇ ਸਿਖਰ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤੇ 96 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਐਨਕਾਂ ਬਾਣੀਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਵੱਜਦੇ ਘੁੰਗਰੂਆਂ ਦੀ ਛਣਕਾਰ ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂ ਸੱਚੀ ਸਵਰਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਹਿੰਮਤ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਹੀ ਨੀਵਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਦੀ ਜੀਵਨ ਮੱਸਿਆ ਇਸ਼ਾਰੇ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ ਤੇ ਹੋਣੀ ਮੌਤ ਦੇ ਵਾਰੰਟ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਵੀ ਸਾਈਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਗਾਊਂ ਹੀ ਚਿੰਤ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ, 'ਮਾਂਵਾਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਵੀ ਸਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹੀਆਂ।' (ਹੁਣ ਮਾਂ ਇਸ ਜਹਾਨ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰਹੀ)।

ਮਾਂ ਆਪਣਾ ਉਦੇਰਵਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਂ ਔਲਾਦ ਦੇ ਉਤਰੇ ਚਿਹਰੇ ਵੇਖਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਸਿਰ ਪਲੋਸਦਿਆਂ ਸਿਕੰਦਰ ਦੀ ਮਾਂ ਵਾਂਗ ਕਹੇਗੀ, 'ਡੋਲਦਾ ਕਿਉਂ ਏ, ਪੁੱਤ ਕੀਹਦਾ ਏ', ਦੁੱਧ ਕੀਹਦਾ ਚੁੰਘਿਆ ਏ? ਜਾ ਹੱਸਲੇ ਨਾਲ ਆੜੀ ਪਾ, ਸ਼ੇਰਨੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਗਿੱਦੜਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕੱਬਦੇ।' ਉਹ ਮੱਖਣ ਦਾ ਪੇੜਾ ਮੱਕੀ ਦੀ ਰੋਟੀ 'ਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਕੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਵੇਖ ਇਹ ਪੁੱਛਣ 'ਇਹ ਕੀਹਦਾ ਪੁੱਤ ਹੈ?' ਦਰਅਸਲ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕੁੱਖ 'ਤੇ ਹਰ ਵੇਲੇ ਗੁਲਾਬ ਲਟਕਦਾ ਤੇ ਮਹਿਕਦਾ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਰਸੂਲ ਹਮਜ਼ਾਤੋਵ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਦ-ਦੁਆ ਦੇਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ, 'ਜਾਹ ਤੇਨੂੰ ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਭੁੱਲ ਜਾਵੇ।' ਸੱਚੀ ਜਦੋਂ ਮਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਭੁੱਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਹ ਕੁਰਾਹ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਾਂ ਦਾ ਲਫੜ ਗਿਆਨ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਬੰਦ ਪਏ ਸਾਰੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਪ ਜਦੋਂ ਮਾਂ ਨੂੰ ਔਲਾਦ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਘੁਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਤੋਂ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਪਸੀਨਾ ਪੁੰਝ ਕੇ ਆਖਦੀ ਹੈ, 'ਮੈਂ' 'ਕੱਲੀ ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵੀ ਹਾਂ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਧੀ ਵੀ।'

ਉਦਾਸ ਬੀਆਬਾਨ ਤੇ ਉਜੜੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਰੋਣਕ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਪਖੰਡੀ ਪੂਜਾ-ਪਾਠ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਖੌਤੀ ਸਾਧਾਂ-ਸੰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਗੁੱਗਲ ਧੂਣੀਆਂ ਪੂਜਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਜਰਾ ਅੰਦਰ ਝਾੜੀ ਮਾਰ ਕੇ ਵੇ ਲੈਣ ਕਿਤੇ ਘਰ 'ਚ ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਂ ਤਾਂ ਉਦਾਸ ਨਹੀਂ? ਜੇ ਏਦਾਂ ਹੈ ਤਾਂ ਧਰਮਰਾਜ ਵੀ ਤੁਹਾਡੀ ਬਨਾਉਣੀ ਫਰਿਆਦ ਨੂੰ ਫਿਟਕਾਰਾਂ ਪਾਵੇਗਾ। ਸੱਚੀ ਜੇ ਮਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਹੋਰ ਦੇਰੀ ਨਾ ਕਰੀਏ। ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੰਜਤਦਾਰ ਘਰ ਵਿਚ ਮਾਂ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਵੱਡਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਕਮੀਨੇ ਟੱਬਰਾਂ ਵਿਚ ਮਾਂ ਦਾ ਨੁੱਕਰੇ ਲੱਗਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਹਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੱਬਰਾਂ ਨੇ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਬੰਬ ਫਟਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ।

ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਵਿਛਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਲਝਣਾਂ ਦਾ ਤੰਦੂਆ ਜਾਲ

ਅਭੈ ਸਿੰਘ

ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕਿਤਾਬਾਂ ਉਪਰ ਜਦੋਂ ਬਹਿਸ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਸਮੇਤ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਕੋ ਕਿਤਾਬ ‘ਕਿਸ ਬਿਧ ਰੁਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ’ ਪੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਜਾਤੀ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ, ਤੇ ਫੇਰ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਿਚ ਛਪਣ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਬਾਰੇ ਮੇਰਾ ਇਕ ਲੇਖ ਵੀ ਛਪਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੀ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਤੇ ਛੋਟਾ ਕਰਨ ਦੀ ਗਰਜ਼ ਨਾਲ ਮੈਂ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਅੱਠ-ਦਸ ਅਜਿਹੇ ਨੁਕਤੇ ਨੋਟ ਕਰੇ ਜਾਣ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਣ ਕਿ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਗੁਲਾਮ ਹਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਜਾਂ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਗੁਲਾਮ ਹੋਣ ਤਾਂ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਦੂਜਾ, ਅਜਿਹਾ ਕੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਇਸ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਹਰ ਮਜ਼ਹਬ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਆਜ਼ਾਦ ਹਨ, ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕੀ ਕਿਸੇ ਇਕ ਮਜ਼ਹਬ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਮੈਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਗਲੀਆਂ ਦੋ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ।

ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਫੋਨ ਕਰਦੇ ਇਕ ਸੱਜਣ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਤੂੰ ਇਹ ਕਿਉਂ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਦੂਜੀਆਂ ਦੋ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਮਨ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਕਿਤਾਬ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਆਈਡੀਆ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਖਤ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ। ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਮਿਲਣ ਬਾਅਦ ਉਹ ਖਤ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਿਚ ਵੀ ਛਪਿਆ। ਅਧਿਆਪਕ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਸਬਕ ਸਮਝ ਲਵੋ, ਫਿਰ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਜਾਣਾ।

ਫਿਰ ਇਕ ਸੱਜਣ ਨੇ ਦੂਜੀ ਕਿਤਾਬ ਮੈਨੂੰ ਮਫਤ ਦਿੱਤੀ। ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਪੜ੍ਹੀ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਸ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਪਰ ਕਵਰ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਆਧਾਰ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮੀ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਟਾਈਟਲ ‘ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਕਿ “1849 ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੇ ਖੁੱਸ ਜਾਣ ਨਾਲ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਤਤਪ ਬਣ ਕੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਅੰਤਰ ਆਤਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਈ ਸੀ।” ਲੇਕਿਨ ਹਕੀਕਤ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕਤ ਸਤਿਲੁਜ ਤੋਂ ਪੂਰਬ ਤੇ ਦੱਖਣ ਦੇ ਪਾਸੇ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਅਬਾਦੀ ਸੀ ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸੀ। ਮੈਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਏਸ ਪਾਸੇ ਦੇ ਸਿੱਖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਆਜ਼ਾਦ ਸਨ ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਅਮਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਸਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਇਹੀ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਦੱਸੇ ਤਾਂ ਸਹੀ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ-ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੀ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ।

ਪਿਛਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਸ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਲੇਖ ਨੇ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਕਰਕੇ ਖਿੰਚਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲਕੀਰ ਪਿੱਟਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਉਪਰ ਆਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਵੀ ਦੁਹਰਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਸਿਧਾਂਤਕ ਬਹਿਸਾਂ ਛੱਡ ਕੇ ਵਿਹਾਰਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵੱਲ ਆਈਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਮਸਲੇ ਉਪਰ ਬਹਿਸ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਸਮਝਾ ਸਕੇ। ਉਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ “ਅਭੈ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਸਲਾਹਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਹੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਸਦ ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿਚ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਪਰਾਧੀ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।” ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਯੂਰਪ ਦੇ ਕਈ ਵਿਕਸਤ ਲੋਕਤੰਤਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ

ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਉਤੇ ਬਹਿਸ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਹਿਸ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਸ. ਅਭੈ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਕ ਲੇਖ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਛਾਪ ਚੁਕੇ ਹਾਂ ਜੋ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪੁਸਤਕ ਉਤੇ ਟਿਪਣੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੂਜੀ ਪੁਸਤਕ ਉਤੇ ਸ. ਅਭੈ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਹ ਟਿਪਣੀ ਅਸੀਂ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਹੋਰ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਰਹੇਗੀ। ਫਿਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਈਏ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਇਸ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਨੁਕਤਾ ਨਿਗਾਹਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਨੁਕਸ ਹਨ। ਉਥੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਲੰਮੇ ਸਮਿਆਂ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਇਆ ਪਰ ਅਸੀਂ ਵੀ ਉਸ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਵੱਲ ਵਧ ਜ਼ਰੂਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਦੂਜਾ, ਇਤਨੀ ਹੀ ਪਕਿਆਈ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਲੋਕਤੰਤਰ ਕਈ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਿਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਹੈ।

ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਅਪਰਾਧੀ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਸੱਚ-ਮੁਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਅਰਥ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਹੈ। ਉਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣਨਾ ਚਾਹੁਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਤਾਮੀਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਉਹ ਜਹਾਂ ਪਨਾਹ ਹਨ। ਜੇ ਉਹ ਗ਼ਲਤ ਹੁਕਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸੁਧਾਰਨਗੇ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ। ਜਿਵੇਂ ਇਹੀ ਲੇਖਕ ਅੱਗੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ “ਖਾਲਸਤਾਨ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸੱਚਾ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਸੱਚਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੋਈ ਵੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਬਣੇਗਾ ਗੁਣਾਂ ਅਨੁਸਾਰ।” ਇਥੇ ਹੀ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ? ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕੁੱਲ ਬਾਲਗ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹੀ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਨਾਲ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੱਭਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਤੋੜਾ ਇਕ ਪੁਖਤਾ ਨੁਕਤੇ ਉਪਰ ਟੁੱਟਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਬਾਲਗ ਵੋਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜ਼ਾਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਗੁਲਾਮੀ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਾਕਮ ਜਾਂ ਦੇਸੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨਾਲ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਹੋਵੇ ਤੇ ਬਾਲਗ ਵੋਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਦਾ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਰੂਪ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਵਜ਼ਾਹਤ ਮੈਂ ਦੱਸਤ ਲੇਖਕਾਂ, ਸਮੇਤ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਤਲਾਸ਼ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਖਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਕੀ ਹਨ? ਇਸ ਦਾ ਵਿਹਾਰਕ ਰੂਪ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਟੁਕੜੇ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਨਕਸ਼ਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਥੇ ਵਸਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਣ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹਾਂ?

ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਕਹਿਣਾ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ਮਜ਼ਾਕ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜਦੋਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਫਿਰਕੇ ਨਾਲ ਰਾਜ ਨੂੰ ਜੋੜਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਗ਼ਲਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ ਜਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ ਤਾਂ ਹੀ ਦਰੁਸਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਰਾਜ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਆਪਣੇ ਫਿਰਕੇ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਚੱਲਦੇ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਇਸਾਈ ਜਨਤਾ ਨੇ ਇਸਾਈ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਸਿਰ ਕਲਮ ਕਰਕੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਤੇ ਕਈਆਂ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਮੈਂ ਤਾਜ਼ਾ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਹੀ ਸਿਰਹਾਣੇ ਬੈਠੇ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ, ਭਾਰੀ ਤਰੱਦਦ ਨਾਲ ਰੋਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਹੀ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਇਸ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਮੁਲਕ ਨਾ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ।

ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵੀ ਹੀ ਸਰ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਕ ਫਿਕਰੇ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਸਫ਼ੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਫਿਕਰਾ ਹੈ, “ਜੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਲੋਅ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ

ਵਿਉਂਤਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੁਝਾਉਂਦੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਧਿਐਨ ਬੇਕਾਰ ਹੈ।” ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਬਿਲਕੁੱਲ ਠੀਕ ਹਨ ਪਰ ਦੂਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਛੱਡੋ, ਕੱਲ੍ਹ ਵਾਪਰੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਅੱਜ ਵਾਪਰ ਰਹੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਖੁਦ ਹੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਲੈਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਆਖਰ ਉਹ ਕੀ ਅਰਥ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸ ਬਿਧ ਰੁਲੀ ਨੇਪਾਲ ਦੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਤੇ ਕਿਸ ਬਿਧ ਰੁਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਮਿਸਰ ਤੇ ਅਰਬ ਦੀਆਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ। ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਖੂੰਹਦੀਆਂ ਤੇ ਨਾਮ-ਮਾਤਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੁਲਦਿਆਂ ਵੇਖਾਂਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਮੈਂ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੀ ਟੈਂਸ਼ਨ ਨਾ ਲਵੋ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦੇ ਹਿਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਜਿਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਇਤਨਾ ਗ਼ਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦਰਅਸਲ ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਉਤਨੀ ਦੇਰ ਹੀ ਚੱਲਦੀ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤੀ ਜਿਤਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਮਣਾਂ ਮੂੰਹੀਂ ਖੂਨ ਡੋਲ ਕੇ, ਫਰੰਟੀਅਰ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ‘ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਰਾਹ ਸੌਖਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਸੋਹਣਾ ਲਿਖਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਭੁਲੇਖੇ ਵਿਚ ਸੀ ਕਿ ਫੌਜਾਂ ‘ਇਕ ਸਰਕਾਰ ਬਾਝੋਂ’ ਹਾਰੀਆਂ। ਫੌਜਾਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹਾਰੀਆਂ ਕਿ ਹੁਣ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇਹ ਜੰਗ ਹਿੰਦ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਮੰਤਸ਼ਾਹੀ ਤੇ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਸੀ। ਸਮੰਤਸ਼ਾਹੀ ਨੇ ਹਾਰਨਾ ਹੀ ਸੀ; ਚਾਹੇ ਦੋ ਲੜਾਈਆਂ ਬਾਅਦ ਹਾਰ ਜਾਂਦੀ, ਚਾਹੇ ਚਾਰ ਬਾਅਦ। ਹਾਂ, ਜੇ ‘ਸਰਕਾਰ’ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਰ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਵੇਲੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਸਤੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੰਜ ਰਾਣੀਆਂ ਤੇ ਚਾਰ ਦਾਸੀਆਂ ਬਚ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸਤੀ ਦੀ ਰਸਮ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਰੋਕ ਲਈ ਸੀ।

ਫੌਜਾਂ ਦੇ ‘ਜਿੱਤ ਕੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਹਾਰਨ’ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਰਾਜ ਸੀ। ਇਹ ਰਾਜ ਵੀ ਜ਼ੁਲਮ ਤੇ ਜਬਰ ਦਾ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ, ਇਨਸਾਫ਼ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਲਗਾਨ ਦੀ ਉਗਰਾਹੀ ਦਾ, ਲਾਹੌਰ ਰਾਜ ਵਾਲਾ ਜ਼ਾਲਮਾਨਾ ਤਰੀਕਾ ਨਰਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਦੇਖ

ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਨਹੀਂ, ਲੁੱਟਣ ਆਏ ਸਨ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੀਲਾਂ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੰਧ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਇਸ ਗ਼ਰਮ ਮੁਲਕ ਦਾ ਹਰ ਕੋਨਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਖੂਨ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਕਰਕੇ ਰੰਗਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਥੋਂ ਦੀਆਂ ਦੌਲਤਾਂ ਲੁੱਟ ਕੇ ਓਥੋਂ ਦੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਭਰਨਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਲੋੜ ਦੀ ਖਾਤਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਆਵਾਜਾਈ, ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਏ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ, ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ ਪਰ ਜੇ ਕਹੀਏ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਮੁਲਕ ਆਜ਼ਾਦ ਸੀ ਤਾਂ ਗ਼ਲਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦੀ ਬਣਤਰ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਬੀਜ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਬਹੁਤ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਦਰਦਨਾਕ ਜੰਮਣ ਪੀੜਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਬੀਜ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਨਾਲ ਪੁੰਗਾਰੇ ਵਿਚ ਆਏ। ਇਹ ਇਕ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੱਕ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਸਦੀਆਂ ਭਰ ਦੀ ਸਮੰਤਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਸੀ।

ਇਸ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿਚ ਸੌ ਉਣਤਾਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਲਾਕੇ ਜਾਂ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ। ਰਾਮ ਰਾਜ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹੋਂਦ ਨਹੀਂ ਪਰ ਜੇ ਹੋਵੇ ਵੀ ਤਾਂ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਵੋਟ ਸਿਸਟਮ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖੀਏ ਕਿ ਕੀ ਪੂਰਾ ਮੁਲਕ ਆਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਹੈ? ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਸਮਾਨਰਥ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਕ, ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਵੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਮੂਲ ਮੁੱਦੇ ਵੱਲ ਆਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਆਏ ਨੂੰ ‘ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਫੰਧੇ’ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੇ ਸਫ਼ੇ ਉਪਰ ਟਿੱਪਣੀ ਛਾਪੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਗੱਡੀ ਹੀ ਗ਼ਲਤ ਫਤ ਲਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਡੱਬੇ ਅੰਦਰ ਉਲਟੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਭੱਜਣ ਨਾਲ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਲੋਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਹੀ ਫੰਧਾ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਗੱਡੀ ‘ਤੇ ਸਵਾਰ ਹਨ? ਜੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਫੰਧਾ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਲਾਮੀ ਕੀ ਸੀ?

‘ਮਛਲੀ ਜਾਲ ਨਾ ਜਾਣਿਆ’ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੁਦਰਤੀ ਝੁਕਾਅ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਹੋਣੀ ਦਾ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਰਾਜ-ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਸੰਜੋਗ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਹਕੀਕਤ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਟਵਾਰੇ ਵੇਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦੱਸੋ ਤੁਸਾਂ ਕਿਧਰ ਰਲਣਾ ਹੈ? ਭਾਰੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਜਿੱਥੇ ਵੱਸਦੇ ਸਨ, ਉਥੇ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦੀ

ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

ਸੀ। ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਸਿਰਫ਼ ਫ਼ਸਾਦਾਂ ਤੇ ਕਤਲੋਗਾਰਤ ਕਰਕੇ ਹੋਇਆ। ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਵਸੋਂ ਨਾਲ ਸੰਜੋਗ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਕਿਧਰੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਝੁਕਾ ਕਰਕੇ ਸੀ।

‘ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ’ ਕਿਤਾਬ 47 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਛਪੀ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਹੁਣ ਆਈ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਸਿਰਫ਼ 5 ਫ਼ੀ ਸਦੀ ਸਿੱਖ ਪੜ੍ਹਨਾ-ਲਿਖਣਾ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ‘ਹਮ ਇਸਾਈ ਨਹੀਂ’ ਤੇ ‘ਹਮ ਬੋਧੀ ਨਹੀਂ’ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪਈ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਕਿ ਸੰਤਾਲੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਉਪਰ ‘ਹਿੰਦੂ ਪਾਣੀ’ ਤੇ ‘ਮੁਸਲਿਮ ਪਾਣੀ’ ਦੇ ਹੋਕੇ ਲੱਗਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਪੁੱਛੇ ‘ਹਿੰਦੂ ਪਾਣੀ’ ਹੀ ਪੀਂਦੇ ਸਨ। ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਸਿੱਖ ਲੋਕ ਖ਼ਾਲਸਾ ਹੋਟਲ ਜਾਂ ਹਿੰਦੂ ਹੋਟਲ ਹੀ ਲੱਭ ਕੇ ਰੋਟੀ ਖਾਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ‘ਪੱਛਮੀ ਸਭਿਆਚਾਰ’ ਦੇ ਅਸਰ ਵਿਚ ਆਏ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਦਾ ਤਾਂ ਖਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਦਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਰਤਨਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ। ਸੰਨ 47 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 90 ਫ਼ੀ ਸਦੀ ਸਿੱਖ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਵੇਦੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ।

ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਗੁਲਾਮ ਹਨ ਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਮਜ਼ਹਬ ਆਜ਼ਾਦ ਹਨ, ਗ਼ਲਤ ਗੱਡੀ ਫਤਨਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ? ਸਿੱਖ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਬਾਕੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਆਜ਼ਾਦ ਹਨ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਲਾਇਆ, ਬਰਮਾ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਹਕੂਕ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਜੋ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੇ? ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਗੁਲਾਮ ਹਨ ਤਾਂ ਕੀ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਮਜ਼ਹਬ ਆਜ਼ਾਦ ਹਨ? ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ। ਮੇਰੇ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਇਕ ਬੰਦਾ ਲੋਹਾ-ਲਾਖਾ ਹੋਇਆ ਸ਼ੇਰ ਮਚਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਗੁਲਾਮ ਹਨ। ਮੈਂ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਵੀ ਠੀਕ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਜਵਾਬ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਪਰ ਮੇਰੀ ਜਾਨਣ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਾਇਮ ਹੈ।

ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਸੱਚ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਉਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, “1857 ਦੇ ਗ਼ਦਰ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਪੂਰਬੀਆਂ ਤੇ ਮਰਹੱਟਿਆਂ ਦਾ ਇਸ ਬਿਨਾਅ ‘ਤੇ ਸਾਥ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਜੇ ਅੱਠ-ਦਸ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹੀ ਪੂਰਬੀਏ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਜੰਗਾਂ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਧਿਰ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੜੇ ਸਨ।” ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਧਰੇ ਪੂਰਬੀਆਂ ਤੇ ਮਰਹੱਟਿਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਸਾਥ ਮੰਗਿਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਧਰੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਸਾਥ ਦੇਣ ਜਾਂ ਨਾ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਧਰੇ ਪੂਰਬੀਆਂ ਤੇ ਮਰਹੱਟਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੌਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤਨਖਾਹਦਾਰ ਸਿਪਾਹੀ ਚਾਹੇ ਉਹ ਪੂਰਬੀਏ ਹੋਣ, ਪੱਛਮੀ ਜਾਂ ਉੱਤਰੀ; ਹਰ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨਦੇ ਰਹੇ।

ਇਹ ਬਿਲਕੁੱਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਫੌਜੀ, ਸਮੇਤ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਦੇ, ਯੂਰਪ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿਚ ਲੜਨ ਵਾਸਤੇ ਗਏ; ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਪੁੱਛੇ ਕਿ ਉਹ ਲੜਾਈ ਕਿਹੜੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸੀ ਤੇ ਕਿਉਂ? ਜੇ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਜੰਗ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸਾਰਾਗੜ੍ਹੀ ਤੇ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ਖੂਨ ਕਿਉਂ ਵਹਾਇਆ? ਫਿਰ 1857 ਦਾ ਗ਼ਦਰ ਪੂਰਬੀਆਂ ਤੇ ਮਰਹੱਟਿਆਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਗਿਣਤੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਗ਼ਦਰ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਲੜਦੀ ਰਹੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗ਼ਦਰ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ, ਕਈਆਂ ਨੇ ਗ਼ਦਰ ਦਬਾਉਣ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਜੰਗਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੌਜ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖ ਵੀ ਸਨ।

ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਸ.

(ਅਗਲੇ ਸਫ਼ੇ ‘ਤੇ ਜਾਰੀ)

ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਮੋਟਿਆਂ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਬਾਰੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਛਾਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ‘ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਇਹ ਕੀਤਾ’ ਤੇ ‘ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਔਹ ਕੀਤਾ’ ਦੀ ਚਰਚਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਲਿਖ ਕੇ ਕਲਮ ਦਾ ਝੱਸ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਇਕੋ ਹਕੀਕਤ ਗਾਇਬ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੰਦ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਮੰਡੀਰਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਬਿਰਤੀਆਂ ਵਾਲਾ ਸਿੱਖ, ਮੰਦਰਾਂ ਅੱਗੇ ਗਊਆਂ ਦੇ ਹੱਡ ਨਹੀਂ ਸੁੱਟ ਸਕਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰੱਬ ਦਾ ਖ਼ੌਫ਼ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਹਿੰਦੂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਸਿਗਰਟਾਂ ਸੁੱਟ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਤਾਂ ‘ਧੋਤੀ ਟੋਪੀ ਯਮਨਾ ਪਾਰ’ ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਲੱਗੇ ਸਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ‘ਊੜਾ ਐੜਾ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਾਂਗੇ’ ਦੇ; ਬਲਕਿ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਮਨਾਲੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗੁੜਗਾਂਵਾਂ ਤੱਕ ਕੁਝ ਸਿਰਫਿਰੇ ਪਗਲੇ ਅਨਸਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਬਤੌਰ ਦੂਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਲਟੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ ਚੜ੍ਹ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਹੀ ਗ਼ਲਤ ਚੁਣ ਲਿਆ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਜਗ੍ਹਾ-ਜਗ੍ਹਾ ‘ਹਿੰਦੂ ਹਕੂਮਤ, ਹਿੰਦੂ ਲੀਡਰ, ਹਿੰਦੂ ਪਾਰਟੀ’ ਲਿਖਿਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਮੁਖੀਆਂ ਦੇ ਮਜ਼ਹਬ ਨਾਲ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮਜ਼ਹਬ ਬਣਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਹਰ ਹਕੂਮਤ ਜਾਂ ਇਸਾਈ ਹਕੂਮਤ ਹੋਵੇਗੀ ਜਾਂ ਮੁਸਲਿਮ ਹਕੂਮਤ, ਵਗੈਰਾ। ਫਿਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹਿੰਦੂ, ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਿੱਖ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੀ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲਗੋਭਾ ਸਰਕਾਰ ਕਹਾਂਗੇ? ਜੇ ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਮਜ਼ਹਬ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚੁਣਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਬਣੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਹਕੂਮਤ ਕਹਾਂਗੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹਕੂਮਤ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ, ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਮੋਟਿਆਂ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਬਾਰੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਛਾਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ‘ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਇਹ ਕੀਤਾ’ ਤੇ ‘ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਔਹ ਕੀਤਾ’ ਦੀ ਚਰਚਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਲਿਖ ਕੇ ਕਲਮ ਦਾ ਝੱਸ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਇਕੋ ਹਕੀਕਤ ਗਾਇਬ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੰਦ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਮੰਡੀਰਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਬਿਰਤੀਆਂ ਵਾਲਾ ਸਿੱਖ, ਮੰਦਰਾਂ ਅੱਗੇ ਗਊਆਂ ਦੇ ਹੱਡ ਨਹੀਂ ਸੁੱਟ ਸਕਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰੱਬ ਦਾ ਖ਼ੋਫ਼ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਹਿੰਦੂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਸਿਗਰਟਾਂ ਸੁੱਟ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਤਾਂ ‘ਧੋਤੀ ਟੋਪੀ ਯਮਨਾ ਪਾਰ’ ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਲੱਗੇ ਸਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ‘ਉਤਾ ਐਤਾ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਾਂਗੇ’ ਦੇ; ਬਲਕਿ ਸਾਂਝੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਮਨਾਲੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗੁੜਗਾਂਵਾਂ ਤੱਕ ਕੁਝ ਸਿਰਫਿਰੇ ਪਗਲੇ ਅਨਸਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਬਤੌਰ ਦੂਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਮੋਰਚਾ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਸੀ, ਹੁਣ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਬਣਨ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਰਾਰੀ ਸੱਟ ਵੱਜੀ ਹੀ ਹੈ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਰਸੂਖ ਦਾ ਖ਼ੋਤਰ ਵੀ ਘਟਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ, ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਾਂਗੜਾ ਤੇ ਰੋਹਤਕ ਵਰਗੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸੇ ਚੰਗੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਵੰਬਰ 1966 ਵਿਚ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਪਰਦੇਸੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਫਿਰ ਲੰਬੀ ਕਥਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਮੋਰਚਿਆਂ ਦੀ ਚੱਲਦੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਉਹੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਲਟੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ ਚੜ੍ਹੇ ਤਾਂ ਪਿੱਛੇ ਦੌੜਿਆਂ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਮੋਰਚੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲੱਗੇ। ਕੋਈ ਮੋਰਚਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਇਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪੰਜਾਬ

ਵਿਚ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਮੋਰਚਾ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ’ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲੱਗਾ।

ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਫ਼ੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਬਹੁਤ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਰੌਅ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਜ਼ਬਾਤ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਮਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਆਪ ਹੀ ਲਿਖ ਕੇ ਪਾਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਉਪਰ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਉਤਰੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ‘ਮਾਂ ਧਰਤੀ’ ਤੇ ‘ਧਰਤੀ-ਮਾਂ’ ਦਾ ਕਰਜ਼ ਚੁਕਾਉਣ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਜਤਨ ਹੀ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਜਿਥੇ ਤੱਕ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਇਬਾਰਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਹ ਧਰਤੀ ਮਾਂ ਦੀ ਹਿੱਕ ਨੂੰ ਧਰਮਾਂ, ਜਾਤਾਂ ਤੇ ਕੌਮਾਂ ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਨਾਲ ਚੀਰਨ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਜਨੂੰਨੀ ਉਪਰਾਲਾ ਹੈ।

ਅਜਿਹਾ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਬਾਰਤ ਦੇ ਬੋਲ ਨੇ, “ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਏ ਸਿੱਖ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣ-ਚੁਣ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।” ਹੁਣ ਜੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜੁਝਾਰੂ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਦੀ ਕਮੀ ਹੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਵੰਬਰ 84 ਵਿਚ ਇੰਦਰਾਂ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਏ ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਿਮ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਕੀਤੇ; 2002 ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਨੇ ਗੋਧਰਾ ਵਿਚ ਗੱਡੀ ਦੇ ਡੱਬੇ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਫਿਰ ਹਿੰਦੂ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਨੇ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਕਸ਼ਰਧਾਮ

ਮੰਦਰ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਮੁਸਲਿਮ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਨੇ ਸੈਂਕੜੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਸਮੇਤ ਸਾਰਾ ਉਪ ਮਹਾਂਦੀਪ ਹੀ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਦਾ ਭਰਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਗਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਰੇਪ ਕੀਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਦੇ ਅਯੁੱਧਿਆ ਗਈਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮੇਰੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਇਹ ਹੱਕ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਈ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੈ। ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਮੋਟੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਮਾਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਮਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਘਸੀਟਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਮੋਹ ਭਿੰਨੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਹਨ। ਮਾਂਵਾਂ ਤੇ ਧਰਤੀ ਮਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸਭ ਪੁੱਤਰ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 1978 ਵਿਚ ਹੋਏ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਦੁਖਾਂਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਕੇ 13 ਮੌਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਉਥੇ 16 ਕੀਮਤੀ ਇਨਸਾਨੀ ਜਾਨਾਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਨ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਜਲਸੇ ਦੇ ਵਲੰਟੀਅਰ ਮਰੇ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਜਲਸੇ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਗਰੁੱਪ ਦੇ 13 ਬੰਦੇ ਮਰੇ। ਮਾਂ-ਹਿਰਦੇ ਵਾਸਤੇ ਸੋਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸੋਲਾਂ ਮੌਤਾਂ ਬਰਾਬਰ ਦੀਆਂ ਦੁਖਦਾਈ ਹਨ। ਮਾਂ ਹਿਰਦਾ ਮੌਤਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀਆਂ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ; ਇਕ ਕਤਲ ਦੀ ਸਹਾਹਤਾ ਤੇ ਦੂਜੇ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਮਾਂ-ਹਿਰਦੇ ਵਾਸਤੇ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਹੱਥੋਂ

ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਹਰ ਕਤਲ ਗੁਨਾਹ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਕ੍ਰਿਤਪਣ ਮੁਜਰਮ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਵੀ ਮਾਂ ਹਿਰਦੇ ਵਾਸਤੇ ਸਦਮਾ ਹੈ।

ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਮੈਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਕਿਉਂ ਡਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸ਼ਬਦ ‘ਰਾਜ’ ਨਾਲ ਲੱਗਿਆ ਅਜਿਹਾ ਹਰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਡਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਰਾਜ, ਮੁਸਲਿਮ ਰਾਜ, ਇਸਾਈ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਰਾਮ ਰਾਜ ਵੀ ਡਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਨਹੀਂ ਡਰਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਲੋਕ ਰਾਜ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਜੇ ਵਧੀਕੀਆਂ ਤੇ ਬੇ ਇਸਨਸਾਫ਼ੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਰਸਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਧਰਮ ਦੇ ਸੁੱਖਾਂ ਲੈਂਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ ਕੋਈ ਉਦਾਹਰਣ ਨਹੀਂ। ਆਖਰ ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲ ਸੁੱਖ ਮਿਲਦਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਨੇਪਾਲ ਵਾਲੇ ਕਿਉਂ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਨਾਲੋਂ ਸ਼ਬਦ ‘ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ’ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ‘ਹਿੰਦੂ’ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਹਟਾਉਂਦੇ? ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਯੁੱਗ ਖ਼ਤਮ ਹੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਕਿਉਂ ਬੋਲਦੇ ਸੁਪਨੇ ਲਏ ਜਾਣ? ਕਿਉਂ ਨਾ ਰਮਣੀਕ ਤੇ ਸੁਖਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਲਏ ਜਾਣ।

ਹਾਂ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਸਮਝਾਵੇ ਕਿ ਐਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਰਾਜ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਧੱਪਰ ਦੀ ਸੁਖ-ਸ਼ਾਂਤੀ, ਅਮਨ, ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਤੇ ਸ਼ਖ਼ਸੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਜ਼ਰੂਰ ਅਜਿਹੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵਾਂਗਾ ਤੇ ਪੂਰਤੀ ਵਾਸਤੇ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹੱਥ ਵਟਾਵਾਂਗਾ।

ਮੁੱਲ ਪੈਣਾ ਏ ਕਰਮਾਂ ਤੇਰਿਆਂ ਦਾ...

ਸਿਆਲਾਂ ਦੀ ਰੁੱਤ ਵਿਚ ਜਿਉਂ ਹੀ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਸੁਨਹਿਰੀ ਕਿਰਨਾਂ ਸੂਬੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਭਰਤਾਂ ‘ਤੇ ਪੈਂਦੀਆਂ, ਤਿਉਂ ਹੀ ਖੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਬੁੱਕਲਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਧੁੱਪ ਸੇਕਣ ਵਾਲੇ ਜਵਾਨ, ਬੁੱਢੇ ਆ ਬੈਠਦੇ। ਧੁੱਪ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਾਣਦੇ “ਖੁੱਡ ਚਰਚਾ” ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲੈਂਦੇ। ਲੰਘਦੇ-ਕਰਦੇ ਨੂੰ ਟਿੱਚਰ-ਮਖੌਲ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ। ਜਾਗਰ ਅਮਲੀ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਬੱਕਰੀ ਦੀ ਸੰਗਲੀ ਫੜੀ ਦੇਖ ਕੇ ਦੇਵ ਅਮਲੀ ਬੋਲਿਆ, “ਜਾਗਰਾ, ਲੱਗਦਾ ਪੰਜ ਸੌ ਦੇ ਨੋਟ ਨੂੰ ਧੂਫ਼ ਦੇ ਹੀ ਦਿੱਤੀ।”

“ਆਹੋ! ਦੇਵ ਸਿਆਂ। ਨਿੱਤ ਕੀਹਦੇ ਦਰ ਜਾ ਕੇ ਦੁੱਧ ਮੰਗੀਏ। ਡੈਰੀ ਵਾਲੇ ਛਿੱਲ ਬਹੁਤੀ ਲਾਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਨਾਲੇ ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਸਾਡਾ ਬੂਝਾ ਦੇਖ ਕੇ ਅਗਲਾ ਉਦਾਂ ਹੀ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਦੁੱਧ ਕਿੱਥੋਂ ਮਿਲਣਾ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਸੇਰ ਪੱਕਾ ਦੁੱਧ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਕ ਵੇਲੇ ਦਾ। ਜਿੰਨਾ ਖਾ-ਪੀ ਲਿਆ ਲਾਹੇ ਦਾ। ਬਾਕੀ ਇਸ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਜੋਗਾ ਡੈਰੀ ਪਾ ਦਿਆ ਕਰੂੰ।” ਜਾਗਰ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਵਿਉਂਤ ਸੁਣਾ ਗਿਆ।

“ਜਾਗਰਾ, ਲੱਗਦੀ ਤਾਂ ਨਰਮ ਜਿਹੀ ਉਮਰ ਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਸੂਝੇ ਪੈ ਗਈ ਤਾਂ ਪਠੋਰਿਆਂ ਨਾਲ ਘਰ ਭਰ ਦੇਉ ਇਕ ਦਿਨ।” ਦੇਵ ਮਾਰ ਤਾਂ ਟਕੋਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਗੱਲ ਕੰਮ ਦੀ ਕਰ ਗਿਆ।

“ਦੇਵ ਸਿਆਂ, ਜੇ ਰੱਬ ਨੇ ਸਾਡੇ ਕਰਮਾਂ ਵਿਚ ਤੀਵੀਂ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਆਪਾਂ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਆਰ-ਪਰਿਵਾਰ ਬਣਾ ਲਵਾਂਗੇ। ਪਠੋਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਤਾਂ ਵਾਲਾ ਪਿਆਰ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਉਂਜ ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ ਛੱਪਰ ਪਾਝ ਕੇ ਧੰਨ-ਧੰਨ ਕਰਵਾ ਦੇਵੇ।” ਜਾਗਰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਹਿ ਗਿਆ।

“ਜਾਗਰਾ, ਤੀਵੀਆਂ ਵਾਲੇ ਕਿਹੜਾ ਸੌਖੇ ਨੇ। ਨਿੱਤ ਸਿੜ੍ਹੀ-ਸਿਆਪਾ ਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ। ਆਪਾਂ ਸੌ ਗੁਣ ਚੰਗੇ ਹਾਂ। ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਲੰਡਨ ਵਾਂਗੂੰ ਹਰ ਇਕ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ। ਕਿਹੜਾ ਕਿੱਥੇ ਖੰਘਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਹੜੀ ਕਿੱਥੇ ਵਤਦੀ ਹੈ।” ਦੇਵ ਚਸਕਾ ਲੈਦਿਆਂ ਬੋਲਿਆ।

“ਦੇਵ ਸਿਆਂ, ਹੋਰ ਅਸੀਂ ਕਿਹੜੀ ਭਜਨ-ਬੰਦਗੀ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਜਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਾਂ, ਰੱਬ ਸਾਥੋਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।” ਜਾਗਰ ਰੱਬ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿਚ ਕਹਿ ਗਿਆ।

“ਜਾਗਰਾ, ਹੁਣ ਹੋ ਗਿਆ ਘਰਦਾ ਲਵੇਰਾ, ਤੇ ਨਾਲੇ ਘਰੇ ਹੋ ਗਈ ਰੋਣਕ।” ਬੰਤੋ ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਟਿੱਚਰ ਕੀਤੀ।

“ਨੌਕਰਾ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਬੱਕਰੀ ਨਾਲ ਹੀ ਰੋਣਕ ਬਣਾਉਣੀ ਆ। ਤੂੰ ਗਿੱਝਿਆਂ ਤੀਵੀਆਂ ਨਾਲ ਰੋਣਕ ਬਣਾਉਣ। ਜਦੋਂ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਅਤਿਕੇ ਫਿਰ ਪਤਾ ਲੱਗੂ ਕੀ ਭਾਅ ਵਿਕਦੀ

ਐ।” ਜਾਗਰ ਬੰਤੋ ਦਾ ਹਮ-ਜਮਾਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨੌਕਰ ਹੀ ਸੱਦਦਾ ਸੀ।

“ਜਾਗਰਾ, ਆਪਣੇ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਐਵੇਂ ਬਦਨਾਮ ਨਾ ਕਰ। ਉਦਾਂ ਸਾਡਾ ਮਹਿਕਮਾ ਹੀ ਥੋੜ੍ਹਾ ਬਦਨਾਮ ਆ।” ਅਮਲੀਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਬੰਤਾ ਗੱਲ ਗੋਲ-ਮੋਲ ਜਿਹੀ ਕਰ ਗਿਆ।

“ਜਾਗਰਾ ਚੱਲ ਘਰ। ਬੱਕਰੀ ਨੂੰ ਚਾਂਦੀ ਸੁੰਘਾ ਕੇ ਚੋਈਏ। ਨਾਲੇ ਚਾਹ ਬਣਾਈਏ।” ਦੇਵ ਨੇ ਟੁੱਟਦੇ ਨਸ਼ੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ।

“ਦੇਵ ਸਿਆਂ, ਚਮਚਾ ਕੁ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਲੁਆ ਦਿਓ। ਅੱਜ ਛੁੱਟੀ ਕੀਤੀ ਐ। ਮਾੜੀ ਜਿਹੀ ਅੱਖ ਖੜ੍ਹ ਜਊ।” ਬੰਤਾ ਚਾਹ ਦਾ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਦਾ ਬੋਲਿਆ।

ਬੱਕਰੀ ਕਿੱਲੇ ‘ਤੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਜਾਗਰ ਨੇ ਚਾਂਦੀ ਸੁੰਘਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਡੋਲੂ ਲੈ ਕੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਛਿੱਟੇ ਮਾਰਨ ਲੱਗਿਆ। ਬੱਕਰੀ ਛਾਲ ਮਾਰ ਗਈ। ਜਾਗਰ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਤੇ ਬੋਲਿਆ, “ਨੌਕਰਾ, ਕਾਬੂ ਕਰ ਇਹਨੂੰ। ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਇਹਦੀ ਨਾਤੀ ਦਾ।” ਬੰਤੋ ਨੇ ਬੱਕਰੀ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਦੇਵੇਂ ਲੱਤਾਂ ਘੁੱਟ ਕੇ ਫੜ ਲਈਆਂ। ਦੇਵ ਬੱਕਰੀ ਦਾ ਸਿਰ ਪਲੇਸ਼ਣ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਜਾਗਰ ਨੇ ਦੁੱਧ ਦਾ ਡੋਲੂ ਭਰ ਲਿਆ ਤੇ ਰੱਬ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਬੋਲਿਆ, “ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲਿਆ ਜਿਵੇਂ ਅੱਜ ਜਾਗਰ ਦੇ ਘਰ ਦੁੱਧ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਵੇਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਪੁੱਤ ਦੇ ਦੇਵੀ। ਮੈਂ ਡੰਡੋਤ ਕਰਦਾ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਵਾਂ।”

“ਜਾਗਰਾ, ਕਮਲਾ ਨਾ ਹੋ। ਮੈਂ ਇਕ-ਦੋ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਤੇਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਗੱਲ ਬਣ ਗਈ, ਆਪਾਂ ‘ਨੰਦ ਪੜ੍ਹਾ ਲਿਆਉਣੇ ਨੇ। ਬੰਤਾ ਜਿਵੇਂ ਸੱਚੀ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਦਾ ਘਰ ਵਸਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ।

ਦੇਵ ਨੇ ਪਤੀਲੀ ਮਾਂਜ ਕੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਧਰ ਦਿੱਤੀ। ਚਾਹ ਰਿੰਨੂ ਕੇ ਅਮਲੀਆਂ ਦੇ ਲਹੂ ਵਰਗੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਚਾਹ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਵੀ ਆਪ ਕਰ ਗਿਆ। ‘ਆਪੇ ਮੈਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕਾਂ, ਆਪੇ ਮੈਂ ਬੁੱਢ-ਸੁਹਾਗਣ’ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ।

ਦੇਵ ਨੇ ਜਾਗਰ ਤੋਂ ਚਮਚਾ ਭੁੱਕੀ ਦਾ ਖਾਧਾ ਤੇ ਚਾਹ ਪੀ ਕੇ ਬੂਹਾ ਟੱਪ ਗਿਆ। ਬੰਤੋ ਨੇ ਵੀ ਚਮਚੇ ਦੀ ਫੱਕੀ ਮਾਰੀ ਤੇ ਚਾਹ ਪੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਬੰਤਾ ਤੁਰਨ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਜਾਗਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਨੌਕਰਾ, ਪੁੰਨ ਦਾ ਇਕ ਕੰਮ ਕਰ ਦੇ ਮੇਰਾ। ਘਰ ਵਸਾ ਦੇ। ਤੀਵੀਂ ਲਿਆ ਦੇ ਮੈਨੂੰ। ਚੋਰੀ ਦੀ ਬੰਦੂਕ ਵਾਂਗ ਸਾਂਭ-ਸਾਂਭ ਰੱਖੂੰ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕ ਨਹੀਂ ਵਤਨ ਦੇਣੇ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਮੇਰੀ ਜੜ੍ਹ ਲੱਗ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਰੱਬ ਭਲਾ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਜਹਾਨੋਂ ਲੈ ਜਾਵੇ।”

“ਜਾਗਰਾ, ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰ। ਤੈਨੂੰ ਕਿਹਾ

ਨਾ, ਇਹ ਤੇਰਾ ਕੰਮ ਆਪਾਂ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੈ। ਬਾਣੇ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਜਿਹੜਾ ਚਾਹ ਵਾਲਾ ਬੈਠਾ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕੁੜੀਆਂ ਵਿਆਹੁਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨੇ। ਬੰਦਾ ਵਿਚਾਰਾ ਸਾਊ ਹੈ ਪਰ ਗਰੀਬ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਡਰਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਤੂੰ ਵੀ ਨਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਚੂੜੀ ਘੱਟ ਕਰ ਦੇ। ਮਾੜਾ-ਮੋਟਾ ਬਣ-ਠਣ ਕੇ ਰਿਹਾ ਕਰ।” ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਬੰਤਾ ਵੀ ਬੂਹਾ ਟੱਪ ਗਿਆ।

“ਨੌਕਰਾ, ਨਸ਼ਾ ਤਾਂ ਘੱਟ ਹੀ ਕਰੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਤੇਰੇ ਵਾਂਗੂੰ ਸਾਡਾ ਮਹਿਕਮਾ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਬਦਨਾਮ ਹੈ। ਚਾਹੇ ਚਮਚਾ ਖਾਵੇ, ਚਾਹੇ ਕੱਪੀ ਭਰ ਕੇ, ਅਮਲੀ ਦਾ ਲੇਬਲ ਤਾਂ ਲੋਕ ਲਾ ਹੀ ਦਿੰਦੇ ਨੇ।” ਜਾਗਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਫ਼ਾਈ, ਆਪੇ ਕਹੀ ਤੇ ਆਪੇ ਸੁਣੀ।

ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਬੰਤੋ ਨੇ ਚਾਹ ਵਾਲੇ, ਭਾਗ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, “ਦੇਖ ਭਾਗ ਸਿਆਂ, ਮੁੰਡਾ ਬੱਤੀਆਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਲਗਭਗ ਹੈ। ਬੇਟ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਸ਼ੇ-ਪੱਤੇ ‘ਤੇ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੱਧਾ ਕਿੱਲਾ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿਆਈਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਦੋ ਕਿੱਲੇ ਜੱਸੋਵਾਲ ਵਾਲੀ ਸੜਕ ‘ਤੇ ਹਨ। ਬੇਟ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚੀ ਤੋਂ ਵੀ ਪੰਜ ਲੱਖ ਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਡਾਕਖਾਨੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਤੇ ਵਿਆਜ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਰੋਟੀ-ਪਾਣੀ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਭਾਈਆਂ ਤੋਂ ਅੱਡ ਹੈ। ਦੋ ਕਮਰੇ, ਇਕ ਰਸੋਈ, ਗੁਸਲਖਾਨਾ ਵੱਖਰਾ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤੇਰੀ ਕੁੜੀ ਮੌਜਾਂ ਕਰੂਗੀ। ਜਾਗਰ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਨਸ਼ਾ ਮੂੰਹ ‘ਤੇ ਨਹੀਂ ਧਰਦਾ। ਮੇਰੀ ਮੰਨ, ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਸ਼ਗਨ ਪਾ ਦੇ। ਫਿਰ ਵੇਲਾ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ। ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤਾਂ ਛੁਹਾਰਾ ਪੈ ਹੀ ਜਾਣਾ ਹੈ।” ਬੰਤੋ ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਮਗਰਲਾ ਗੁਰਮਾਲਾ ਮਰ ਕੇ ਪਲਸਤਰ ਨੂੰ ਚਮਕਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ।

“ਸਾਬੂ, ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਡੇ ‘ਤੇ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਰੁਪਈਆ ਬੇਸ਼ੱਕ ਹੁਣੇ ਲੈ ਜਾਵੋ ਪਰ ਕੁੜੀ ਤੇ ਬੁੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੰਡਾ ਦਿਖਾ ਦੇਵੋ। ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਹਾਂ ਸਮਝੋ।” ਭਾਗ ਸਿਉਂ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਸਵੇਰੇ ਅੱਠ ਵਜੇ ਛੇਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਮੈਂ ਜਾਗਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਤੂੰ ਕੁੜੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆ ਜਾਵੀਂ।” ਬੰਤੋ ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਸਵੇਰ ਦਾ ਪ੍ਰਗਰਾਮ ਬਣਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬੰਤਾ, ਜਾਗਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਜਾਗਰਾ ਤੇਰੇ ਭਾਗ ਲੱਗਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਵਾਲੇ ਨੇ। ਸਵੇਰੇ ਸੱਤ ਵਜੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਵੀਂ, ਗੁਲਾਬੀ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ। ਕੁੜੀ ਤੇ ਬੁੜ੍ਹੀ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਹੈ।” ਬੰਤੋ ਤੋਂ ਜਿਵੇਂ ਵਿਚੋਲਾ ਬਣਨ ਦਾ ਚਾਅ ਚੁੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ।

“ਬਾਈ, ਸਵੇਰੇ ਹੱਡ ਔਖੇ ਜੁੜਦੇ ਨੇ। ਆਬਣ ਦੀ ਚਾਹ ਦਾ ਵੇਲਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ, ਫਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਠੀਕ।” ਜਾਗਰ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਬੰਤੋ ਨੂੰ ‘ਬਾਈ’ ਆਖਿਆ।

“ਤੇਰੇ ਉਸ ਪਿਓ ਨੇ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਚਾਹ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਖੋਲ੍ਹਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਧੀ ਦੇਖਣ ਜਾਣਾ ਹੈ।” ਬੰਤੋ ਨੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਜਾਗਰ ਨੂੰ ਘੂਰਿਆ।

“ਚੰਗਾ, ਬਾਈ ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਊਂ। ਜੇ ਕਹੇ ਤਾਂ ਘੁੱਟ ਚਾਹ ਬਣਾਵਾਂ, ਬੱਕਰੀ ਚੋ ਕੇ।” ਜਾਗਰ ਜਾਅਲੀ ਹਾਸਾ ਹੱਸਿਆ।

“ਹਾਂ, ਬਣਾ ਲੈ। ਆਪਣੇ ਲਹੂ ਵਰਗੀ। ਜਾਗਰਾ ਦੇਖ ਲੈ ਸਮਾਂ ਕਿੰਨਾ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ। ਅਜੇ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਫੁੱਟਬਾਲ ਵਿਚ ਤੇਰੀ ਪੂਰੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਬਾਲ ਤੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਤੂੰ ਗੋਲ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਮੁੜਦਾ। ਨਸ਼ੇ ਤਾਂ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਖੋਰ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦੇ ਨੇ। ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਮਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਦੁੱਖ ਤੇਰੇ ਬੂਹੇ ਆ ਬੈਠੇ। ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਮਿੱਤਰਾ। ਰੱਬ ਭਲੀ ਕਰੂਗਾ। ਸਹੁੰ ਖਾਹ, ਨਸ਼ੇ ਨੂੰ ਹੱਥ ਨਾ ਲਾਵੀਂ।” ਬੰਤਾ ਸਿਪਾਹੀ ਜਿਵੇਂ ਬਰਫ਼ ਵਾਂਗ ਪਿਘਲ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬੰਤਾ, ਜਾਗਰ ਨੂੰ ਸਕੂਟਰ ‘ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਸਰੋਵਰ ‘ਤੇ ਭਾਗ ਸਿਉਂ ਹੋਰੀ ਉਡੀਕਦੇ ਸਨ। ਕੁੜੀ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਜਾਗਰ ਤੋਂ ਜੋ ਪੁੱਛਿਆ, ਜਾਗਰ ਨੇ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰ ਪਸੰਦ ਆ ਗਿਆ। ਬੰਤਾ ਭੱਜ ਕੇ ਲੱਡੂਆਂ ਦਾ ਡੱਬਾ ਲੈ ਆਇਆ। ਜਾਗਰ ਤੇ ਕੁੜੀ ਦਾ ਮੂੰਹ ਮਿੱਠਾ ਉਥੇ ਹੀ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ਗਨ-ਵਿਹਾਰ ਕਰਕੇ ਜਾਗਰ ਦਾ ਪੱਕ ਹੋ ਗਿਆ।

ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰ ਦੇ ਮੰਗਣੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਕਹਿੰਦੇ, ਪੁਲਸੀਏ ਨੇ ਜਾਗਰ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਲਿਖਵਾਉਣੀ ਆ ਪਰ ਬੰਤਾ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਦਾ ਘਰ ਵਸਾ ਰਿਹਾ ਸੀ!

ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਜਾਗਰ ਦਾ ਵਿਆਹ ਧਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੌਸਲੇ ਨਾਲ ਜਾਗਰ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਰੰਗ ਕੱਢ ਆਇਆ। ਬੰਤਾ, ਜਾਗਰ ਦੀ ਭੁੱਕੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਦਸ ਕੁ ਦਿਨ ਤਾਂ ਜਾਗਰ ਨੇ ਕੱਪੜੇ ਲਬੇਤੇ। ਡਾਕਟਰ ਤੋਂ ਤਾਕਤ ਦੇ ਟੀਕੇ ਲੁਆ ਲਏ। ਜਾਗਰ ਨੇ ਘਰ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਵਾ ਕੇ ਰੰਗ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਬੱਕਰੀ ਵੇਚ ਕੇ ਮੱਝ ਲੈ ਆਂਦੀ। ਪੂਰਾ ਜੱਟਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤ ਲੱਗਦਾ! ਨਸ਼ੇ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟ ਲਿਆ।

ਬੰਤੋ ਹੋਰੀ ਗਿਆਰਾਂ ਬੰਦੇ ਜਾ ਕੇ ਜਾਗਰ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਲਿਆਏ। ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ

ਮੂੰਹ ਆਈ ਬਾਤ

ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਬੋਪਾਰਾਏਕਲਾਂ
ਫੋਨ: 916-273-2856
www.boparaikalan.com

ਪੁਲਸੀਏ ਨੇ ਆਹ ਕੀ ਸੱਪ ਕੱਢ ਮਾਰਿਆ। ਜਿਹੜੇ ਗੇਟਾਂ ‘ਤੇ ਕੁੱਤੇ ਮੁੜਦੇ ਸੀ, ਅੱਜ ਉਹੀ ਗੇਟ ਤੇਲ ਨਾਲ ਤਰ ਹੋਏ ਪਏ ਨੇ। ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਦੀਆਂ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਦਿਲ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈਆਂ, ਜਦੋਂ ਜਾਗਰ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾ ਕੇ ਸੀਤੋਂ ਨਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਆਇਆ। ਸੀਤੋਂ ਨੇ ਵੀ ਘਰ ਵਿਚ ਰੋਣਕ ਲਾ ਦਿੱਤੀ।

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਾ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ਜਾਗਰ ਹੈ ਪਰ ਜਾਗਰ ‘ਤੇ ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਦੀ ਅਪਾਰ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਬੰਤੋ ਨੇ ਫਿਰ ਜਾਗਰ ਨੂੰ ਰਾਹ ਉਪਰਲੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਕਰਿਆਨੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਗਿਆਨੀ ਦੀ ਹੱਟੀ ਨਾਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਗਈ। ਜਾਗਰ ਦੇ ਦੋ ਮੁੰਡੇ ਹੋਏ। ਅੱਜ ਜਾਗਰ ਦੇ ਘਰ ਦੁੱਧ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਪੁੱਤ ਵੀ। ਜਾਗਰ ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈਂਦਾ ਬੱਕਦਾ ਨਹੀਂ!

ਬੰਤਾ ਸਿਪਾਹੀ ਇਕ ਦਿਨ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਾ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਅਤਿਕੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਗਰ ਦੀ ਕਹੀ ਗੱਲ ਯਾਦ ਆ ਗਈ ਪਰ ਬੰਤਾ ਡੋਲਿਆ ਨਾ।

ਇਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਬੰਤਿਆ! ਹਾਂਸਾਂ ਵਾਲੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਤੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ?”

“ਬਾਬਿਓ, ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਣਾ। ਮੈਂ ਉਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ।” ਬੰਤੋ ਨੇ ਸੱਚ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ।

“ਚਲੋ ਸੋਧੋ ਇਹਨੂੰ।” ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ।

ਇਕ ਸਿੰਘ ਅੱਗੇ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਬੰਤੋ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, “ਜਬੇਦਾਰ ਜੀ, ਇਹ ਉਹੀ ਬੰਦਾ ਜਿਸ ਨੇ ਹੱਟੀ ਵਾਲੇ ਦੀ ਜੂਨ ਸੁਧਾਰੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਕੇ ਕੰਮ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਇਸ ਨੇ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੋ।” ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਬੰਤੋ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਗੁਰੂ ਵਾਲਾ ਬਣ ਜਾ। ਤੇ ਸਿੰਘ ਚਲੇ ਗਏ।

ਬੰਤਾ ਖੜ੍ਹਾ ਸੋਚਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਜਾਗਰਾ, ਅੱਜ ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਨੇ ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਦੀ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਬਚਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਨ ਅੱਜ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਹੋ ਗਈ। ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲਾ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕੀਤਿਆਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਮੋਤ ਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬੰਤਾ ਵੀ ਫਿਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਗੁਰੂ ਵਾਲਾ ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਬਣ ਗਿਆ।

ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਭਾਈ ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਰੋਡੇ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ

ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਵਿਚਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਬੜੀ ਗਹਿ-ਗੱਡਵੀਂ ਬਹਿਸ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਵਿਚ ਭਰਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਕਰਮ ਬਰਸਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਲੇਖ ਵਿਚ ਭਾਈ ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਰੋਡੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ‘ਤੇ ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਕਰਮ ਬਰਸਟ ਦਾ ਭਾਈ ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਰੋਡੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਤੇ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਲੇਖ ਛਾਪਿਆ ਸੀ। ਐਤਕੀਂ ਭਾਈ ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਰੋਡੇ ਵੱਲੋਂ ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਲੇਖ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। –ਸੰਪਾਦਕ

ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿੰਡ ਰੋਡੇ ਵਿਖੇ ਇਕ ਲੜਕੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ‘ਤੇ 10 ਅਪਰੈਲ 1981 ਨੂੰ ਆਏ, ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਜਥਾ ਸੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸੰਗਤ ਵੀ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੈਨੂੰ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਤਮੰਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਤਾਂ ਤੇ ਸੁਭਾਅ ਕੁਝ ਗਰਮ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਦਾੜੀ ਕੱਟ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਪਰ ਕੋਸ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਦੂਰ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ ਮੈਂ ਵੀ ਉਸ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ ਤੇ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਇੱਥੇ ਹੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਕਈਆਂ ਕੋਲੋਂ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੁਰਾਣਾ ਟਰੇਡ ਆਦਮੀ ਹੈ ਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਲਈ ਹਰ ਵਕਤ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅੱਖੇ ਤੋਂ ਅੱਖੇ ਕੰਮ ਲਈ ਵੀ।

ਮੈਂ ਉਥੋਂ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਹਿ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਲ ਬੁਲਾਇਆ।

ਮੈਂ ਝਕਦਾ-ਝਕਦਾ ਕੋਲ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਦਾੜੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਸਗੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ‘ਤੂੰ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਨਹੀਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਹੋ ਕੇ ਮੁੜ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।’

ਤੇ ਸੰਤ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਦੂਰ ਲੈ ਗਏ। ਸਭ ਲੋਕ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਤੇ ਜਥੇ ਵਾਲੇ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਬਾਰੇ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਕੀਤੀਆਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਕਲੰਕ ਹੈ, ਇਹ ਜ਼ਹਿਰ ਘੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸੀਨੇ ਵਿਚ ਬੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ।

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ‘ਦੱਸੋ ਜੀ, ਕੀ ਸੇਵਾ ਕਰੀਏ?’ ਜੋ ਕਹੇਗੇ ਕਰਾਂਗੇ।’

ਇੱਥੇ ਹੀ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਭ ਗੱਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈ। ਸਭ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਕਿ ਸੰਤ ਜੀ ਤਾਂ ਇਕੱਲੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਇਹ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਸੋ ਅਸੀਂ ਇਕ ਘੰਟਾ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਥਿਆਰ ਘੱਟ ਹਨ, ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਖਤਰਨਾਕ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤੂੰ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ। ਪੁਰਾਣਾ ਬੰਦਾ ਹੈ, ਤੁਰਿਆ-ਫਿਰਿਆ ਹੈ।

ਉਸ ਵਕਤ ਜਥੇ ਕੋਲ ਸਾਰੇ ਲਾਇਸੰਸੀ ਹਥਿਆਰ ਹੀ ਸਨ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੀ ਸਨ, ਲੋਕ ਦੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਰਾਖੀ ਲਈ। ਮੈਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 303 ਬੋਰ ਦੀ ਪਿਸਤੌਲ ਅਤੇ 315 ਬੋਰ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਪਿਸਤੌਲ ਲਿਆ ਕੇ ਦਿੱਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੋਂ। ਉਸ ਵਕਤ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਸਭ ਦੇਸੀ ਹੀ ਸਨ। ਸੋ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈ ਵਾਰ ਮਿਲਦੇ ਰਹੇ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ, ਤੇ ਲਾਲੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਹੀ ਮੁੰਡਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਥੇ ਵਿਚ ਅਜੇ ਕੋਈ ਮੇਰਾ ਜਾਣੂ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸੋ, ਮੈਂ ਹਰ ਵਕਤ ਲਾਲੇ ‘ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਵਕਤ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸੀ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੀ ਫੀਟੋਟ ਕਾਰ। ਮੈਂ ਉਸ ਵਿਚ ਹੀ ਜਾਂਦਾ। ਉਧਰ ਸੰਤ ਜੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਅਗਸਤ ਤੱਕ ਕੰਮ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਗਸਤ ਵਿਚ 2 ਭਾਦਰੋਂ ਨੂੰ ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਰਸਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਕੱਠ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸੰਤ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਕੰਮ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਸ਼ਾਂਤ-ਸੰਕਤ ਨਾਲ ਮੇਲਾ ਭਰੇਗਾ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਕਸ਼ੇਤਰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਬਣਿਆ, ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ। ਉਥੇ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਹਿਣ ਦਾ ਮੇਲਾ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ। 10 ਲੱਖ ਦਾ ਇਕੱਠ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਇਥੇ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਲੱਭਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ (ਉਹ) ਥਾਂ ਭਾਲ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ (ਲਾਲਾ) ਠਹਿਰਿਆ ਸੀ; ਪਰ ਉਥੇ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਹੋਰ ਵਜ਼ੀਰ ਵੀ ਠਹਿਰੇ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਪਹਿਰਾ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਅੰਦਰ ਮਾਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ, ਬਾਹਰ ਵੀ ਉਸ ਕੋਲ ਕਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। ਸੋ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਬੜੀ ਕੀਤੀ ਪਰ ਸਫ਼ਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ। ਉਹ ਕਾਰ ‘ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਵਾਪਸ ਜਲੰਧਰ ਆ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਬੱਸ ‘ਤੇ ਹੀ ਆਏ, ਕੋਈ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਾਰ ਨਾਲ ਸਾਡਾ। ਸੋ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮੈਂ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲੇਟ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੰਮ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਦਿਵਾ ਦਿੱਤਾ, ਵਧੀਆ ਬੁਲੇਟ। ਇਹ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ, ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਵਰਤਿਆ ਸੀ, ਸੈਕਟਰੀਏਟ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵੇਲੇ ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਹੀ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਐਕਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ।

ਦੂਸਰੀ ਵਾਰ ਲਾਲੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਜਮਨਾ ਨਗਰ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਜਗਾਧਰੀ ਦਾ ਬਣਿਆ। ਅਸੀਂ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਪਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਉਥੇ ਆਇਆ। ਲਾਲੇ ਨੇ ਉਥੇ ਹਿੰਦੂ ਜਲੂਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਸ ਵਕਤ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਸਮਾਂ ਵੀ ਖਾਲੀ ਹੀ ਗਿਆ। ਸੰਤ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਸਭ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਬੜੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਕਦੋਂ ਖਬਰ ਆਵੇ। ਉਹ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਹੀ ਰੋਡੀਓ ਸੁਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੰਤ ਜੀ ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਕਿ 2 ਭਾਦਰੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਮਰੇਗਾ।

ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਮਾਲੇਰਕੋਟਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੀ ਲਾਲੇ ਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਉਥੇ ਹਿੰਦੂ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨਾ ਸੀ ਪਰ ਉਥੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਬੀਮਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਆ ਗਈ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰਾਤ ਦਾ ਸੀ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਸੀ ਕਿ ਅੱਜ ਕੰਮ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਸਟੇਜ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਬੈਠਾ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲੀ ਕਿ ਲਾਲ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ। ਸੋ ਫਿਰ ਖਾਲੀ ਗਿਆ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦਾ ਰੱਖ ਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ 2 ਭਾਦਰੋਂ ਨਿਕਲ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਿਆ। ਜਥੇ ਵਾਲੇ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਲੈ ਕੇ ਕਿੱਥੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਿੱਥੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ੱਕ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ

ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਨਜ਼ਦੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਵੀ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸੋ, ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਲੇਟ ਕਰ ਦਿਓ, ਇਹ ਕੰਮ ਹੁਣ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਕਿ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਾ ਪੇਸ਼ ਆਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਲਾਲੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੀ ਰੂਪੋਸ਼ ਹੀ ਸਨ ਉਸ ਵਕਤ ਪਰ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਬੰਬਈ ਸਨ।

ਸੋ, ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਹਥਿਆਰ ਸਨ, ਉਹ ਵੀ ਜਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾਣੇ ਸਨ ਤੇ ਇਕ ਸਾਲ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੀ, ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ‘ਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ। ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦਿੱਲੀ, ਬੰਬਈ, ਕਲਕੱਤਾ, ਮਦਰਾਸ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦਾ, ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਨ। ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਚੱਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਮੈਂ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਠੀਕ ਕਰ ਆਵਾਂ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੰਮ-ਧੰਦੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਭਾਲ ਆਵਾਂ।

ਅਸੀਂ ਮੋਗੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਮਨਾਵਾਂ ਠਹਿਰੇ ਸਾਂ। ਸੰਤ ਹਫ਼ਤੇ ਤੋਂ ਉਥੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਅੱਗੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਘੰਟਾ ਏਕਾਤ ਵਿਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਇਹ 7 ਸਤੰਬਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸੰਤਾਂ ਸਮੇਤ ਮੋਗੇ ਆ ਗਏ ਤੇ ਸੰਤ ਉਥੋਂ ਸਿੱਧੇ, 200 ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਜਥੇ ਸਮੇਤ ਚੰਦੇ ਕਲਾਂ ਹਰਿਆਣਾ ਚਲੇ ਗਏ ਜਿੱਥੇ 7 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੀ। ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਰੋਡੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਲਾਲੇ ਦੇ ਮਾਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੈਸਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਭ ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਹਥਿਆਰ ਵੀ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ ਟੱਕਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ।

8 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਜਲੰਧਰ ਦਾ ਇਕ

ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਤੇਰੇ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਲੜਨਗੇ, ਜੇ ਕੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋ ਗਈ।” ਪਰ ਉਹ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸੋ, ਹਥਿਆਰ-ਦੋ ਰਿਵਾਲਵਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਬੰਦੇ ਤੋਂ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਹਥਿਆਰ ਲਾਇਸੰਸੀ ਸਨ। ਇਕ 32 ਬੋਰ ਤੇ ਇਕ 38 ਬੋਰ ਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਹੋਰ ਜਥੇ ਦਾ ਹੀ ਸਿੰਘ-ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦੋਸਤ ਸੀ, ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਰਲਾ ਲਿਆ। ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮੈਂ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਜੋ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਸੀ, ਉਸ ‘ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹੀ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲ ਗਏ।

8 ਸਤੰਬਰ 1981 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਦੇ 7 ਵਜੇ ਘਰੋਂ ਹੀ ਰੋਡੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ (ਮੈਂ ਤੇ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ) ਚੱਲੇ। ਮੇਰੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਭਤੀਜੀ ਜੋ ਮਸਾਂ ਹੀ ਗਿਲਾਸ ਚੁੱਕ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਦੋ ਅੱਧੇ-ਅੱਧੇ ਗਿਲਾਸ ਆਪ ਲਿਆ ਕੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਦਿੱਤਾ। ਰੋਟੀ ਅਸੀਂ ਖਾ ਲਈ ਸੀ। 8 ਸਤੰਬਰ 1981 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ (1996 ਵਿਚ ਲਿਖਣ) ਤੱਕ ਵਾਪਸ ਘਰ ਵੱਲ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਉਸ ਭਤੀਜੀ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਈ ਨੂੰ ਵੀ ਇਕ ਸਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ।

ਸੋ, ਅਸੀਂ ਪਿੰਡੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਮਲਸੀਹਾਂ (ਨਕੋਦਰ) ਕੋਲ ਰਾਤ 10 ਵਜੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਥੇ ਹੀ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀ। ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਵੀ ਉਥੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਜੋ 7 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 14900 ਰੁਪਏ ਦਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਤਾਂ ਵੈਸੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘੁੰਮਣ ਲਈ ਲਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਨਵਾਂ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਉਦਘਾਟਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ‘ਤੇ ਹੀ

ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਹੀ ਵਾਕਿਆ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਮੇਰੇ ਵਾਲਾ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਚੜ੍ਹਿਆ ਸੀ ਤੇ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਫਿਟ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਤੇਲ ਵਧਾਉਣ ‘ਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭੱਜ ਸਕੇ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਨਵੇਂ ‘ਤੇ ਹੀ ਚੱਲ ਪਏ ਤੇ ਮਲਸੀਹਾਂ ਤੋਂ ਪਟਿਆਲੇ ਚਲੇ ਗਏ।

ਪਟਿਆਲੇ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿਲੀ ਪਰ ਲਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਉਡੀਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਉਹ ਫੀਟੋਟ ਕਾਰ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਇਕੱਠ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਉਥੇ ਮਾਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਵਾਪਸ ਪਟਿਆਲੇ ਤੋਂ ਸਰਹੰਦ ਸੜਕ ਰਾਹੀਂ ਆਉਣਾ

ਸੀ। ਸੋ ਅਸੀਂ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਨਹਿਰ ਕੋਲ ਮਾਰਨ ਦੀ ਸਕੀਮ ਬਣਾ ਲਈ। ਉਥੇ ਰਸਤਾ ਖਾਲੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸੋ, ਅਸੀਂ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਮਗਰ ਲੱਗ ਗਏ। ਕਾਰ ਅੱਗੇ ਸੀ ਤੇ ਅਸੀਂ ਪਿੱਛੇ ਸੀ। ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਮੈਂ ਹੀ ਚਲਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਲਾਉਣਾ ਜਾਣਦੇ। ਹਥਿਆਰ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਕੋਲ) ਦੇ ਹੀ ਸਨ। ਤੀਜਾ ਮੈਂ ਖਾਲੀ ਹੀ ਸੀ। ਫੀਟੋਟ ਕਾਰ ਤੇਜ਼ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਨਵਾਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭੱਜਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਗਰਮ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਸੋ, ਲੁਧਿਆਣੇ ਤੱਕ ਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਨਹੀਂ ਰਲ ਸਕਿਆ। ਅੱਧਾ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਵਿੱਥ ਪਈ ਰਹੀ ਪਰ ਲੁਧਿਆਣੇ ਆ ਕੇ ਜਲੰਧਰ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਚੁੰਗੀ ਦੇ ਕੋਲ ਜੋ ਵੱਡਾ ਪੁੱਲ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਥੱਲੇ ਦੀ ਲੰਘਦੀ ਹੈ ਤੇ ਬਾਕੀ ਗੱਡੀਆਂ ਉਪਰੋਂ ਲੰਘਦੀਆਂ ਹਨ; ਉਥੇ ਮੋੜ ਹੈ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ, ਜੀ.ਟੀ. ਰੋਡ ‘ਤੇ ਹੀ। ਸੜਕ ਬਣ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਕਾਰ ਹੌਲੀ ਹੋ ਗਈ। ਮੈਂ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਨੇੜੇ ਲੈ ਆਂਦਾ ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰ ਫੜ ਲਉ।

ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਬੱਸਾਂ, ਕਾਰਾਂ ਤੇ ਟਰੱਕ ਆ-ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਬਿਲਕੁਲ ਬਰਾਬਰ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਕਾਰ ਦੀ ਬਾਰੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਾ ਕੇ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਫਾਇਰ ਮਾਰੋ...” ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਫਾਇਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਚੱਲਦੀ ਕਾਰ ਸੀ ਤੇ ਚਲਦਾ ਹੀ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ। ਫਾਇਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵੱਜਾ ਤੇ ਉਹ ਬਚ ਗਏ ਪਰ ਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੱਟ ਰੋਕ ਲਈ ਤੇ ਰੌਲਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ।

ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਸੜਕ ‘ਤੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਚੱਲਦਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਕਾਰ ਤੋਂ 10 ਗਜ਼ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਰੋਕ ਲਿਆ ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਾਰ ਵਾਪਸ ਮੋੜ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਕਾਰ ਕੱਚੇ ਵਿਚ ਉਤਰ ਗਈ।

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਚੱਲ ਕੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰੋ...ਛੱਡਣਾ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਨਹੀਂ ਮਰੇਗਾ ਕਦੇ ਵੀ...ਹੁਣ ਤਾਂ ਜੋ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਉਹ ਹੋ ਗਿਆ...ਚੌਕਸ ਤਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।” ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਪਿੱਛੇ ਮੋੜ ਲਿਆ ਤੇ ਉਪਰ ਬੈਠੇ ਨੇ ਹੀ ਰਿਵਾਲਵਰ ਇਕ ਹੱਥ ਵਿਚ ਨੰਗਾ ਹੀ ਫੜ ਲਿਆ। ਸ਼ਰੂਆਤ ਸਭ ਲੋਕ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਬੱਸਾਂ, ਕਾਰਾਂ, ਟਰੱਕ ਸਭ ਰੁਕ ਗਏ। ਮੈਂ ਸਭ ਨੂੰ ਹੱਥ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਤੋਂ ਕਾਰ ਭਜਾਈ ਨਾ ਗਈ। ਡਰਾਈਵਰ ਪੰਡਤ ਸੀ, ਡਰ ਗਿਆ ਤੇ ਕਾਰ ਰੁਕ ਗਈ। ਮੈਂ ਬਿਲਕੁਲ ਬਰਾਬਰ ਲਾ ਕੇ, ਰੋਕ ਕੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ, ਪੈਰ ਥੱਲੇ ਲਾ ਕੇ ਸੀਸੇ ਵਿਚ ਦੀ ਚਾਰ ਗੋਲੀਆਂ-ਦੋ ਸਿਰ ਵਿਚ ਦੋ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਮਾਰੀਆਂ, ਦੋ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਹੀ ਲਿਟ ਗਿਆ ਲਾਲਾ। ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਵੀ ਮੂੰਹ ‘ਤੇ ਇਕ ਗੋਲੀ ਲੱਗ ਗਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਫੱਟਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ‘ਤੇ ਹੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਹੋਈ।

ਐਕਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਰਿਵਾਲਵਰ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਜਲੰਧਰ ਵੱਲ ਮੋੜ ਲਿਆ। ਸਭ ਪਾਸੇ ਰੌਲਾ ਪੈ ਗਿਆ; ਬੱਸਾਂ, ਕਾਰਾਂ, ਟਰੱਕਾਂ ਵਿਚ ਕਿ ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਹਾਕਾਰ ਮੱਚ ਗਈ। ਕੁਦਰਤੀ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਵਾਲਵਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜਾ ਕੇ ਜਦੋਂ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਤੋਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਕਲੰਚ ਪੁਲੇਟਾਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਗਈਆਂ। ਨਵਾਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਗਰਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਬੜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਚਲਾਉਣ ਦੀ, ਪਰ ਜਵਾਬ ਦੇ ਗਿਆ। 5-7 ਮਿੰਟ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਸ਼ਾਇਦ ਚੱਲ ਪਏ, ਪਰ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬਣੀ। ਹੁਣ ਦਿਨ ਅਜੇ ਇਕ ਘੰਟਾ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਸਨ, ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਰੌਲਾ ਪੈ ਗਿਆ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਤੇ ਅਸੀਂ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਉਥੇ ਹੀ। ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਾਅਲੀ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਥਾਣੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਬਿਲਕੁਲ ਨਵਾਂ ਹੈ।

ਹੁਣ ਮੈਂ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਸੀ। ਹਥਿਆਰ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਨ ਤੇ ਅਸੀਂ ਸਰਕੰਡਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਭੱਜ ਪਏ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਇਕ ਪੁਰਾਣੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਢਦਿਆਂ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਲੱਗ ਗਿਆ...ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ। ਅਸੀਂ ਜੀ.ਟੀ. ਰੋਡ ਤੋਂ ਕੋਈ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਕਿੱਲੋ ਦੀ ਵਿੱਥ ‘ਤੇ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਵੇਖ ਕੇ ਇਕੱਲੇ ਨੂੰ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਫੜਨ ਦੀ। ਉਧਰ ਹਨੇਰਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਰੌਲਾ ਪੈ ਹੀ ਗਿਆ ਸੀ ਲਾਲੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਝੋਨੇ ਦੇ 10 ਕਿੱਲੇ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਤੇ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਥੱਕ ਕੇ ਮੈਂ ਖੜ੍ਹ ਗਿਆ।

ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਤਾਂ ਸੀ, ਸੋ ਮੈਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਫੜ ਲਿਆ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿ ਕੌਣ ਹਾਂ ਮੈਂ, ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਲਾਲੇ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਮਾਰਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਾਹ ਨਾ ਜਾਂਦੀ ਲੋਕ ਤਾਂ ਮੈਂ ਨਾਹਰੇ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਹੁਣ ਕੋਲ ਸੁਣ ਕੇ ਡਰ ਗਏ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਕੰਮ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੋਲਟਰੀ ਫਾਰਮ ‘ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਪੋਲਟਰੀ ਫਾਰਮ ਵਾਲੇ ਰਿਟਾਇਰਡ ਫੌਜੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘੇਰਾ ਪਾਇਆ ਸੀ; ਉਹ ਡਰ ਗਏ। ਫੜ ਤਾਂ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਤੇ ਨਾਹਰੇ ਸੁਣ ਕੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਕੰਮ ਖਰਾਬ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਹ ਮਸਲਾ ਤਾਂ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਪੁਲਿਸ ਵੀ ਆ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।

ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਕ-ਦੋ ਵਾਰ ਉਥੇ ਸਿੰਘ ਗਏ ਸਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਫੌਜੀ ਸਭ ਜ਼ਮੀਨ ਫਾਰਮ ਵੇਚ ਕੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਧਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਮੈਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਲਿਆ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਤਕ 8 ਵਜੇ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਤੇ ਰੋਡੀਓ ਰਾਹੀਂ

ਭਾਈ ਰੋਡੇ (ਵਿਚਾਲੇ) ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਲੰਮੀ ਜੇਲ੍ਹ ਕੱਟਣ ਉਪਰੰਤ ਆਪਣੀ ਹਵੇਲੀ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਭਾਈ (ਖੱਬੇ ਹੱਥ) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਆੜੀ ਨਾਲ ਸਹਿਜ ਪਲਾਂ ਦੌਰਾਨ

ਹਰ ਪਾਸੇ ਖ਼ਬਰ ਫੈਲ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਕਿ ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਅੱਗਾਂ ਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਕੁਝ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਰਾਤ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਗਤਬਤ ਹੋ ਗਈ। ਰੌਲਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.(ਐਫ.) ਆਈ। ਸਾਰਾ ਪੰਜਾਬ 10 ਤਰੀਕ ਤਕ ਪੁਲਿਸ ਛਾਉਣੀ ਬਣ ਗਿਆ।

ਰਾਤ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਭੱਟੀ, ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਤੇ ਆਰ.ਐਸ. ਕਾਲੀਆ ਇਹ ਸਭ ਲੁਧਿਆਣੇ ਹੀ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਬਾਹਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾ ਕੇ ਦਰਖਤ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪਰਖਣ ਲੱਗੇ। ਤਿੰਨ ਗੋਲੀਆਂ ਮੇਰੇ ਉਪਰੋਂ ਦੀ ਲੰਘਾਈਆਂ। ਮੈਨੂੰ ਖਿੱਚੀ ਫਿਰਦੇ ਰਹੇ, ਕੁੱਟ-ਮਾਰ ਕਰ ਕੇ, ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਗੋਲੀ ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਮਾਰੀ ਗਈ।

ਫਿਰ ਵਾਪਸ ਬਾਣੇ ਲੈ ਗਏ। ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਡੇ ਅਫਸਰ ਲੁਧਿਆਣੇ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਆਏ ਤੇ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵਾਲੇ ਵੀ ਆ ਗਏ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮੱਚੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਘਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਹੋਈ। ਰੋਡੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਕਿ ਰਾਤ ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ? ਘਰ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਬਾਣੇ ਲੈ ਗਏ। ਵੱਡੇ ਅਫਸਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸਨ। ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੂਰਾ ਰੌਲਾ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। 5 ਲੱਖ ਅਖ਼ਬਾਰ ਤਾਂ ਲਾਲੇ ਦਾ ਹੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਛਪਦਾ ਸੀ। ਸਭ ਕਾਲੇ ਹਾਸੀਏ ਨਾਲ ਛਪ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

ਮੈਨੂੰ 10 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਜੋ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਿਆਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਨਾਹਰੇ ਲਾਏ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਏਨਾ ਵੱਡਾ ਇਕੱਠ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਦਾ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਆਏ ਸਨ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ। ਮੇਰਾ 14 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦੋ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਬਚ ਕੇ ਸੰਤਾਂ ਕੋਲ ਚੰਦੇ ਕਲਾਂ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਰੋਡੀਓ ਉਪਰ ਸਾਰੀ ਖ਼ਬਰ ਤਾਂ ਸੁਣ ਹੀ ਲਈ ਸੀ ਤੇ ਮੇਰੇ ਫੜੇ ਜਾਣ ਦੀ ਵੀ

ਖ਼ਬਰ ਆ ਗਈ ਸੀ।

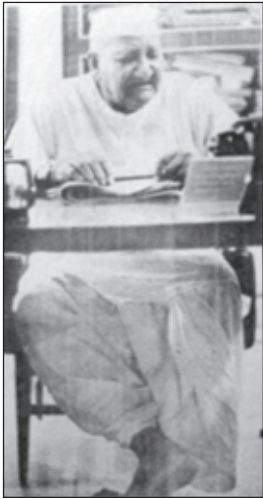
ਸੰਤ ਜੀ ਵੀ ਚੰਦੇ ਕਲਾਂ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਤੇ ਜੰਮੂ ਚਲੇ ਗਏ। 10 ਤਰੀਕ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ 12 ਵਜੇ ਤੱਕ ਬਾਕੀ ਜਥਾ ਚੰਦੇ ਕਲਾਂ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਹਾਲਾਤ ਬਹੁਤ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ। ਮੇਰਾ ਰਿਮਾਂਡ ਬਾਹਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਾਮੀਆਂ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ ਵਿਖੇ ਕੋਈ ਹਜ਼ਾਰ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਘੇਰਾ ਸੀ ਮੇਰੇ ਦੁਆਲੇ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਭ ਵੱਡੇ ਅਫਸਰ ਉਥੇ ਹੀ ਸਨ। ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਉਪਰ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਆਪ ਕਲਿੰਮੀਟਰ ਤੱਕ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਛੁਡਾ ਕੇ ਨਾ ਲੈ ਜਾਣ। ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਖ਼ਤ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਸਾਧਨ-ਤਰੀਕੇ ਵਰਤਣ ਲੱਗੇ ਮੇਰੇ ਉਪਰ, ਸੰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਨਾਂ ਲੈਣ ਬਾਰੇ, ਪਰ ਕੁਝ ਨਾ ਕੱਢ ਸਕੇ। ਅਖੀਰ ਜੇ ਫੋਟੋਆਂ ਸਨ ਜਥੇ ਦੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੰਮ ਖ਼ਰਾਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਫੋਟੋ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਪਛਾਣ ਨਾ ਹੋਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਖੀਰ 13 ਸਤੰਬਰ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸੰਤ ਜਗਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਰੰਟ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਚੰਦੇ ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ ਪਰ ਸੰਤ ਉਥੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਹ ਮਹਿਤੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਹਿਤੇ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਪੰਜਾਬ, ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਾ। ਚੰਦੇ ਕਲਾਂ ਵਿਖੇ ਟਕਸਾਲ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਬੱਸਾਂ ਸਾੜ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਟਰੱਕ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਪੋਥੀਆਂ ਅਗਨ ਭੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸਾਰਾ ਜਥਾ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਬਾਬਾ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਫੜ ਲਏ। ਹੋਰ ਕਾਫ਼ੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟਮਾਰ ਹੋਈ ਕਿ ਦੱਸੇ ਸੰਤ ਕਿੱਥੇ ਹਨ। ਉਧਰ, ਬੱਸਾਂ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪੋਥੀਆਂ ਸਾੜਨ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਜੰਗਲ ਦੀ ਅੱਗ ਵਾਂਗ ਫੈਲ ਗਈ ਤੇ ਗਤਬਤ ਹੋਰ

ਵਧ ਗਈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਤ ਹੋਰ ਵੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਗਏ। ਮੇਰੇ ਉਪਰ ਸਖ਼ਤੀ ਵਧ ਗਈ ਤੇ ਮਾਸ ਬਰਫ ਲਾ-ਲਾ ਕੇ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹੋਰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਟੀਆ ਤਰੀਕੇ ਵਰਤਣ ਲੱਗੇ।

ਉਧਰ, ਸੰਤਾਂ ਨੇ 21 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਹਿਤੇ ਨੂੰ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਘੇਰਾ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੋਲੀ ਚੱਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ 30 ਸਿੱਖ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ। ਸੰਤ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵੱਲ ਨੂੰ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਕੀਲ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਨਾਲ ਸਨ। 22 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋ ਗਏ। 22 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਪੰਜ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜੱਜ ਖੁਦ ਚੱਲ ਕੇ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ ਗਿਆ। ਮੇਰਾ ਰਿਮਾਂਡ ਵੀ 7 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਹੋਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਾਇਆ ਨਹੀਂ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਵੀ ਤੇ ਮੇਰੀ ਵੀ। ਨਿਰੰਕਾਰੀ, ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਲਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਬਚਨ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਤ ਜੀ ਬਚ ਗਏ ਸਨ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, 302 ਦਾ ਕੇਸ ਸੀ।

ਸੋ, ਮੇਰੇ ਉਪਰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਰਤੇ ਗਏ। ਤੇ ਕਤਲ ਹੋਰ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਬਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਮੇਰੀ ਟੋਪ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਤੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਇੰਦਰਾ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਸੰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਾਅਦਾ ਮੁਆਫ਼ ਗਵਾਹ ਬਣਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰਿਮਾਂਡ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਭਰੇ ਅਟੈਚੀਕੇਸ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਕਿ ਸੰਤਾਂ ਵਿਰੁਧ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਦੇ, ਅਸੀਂ ਕੇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਬਰੀ ਕਰਵਾਵਾਂਗੇ। ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਭ ਵੱਡੇ ਅਫਸਰ ਵੀ ਇਹੀ ਲਾਲਚ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ; ਕਹਿੰਦੇ ਜੇ ਗਵਾਹੀ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ

ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ

ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਮੈਂ ਪੁਰਾਣਾ ਸਭ ਦੇਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੋ ਕੁ ਸਿੱਖ ਅਫਸਰ ਈ ਚੰਗੇ ਸਨ, ਉਹ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਦੱਸਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਬੋਲਣਾ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਇਸ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਏ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰਾ ਇਲਾਜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੰਤ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਹੋਰ ਰਿਮਾਂਡ ਇਕ ਕਤਲ ਕੇਸ ਪਾ ਕੇ ਲੈ ਲਿਆ। ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ 27 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ। ਸੰਤ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਰਾ ਕੇ ਕਹਾ ਦਿਓ ਕਿ ਮੈਂ ਮਾਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਕਬਾਲ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ; ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਉਪਰ ਭਰੋਸਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਾਂਗਾ। ਸੋ, ਸੰਤ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜੇਲ੍ਹ ਚਲੇ ਗਏ ਤੇ ਮੈਨੂੰ 10 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਕਰਾ ਕੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਲੁਧਿਆਣੇ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲੁਧਿਆਣੇ ਹੋਣੀ ਸੀ ਤੇ ਕਤਲ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੀ ਹੱਦ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਉਧਰ, 21 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਤੇ 22 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ 20 ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਨੂੰ ਗੱਡੀ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਗਤਬਤ ਹੋ ਵਧ ਗਈ ਕਿ ਜੇ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਹੋਰ ਸਾਕੇ ਹੋਣਗੇ। 28 ਸਤੰਬਰ 1981 ਨੂੰ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਇਕੱਲੇ ਨੇ ਹੀ। ਉਹ ਵੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਜਹਾਜ਼ ਲਾਹੌਰ ਲੈ ਗਿਆ 150 ਸਵਾਰੀਆਂ ਸਮੇਤ; ਬਿਨਾਂ ਹਥਿਆਰ, ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਗੋਦ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਜਹਾਜ਼ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੰਗ ਰੱਖੀ ਕਿ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਜਾਵੇ ਪਰ ਜਹਾਜ਼ ਲਾਹੌਰ ਉਤਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਉਤਾਰ ਲਿਆ। ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ (ਉਹ) ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਰਿਹਾਅ ਹੋਇਆ।

ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਰੌਲਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਮੋਰਚੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਲਮਗੀਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਲੱਖ ਦਾ ਇਕੱਠ ਹੋਇਆ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ

ਖ਼ਰਾਬ ਤੋਂ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਸੀ। ਸਭ ਹਾਲਾਤ ਦੇਖ ਕੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਖੁਦ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆਈ ਤੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਗਈ ਕਿ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਇਸ ਕਤਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ। ਇੰਦਰਾ 15 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਆਈ ਸੀ ਤੇ 16 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਭਗੋੜੇ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। 17 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਹੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸੈਕਟਰੀਏਟ ਉਪਰ ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਤੇ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਨਿਰੰਕਾਰੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਆਪ ਭਾਂਟ ਫੱਟਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਫੱਟਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਭਰਾ ਜੋ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਫਸਰ ਸੀ, ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਡੀ.ਸੀ. ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। 1978 ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਨੇ 13 ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤੇ ਸਨ ਤੇ ਇਸ ਨੇ ਹੀ ਸਾਰਾ ਕਾਂਡ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਗੁਰਬਚਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਢਵਾਇਆ ਸੀ।

ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਫਿਰ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਲੈ ਗਏ ਕਿ 'ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ (ਕੇਸ) ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ'। ਕਾਫ਼ੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਹੋਈ, ਪਰ ਕੇਸ ਮੇਰੇ ਉਪਰ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਤਰੀਕ 'ਤੇ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਲੁਧਿਆਣੇ, ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ 500 ਦੇ ਕਰੀਬ ਪੁਲਿਸ ਗਾਰਦ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪਾਇਲਟ ਗੱਡੀ ਮੇਰੇ ਮੂਹਰੇ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਥਾਂ-ਥਾਂ ਗਾਰਦ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਲੋਕ ਦੇਖਣ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਟਰੱਕ ਭਰ ਕੇ ਲੋਕ ਆਉਂਦੇ। ਮੇਰੇ ਲਾਏ ਨਾਹਰੇ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਸੁਣਦੇ। ਮੈਂ ਨਾਹਰੇ ਬਹੁਤ ਮਾਰਦਾ ਸੀ ਪੇਸ਼ੀ ਮੌਕੇ।

ਉਧਰ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਗਰਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹੀ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਵਾਲੇ ਘੁੰਮਣ ਲੱਗੇ ਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਕੈਸਟਾਂ ਚੱਲਣ ਲੱਗੀਆਂ, ਲਾਲ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਕਤਲ ਕਾਂਡ ਦੀਆਂ। ਉਸ ਵਕਤ ਆਮ ਹੀ ਢਾਡੀ ਵਾਰਾਂ ਲਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਮਾਰਚ 1982 ਵਿੱਚ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਰੋਡੇ ਵੀ ਜੈਤੋ ਕੋਲ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ...

ਨੋਟ: ਇਹ ਲੇਖ 'ਖ਼ਾਲਸਾ ਫਤਿਹਨਾਮਾ' ਸਤੰਬਰ 2008 ਵਿੱਚ ਛਪਿਆ ਸੀ।

ਦੀਵਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸ਼ਹੀਦ ਨੂਰੇ ਨਾਲ ਲੜਦਾ

ਮੌਤ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ ਸਗੋਂ ਆਦਰਸ਼ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ, ਲਗਨ ਅਤੇ ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਜਿਸ ਮਿੰਟੀ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਮਿੰਟੀ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਅਨੋਖੀ ਸਾਂਝ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਿੰਟੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੁਝ ਖੁਸ਼ਬੋਦਾਰ ਬੂਟੇ ਉਗਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਿਕ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਫੈਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬਾਪ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਜਾਇਦਾਦ, ਪੈਸਾ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਝਗੜੇ ਅਤੇ ਵੈਰ-ਵਿਰੋਧ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸ਼ਹੀਦ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਨੂਰੇ ਚੀਰ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸ ਅਖਵਾਉਣ। ਬੋਲਣ ਦਾ ਗੁਣ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਕੋਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਸਾਰਿਆਂ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਸਬਰ ਅਤੇ ਸੰਤੋਖ ਰੱਖਣਾ ਜਿੰਨਾ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਫਲ ਉਤਨਾ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਠਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਸੁਣੋ ਦਰਦ ਦੀ ਇਕ ਕਹਾਣੀ। ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜਦੋਂ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਘੋਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਇਥੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਐਫ. ਕੀ ਕਰਦੀ ਏ? ਸਾਰਾ ਹੋਸਟਲ ਹੀ ਇਸ ਨੇ ਮੱਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਚੰਗੇ ਨੰਬਰਾਂ ਨਾਲ ਪਾਸ ਹੋਣਾ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਕਾਲਜ ਲਈ ਵੀ ਬੜੇ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਬੀ.ਏ. ਦੇ ਆਖਰੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਮਿੱਤਰਾਂ-ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਵਿਰੋਧ ਨਾ ਕੀਤਾ।

ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕਾਲਜ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲੱਗਾ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ

ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਹੱਲ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੁੰਦਾ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚੰਗਾ ਨਾਮ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧੀਆ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਗੇਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚੱਕਾ ਜਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਤਕ 'ਤੇ ਗੱਡੀਆਂ ਤੇ ਬੱਸਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਲੱਗ ਗਈਆਂ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਬੱਸਾਂ ਵਾਲੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਗੇਟ ਅੱਗੇ ਬੱਸਾਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦੇ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਐਫ. ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਰੱਜ ਕੇ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਈ ਨੌਜਵਾਨ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੱਟਾਂ ਮਨਵੀਰ ਦੇ ਲੱਗੀਆਂ। ਬਾਣੇਦਾਰ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੇ ਦਖ਼ਲ ਦੇਣ ਨਾਲ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਬਾਣੇਦਾਰ ਅਤੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਐਫ. ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਮਨਵੀਰ ਰੜਕਣ ਲੱਗਾ। ਉਹ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮਨਵੀਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਲੱਗੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਨੇ ਨਾਕੇ ਉਤੇ ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਗੱਲਾਂ-ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਜਲੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਮਨਵੀਰ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੱਛਿਆ ਗਿਆ।

ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀਆਂ ਤਾਂ ਘਰਦਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਛੱਡਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ। 'ਕੱਲਾ-ਕੱਲਾ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਦਾ ਪੁੱਤ। ਉਪਰੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਖਰਾਬ। ਬਾਪ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਰਹਿਨ ਕਰਕੇ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਨਸਲ ਦੀਆਂ ਪੰਜ-ਸੱਤ ਗਵਾਂ ਲਿਆ ਕੇ ਦੁੱਧ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਿਆ। ਮਨਵੀਰ ਵੀ ਪੂਰਾ ਹੱਥ

ਵਟਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਕੰਮ ਚੰਗਾ ਤੁਰ ਪਿਆ।

ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਂਝਾ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ, ਉਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ। ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਇਕ ਹੀ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਉਥੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਦਾ। ਮਨਵੀਰ ਨੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਵਧਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਵਧੀਆ ਚੱਲਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸਿੱਧੇ ਮਨਵੀਰ ਦੇ ਘਰ ਹੀ ਆਉਂਦੇ। ਉਸ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਮੱਥੇ ਤਿਉਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਾਈ। ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਬੇਸ਼ਕ ਰੁਕ ਜਾਵੇ, ਅਗਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਤੋਰ ਦੇਣਾ।

ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਨ ਵਾਂਗ ਹਰ ਬੰਦੇ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਤਾਂ ਕਈ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਵਾਰਸ ਬਣਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਕਿਸੇ-ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਯੋਗਤਾ ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਲਿਆਕਤ ਅਤੇ ਅਕਲਮੰਦੀ ਦੇ ਚਰਚੇ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ-ਕਿਤੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਉਠ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦੀਆਂ-ਉਹੀ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਅਤੇ ਬਾਣੇਦਾਰ, ਇਹ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਡੂੰਘੀ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੰਦੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਮਨਵੀਰ ਦੇ ਦੋਸਤ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੀ ਇਨਕੁਆਰੀ ਲੈ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਆਏ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, 'ਪਾਣੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਜੇਬ ਵੀ ਗਰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰੋ।' ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਔਖਾ ਹੋਇਆ। ਅਖੀਰ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਆਖਣ ਲੱਗੇ, 'ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਬਾਣੇ ਆ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਿਓ।'

ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਮਨਵੀਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਦੋਸਤ ਬਾਣੇ ਗਏ। ਕਾਲਜ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਾਲਾ ਉਹੀ ਬਾਣੇਦਾਰ ਅੱਖਾਂ ਅੱਡ-ਅੱਡ ਕੇ ਮਨਵੀਰ ਵੱਲ ਵੇਖਣ ਲੱਗਾ। ਮਨਵੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਬਾਣੇਦਾਰ

ਸਾਬੂ! ਤੁਹਾਡਾ ਕੁਝ ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਏ ਜੋ ਮੇਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੱਭ ਰਹੇ ਹੋ।" ਕੰਮ ਤਾਂ ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਦੋਸਤ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਬਿਨਾ ਪੈਸਿਆਂ ਦੇ ਉਸ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿੱਚ ਖੋਰ ਪੈ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਣੇਦਾਰ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਣ ਲੱਗਾ। ਉਧਰ, ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮਨਵੀਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਉਹ ਕਦੇ ਸਿਰੇ ਨਾ ਲਗਦਾ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮੁਖਬਰਾਂ ਨੇ ਮਨਵੀਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਖ ਰੱਖਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਕਿਥੇ ਬਹਿੰਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਸਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਬਾਣੇਦਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਮਨਵੀਰ ਦਾ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਚੰਗਾ ਨਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੀ ਨਿਆਣਾ, ਕੀ ਸਿਆਣਾ; ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਣ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ। ਹੁਣ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਗੱਡੀ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਗਸ਼ਤ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇਕ-ਦੋ ਗੋਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਲਾਉਂਦੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਡਟ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਨਾਲੇ ਪੁੱਛਦੇ ਕਿ ਹੱਸਦੇ-ਵੱਸਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇਹ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ? ਕਿਉਂ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਿੱਟੀ ਉਡਾਉਂਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਬਾਣੇ ਅੱਗੇ ਧਰਨਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਆਂਢੀ ਪਿੰਡਾਂ ਨੇ ਵੀ ਪੂਰਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਲ ਡਟ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਗੱਡੀਆਂ ਘੁਮਾਉਂਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹੋ? ਇਹ ਮਸਲਾ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਹੱਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਖੀਰ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕਿੱਸਾ ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿਰ ਮੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਖੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਹੀ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਅਖੀਰ, ਮੁਖਬਰੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਰੰਗ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਤਤਕੇ ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਛਾਪਾ ਮਾਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਾ ਕਿ

ਜੀਵਨ ਜਾਚ

ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ

ਕਿੱਥੇ ਆ। ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ 'ਕੱਠ ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਅਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ, ਇਹ ਘਿਰਾਓ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਰਹੇਗਾ। ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਬੱਚਾ, ਬੁੱਢਾ ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਭਤਾਸ ਕੱਢ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਾਂਵਾਂ, ਧੀਆਂ, ਭੈਣਾਂ ਦਾ 'ਕੱਠ ਵੇਖ ਕੇ ਹਰ ਕੋਈ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਘਰ-ਘਰ ਪੈਦਾ ਹੋਣ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਬਾਣਾ ਘੇਰ ਰੱਖਿਆ। ਗੱਲ ਉਪਰਲੇ ਅਫਸਰਾਂ ਤੱਕ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਅਫਸਰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਜੋ ਹੋਣਾ ਏ ਉਹ ਤਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਜੜੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਸਿਰਨਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਜਾੜੇ ਜਾਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਸਿਰਨਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦੇ। ਅਖੀਰ ਰਾਤ ਦੇ ਗਿਆਰਾਂ ਵਜੇ ਮਨਵੀਰ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨਾਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸੁੱਕੀ ਨਹਿਰ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਨੇ ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਬਾਣਾ ਸਭ ਕੇ ਸੁਆਹ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਫਰਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਇਕ ਦੀਵਾ ਨੂਰੇ ਨਾਲ ਲੜਦਾ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਹੀ ਨੂਰੇ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਦੀਵੇ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਸੂਰਜ ਦੇ ਵਾਰਸ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਖੁਆਬ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ:

ਕਦੇ ਹੁੰਦੀ ਨਾ ਸਵੇਰ ਜੇ ਨਾ ਸੂਲੀ ਚੜ੍ਹਦਾ। ਦੀਵਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸ਼ਹੀਦ ਨੂਰੇ ਨਾਲ ਲੜਦਾ। ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਏ ਪਤੰਗੇ ਨੂੰ ਅਖੀਰ 'ਚ ਕੀ ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਵੀ ਜਾਣ-ਜਾਣ ਸ਼ਮ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਜਾਵੇ ਸੜਦਾ।

#

ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਜਸਬੀਰ ਭੁੱਲਰ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਚਰਚਿਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਨਿੱਕੇ ਪਰ ਚੁਸਤ ਫ਼ਿਕਰੇ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਧੂਹ ਕੇ ਲਿਜਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੁਸਤ ਫ਼ਿਕਰਿਆਂ ਦੀ ਚੁਗਾਠ ਉਤੇ ਉਹ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਮੂੰਹ-ਮੱਥਾ ਸੰਵਾਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਉਤੇ ਮੋਰਨੀਆਂ ਵਾਹੁਣ ਦੀ ਕਲਾ ਵਾਂਗ ਆਪਣੀ ਸ਼ੈਲੀ ਦਾ ਰੰਗ ਭਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਵਕਤਾ ਦੀ ਚਾਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਭਿਉਂ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਔਰਤ ਦੀ ਬੇਵਸੀ 'ਚੋਂ ਸਿੰਮਦੇ ਦਰਦ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਜਸਬੀਰ ਭੁੱਲਰ

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮੁਹੱਬਤੀ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਭਗੋੜਾ ਸਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਬੰਬਈ ਦੀ ਗਲਵਕਤੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਪਰ ਬੰਬਈ ਕੋਲ ਨਾ ਬਾਹਵਾਂ ਸਨ, ਨਾ ਮੋਢਾ ਸੀ। ਬੰਬਈ ਚੁਹ ਤੋਂ ਸੱਖਣਾ ਖਾਲੀ ਤਾਬੂਤ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਤਿੰਨਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਲੋਥ ਉਸ ਤਾਬੂਤ ਵਿਚ ਪਈ ਤਰੱਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਕਿੱਥੋਂ ਲਿਆਵਾਂ ਆਪਣੇ ਉਹ ਤਿੰਨ ਵਰ੍ਹੇ। ਛੱਤ ਨਾਲ ਲਟਕ ਰਿਹਾ ਪੁਰਾਣਾ ਪੱਖਾ ਚੀਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਕਮਰੇ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਾਈ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

ਘੋਸ਼ ਤੇ ਦਿਸਾਈ ਅੱਜ ਫੇਰ ਬਾਈ-ਬਾਈ ਜਾਣਗੇ। ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਬੂਹੇ ਤੋਂ ਝਾਤ ਖਾ ਕੇ ਪਰਤ ਆਉਣਗੇ, ਤੇ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਬੂਹੇ ਤੋਂ ਭਰਮ ਦੀ ਉਂਗਲ ਫੜ ਲੈਣਗੇ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਾਮੀਂ ਆਉਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਿਸਮ ਵਿਚ ਦਿਨ ਭਰ ਦੀ ਥਕਾਵਟ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਚੂਰਾ ਭੂਰਾ।

ਮੈਂ ਅੱਜ ਕਿਸੇ ਸਟੂਡੀਓ ਦਾ ਫੇਰਾ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦਾ ਨਾਗਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ। ਮੇਰੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਵੈਸੇ ਵੀ ਕਿਧਰੇ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਣਾ। ਹੁੱਸਤੀ ਹੋਈ ਹਵਾ ਉਂਜ ਹੀ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣੀ ਸੀ।

ਮੈਂ ਵੱਡਾ ਐਕਟਰ ਨਹੀਂ ਸਾਂ। ਮੈਂ ਐਕਸਟਰਾ ਸਾਂ, ਤਰਲਿਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਵਿਚ ਘਿਰਿਆ ਐਕਸਟਰਾ! ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਨਹੀਂ ਸਾਂ। ਲੂਣੇ ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਹਜ਼ੂਮ ਸੀ। ਉਹ ਕਿੱਧਰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ? ਉਹ ਕੀ ਲੱਭ ਰਹੇ ਸਨ? ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਕਿਉਂ ਤੁਰ ਪਿਆ ਸਾਂ? ਬੱਕੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੇਰੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗਿਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਦੁਪਹਿਰੇ ਮੈਂ ਕੋਲਾਬਾ ਦੇ ਇੱਕ ਪਾਰਸੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਤੋਂ ਢਿੱਡ ਭਰ ਕੇ ਰੋਟੀ ਖਾਧੀ, ਚਾਹ ਦਾ ਕੱਪ ਪੀਤਾ ਤੇ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ, ਇੰਨਾ ਤੁਰਾਂ, ਇੰਨਾ ਬੱਕਾਂ ਕਿ ਭਲਕ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਪਰਤਣ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੀ ਨਾ ਆਵੇ।

ਮੇਰੇ ਚੁਫੇਰੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਸਮੁੰਦਰ ਸੀ। ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਹਾਲੇ ਦੂਰ ਸੀ। ਹਾਲੇ ਤਾਂ ਚਿਪਚਿਪਾ ਦਿਨ ਬਾਕੀ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਤੇ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹਾਲੇ ਰਾਤ ਨੇ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਲੋਕਲ ਬੱਸ ਫੜੀ ਤੇ ਬੰਬੇ ਸੈਂਟਰਲ ਜਾ ਉਤਰਿਆ। ਉਥੋਂ ਲਮਿੰਗਟਨ ਰੋਡ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਮੈਂ ਕ੍ਰਿਸਨਾ ਸਿਨਮੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਉਥੇ ਖਲੋਤਾ ਮੈਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਪੋਸਟਰ ਵੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਹਾਲੇ ਸ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਢਲੀ। ਮੈਂ ਕ੍ਰਿਸਨਾ ਸਿਨਮੇ ਦੇ ਪਿਛਵਾਤੇ ਵਾਲੇ ਕ੍ਰਿਸਨਾ ਪੂਰੀ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਜਾ ਬੈਠਾ। ਚਾਹ ਦੀ ਤਲਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਮੈਂ ਕੁਝ ਵਕਤ ਹਾਲੇ ਹੋਰ ਗੁਜ਼ਾਰਨਾ ਸੀ। ਚਾਹ ਦਾ ਕੱਪ ਮੰਗਵਾਇਆ ਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਘੁੰਟ ਭਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਬਾਹਰ ਨਰੂ ਵਾਲਾ ਖੁਦਾ ਬਖ਼ਸ਼ ਦਿਸਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਠ ਖਲੋਤਾ। ਚਾਹ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਕੋਲੋਂ ਅਧੀਆ ਲਿਆ ਤੇ ਪੁਰਾਣੀ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਟੋਟੇ ਵਿਚ ਵਲ੍ਹੇਟ ਕੇ ਬੋਤਲ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਲਟਕਦੇ ਝੋਲੇ ਵਿਚ ਪਾ ਲਈ। ਘੜੀ ਵੇਖੀ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਦੋ ਕੁ ਘੰਟੇ ਹੋਰ ਬਾਕੀ ਸਨ।

ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਧੁੰਦਲਕੇ 'ਚ ਮੈਂ ਚੌਪਾਟੀ ਤੱਟ 'ਤੇ

ਸਮੁੰਦਰ ਵੱਲ ਦੀ ਖਿੜਕੀ

ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਬੀਚ 'ਤੇ ਰੌਣਕ ਵਧ ਰਹੀ ਸੀ। ਭੋਲਪੂਰੀ ਤੇ ਚਾਟਾਂ ਦੀਆਂ ਰੇਹੜੀਆਂ ਦੁਆਲੇ ਹਜ਼ੂਮ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਲੋਕ ਚਟਪਟੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਾਣ ਲਈ ਤਰਲੇਮੱਛੀ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਮੁੰਦਰ ਬਿਲਕੁਲ ਇਕੱਲਾ ਸੀ।

“ਬਾਬੂ! ਤਫਰੀਹ ਕੇ ਲੀਏ ਸਾਬ ਚਾਹੀਏ ਕਿਆ?” ਅਠਾਰਾਂ-ਉਨੀਆਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨੇ ਬੇਝਿਜਕ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਫੜ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਉਹਦਾ ਹੱਥ ਝਟਕ ਦਿੱਤਾ।

ਉਹਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਲਿਲਕਤੀ ਬਣ ਗਈ, “ਬਾਬੂ, ਕੋਈ ਲਫਤਾ ਨਈਂ, ਕੁਸ਼ ਨਈਂ। ਏਕ ਘੰਟੇ ਕਾ ਸਿਰਫ ਦਸ ਟਕਾ। ਤੁਮ ਸੇ ਜਾਸਤੀ ਨਈਂ ਮਾਂਗਤਾ।”

ਅਚਨਚੇਤੀ ਚੌਪਾਟੀ ਜਗਮਗ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ ਪਰ ਰੁੱਖਾਂ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਬੱਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੋੜੇ ਇਧਰ ਉਧਰ ਝਾੜੀਆਂ ਵਰਗੇ ਰੁੱਖਾਂ ਹੇਠ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਹਨੇਰਾ ਅਜੇ ਇੰਨਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਢਕ ਲਵੇ। ਇਹ ਰੁੱਖ ਛਾਂਵੇਂ ਬਹਿਣ ਦੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸਨ ਆਉਂਦੇ, ਇਸੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਕੁੜੀ ਦਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਬੇਖਿਆਲੀ ਵਿਚ ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਬੋਲੇ ਖਲੋਤਾ ਹੋਇਆ ਸਾਂ। ਰੁੱਖ ਬੋਲੇ ਖਲੋਣ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਔਰਤ ਦਾ ਸਾਥ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਹੇਠ ਲੋਕ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਸਾਥ ਨਾਲ ਗਈ ਰਾਤ ਤੱਕ ਬੈਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਉਸ ਕੁੜੀ ਤੋਂ ਪੱਲਾ ਛੁਡਾ ਕੇ ਮੈਂ ਅਗਾਂਹ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਕਾਰ ਪਾਰਕ ਵਾਲੇ ਖੰਭੇ ਲਾਗੇ ਲੰਘਦਿਆਂ, ਮੇਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦਿਨ ਪਰਤ ਆਏ। ਖੰਭੇ ਹੇਠ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ।

ਸ਼ਾਮ ਢਲਦਿਆਂ ਬੰਬਈ ਵੇਸਵਾ ਕਿਉਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?

ਇਹ ਮੁੰਡੇ ਹੁਣੇ ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਕੀਮਤੀ ਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਬਹਿਣਗੇ ਤੇ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ। ਬੁੱਢੀਆਂ, ਅੱਧਖਤ ਅਮੀਰ ਔਰਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗਾਹਕ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਫਾਈਵ ਸਟਾਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਖੁੱਭੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਲੱਗ ਫਲੈਟਾਂ ਵਿਚ ਰਖੇਲਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਕਈਆਂ ਦੇ ਪਤੀ ਬਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹ ਮੁਲਕ ਫੇਰਾ ਵੀ ਮਾਰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਬੀਵੀਆਂ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਬੀਵੀਆਂ ਆਪਣੀ ਇਕੱਲ ਦੀ ਸਿਉਂਕ ਵਿਚ ਬਲੂ ਫਿਲਮਾਂ ਭੋਗਦੀਆਂ ਤੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਭਿੱਜ ਕੇ ਸੌਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ।

ਵੇਸਵਾ ਦਾ ਕੰਮ ਜਦੋਂ ਆਦਮੀ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਣਗੇ? ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਤਾਂ ਪਛੜੇ ਵੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਖੰਭੇ ਲਾਗੇ ਲੰਘਦਿਆਂ ਮੈਂ ਐਵੇਂ ਜਿਹੇ ਸੋਚਿਆ ਤੇ ਖੰਭੇ ਕੋਲੋਂ ਅੱਖ ਚੁਰਾ ਕੇ ਕਦਮ ਕਾਹਲੇ ਕਰ ਲਏ। ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿਤੇ ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਪੁਰਾਣੀ ਗਾਹਕ ਮੈਨੂੰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਮੁੜ ਖਹਿੜੇ ਨਾ ਪੈ ਜਾਵੇ। ਫਾਕਿਆਂ ਦੇ ਦਿਨੀਂ ਮੈਨੂੰ ਕੀ-ਕੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਸੜਕ ਟੱਪ ਕੇ ਮੈਂ ਲੋਕਲ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਤੋਂ ਫਾਰਸ ਰੋਡ ਦੀ ਬੱਸ ਲੈ ਲਈ।

ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਬੀਮਾਰ ਗਲੀ ਦੀਆਂ ਗੁੰਝਲਾਂ ਪਈਆਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸਾਂ। ਇਹ ਅਚਨਚੇਤੀ ਹੀ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਇਕੱਲ ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਲੱਭਦੀ ਉਸ ਬਾਜ਼ਰ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ। ਵੇਸਵਾਵਾਂ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ। ਮੋਤਾਂ 'ਤੇ, ਜੰਗਲਿਆਂ ਪਿੱਛੇ, ਛੱਜੇ 'ਤੇ। ਉਹ ਹਾਬੜਿਆਂ ਵਾਂਗ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲੈਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਅਸਲੀਲ ਫਿਕਰਿਆਂ ਵਿਚ ਲੁਕਿਆ ਤਰਲਾ! ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਉਹ ਮੈਂ ਸਾਂ, ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਖਲੋਤਾ ਐਕਸਟਰਾ!

ਉਹ ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੁਬਾਰੇ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਸਾਂ ਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਾਲੇ ਚੁਬਾਰੇ ਦੀਆਂ ਹਨੇਰੀਆਂ ਸਲੂਬੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸਾਂ। ਉਸ ਚਕਲੇ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਚ ਬਿੰਦਾ ਜਿਹਾ ਹਨੇਰਾ ਪਸਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਉਦਾਸ ਜਿਹੀ ਚੁੱਪ ਠਹਿਰੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਧੰਦੇ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਲੱਕੜ ਦੀਆਂ ਫੱਟੀਆਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਕੈਬਿਨ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਥਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕ ਮੈਲਾ ਤੇ ਪੁਰਾਣਾ

ਸੌਂਦਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਸੋਫੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਂਚ ਸੀ। ਸੌਂਦਾ ਤੈਅ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਵੇਸਵਾਵਾਂ ਬੈਂਚ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਇੰਨੇ ਤੰਗ ਥਾਂ ਦੀ ਗਾਹਕ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਸੌਂਦਾ ਤੈਅ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਵੇਸਵਾ ਬੈਠੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤੇ ਬਾਕੀ ਉਠ ਕੇ ਅੰਦਰ ਚਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ।

ਵੇਸਵਾਵਾਂ ਚਾਰ ਸਨ ਤੇ ਕੈਬਿਨ ਤਿੰਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਗਾਹਕ ਨੂੰ ਸੋਫੇ 'ਤੇ ਬਹਿ ਕੇ ਕੈਬਿਨ ਦੇ ਵਿਹਲੇ ਹੋਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਲੱਕੜ ਦੇ ਕੈਬਿਨਾਂ ਦਾ ਓਹਲਾ ਭੁਲੇਖੇ ਜਿਹੇ ਵਰਗਾ ਸੀ।

ਮੈਡਮ ਮੈਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮੁਸਕਰਾਈ ਤੇ ਮੁੜ ਗਾਹਕ ਨਾਲ ਭਾਅ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਿਚ ਰੁੱਝ ਗਈ। ਮੈਂ ਮੈਡਮ ਦੇ ਲਾਗੇ ਪਏ ਸਟੂਲ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ।

ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਗਾਹਕ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਂਚ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਬੂ ਨੂੰ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬਣ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਸੀ।

“ਬੇਟੀ, ਸੇਠ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਗੱਲ ਕਰ।”

ਮੈਡਮ ਨੇ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਨੂੰ ਆਖਿਆ।

ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਨੇ ਟੁੱਟੀ-ਫੁੱਟੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਕਈ ਗਾਹਕ ਵੀ ਅਜੀਬ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਨਤਾਵਾਂ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੇ ਧਰਮ ਚੁੱਕ ਕੇ ਚਕਲੇ 'ਤੇ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਧਰਮ ਜਿਸਮ ਸੀ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਿਉ ਸਕਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਗਾਹਕ ਦੇ ਧਰਮ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਗਾਹਕ ਦਾ ਧਰਮ ਬਚਾਉਣ ਖਾਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਲਾਂ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਵੀ ਬਦਲ ਲੈਂਦੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਧਰਮ ਵੀ। ਨਾਂ ਪਹਿਲੋਂ ਵੀ ਕਿਹੜਾ ਅਸਲੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ!

ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਬੂ ਨੇ ਮੈਡਮ ਨੂੰ ਫੀਸ ਤਾਰੀ ਤੇ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਕੇ ਉਠ ਖਲੋਤਾ। ਕੈਬਿਨ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਮੁੜ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਕੈਬਿਨਾਂ 'ਚੋਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੁੱਪ ਵਿਚ ਹੋਰ ਉਚੀਆਂ ਜਾਪਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਸਨ।

“ਬਹੁਤ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਆਇਆ ਏ?” ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਢੱਕਣ ਖਾਤਰ ਮੈਡਮ ਕੁਝ ਉਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੋਲੀ।

“ਬੱਸ ਆਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ।”

ਮੈਡਮ ਉਠ ਖਲੋਤੀ, “ਚੱਲ, ਅੰਦਰ ਆ।” ਦੂਜੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਭੁੰਜੇ ਦਰੀ ਵਿਛੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਕੰਧ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਬਿਸਤਰੇ ਪਏ ਸਨ। ਵੇਸਵਾਵਾਂ ਇਸ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਸੌਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਲੱਕੜ ਦੇ ਫੱਟਿਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਪਾ ਕੇ ਮੈਡਮ ਲਈ ਕਮਰਾ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਮਰੇ ਦੀਆਂ ਖਿੜਕੀਆਂ ਸਮੁੰਦਰ ਵੱਲ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀਆਂ ਸਨ। ਇੱਕ ਖਿੜਕੀ ਮੈਡਮ ਦੇ ਕੈਬਿਨ ਵਿਚ ਸੀ ਤੇ ਇੱਕ ਵੇਸਵਾਵਾਂ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ। ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਖੁੱਰੂ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਗੁਸੈਲ ਛੱਲਾਂ ਪੱਥਰਾਂ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਮਾਰਦੀਆਂ ਤੇ ਖਿੰਡ-ਪੁੰਡ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਰੋਹ ਵਿਚ ਬੇਵਸੀ ਸਾਫ਼ ਦਿਸਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਸੀ।

ਵੇਸਵਾਵਾਂ ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਸਨ।

ਸਮੁੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਦਾਸ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਮੈਡਮ ਉਠ ਕੇ ਧੰਦੇ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਗਲਾਸ ਖਾਲੀ ਕਰ ਕੇ ਦੂਜਾ ਪੈਗ ਪਾ ਲਿਆ। ਪਾਣੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਉਠਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਕਮਰੇ ਦਾ ਮੈਲਾ ਪਰਦਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸ਼ੀਰੀ ਨੇ ਝਾਕਿਆ। ਉਹ ਹੁਣੇ ਵਿਹਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਨੱਸ ਕੇ ਮੇਰੇ ਗਲ ਆ ਬਾਹਵਾਂ ਪਾਈਆਂ। ਮੈਂ ਸ਼ੀਰੀ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਸਾਂ। ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਸੋਚਿਆ, ਕਿਤੇ ਸ਼ੀਰੀ ਕੋਈ ਸੁਪਨਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵੇਖਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਚਕਲੇ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਝੱਲੀਆਂ ਸਨ। ਕੋਈ ਮਲਬੇ ਦੀਆਂ ਇੱਟਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਘਰ ਉਸਾਰਨ ਬੈਠ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੰਦਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਧੰਦਾ ਚੌਪਟ ਹੋਣ ਦਾ ਸੰਸਾ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਨਵਾਂ ਚਕਲਾ। ਨਵਾਂ ਨਾਂ। ਨਵੇਂ ਗਾਹਕ। ਕੀ ਪੜ੍ਹੇ, ਸੁਪਨਾ ਮੁੜ ਬਣੇ, ਨਾ ਬਣੇ। ਕੋਈ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੋਡੀਆਂ ਖਿਲਾਰਨ ਵਾਲਾ ਆਵੇ, ਨਾ ਆਵੇ। ਸ਼ੀਰੀ ਨੇ ਪਾਣੀ ਲਿਆ ਕੇ ਮੇਰਾ ਗਲਾਸ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਪੈਗ ਬਣਾ ਲਿਆ।

“ਕਈ ਗਾਹਕ ਵੀ ਬੱਸ ਸਿਰਦਰਦੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਜਿਹੜਾ ਹੁਣ ਗਿਆ ਏ, ਇਹ ਤਾਂ ਰੋੜਕਾ ਪਾ ਕੇ ਹੀ ਬੈਠ ਗਿਆ ਅਖੇ...” ਸ਼ੀਰੀ ਨੇ ਗਲਾਸ ਇੱਕੋ ਝੀਕ ਵਿਚ ਅੱਧਾ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖ ਕੇ ਬੋਲੀ, “ਸੱਚੀ ਅਮਰ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਪਈ ਇਹ ਮੇਰਾ ਪੇਸ਼ਾ ਏ ਪਰ ਮੇਰੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਦਾ ਹੱਕ ਏ।”

ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ੀਰੀ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ। ਸ਼ੀਰੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਆਈਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਗੋਡੇ 'ਤੇ ਠੋਡੀ ਰੱਖੀ, ਨਹੁੰ ਨਾਲ ਦਰੀ 'ਤੇ ਲੀਕਾਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਈ ਤੇ ਫਿਰ ਸਿਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਬੋਲੀ, “ਅਮਰ, ਮੈਂ ਵੇਸਵਾ ਹੀ ਸਹੀ, ਪਰ... ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ

ਵਾਲੀਆਂ ਚਿੜੀਆਂ ਦਾ ਭਰਿਆ ਪੂਰਾ ਚੰਬਾ ਸੀ। ਉਹ ਸੁੱਤੀਆਂ ਪਈਆਂ ਬੜੀਆਂ ਮਾਸੂਮ ਤੇ ਭੋਲੀਆਂ ਦਿਸ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਭੈਣਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ। ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਭੈਣਾਂ ਹੀ ਜਾਪ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸ਼ਰਾਰਤਾਂ ਵੀ ਭੈਣਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਕਦੀ ਕੋਈ ਬੈਠੇ ਨੂੰ ਮੋਢਿਆਂ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ ਪਿਛਾਂਹ ਡੇਗ ਜਾਂਦੀ। ਕੋਈ ਲੰਘਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੱਥ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਵਾਲ ਖਿਲਾਰ ਦਿੰਦੀ। ਕੰਘੀ ਫੜ ਕੇ ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਾਹੁਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ। ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਮੋਢੇ ਤੋਂ ਝੋਲਾ ਉਤਾਰ ਕੇ ਫਰੋਲਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ। ਮੈਂ ਭੁੱਖਾ ਨੰਗਾ ਗਾਹਕ ਇਸ ਚਕਲੇ ਦਾ ਇੰਨਾ ਕਰੀਬੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਿਆ ਸਾਂ? ਮੈਂ ਚਕਲੇ ਦੇ ਬਿਸਤਰੇ 'ਤੇ ਘਰ ਦੀ ਪਨਾਹ ਵਾਂਗ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਂ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦਿਸ ਰਹੇ ਸਨ।

ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਵੱਡਾ ਐਕਟਰ ਜਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਬਣਾਂਗਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਬੰਗਲਾ ਖਰੀਦਾਂਗਾ। ਸਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਲੈ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਉਥੇ ਇਹ ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਭੁੰਜੇ ਦਰੀ ਵਿਛਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੋਣਗੀਆਂ। ਸਾਰੀਆਂ ਉਥੇ ਹੀ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਤੇ ਮੈਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਾਂਗਾ।

ਮੈਡਮ ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਉਠੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਆਇਆ ਤੇ ਫਿਰ ਦੋਹਰ ਗਲਾਸਾਂ ਵਿਚ ਚਾਹ ਲੈ ਆਈ। ਚਾਹ ਪੀਂਦਿਆਂ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਦੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ। ਉਹ ਖਿੜਖਿੜਾ ਕੇ ਹੱਸ ਪਈ।

ਸੁੱਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਵੇਸਵਾਵਾਂ ਤੁਬਕੀਆਂ। ਉਹ ਹੱਸਦੀ-ਹੱਸਦੀ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਈ।

ਆਪਾ ਕੁਝ ਹੋਲਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਅੱਖਾਂ ਪੁੰਝ ਲਈਆਂ। ਲੰਮਾ ਹਉਕਾ ਭਰ ਕੇ ਬੋਲੀ, “ਅਮਰ, ਭੈਣ ਬਣਨ ਦਾ ਨਸੀਬ ਕਿਸੇ ਵੇਸਵਾ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਬੱਸ ਬੀਵੀ ਬਣਨ ਦਾ ਨਿਮਾਣਾ ਜਿਹਾ ਸੁਪਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸੁਪਨਾ ਵੀ ਕੁਝ ਵਰ੍ਹੇ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਆਪੇ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।”

ਮੈਂ ਕਲਿਆਣ ਸਟੂਡੀਓ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਮੇਰੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਸਨ। ਐਕਸਟਰਾ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ! ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਸਾਂ।

ਮੇਰੀ ਸਿੱਖੀ ਹੋਈ ਡਰਾਈਵਰੀ ਕੰਮ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਐਕਸਟਰਾ ਦੀ ਉਸ ਭੀੜ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਸਾਂ ਜੀਹਨੂੰ ਡਰਾਈਵਰੀ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਸੋ ਮੈਂ ਚੁਣ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਰੋਲ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ: ਹੀਰੋਇਨ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਚੁੰਗਲ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਦੌੜੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਟਰੱਕ ਵਿਚ ਸਮਗਲਿੰਗ ਦਾ ਮਾਲ ਲਿਆ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਹੀਰੋਇਨ ਸਾਹਮਣਿਓਂ ਡਿੰਗਦੀ-ਢਹਿੰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਟਰੱਕ ਸਾਹਮਣੇ ਡਿੰਗ ਕੇ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਈ। ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਹੀਰੋਇਨ ਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਬਾਹਵਾਂ 'ਤੇ ਚੁੱਕੀ

ਮੈਂ ਵੱਡੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤੇ ਉਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਆਖਿਆ, “ਬਾਸ, ਆਪ ਕੇ ਲੀਏ ਤੋਹਫਾ ਲਾਇਆ ਹੂੰ।” ...ਕੱਟ!

ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਡਾਇਲਾਗ ਬੋਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਵੱਡੇ ਰੋਲ ਵੀ ਮਿਲਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ। ਕਿੱਥੇ ਜਾਵਾਂ? ਮੈਂ ਦੋਸਤਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਤਾਂ ਮੈਡਮ ਦਾ ਚਕਲਾ ਯਾਦ ਆਇਆ। ਇਹ ਧੰਦੇ ਦਾ ਵੇਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਨਿਝੱਕ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸਾਂ। ਮੈਂ ਮਠਿਆਈ ਖਰੀਦੀ। ਗਰਮ-ਗਰਮ ਸਮੋਸੇ ਲਿਫਾਫੇ ਵਿਚ ਪਵਾਏ ਤੇ ਫਾਰਸ ਰੋਡ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ।

ਸਾਰੀਆਂ ਮੇਰੇ ਦੁਆਲੇ ਝੁਰਮਟ ਪਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਚਾਅ ਸਾਂਭਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਸੁਟਿੰਗ ਦੀ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਗੱਲ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ।

“ਹੇਮਾ ਮਾਲਿਨੀ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੈ?”

“ਤੂੰ ਤਾਂ ਹੇਮਾ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਵੀ

ਵੇਖੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।”

“ਇੰਨੀ ਭਾਰੀ ਨੂੰ ਤੂੰ ਚੁੱਕਿਆ ਕਿਵੇਂ ਹੋਊ?”

ਮੈਂ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਰੋਲ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਦੱਸਦਾ ਰਿਹਾ।

ਚਾਹ ਪੀਣ ਵੇਲੇ ਮੈਨੂੰ ਖਿਆਲ ਆਇਆ, ਮੈਡਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸ਼ੀਰੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਝੋਲੇ ‘ਚੋਂ ਰਸਾਲੇ ਕੱਢ ਕੇ ਦਰੀ ‘ਤੇ ਖਿਲਾਰਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮਾਲਾ ਤੇ ਸ਼ੀਰੀ ਇੱਕੋ ਰਸਾਲੇ ‘ਚੋਂ ਕੋਈ ਤਸਵੀਰ ਵੇਖ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਤੇ ਰਾਧਿਕਾ ਸਮੇਸੇ ਖਾਣ ਵਿਚ ਰੁੱਝ ਗਈਆਂ ਸਨ।

“ਮੈਡਮ ਕਿੱਥੇ ਹੈ?” ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਹਸਪਤਾਲ!” ਸ਼ੀਰੀ ਨੇ ਰਸਾਲਾ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਪਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ।

“ਹਸਪਤਾਲ?”

“ਉਹਨੂੰ ਤਾਂ ਹਫ਼ਤਾ ਹੋ ਗਿਆ ਏ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ।”

“ਮੈਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਲੱਗਣਾ ਸੀ। ਮੈਥੋਂ ਇੰਨੇ ਦਿਨ ਆਇਆ ਜੂ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਨਾ।” ਮੈਂ ਆਖਿਆ, “ਹੁਣ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ?”

“ਪਤਾ ਨਹੀਂ।”

“ਕਿਉ?”

“ਸਾਡਾ ਜਾਣਾ ਮਨ੍ਹਾ ਹੈ ਨਾ। ਦਾਦਾ ਤਾਂ ਕੁਝ ਦੱਸਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਉਹਦੀਆਂ ਲਾਲ-ਲਾਲ ਅੱਖਾਂ ਵੇਖ ਕੇ ਵੈਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ।” ਸ਼ੀਰੀ ਨੇ ਮੇਰੀ ਬਾਹ ਫੜ ਕੇ ਰਿਹਾੜ ਕੀਤੀ, “ਪਲੀਜ਼, ਤੁਸੀਂ ਜਾਂ ਕੇ ਪਤਾ ਲੈ ਆਉ ਨਾ।”

ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਵਿਹਲਾ ਹੀ ਸਾਂ। ਰਾਹ ਵਿਚ ਮੈਂ ਰੋਹਤੀ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਕੋਲੇ ਤੇ ਅੰਗੂਰ ਲੈ ਕੇ ਅੱਡ-ਅੱਡ ਲਿਫ਼ਾਫ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਪਵਾ ਲਏ। ਉਹਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟੀ ਪਈ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਚਿਹਰੇ ‘ਤੇ ਸੜਕ ਕਿਨਾਰੇ ਲਾਵਾਰਸ ਪਏ ਕਿਸੇ ਯਤੀਮ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵਰਗੀ ਵਿਚਾਰਗੀ ਸੀ। ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਪਿਲੱਤਣ ਨੇ ਉਸ ਵਿਚਾਰਗੀ ਦੇ ਰੰਗ ਨੂੰ ਹੋਰ ਗੂੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਮੰਜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਪਈ ਤਿਪਾਈ ‘ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਲਿਫ਼ਾਫ਼ੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ। ਉਹਨੇ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਤੇ ਤੁਬਕ ਕੇ ਚੋੜਨ ਹੋ ਗਈ। ਮੰਜੇ ਦੀ ਪਿੱਠ ਨਾਲ ਢੇਅ ਲਾ ਕੇ ਉਹ ਅੰਧਲੇਟੀ ਜਿਹੀ ਬੈਠ ਗਈ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਹੈਰਾਨ ਜਿਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਮੈਨੂੰ ਵੇਖਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਉਹਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਮੁਸਕਰਾਏ ਤੇ ਅੱਖਾਂ ‘ਚੋਂ ਤਿਪ-ਤਿਪ ਹੰਝੂ ਵਗਣ ਲੱਗ ਪਏ।

ਮੈਂ ਲੋਹੇ ਦਾ ਸਟੂਲ ਖਿੱਚਿਆ ਤੇ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਹੋ ਕੇ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਹੱਥ ਨੂੰ ਪਲੇਸਿਆ, “ਪਲੀਜ਼ ਮੈਡਮ।”

ਉਹਨੇ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਪੂੰਝੀਆਂ ਤੇ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਸੱਜੇ ਖੱਬੇ ਵੇਖਿਆ। ਇਹ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਵਾਲੀਆਂ ਮਰੀਜ਼ ਔਰਤਾਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲੀਂ ਜੁੱਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਕਿਸੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਆਖਿਆ, “ਅਮਰ, ਇੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਮੈਡਮ ਨਾ ਕਹਿ ਪਲੀਜ਼।”

ਮੈਂ ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਜਾਣਦਾ। ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਉਹਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ। ਉਹਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਚਕਲੇ ਵੇਖ ਲਏ ਸਨ। ਹਰ ਨਵੇਂ ਚਕਲੇ ‘ਤੇ ਉਹ ਨਵੇਂ ਨਾਂ ਨਾਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਮੈਡਮ ਸੀ ਤੇ ਚਕਲੇ ਦੀ ਮੈਡਮ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

“ਅਮਰ, ਪੜੇ, ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਇਕੱਲੀ ਸਾਂ।” ਨਿਆਸਰੀ ਜਿਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੰਬੀ।

“ਬੰਬਈ ਵਿਚ ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਇਕੱਲੇ ਹਾਂ।”

“ਨਈਂ ਅਮਰ! ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ। ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਸਾਰੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਬੈਠਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਮੈਂ ਹੀ ਸਾਂ...।” ਉਹਨੇ ਹੰਝੂ ਪੂੰਝ ਲਏ ਪਰ ਅੱਖਾਂ ਫੇਰ ਵੀ ਭਰੀਆਂ ਹੀ ਰਹੀਆਂ। ਉਹ ਬੋਲੀ, “ਮੈਂ ਡਰਦੀ ਸਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਹਸਪਤਾਲ ‘ਚੋਂ ਕੱਢ ਹੀ ਨਾ ਦੇਵੇ। ਸਭ ਵੇਖਦੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਹੁਣ ਤੂੰ ਆ ਗਿਆ ਏ ਨਾ, ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ‘ਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕੱਢ ਸਕਦਾ।”

“ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਕਿਸੇ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ।”

“ਇਹਦਾ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ।...ਹੁਣ ਉਹ ਸਮਝਣਗੇ, ਮੈਂ ਵੀ ਕੋਈ ਇੰਜਤਦਾਰ ਔਰਤ ਹਾਂ।”

ਉਹਦਾ ਡਰ ਕਿਸੇ ਮਾਸੂਮ ਬਾਲ ਦੇ ਡਰ ਵਰਗਾ ਸੀ।

“ਜੇ ਇਹ ਗੱਲ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਰੋਜ਼ ਆਇਆ ਕਰੂੰਗਾ।”

“ਸੱਚੀ!” ਇੱਕ ਛਿਣ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਜਿਵੇਂ

ਯਕੀਨ ਹੀ ਨਾ ਆਇਆ। ਉਸ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਲੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਆਖਿਆ, “ਅੱਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੇ ਵੇਲੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ਪਈ ਰਹਿੰਦੀ ਸਾਂ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਬੈਠ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਉਡੀਕਿਆ ਕਰੂੰ।”

“ਜੇ ਦਾਦਾ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਕੁਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆ ਲੈਣ ਦੇਵੇ ਤਾਂ...।”

“ਨਈਂ ਅਮਰ! ਵੇਖਣ ਸਾਰ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੇਸਵਾ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਮੇਰਾ ਇਲਾਜ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ।” ਉਹਨੇ ਖਾਲੀ ਕੰਧ ਵੱਲ ਵੇਖਦਿਆਂ ਠੰਢਾ ਸਾਹ ਭਰਿਆ, “ਵੈਸੇ ਵੀ ਇਹ ਧੰਦੇ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੁੰਦਾ ਏ ਨਾ। ਕੁਤੀਆਂ ਨੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠਣਾ ਹੁੰਦਾ ਏ।”

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਫਲ ਖਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪੱਕੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਭਰ ਆਈਆਂ। ਉਸ ਅੱਖਾਂ ਪੂੰਝੀਆਂ ਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਕੇ ਨਾਲ ਦੀ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਫਲ ਲੈਣ ਲਈ ਆਖਿਆ। ਮੈਂ ਉਨ ਕੇ ਮੈਡਮ ਹੱਥੋਂ ਲਿਫ਼ਾਫ਼ਾ ਫੜਿਆ ਤੇ ਉਸ ਮਰੀਜ਼ ਦੇ ਅੱਗੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਡਮ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਫਲ ਦਿੱਤੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੀ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ। ਉਹਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੀ, ਸਾਰੇ ਵੇਖ ਸਕਣ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਮਿਲਣ ਆਇਆ ਹੈ।

ਮੈਡਮ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਵੀ ਅਜੀਬ ਸੀ। ਬੈਠਿਆਂ-ਬੈਠਿਆਂ ਉਹਦਾ ਦਿਲ ਡੁੱਬਣ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਬੋਹੋਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਹੌਸ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਅਤਿ ਦੀ ਸਿਰ ਪੀੜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਸਿਰ ਟੁਕੜਿਆਂ ‘ਚ ਖਿੱਡ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਰਾਜ਼ੀ ਸੀ ਪਰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ, ਉਹਦਾ ਅਸਲੀ ਇਲਾਜ ਡਾਕਟਰਾਂ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸਿਰ ਪੁੱਟ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਮੇਰੀ ਜਾਨਲੇਵਾ ਇਕੱਲ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਏ ਦਿਨ ਉਹਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਸਾਂ। ਮੈਂ ਸਟੂਲ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਖਿੱਚ ਲੈਂਦਾ ਤੇ ਫਿਰ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤਕ ਅਸੀਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ।

“ਮਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਾਂ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ।” ਉਹਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਕੰਬੇ ਸਨ, “ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਨਾਂ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਦਾ। ਸਾਹਿਬਾਂ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ਨਾ, ਇਸ ਲਈ।”

“ਸਾਹਿਬਾਂ।”

“ਹਾਂ, ਸਾਹਿਬਾਂ!” ਉਹ ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ, “ਮਾਂ ਆਖਦੀ ਸੀ-ਕੋਈ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਘੋੜੇ ‘ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆਵੇਗਾ ਤੇ ਮੇਰੀ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਤੁਰ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਕੇ ਬਹੁਤ ਰੋਇਆ ਕਰਾਂਗੀ। ਮਾਂ ਨੂੰ

ਰੋਣਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਰੋਣਾ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਚੰਗਾ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਏ।”

ਉਹ, ਜੋ ਘਰ ਦਾ ਮਿਰਗ ਜਾਲ ਉਹਦੇ ਰਾਹ ‘ਤੇ ਵਿਛਾ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਚਕਲੇ ‘ਤੇ ਲੈ ਆਇਆ ਸੀ, ਉਹਦੀ ਭਲਾ ਉਹ ਕੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ। ਉਸ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹਿਆ ਪਰ ਫਿਸ ਪਈ।

ਮੇਰੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਮਰੇ ਦਾ ਐਂਗਲ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਹੀਰੋ ਨੇ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ ‘ਤੇ ਘਸ਼ੁੰਨ ਮਾਰਿਆ। ਘਸ਼ੁੰਨ ਅਸਲੀ ਸੀ। ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਵੇਂ ਭੰਬਰ-ਤਾਰੇ ਨੱਚ ਪਏ। ਮੈਂ ਪਿਛਾਂਹ ਡਿੱਗਿਆ ਤੇ ਲੱਕੜ ਦੀ ਰੇਲਿੰਗ ਤੋੜ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਆਣ ਪਿਆ।

ਸ਼ਾਟ ਓ.ਕੇ. ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਮੇਰਾ ਜਬਾਤਾ ਹਾਲੇ ਵੀ ਦੁਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਲੱਕੜ ਦੀ ਰੇਲਿੰਗ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਪਿੱਠ ਵੀ ਟਸ-ਟਸ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।

ਐਕਸਟਰਾ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਪੇਮੈਂਟ ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਪਰ ਮੇਰੇ ਇੱਕ-ਦੋ ਸੀਨ ਅਜੇ ਬਾਕੀ ਸਨ। ਯਾਨਿ ਹਾਲੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕੁੱਟ ਖਾਣੀ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ ਦੇ ਕਾਊਂਟਰ ‘ਤੇ ਘੋਸ਼ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਮੈਨੂੰ ਤਾਰ ਫੜਾ ਦਿੱਤੀ। ਮੇਰੇ ਮੋਢੇ ‘ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਉਸ ਇੱਕ-ਦੋ ਵਾਰ ਬਾਪਤਿਆ।

ਮੈਨੂੰ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜੇ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਤੋਂ ਡਰ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਬਿਨਾ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕੀਤੀਆਂ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਪਰ ਹਰਫ਼ਾਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜਿਆ ਕਾਗਜ਼ ਕੰਬਿਆ।

ਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀ। ਮੈਂ ਪਬਰਾਇਆ ਜਿਹਾ ਉਥੇ ਹੀ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਈ ਤਾਰ ਪੱਖੇ ਦੀ ਹਵਾ ਨਾਲ ਹਿੱਲ ਰਹੀ ਸੀ।

ਕੀ ਆਖਰੀ ਵੇਲੇ ਮਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਸੀ? ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ? ਤਾਘ ਨਾਲ ਬਾਹਰਲੇ ਬੂਹੇ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ ਸੀ? ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਹਵਾ ਨਾਲ ਫੜਫੜਾਇਆ ਤੇ ਉਡ ਕੇ ਕਮਰੇ ਦੀ ਨੁੱਕਰ ਵਿਚ ਜਾ ਲੱਗਾ।

ਮੈਂ ਆਉਣ ਲੱਗਾ ਮਾਂ ਨੂੰ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਭੜੋਲੇ ਭਰ ਕੇ ਦੇ ਆਇਆ ਸਾਂ। ਮਾਂ ਨੂੰ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਤਾਸੀਰ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਹਨੇ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਤਰਲਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਆਪਣੀ ਬਾਂਹ ਲੰਮੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਹੱਥ ਮੇਰੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਹੁੰਚਿਆ ਪਰ ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਕੰਬਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਵੇਖਦਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਉਸ ਦਿਨ ਮੇਰੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਕੁਹਰੇ ਵਿਚ ਮਾਂ ਦਾ ਨਿਮਾਣਾ ਜਿਹਾ ਤਰਲਾ ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਸੀ।

ਲੁਧਿਆਣੇ ਦਾ ਲੱਕੜ ਪੁਲ

ਹਰ ਵੱਡੇ-ਛੋਟੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਲਾਲ ਕਿਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਂ ਆਗਰੇ ਦਾ ਤਾਜ ਮਹਿਲ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਸਥਾਨ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ

ਗਈਆਂ। ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਅੰਗ ਬਣ ਚੁਕੇ ਇਸ ਪੁਲ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੀ ਟਰੈਫਿਕ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਇਸ ਪੁਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅੱਜ ਤੋਂ ਕੋਈ 50 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਘਿਆ ਸਾਂ। ਉਦੋਂ

ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਇਸ ਕਦਰ ਜੁੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਜੂਦ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਕੇ ਵੇਖ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। 1905 ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦਾ ਲੱਕੜ ਪੁਲ ਜਾਂ ਕਚਹਿਰੀ ਪੁਲ ਵੀ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਜੀਵਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਗਿਰਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਖਬਰ ਆਈ ਤਾਂ ਇਸ ਪੁਲ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਤਾਜ਼ਾ ਹੋ

ਇਸ ਦਾ ਕਾਫੀ ਹਿੱਸਾ ਲੱਕੜ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਵਲ ਲਾਈਨਜ਼ ਇਲਾਕੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਇਹ ਪੁਲ ਇਕ ਕੜੀ ਵਜੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। 30-40 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਚੌੜੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਗੇੜਾ ਮਾਰਨ ਆਉਂਦੇ ਤਾਂ ਹੋਸਟਲ ਜਾਂ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਇਥੇ ਤੱਕ ਸਾਈਕਲ ਜਾਂ ਰਿਕਸ਼ਾ ‘ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੁਲ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਚੌੜੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਾਂਦੇ। ਇਸ ਪੁਲ ਨਾਲ ਬਹੁਤ

ਮੈਂ ਮੰਜੇ ਤੋਂ ਉਠ ਕੇ ਨੰਗੇ ਫਰਸ਼ ‘ਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਗੋਡਿਆਂ ‘ਚ ਸਿਰ ਦੇਈ ਮੈਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਚਿਰ ਉੱਜ ਹੀ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ।

ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਮੰਜਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਮੰਜੇ ਡੱਠਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਲੰਘਣ ਜੋਗੀ ਥਾਂ ਹੀ ਬਾਕੀ ਬਚਦੀ ਸੀ। ਹਰ ਇੱਕ ਨੇ ਮੰਜੇ ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਰਾਏ ‘ਤੇ ਲਈ ਸੀ, ਕਮਰਾ ਕਿਰਾਏ ‘ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਆ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਲਈ ਅਜਨਬੀ ਸਾਂ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਹੁਣ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਾਣਨ ਲੱਗ ਪਏ ਸਾਂ ਪਰ ਇੰਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ‘ਤੇ ਸੰਬਰ ਵਿਛਾ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ। ਦੋਵੇਂ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਆਏ। ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਬਿਸਤਰੇ ‘ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਅਫ਼ਸੋਸ ਕੀਤਾ, ਕੱਪੜੇ ਉਤਾਰੇ ਤੇ ਤੌਲੀਆ ਲੈ ਕੇ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਬਾਥਰੂਮ ‘ਚ ਵੜ ਗਏ।

ਮੈਂ ਮੰਜੇ ਦੀ ਹੀਅ ‘ਤੇ ਸਿਰ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤਕ ਉੱਜ ਹੀ ਪਿਆ ਰਿਹਾ ਪਰ ਮੰਜੇ ਦੀ ਹੀਅ ਦੋਸਤ ਦਾ ਮੋਢਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਠਿਆ ਤੇ ਟਰੰਕ ਨੂੰ ਮੰਜੇ ਹੇਠੋਂ ਖਿੱਚ ਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ। ਭਾਂਅ-ਭਾਂਅ ਕਰਦੇ ਟਰੰਕ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਟਰੰਕ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਬੂਟਾ ਫਰੋਲਿਆ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ 53 ਰੁਪਏ ਤੇ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਵੀ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਨ ‘ਚ ਆਇਆ, ਦਿਸਾਈ ਜਾਂ ਘੋਸ਼ ਕੋਲੋਂ ਕੁਝ ਰੁਪਏ ਉਧਾਰ ਮੰਗ ਲਵਾਂ ਪਰ ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਣ ਸਨ? ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਰੁਪਏ ਭਲਾ ਕਿਉਂ ਦੇਣਗੇ, ਉਹ ਤਾਂ ਆਪ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਜਾਣਾ ਵੀ ਕੀਹਦੇ ਕੋਲ ਸੀ? ਮਾਂ ਆਖਰੀ ਕੜੀ ਜੀ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਜੋੜਦੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਟੁੱਟ ਗਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਬੂਟਾ ਮੁੜ ਜੀਨ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾ ਲਿਆ ਤੇ ਸੱਖਣੇ ਟਰੰਕ ਨੂੰ ਜੰਦਰਾ ਲਾ ਕੇ ਪੈਰ ਨਾਲ ਮੰਜੇ ਹੇਠਾਂ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ।

ਮਾਂ ਮਰ ਗਈ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਰੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਰੱਜ ਕੇ ਰੋਣਾ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਰੋਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ। ਗੁਬਾਰ ਜਿਹਾ ਉਠ ਕੇ ਮੇਰੇ ਜਿਹਨ ਵਿਚ ਪਬਰਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਸੁੰਨ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਕੁਝ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵੀ ਗੁਆ ਬੈਠਾ ਸਾਂ।

ਮੇਰੇ ਨਿਰਵਾਣ ਦਾ ਰਾਹ ਫਾਰਸ ਰੋਡ ਦੇ ਉਸ ਚਕਲੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਮੁੱਕ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਸਾਹਵੇਂ ਫਿਰ ਉਹੀ ਉਦਾਸ ਸਲੂਬੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਸਨ।

ਮੈਡਮ ਮੈਲੇ ਸੋਫੇ ‘ਤੇ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਉਸ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਮੇਰੇ ਖਿੱਲਰੇ ਵਜੂਦ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਇੱਕ ਹੀ ਗਾਹਕ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਨਾਲ

ਮਾਲਾ ਦਾ ਭਾਤਾ ਤੈਅ ਕਰਕੇ ਉਹ ਉਠ ਖਲੋਤੀ ਤੇ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਦੂਜੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਲੈ ਗਈ, “ਕੀ ਗੱਲ ਐ?”

“ਮੈਡਮ!...ਮਾਂ!...ਮਾਂ...।”

ਮੈਡਮ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦਰੀ ‘ਤੇ ਬੈਠ ਗਈ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਈ। ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਸਾਰੀਆਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਬੈਠ ਗਈਆਂ। ਨਵਾਂ ਗਾਹਕ ਆਉਣ ‘ਤੇ ਉਹ ਉਠਦੀਆਂ ਜਿਹੜੀ ਵਿਹਲੀ ਹੁੰਦੀ ਉਹ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬੈਠ ਜਾਂਦੀ।

ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬੈਠੀਆਂ ਉਹ ਖੁਦ ਵੀ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਰਹਿ ਚਕਲਾ ਮੇਰਾ ਘਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੁਣ ਮੇਰਾ ਜਾਣਾ ਹੀ ਬਣਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਕਤ ਖੋਟਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ।

“ਮੈਂ ਚਲਦਾਂ।” ਮੈਂ ਉਠ ਖਲੋਤਾ।

ਮੈਡਮ ਧੰਦੇ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਉਸ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ।

“ਮੈਂ ਚੱਲਦਾਂ ਹੁਣ।” ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਦੁਹਰਾਈ।

ਧੰਦੇ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਵੇਸਵਾ ਚਕਲੇ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦੀ ਪਰ ਚਕਲੇ ਦਾ ਅਸੂਲ ਭੁੱਲ ਕੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਤੁਰ ਪਈ। ਕੁਝ ਪੌੜੀਆਂ ਉਤਰ ਕੇ ਉਹ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਠਿਠਕ ਗਈ, “ਸੁਣ!”

ਮੈਂ ਵੀ ਖਲੋ ਗਿਆ।

“ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਿੱਥੇ ਜਾਵੇਗਾ?”

ਪੌੜੀਆਂ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਸਿਰੇ ‘ਤੇ ਸੜਕ ਦੀ ਸਿਆਹ ਕਾਤਰ ਦਿਸ ਰਹੀ ਸੀ।

ਉਹਨੇ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਮੋੜ ਲਿਆ ਤੇ ਦਾਈਏ ਨਾਲ ਬੋਲੀ, “ਅੱਜ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਇਕੱਲਿਆਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦੇਣਾ।”

ਮੇਰੀ ਜਾਗ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈ।

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮੈਡਮ ਰਾਤ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਦੇਰ ਤੱਕ ਜਾਗਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਹਾਲੇ ਵੀ ਗੂੜ੍ਹੀ ਨੀਂਦ ਵਿਚ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਖੱਬੀ ਬਾਂਹ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਦੇ ਥੱਲੇ ਸੀ। ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ਮੇਰੇ ਉਤੋਂ ਦੀ ਵਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਬੋਟ ਵਾਂਗ ਉਹਦੇ ਖੰਭਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰ ਲੁਕਾਈ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨੀਂਦ ਸੁੱਤਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ।

ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਘੁੱਟ ਜਿਹਾ ਜਾਪਿਆ। ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਸਮੁੰਦਰ ਵੱਲ ਦੀ ਖਿੜਕੀ ਬੰਦ ਸੀ। ਸਮੁੰਦਰ ਵੱਲ ਦੀ ਖਿੜਕੀ ਅਕਸਰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਮੈਡਮ ਵਿਚਲੇ ਵੇਲੇ ਖਿੜਕੀ ਕੋਲ ਬੈਠੀ ਸਮੁੰਦਰ ਵੱਲ ਵੇਖਦੀ ਸੀ। ਦੂਰ ਤਕ ਫੈਲਿਆ ਗਹਿਰਾ ਨੀਲਾ ਸਮੁੰਦਰ ਤੇ ਉਹਦੀ ਸ਼ਾਂਤ ਦੀਹਦੀ ਹਿੱਕ ਵਿਚ ਲੁਕੇ ਬੇਪਨਾਹ ਜਵਾਰਭਾਟੇ ਉਦੋਂ ਮੈਡਮ ਦੀਆਂ ਚੁੱਪ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਉਹ ਸਮੁੰਦਰ ਕੋਲੋਂ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਪੁੱਛਦੀ ਸੀ ਤੇ ਉਦਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

ਮੈਂ ਪਾਸਾ ਪਰਤਿਆ ਤਾਂ ਮੈਡਮ ਦੀ ਜਾਗ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਮੁਸਕਰਾਈ। ਆਪਣੀ ਬਾਂਹ ਮੇਰੇ ਹੇਠੋਂ ਖਿੱਚੀ ਤੇ ਉਠ ਕੇ ਬੈਠ ਗਈ, “ਰਾਤ ਮੈਂ ਖਿੜਕੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਸੋਚਿਆ, ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਰੌਲਾ ਤੇਰੀ ਨੀਂਦ ਖਰਾਬ ਨਾ ਕਰੇ।”

ਕੈਬਿਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, ਦਰੀ ਉਤੇ ਵੇਸਵਾਵਾਂ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨੀਂਦ ਸੁੱਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਠ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ ਤੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਦਸ-ਦਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਨੋਟ ਮੈਡਮ ਵੱਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

ਉਹਨੇ ਹੈਰਾਨ ਜਿਹਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਪਿਛਾਂਹ ਮੁੜ ਕੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵੱਲ ਦੀ ਖਿੜਕੀ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ। ਸਮੁੰਦਰੀ ਹਵਾ ਦਾ ਬੁੱਲਾ ਚਕਲੇ ਦੀ ਸਾਰੀ ਭਤਾਸ ਉਡਾ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਸਮੁੰਦਰ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰੀ ਉਹ ਕੁਝ ਚਿਰ ਚੁਪ-ਚਾਪ ਨੀਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਂਹਦੀ ਰਹੀ। ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਜੰਮੀ ਹੋਈ ਬਰਫ਼ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪਿਘਲਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਉਸ ਬਰਫ਼ ਹੇਠ ਦੱਬੇ ਹੋਏ ਸੁਪਨੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਨੰਗੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਉਹ ਸੁਪਨੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਨ ਪਰ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀ।

ਉਹਨੇ ਅੱਖਾਂ ਪੂੰਝੀਆਂ ਤੇ ਮੁੜ ਕੇ ਮਾਂਵਾਂ ਵਾਂਗ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ‘ਚ ਹੱਥ ਫੇਰਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਮੇਰਾ ਮੱਥਾ ਚੁੰਮਿਆ। ਮੇਰਾ ਰੁਪਈਆਂ ਵਾਲਾ ਹੱਥ ਪਿਛਾਂਹ ਕਰਦਿਆਂ ਭਿੰਜੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੋਲੀ, “ਝੱਲਿਆ, ਤੈਨੂੰ ਇੰਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ, ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਕੋਈ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਤਾਰਦਾ ਹੁੰਦਾ। ਚਕਲੇ ‘ਤੇ ਆ ਕੇ ਵੀ ਨਹੀਂ।”

ਦਸ-ਦਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਨੋਟ ਝੁਲਸੇ ਹੋਏ ਕਾਗਜ਼ ਵਾਂਗ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਭੁਰ ਗਏ। ਉਹਦੇ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਲੱਗ ਕੇ ਮੈਂ ਨਿੱਕੇ ਬਾਲ ਵਾਂਗ ਹਟਕੇਰੇ ਭਰ-ਭਰ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

—ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ।

ਪ੍ਰੋ. ਬ੍ਰਿਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ*

ਜੱਗ ਜਿੱਤੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਮੈਚ ਵਿਚ ਕਪਤਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧੌਨੀ ਦਾ ਨਾਮ ਮੈਚ ਜਿੱਤਣ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮੁਕੱਦਰ ਦੇ ਸਿਕੰਦਰ ਵਜੋਂ ਵੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਇਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਧੌਨੀ ਕਰਮਾਂ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਜ਼ਰੂਰ ਜਿੱਤੇਗਾ। ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਭਵਿੱਖਵਾਣੀ ਨੂੰ ਬੇਅਰਥ ਗਿਣਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਜਿੱਤ ਟੀਮ ਦੀ ਮਿਹਨਤ, ਹਿੰਮਤ, ਚੰਗੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਅਤੇ ਚਾਂਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਠੀਕ ਹਨ ਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾਂ ਤਰਕਸ਼ੀਲਾਂ ਕੋਲ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅੱਜ ਦੀ ਘੜੀ 'ਚ ਵਿਗਿਆਨ ਕੋਲ ਹੈ।

ਮੈਂ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮੇਰੀ ਫ਼ਿਤਰਤ ਨਹੀਂ। ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਉਤਰਦੀ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਹੀ ਠੀਕ ਲਗਦੀ ਹੈ ਪਰ ਬਹੁਤ ਉਨਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਪੰਜਾਹਵਿਆਂ ਵਿਚ ਹਾਕੀ ਖੇਡਦਿਆਂ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਹਾਕੀ ਅਤੇ ਬਾਲ ਨਾਲ ਜਾਦੂਗਰ ਵਾਂਗ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਘੁੰਮਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਬਾਲ ਨਾਲ ਕਲੋਲਾਂ ਕਰਦਾ ਮੈਂ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਪਰ ਡੀ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਗੋਲ ਕਰਨਾ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੁਕੱਦਰ ਵਿਚ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਖਿਡਾਰੀ ਧਿਆਨ ਚੰਦ ਜਿਹਾ ਹੀ ਖੇਡ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਜਿੱਤ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਧਿਆਨ ਚੰਦ ਦੀ ਝੋਲੀ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਸੀ।

ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਹੀ ਬੀਮਾਰੀ ਦੀ ਤਹਿਕੀਕਾਤ ਲਈ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਹੀ ਤਰੀਕੇ ਵਰਤਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਾਰੇ ਟੈਸਟਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸਹੀ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹਰ ਇਕ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਸਾਰਿਆਂ ਕੋਲ ਇਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਆਦਮੀ ਇਸ ਨੂੰ ਹੱਥ ਜਸ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਧਨੀ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਾਇਕ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ। ਉਸ ਨੇਕ ਦਿਲ ਅਤੇ ਸੈਮੀਨਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕਮਾਲ ਦੇ ਲੈਕਚਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਅਪ੍ਰੈਲ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਰੀਜ਼ ਉਸ ਕੋਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੇਰਾ

ਸਾਹਿਬ ਹੱਥ ਵਡਿਆਈਆਂ

ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਡਾਕਟਰ, ਹੱਡੀਆਂ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਦਾ ਮਾਹਿਰ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਉਚੇਰੇ ਰੁਤਬੇ ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਜਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਜਾਂਦਾ, ਕੁਝ ਸਿਪਾਹੀ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ। ਕੇਵਲ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਡਾਕਟਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਛੂਹ ਲਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੱਧੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਹਿਬ ਹੱਥ ਵਡਿਆਈ ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਹੀਰ ਇਕ ਦਿਲਚਸਪ ਅਫ਼ਸਾਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਦੁਨੀਆਂਦਾਰੀ ਦੇ ਗਹਿਰੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਦਾ ਮੁਜੱਸਮਾ ਵੀ ਹੈ। ਕਈ ਦੌਸਤ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਅਦਬ ਦਾ ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਵੀ ਕਹਿਣ ਤੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਾਹਿਬ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਰਮ ਸਵੱਲਤੋਂ ਹੋਣ “ਖੇਤ ਉਗਦੇ ਭੁੱਜਿਆਂ ਦਾਣਿਆਂ ਤੋਂ।”

ਮੈਂ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੱਥੀਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ, ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਦੋ-ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਯੁਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗਾ ਬੀਜ ਲਿਆ ਕੇ ਬੀਜਿਆ ਪਰ ਬਾਰਿਸ਼ ਦੀਆਂ ਬੋਤੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਕਣੀਆਂ ਨੇ ਖੇਤੀ ਕਰੰਡ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਖੀਰ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਖਰਬੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੇਲਾਂ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਦੂਸਰੇ ਖੇਤਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆ ਕੇ ਕਹਿਣਾ, ਕਾਕਾ! ਖੇਤੀ ਕਰਮਾਂ ਸੇਤੀ।

ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਨਿਪੋਲੀਅਨ ਬੋਨਾਪਾਰਟ (1769-1821) ਦਾ ਨਾਂ ਤਾਂ ਸੁਣਿਆ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉਘੇ ਜਰਨੈਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੈ। ਅੱਜ ਦਾ ਆਰਮੀ ਬੰਦੋਬਸਤ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਸ ਦੀ ਹੀ ਦੇਣ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ 10+1 ਸੈਕਸ਼ਨ, ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਪਲਾਟੂਨ, ਫੋਰ ਕੰਪਨੀ, ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੋਂ ਬਟਾਲੀਅਨ, ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਵਗੈਰਾ-ਵਗੈਰਾ। ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਕਿ ਨਾ-ਮੁਮਕਿਨ ਸ਼ਬਦ ਬੇਵਕੂਫ਼ਾਂ ਦੀ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਹੱਦ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ। ਯੂਰਪ ਵਿਚ

ਬਹੁਤ ਵੱਡੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਰੂਸ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਠਾਣ ਲਈ। ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਨਿੱਜੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਪਾਠਕ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

ਇਕ ਖਾਸ ਮੁਹਿੰਮ ਵਾਸਤੇ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਚੁਣਨਾ ਸੀ। ਨਿਪੋਲੀਅਨ ਨੇ ਜਰਨੈਲਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੇ ਇਕ ਖਾਸ ਅਫ਼ਸਰ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ। ਨਿਪੋਲੀਅਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਅਫ਼ਸਰ ਭਾਗਾਂਵਾਲਾ ਵੀ ਹੈ? ਕੀ ਸਾਹਿਬ ਉਸ 'ਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੈ? ਕੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਉਹ ਲੜਾਈਆਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ? ਜਾਂ ਕੇਵਲ ਬਹਾਦਰ ਤੇ ਲਾਇਕ ਹੀ ਹੈ?

ਸਾਰੇ ਜਰਨੈਲ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਦੇਖਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਨਿਪੋਲੀਅਨ ਨੇ ਉਸ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਨਾ ਚੁਣਿਆ। ਹਿਸਟਰੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹ ਹੈ। ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਜਰਨੈਲ ਵੀ ਸਾਹਿਬ ਹੱਥ ਵਡਿਆਈ ਦੇ ਤਲਬਗਾਰ ਹਨ! ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਬਹੁਤ ਮਸਾਲਾਂ ਹਨ। ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਸ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਾਬਤ ਲਿਖਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਕਰ ਆਇਆ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਇਮਾਨਦਾਰ, ਨੇਕ ਅਤੇ ਲਾਇਕ ਇਨਸਾਨ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਹਨ ਪਰ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਇਹੋ-ਜਿਹੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਕੇਵਲ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਹੀ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨਾ, ਉਹ ਵੀ ਇਕ ਵਾਰ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਵੀ, ਸਾਹਿਬ ਹੱਥ ਵਡਿਆਈ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ!

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਿਓ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਰੰਭਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਅੱਖ ਗਿਆਨ (ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਦਾ ਗਿਆਨ) ਰੂਪੀ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸ਼ੱਕ ਰੂਪੀ ਨਜ਼ਰ ਸ਼ਾਇਦ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰੇ ਸਕੇ। ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ।

ਆਮ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਮਿੱਤਰ-ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਪਿੱਛੋਂ ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ

ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਜਵਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, “ਮੈਂ ਅੱਜ ਸੋਚ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ ਕਰਾਂ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਬਾਜ਼ੀ ਲੈ ਗਏ।” ਕਈ ਵਾਰ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਘਰ ਵਿਚ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਗੱਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਯਕਲਖਤ, ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਰੈਫਰੈਂਸ ਦੇ, ਪਤੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਤਨੀ ਰਸੋਈ ਵਿਚੋਂ ਚਾਹ ਲਿਆਉਂਦੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, “ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਾਵਲੀ ਸੀ।”

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਕਦੀ ਮੈਂ ਸ਼ਿੰਦਰ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ, ਉਹ ਬਠਿੰਡੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਪਿੰਡੋਂ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆ ਜਾਂਦੇ। ਮੇਰੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਹੱਦ ਨਾ ਰਹਿੰਦੀ। ਇਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਵਾਪਰੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਧੁਨ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਬੈਠਾ ਮਿੱਤਰ ਪਿਆਰਾ ਉਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਧੁਨ ਪਕੜ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਣ-ਗੁਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਹੱਡ-ਬੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਕੋਈ ਗੱਲ ਸੁਣੀ-ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ।

ਪਾਠਕੋ! ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰੂਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਤਜਰਬੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਦਿਮਾਗੀ ਤਰੰਗਾਂ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਤਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਰੇਡੀਓ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਪਕੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜਾ ਉਹ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀ ਤਰੰਗਾਂ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਤੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਦੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ, ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਦੇ ਪਰਦੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਰਦਾ ਹਿਲਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਇਕ ਸੁਨੇਹਾ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ

ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੈ।

ਸੂਰਜ ਵੱਲੋਂ ਗਰਮੀ ਦੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਗਰਮੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਰਨਾਂ ਜਾਂ ਤਰੰਗਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀਆਂ। ਬਿਜਲੀ ਖੰਭਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀ। ਬਟਨ ਔਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਲਬ ਜਗ ਪਿਆ ਜਾਂ ਪੱਖਾ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਹੈ, ਨਤੀਜਾ ਹੈ; ਬਿਜਲੀ ਨਹੀਂ। ਬਿਜਲੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਦੇਖੀ ਨਹੀਂ। ਕੇਵਲ ਲੱਛਣ ਹੀ ਦਿਸਦੇ ਹਨ। ਐਕਸ-ਰੇਅ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਐਕਸ-ਰੇਅ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀਆਂ।

ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨ, ਪ੍ਰੋਟੋਨ ਆਦਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਹੇਠ ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ, ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਹੀ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਸ਼ਕਤੀ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਿਸ ਨੇ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਨਹੀਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਰ ਹੀ ਦਿਸਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈਆਂ ਹੀ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇ ਕੋਈ ਅਪਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਦੀ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ। ਸਾਹਿਬ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ, ਕੇਵਲ ਉਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗੀ।

ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹੱਥ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਈਏ। ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਦੇ ਪਾਤਰ ਬਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ। ਫਿਰ ਵੀ ਜੇ ਵਡਿਆਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਉਹੀ ਥਾਂ ਇਸ ਤੁਕ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਈਏ: ‘ਮਨ ਮੂਰਖ ਕਾਹੇ ਬਿਲਕੁਲਾਈਐ, ਪੁਰਬ ਲਿਖੇ ਕਾ ਲਿਖਿਆ ਪਾਈਐ’, ਫਿਰ ਕੋਈ ਗਿਲਾ ਸ਼ਿਕਵਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮ ਅਤੇ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮੇ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਵਡਿਆਈਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਧਾਰਨ ਬੁੱਧੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਜੇ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਹਿਮ ਤੇ ਭਰਮ ਨਾ ਕਹਿਣ।

***ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ**

ਫ਼ੋਨ: 925-683-1982

ਇੱਕ ਖ਼ਤ, ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਨਾਲ ਵੇਸਵਾਗਮਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ

ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲੋਂ ਤਿੱਖੀ ਕਲਮ ਦੇ ਸੱਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਰਗਾ ਪ੍ਰਣਾਮ!

ਅਜ਼ੀਜ਼ ਪਾਠਕੋ!

ਮੈਂ ਪੱਤਰਕਾਰੀ 'ਚ ਕੋਈ ਡਿਗਰੀ ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ 'ਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ, ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਲਾਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਘਾਲਣਾ ਨੂੰ ਨਤਮਸਤਕ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਸਮਾਜਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਇੱਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਮਾਜ ਅੱਗੇ ਹਰ ਘਟਨਾ ਦੀ ਸੱਚੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਤਸਵੀਰ ਦਿਖਾ ਕੇ ਚੇਤੰਨ ਕਰੇ।

ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਅਸੂਲਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਣਾ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦਾ ਕੇਵਲ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਸ ਦਾ ਧਰਮ ਵੀ ਹੈ। ਨਿਰਾ-ਪੁਰਾ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਲਿਬਾਸ ਪਹਿਨ ਕੇ ਧਰਮੀ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਸਿਰਫ਼ ਕਲਮ ਘਸਾਉਣ ਨਾਲ ਜਾਂ ਜ਼ੁਬਾਨ ਚਲਾਉਣ ਨਾਲ ਹਰ ਕੋਈ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਕਿੱਤਾ ਕੋਈ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਸੇਜ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸੂਲਾਂ ਅਤੇ ਖੰਜਰਾਂ 'ਤੇ ਤੁਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਵੱਲ ਵਧਣ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ਪੱਤਰਕਾਰੀ।

ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਬੰਬ ਫਟਦੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਖੂਨ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਪੱਤਰਕਾਰ/ਰਿਪੋਰਟਰ ਕਿਸੇ ਨੁੱਕਰ 'ਚ ਲੁਕ ਕੇ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਵੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਖਾਲਾ ਜੀ ਦਾ ਵਾਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਈ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਗੁਆ ਲਈਆਂ, ਧੜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਧੌਣਾਂ ਵੀ ਵੱਖ ਕਰਵਾ ਲਈਆਂ ਪਰ ਆਪਣੇ ਫ਼ਰਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕੋਤਾਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਮੇਰਾ ਸਲਾਮ ਹੈ-ਉਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਮੰਤਵ ਖਾਤਿਰ ਸ਼ਹੀਦ

ਹੋਏ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਰਾਂ ਨੂੰ। ਲੋਕ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਦੀਆਂ ਤੱਕ ਯਾਦ ਰੱਖਦੇ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ! ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਜਿਹੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਜੋ ਪੀਲੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇ ਕੇ ਅੱਜ ਆਪਣਾ ਈਮਾਨ ਕੌਡੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਵੇਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੁਰਕਾਰ ਹੈ! ਫਿਟਕਾਰ ਹੈ-ਅਜਿਹੇ ਵਿਕੇ ਹੋਏ ਇਖ਼ਲਾਕ ਤੋਂ ਡਿੱਗੇ ਹੋਏ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ!

ਹੁਣ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨੇ ਤਾਂ ਗਏ ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਕਬੂਤਰਾਂ ਜਾਂ ਡਾਕੀਏ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਦੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਇੰਟਰਨੈਟ ਦਾ ਯੁੱਗ ਹੈ। ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੀ ਖ਼ਬਰ ਇੱਕ ਅੱਖ ਦੇ ਝਮੱਕੇ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਅੱਖ ਦੇ ਫੋਰ ਨਾਲ ਦਿਲ ਤੱਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਈਜਾਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਤੱਕ ਆਧੁਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਣੇ-ਖਣੇ ਦੇ ਬੈਠ ਰੂਮ ਵਿਚ ਵਤ ਜਾਵੋ।

ਪੱਤਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਉਸ ਦੀ ਸੋਚ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਖਰੀ ਉਤਰਦੀ ਹੈ-ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਜੇ ਉਹ ਖੁਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਸੁਹਿਰਦ ਪਾਠਕ ਝੱਟ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ, ਅਖ਼ਬਾਰ, ਰੇਡੀਓ, ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ, ਵੈਬ-ਸਾਈਟ ਜਾਂ ਬਲੌਗ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵੀ ਕੁਝ ਅਸੂਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੀ ਰਚਨਾ ਜਾਂ ਖ਼ਬਰ ਕਿਸੇ ਵੱਲੋਂ ਪਾਠਕਾਂ, ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਨਾਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਅੰਦਰ ਝਾਤੀ ਮਾਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਖੁਦ ਵੀ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਝੋਲੀ-ਚੁੱਕ ਪੱਤਰਕਾਰ, ਟਕੇ-ਟਕੇ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਰ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਉਸੇ ਹੀ ਮਾਧਿਅਮ ਨੂੰ

ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਨੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੁੱਡੀ ਅੰਬਰੀ ਚਾੜ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ-ਸੁਣਦਿਆਂ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਅਨੁਭਵ ਤੋਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਕੁ ਅਖੌਤੀ ‘ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ’ ਪੱਤਰਕਾਰ ਕਿਸ ਕਦਰ ਵਿਕ ਤੇ ਡਿੱਗ ਚੁੱਕੇ ਹਨ! ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਰਕੱਢ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ-ਅਜੀਤ, ਜੱਗਬਾਣੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ, ਦੇਸ਼ ਸੇਵਕ ਆਦਿ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਮੂਹਰੇ ਖੁਰੀਆਂ ਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਬਕਸਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੋਲਤੀਆਂ ਕੱਢੀਆਂ ਸਨ, ਅੱਜ ਵੱਖਰਾ ਜਿਹਾ ਭੇਸ ਬਣਾ ਕੇ,

ਵਿਅੰਗ

ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਬਦੇਸ਼ਾ, ਕੈਨੇਡਾ
ਫੋਨ: 604-537-9490

ਆਈ.ਡੀ. ਕਾਰਡ ਤੇ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਬਿੱਲਾ ਲਾ ਕੇ ਮਹਾਨ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਭਰਮ ਪਾਲੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਕੁ ਝੋਲੀ ਚੁੱਕ ਲੇਖਕ/ਪੱਤਰਕਾਰ ਚਾਰ ਕੁ ਦਿਨ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਲਗਜ਼ਰੀ ਕਾਰਾਂ ਤੇ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ਾਂ 'ਚ ਬੂਟੇ ਲੈ ਕੇ, ਫਾਈਵ ਸਟਾਰ ਹੋਟਲਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਭੀਸ਼ਮ ਪਿਤਾਮਾ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਕਈ ਬਲੌਗਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਵੱਲੋਂ ਫਿਟਕਾਰੇ ਹੋਏ ਵਰਜਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਆਖ ਕੇ ਅਪਮਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਖੁਦ ਆਪਣਾ ਬਲੌਗ ਬਣਾ ਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਬਲੌਗਾਂ ਨਾਲ ਗਾਂਢੇ-ਸਾਂਢੇ ਕਰਨ 'ਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ।

‘ਜੇਕਰ ਕਦੇ ਕੋਈ ਅਖ਼ਬਾਰ, ਰਸਾਲਾ, ਵੈਬਸਾਈਟ ਜਾਂ ਬਲੌਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ

ਦੇਖ ਕੇ ਝਿੜਕ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਹੀ ਨਜ਼ਲਾ ਝਾਤਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਨੇ! ਫਿਰ ਉਦੋਂ ਸੋਚੀਏ ਕਿ ਟਿੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਜ਼ੁਕਾਮ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਿਆ? ਜੇਕਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਕੁਝ ਕੁ ਅਖੌਤੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰ ਲਈਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੀਲੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵੇਖ ਕੇ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਵਾਂਗੇ ਕਿ ਕੀ ਚਮਚਾਗਿਰੀ ਦਾ ਦੁਜਾ ਨਾ ਹੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਹੈ? ਆਪਣੇ ਆਕਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਮਸ਼ਹੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਹੈ? ਕੋਈ ਚੀਨ-ਧਰਮ ਵੀ ਹੈ, ਇਸ ਕਿੱਤੇ ਦਾ ਕਿ ਨਹੀਂ?

ਪਰ ਇੱਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਲਈ ਇਹ ਜਾਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਨਾ ਕੋਈ ਦੌਸਤ ਹੈ, ਨਾ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤੀਵਾਨਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਮਾੜੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਖੁਦ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤੀਵਾਨ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਹਵਾਈ ਪੱਤਰਕਾਰ (ਰੇਡੀਓ ਹੋਸਟ) ਕਈ ਵਾਰ ਹਵਾ 'ਚ ਤਲਵਾਰਾਂ ਮਾਰਨ ਵਲੋਂ ਵੀ ਗੁਰੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਏਅਰ ਉਪਰ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੰਡਿਤ ਮਹਾਰਾਜ ਵਾਂਗੂੰ ਨੌਂ-ਦਸ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਦੀ ਵੂਈ ਖੁਰਕ ਕੇ ਤੁਹਾਡੀ ਛਾਤੀ ਵਿਚ ਧੜਕਦੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਤਹਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਕਿ ਇਹ ਬੰਦਾ ਸਾਡੇ ਹੱਕ 'ਚ ਬੋਲੂਗਾ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਾਡੀ ਸੱਚਾਈ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਪੋਤਤੇ ਫਰੋਲੂਗਾ!

ਚਲੋ, ਇਥੋਂ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਕੁ (ਸਾਰੇ ਨਹੀਂ) ਸਮਾਜ ਦੇ ਨਿਰਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ‘ਰੀ-ਪੋਟੀਆਂ’ ਦੀ ਗੱਲ ਛੱਡ ਕੇ ਪਲ ਭਰ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਲੇਠੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ‘ਚੋਂ ਕੁੱਟ ਕੇ ਭਜਾਏ ਇੱਕ ਅਖੌਤੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਕੈਨੇਡਾ ਆ ਕੇ ਇਹ ਠਰਕੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਕਾਨਫਰੰਸ

ਦੀ ਸੰਚਾਲਕਾ 'ਤੇ ਹੀ ਲੱਟੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗਹਿਰਾਈਆਂ 'ਚੋਂ ਇੱਕ ਲੇਖ ਵੀ ਲਿਖ ਮਾਰਿਆ। ਹਾਲਾਂ ਕੇ ਉਹ ਸੰਚਾਲਕਾ ਉਸ ਦੀ ਲੜਕੀ ਦੇ ਹਾਣ ਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ਼ਕ ਕਿਤੇ ਹਾਣ-ਪ੍ਰਵਾਣ ਦੇਖਦੈ? ਵੈਸੇ ਉਹ ਲੇਖ ਉਸ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਪੜਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਚਾਰ ਕੁ ਜਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਰਲਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਨਮਾਨ ਆਪ ਹੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਫਿਰ ਆਪ ਹੀ ਉਸ ਬਾਰੇ ਲੇਖ ਲਿਖ ਕੇ ਕੋਈ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਹਰਭਜਨ ਹਲਵਾਰਵੀ, ਡਾ. ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ, ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ, ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਵਾਲੀਆ, ਗੁਰਬਚਨ ਭੁੱਲਰ, ਸਿੰਧੂ ਦਮਦਮੀ, ਬਲਬੀਰ ਪਰਵਾਨਾ, ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਨਿਰੂਪਮਾ ਦੱਤ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ (ਅੰਗ-ਸੰਗ) ਵਰਗੇ ਮਾਣਯੋਗ ਲੇਖਕ/ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ? ਕਈ ਤਾਂ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰਲਾ ਘਰ ਹੀ ਸਮਝਦੇ ਨੇ। ਨਿੱਤ ਜਹਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਬੂਟੇ ਲੈਣ ਲਈ ਐਨਾ ਪੈਸਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਥੋਂ ਬਲੈਕੀਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਸਲੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੀ ਬਹੁਤ ਜੱਗ ਜਾਹਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਜੇ ਬਾਕੀ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਹਰਲੇ ਮਸਲੇ ਅਜੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਨੇ! ‘ਇਹ ਗੱਲ ਕਦੇ ਫੋਰ ਸਹੀ...ਅਜੇ ਮੈਂ ਕੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਾ!’

ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਪਹਿਚਾਣ ਕੇ ਝੋਲੀ ਚੁੱਕ ਅਖੌਤੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਅਸਲੀ ਚਿਹਰਾ ਨੰਗਾ ਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਦਾ ਪਰਦਾ ਫਾਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਾਹੀ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਪਿੱਠ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਫਾਵੇਂ ਤੋਂ ਸਲਾਮਤ ਰੱਖ ਸਕੀਏ!

ਆਮੀਨ!

ਕੰਧ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਸੱਚ ਵਰਗਾ,

ਆਪਦਾ ਗੁਰਮੇਲ ਬਦੇਸ਼ਾ !

‘ਤੁੱਕੇ’ ਦੇ ਚੱਕਰ ‘ਚ ਬੈਠ ਰਿਹੈ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਭੱਠਾ

ਗਰਮੀ ਸਿਖਰ ‘ਤੇ ਹੈ...ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆਂ ਬੰਦਾ ਭੁੱਜਣ ਲੱਗਦੈ...ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਠੰਢੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੇਚਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ‘ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭੀੜਾਂ ਇਉਂ ਦਿਸਦੀਆਂ ਨੇ, ਜਿਵੇਂ ਛਬੀਲ ਪੀਣ ਲਈ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਣ ਪਰ ਗਰਮੀ ਦੀ ਇਸ ਮਾਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ ਕੰਨੀ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਜੋ ਛਬੀਲ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਠੰਢ ਪਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ। ਜਿਹੜੇ ਗਾਣੇ ਟੀ.ਵੀ. ‘ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਨੇ, ਉਹ ਠੰਢ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਘੱਟ ਤੇ ਡੰਡ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵੱਧ ਨੇ।

ਕੇਹਾ ਸੰਗੀਤ ਹੈ ਇਹ, ਜੀਹਨੂੰ ਸੁਣਦਿਆਂ ਲੜਨ ਨੂੰ ਮਨ ਕਰਦੈ। ਮਨ ਨੂੰ ਅਚਵੀ ਜਿਹੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਏ, ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਪਿੱਠ ਬਾਪੜਨ ਦੀ ਥਾਂ ਗਲਮਾ ਫੜਨ ਨੂੰ ਮਨ ਕਰਦੈ। ਕਿਹੜੇ ਸੰਗੀਤ ਘਰਾਣੇ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਨੇ ਇਹ, ਜਿਹੜੇ ਨਾ ਗਾਉਣਾ ਜਾਣਦੇ ਨੇ, ਨਾ ਨਚਾਉਣਾ। ਉਤੋਂ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਗੱਲ ਨੂੰ ਗਲਤ ਆਖੀਏ ਤਾਂ ਅੱਖਾਂ ਛੱਕਦੇ ਨੇ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇੱਕ ਕਲਾਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਕੈਸਿਟ ਸੁਣਾਈ। ਸੁਣਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਚਮਕਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਦਾਦ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਸਾਡੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ, ‘ਕੱਖ ਨਹੀਂ ਇਹਦੇ ‘ਚ ਕੱਢਣ-ਪਾਉਣ ਨੂੰ...ਏਦਾਂ ਦਾ ਗਾਓਗੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਖਰਚੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਵਿਆਜ ਮੁੜ ਸਕੇ...।’

ਉਹਦੀ ਸੁਰ ਬੋੜੀ ਉਚੀ ਹੋ ਗਈ, ਬੋਲਿਆ, ‘ਨੁਕਸ ਕੀ ਐ ਇਹਦੇ ‘ਚ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਨੇ ਆਖਿਐ ਤੂੰ ਬੜਾ ਵਧੀਆ ਗਾਇਐ, ਵੀਡੀਓ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕਹਿੰਦਾ ਤੇਰੇ ਵਰਗਾ ਗਵੱਈਆ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਕੰਪਨੀ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਆ, ਬਹਿਜਾ-ਬਹਿਜਾ ਕਰਾ ਛੱਡੀ ਤੇ ਬੋਨੀ ਕੀ ਮਾਤਾ ਲੱਗਾ?’

ਜਦੋਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ‘ਸੰਗੀਤਕਾਰ, ਵੀਡੀਓ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤੇ ਕੰਪਨੀ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਮਾਂਜਾ ਲਾਉਣਾ ਸੀ...ਤਿੰਨਾਂ ਨੇ ਪੰਜ-ਪੰਜ, ਸੱਤ-ਸੱਤ ਲੱਖ ‘ਚ ਤੈਨੂੰ ਰਗੜਾ ਫੇਰਿਐ, ਏਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੇਰਾ ਗਾਉਣ ਚੰਗਾ ਲੱਗੈ। ਜੇ ਉਹ ‘ਮਾਤਾ’ ਕਹਿੰਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ‘ਸਾਮੀ ਭੱਜ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੋਟੀ-ਟੁੱਕ ਚੱਲਦੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹੀ ਕੈਲਾਸ਼ ਖੋਰ ਲੱਗਦੈ ਪਰ ਅਸਲ ‘ਚ ਤੇਰੇ ਪੱਲੇ ਨਾ ਗਾਇਕੀ ਏ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗਾਉਣ, ਪੈਸੇ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ।’

ਮਸੇਸੇ ਜਿਹੇ ਮਨ ਨਾਲ ਉਹ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਸ਼ਾਇਦ ਸੋਚਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਲਿਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾਤਾ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਕਾਮਯਾਬੀ ਰੁਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਉਹਦੀ ਕੈਸਿਟ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਤਾਂ ਸੱਚੀਂ ਉਹਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਹਨੇ ਵੀਹ ਕੁ ਲੱਖ ਖਰਚਿਐ ਪਰ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹੋ ਜਿਹੇ ਗਾਉਣ ਨਾਲ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ।

ਅਸੀਂ ਆਲੋਚਨਾ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਭੁੱਲ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਚਾਪਲੂਸੀ ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਏ, ਨੁਕਸ ਕੱਢਣ ਵਾਲਾ ਜ਼ਹਿਰ ਵਰਗਾ ਲੱਗਦੈ ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਤਾਂ ਹਕੀਕਤ ਹੁੰਦੀ ਏ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ ‘ਤੇ ਬਾਗੀ ਬੈਸ ਨਾਂ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰ ਦਾ ‘ਦੁੱਗ ਦੁੱਗ ਤੇਰੀ ਗਲੀ ‘ਚ ਕਰਾਉਣੀ, ਡੱਕ ਲਏ ਜੋ ਤੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਏ ਸੂਰਮਾ’ ਗੀਤ ਚੱਲ ਰਿਹੈ। ਗੀਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬੁਲਟ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਏ ਤੇ ਸਾਰੰਸ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਡਾ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਲੈ ਕੇ ‘ਸਹੇਲੀ’ ਨੂੰ ਆਖਦਾ ਏ ਕਿ ਤੇਰੀ ਪਸੰਦ ਦਾ ਹੀ ਰੰਗ ਲਿਆ ਏ, ਪੂਰਾ ਇੱਕ ਲੱਖ ਖਰਚਿਐ ਇਹਦੇ ‘ਤੇ, ਹੁਣ ਤੇਰੀ ਗਲੀ ‘ਚ ਦੁੱਗ-ਦੁੱਗ ਕਰਾਉਣੀ ਏ ਤੇ ਤੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਸੂਰਮਾ ਏ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਦਿਖਾ ਦੇਵੇ।

ਕੈਸਿਟ ‘ਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਅੱਠ ਗੀਤ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਦਰਮਿਆਨਾ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਵੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਇੱਕ ਕੈਸਿਟ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਲੈਂਦੈ। ਸੋ ‘ਕੱਲੇ ‘ਦੁੱਗ ਦੁੱਗ’ ਵਾਲੇ ਗਾਣੇ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਪੈਂਤੀ ਹਜ਼ਾਰ ‘ਚ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਡੇਢ-ਦੋ ਲੱਖ ਦਾ ਵੀਡੀਓ ਬਣਿਆ ਤੇ ਇਸ ਵੀਡੀਓ ਨੂੰ ਚੈਨਲਾਂ ‘ਤੇ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਲੱਖ ਹੋਰ ਲੱਗੇਗਾ।

ਏਨੇ ਪੈਸੇ ਸਿਰਫ਼ ‘ਦੁੱਗ ਦੁੱਗ’ ਵਰਗੇ ਹਾਸੇਹੀਣੇ ਵਿਸ਼ੇ ‘ਤੇ ਕਿਉਂ ਖਰਚੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗੀਤ ਮੰਦੇ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਏਨਾ ਆ ਚੁੱਕੈ ਕਿ ਖਰਚਿਆ ਪੈਸਾ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦੀ ਇੱਕ ਫੀਸਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ। ਜੇ ‘ਦੁੱਗ ਦੁੱਗ’ ਗਾ ਕੇ ਖਰਚੇ ਪੈਸੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੰਨੀਏ ਕਿ ਸਮਝੋਤੋਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਚਿੱਟੇ ਦਿਨ ਵਾਂਗ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਏਦਾਂ ਦੇ ਗਾਣਿਆਂ ਨਾਲ ਕੱਖ ਪੱਲੇ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ ਤਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਚੰਗੇ ਵੱਲ ਕਦਮ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਇਹ ਗੱਲ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਬਾਗੀ ਬੈਸ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੁੜੀ, ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੈਂਕੜੇ ਅਜਿਹੇ ‘ਬਾਗੀ’ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਹਰ ਸਾਲ ਕੈਸਿਟ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਲੱਖਾਂ ਲਾਉਂਦੇ ਨੇ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਗੀਤ ਨਹੀਂ ਗਾਉਂਦੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਪੰਜ-ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇ। ਕੋਈ ਮੋਬਾਈਲ ਬਾਰੇ ਗਾ ਛੱਡਦੈ, ਕੋਈ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਬਾਰੇ, ਕੋਈ ਕਾਰ ਬਾਰੇ, ਕੋਈ ਫੇਸਬੁੱਕ ਬਾਰੇ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਗਵੱਈਆ ਚੈਨਲ ‘ਤੇ ਦਿਸਦੈ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਦਾ ਗਾਣਾ ਚੇਤੇ ਰਹਿੰਦੈ। ਐਡ ਬੰਦ ਹੋਣ ਸਾਰ ਗਵੱਈਏ ਦੀ ਸਾਰੀ ਹਵਾ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲਦਿਆਂ ਦੀ ਚੁੱਕ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਉਹ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਲਈ ਉਹੋ ਜਿਹੇ ਗੀਤ

ਮੁੜ ਲੱਭਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੈ।

ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਪਈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਕਲਾਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲੀਦਾ, ਉਹ ਕਹਿੰਦੈ, ‘ਮਾਤਾ ਗਾਇਕੀ ਨੇ ਸੰਗੀਤ ਉਦਯੋਗ ਦਾ ਭੱਠਾ ਬਿਨਾ ਛੱਡਿਐ।’ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਪੰਜ-ਚਾਰ ਹੋਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਛੱਡਦੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਦਾਂ ਦਾ ਗਾਉਂਦੇ ਨੇ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਗਾਇਕੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੀਏ ਤਾਂ ਉਹ ਹੋਰ ਪੰਜਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲੈ ਛੱਡਦੇ ਨੇ। ਕੋਈ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਮਾਤਿਆਂ ‘ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਾਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਕੈਸਿਟ ਫਲਾਪ ਹੋਈ, ਫਿਰ ਮੰਦੀ ਦਾ ਅਰਥ ਕੀ ਹੋਇਆ?

ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦੈ ਕਿ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਕੰਮ ਦੀ ਕੋਈ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਪਰ ਪਛਾਣ ਜਿਉਂਦੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਹ ਨੂੰ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦੈ। ਜਿੰਨੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕੈਸਿਟਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਚੋਂ ਅੱਧਿਓਂ ਵੱਧ ਕਲਾਕਾਰ ਖੁਦ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨੇ ਪਰ ਉਹ

ਗਾਉਂਦੇ ਨੇ, ਭਰਮ ‘ਚ ਆਉਂਦੇ ਨੇ, ਉਪਰੋਂ ਹੱਸਦੇ ਨੇ, ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਪਛਤਾਉਂਦੇ ਨੇ।

ਇੱਕ ਗਾਇਕ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਗਾਇਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੈਸਿਟ ‘ਤੇ ਵੀਹ-ਪੱਚੀ ਲੱਖ ਲੱਗਣਾ ਆਮ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਐ, ਤੂੰ ਨਵੀਂ ਕੈਸਿਟ ਕਦੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ? ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ‘ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਵੀਹ-ਪੱਚੀ ਲੱਖ ਹੋਇਆ, ਫੇਰ ਮੈਂ ਕੈਸਿਟ ਕਰਕੇ ਕੀ ਵਤੋਵੇਂ ਲੈਣੇ ਨੇ, ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰ ਲਊਂ।’

ਸੋ ਹਰ ਇੱਕ ਦੀ ਸੋਚਣੀ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀ ਏ, ਕੰਮ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰਾ ਏ। ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਭੇਡਚਾਲ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਏ। ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਲ-ਕਮਲ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ‘ਲੱਕੀ’ ਲੱਗਦਾ ਸੀ, ਫੇਰ ਤੇਜਵੰਤ ਕਿੱਟੂ ਦਾ ਲੱਗਣ ਲੱਗਾ, ਫੇਰ ਸੁੱਖਪਾਲ ਸੁੱਖ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆਈ ਤੇ ਹੁਣ ਅਮਨ ਹੋਅਰ ਦਾ ਲੱਗਣ ਲੱਗੈ। ਇੱਕ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਰੀਸੇ ਰੀਸ ਡੋਬਦੀ ਏ। ਪੂਜਾ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਕਰੋੜਪਤੀ ਕੀਤਾ ਤੇ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੱਲੇ ਸਿਵਾਏ ਝੋਰੇ ਤੋਂ ਕੱਖ ਨਹੀਂ। ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਹਨੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹੈ। ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਸੰਗੀਤਕਾਰ, ਗਾਇਕ ਜਾਂ ਗਾਇਕਾ ਉਠੇਗੀ, ਜਿਹੜਾ ਇਕਦਮ ਅੱਗੇ ਆਵੇਗਾ ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ‘ਮਹਾਨ ਹਸਤੀਆਂ’ ਉਸ ਦੇ ਗੋਡੇ ਜਾ ਫੜਨਗੀਆਂ। ਦੋ-ਚਾਰ ਕਾਮਯਾਬੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਫੇਰ ਧੜਮ ਕਰ ਡਿੱਗਣਗੇ ਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਦਾ ਪੱਲਾ ਫੜਨ ਦੀਆਂ ਤਰਕੀਬਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗਣਗੇ।

ਇਹ ਸਭ ਚੱਲੀ ਜਾਂਦੈ ਤੇ ਚੱਲੀ ਹੀ ਜਾਣੈ, ਜਿਹਾ ਬੀਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹੈ, ਵੱਢਣਾ ਵੀ ਉਹੋ ਪੈਣੈ। ਪੈਂਦੀ ਸੱਟੇ ਕਾਮਯਾਬੀ ਮਿਲਣ ਦੀ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਗਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਕਾਮਯਾਬੀ ਸਦਾ ਦੂਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ‘ਜੁਗਤ’ ਲਈ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਗੀਤ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਬੋਤਾ ਬੰਨੇ ਲਾਉਣਗੇ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਭੋਰਾ ਵੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ। ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ ‘ਤੁੱਕਾ’ ਸਿਸਟਮ ਭਾਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕੈ ਪਰ ਤੁੱਕਾ ਵੀ ਤਾਂਹੀਓਂ ਲੱਗਦੈ, ਜੇ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਟੁੰਬਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੋਹ-ਸੁਆਹ ਅੱਜ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹੀ ਵਿਕ ਸਕਦੀਆਂ ਨੇ, ਕੈਸਿਟਾਂ ਨਹੀਂ।

ਚੱਲਦੇ-ਚੱਲਦੇ

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸਟੇਜ ਸ਼ੋਅ ਮੌਕੇ ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਤੇ ਰੌਸ਼ਨ ਪ੍ਰਿੰਸ ਦੀ ਹੋਈ ‘ਤੂੰ-ਤੂੰ, ਮੈਂ-ਮੈਂ’ ਨੇ ਕਈ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਛੱਡੇ ਨੇ। ਸ਼ੋਅ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਕਲਾਕਾਰ ਗਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਲਾਕਾਰ ਦੇ ਸਟੇਜ ‘ਤੇ ਆਉਣ ਮੌਕੇ ਪਹਿਲਾ ਭੁੱਖੇ ਬਘਿਆੜ ਵਾਂਗ ਮਾਈਕ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਅਵਾ-ਤਵਾ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਗੱਲ ਸੋਭਦੀ ਨਹੀਂ।

ਖ਼ੈਰ, ਹੋਇਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਸਟੇਜ ‘ਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਜਦੋਂ ਰੌਸ਼ਨ ਸਟੇਜ ‘ਤੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਭੜਕ ਉਠੀ। ਮਾਈਕ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਬੋਲੀ, ‘ਮੇਰੀ ਸਟੇਜ ‘ਤੇ ਆਉਣ ਦਾ ਬੋਡਾ ਕੀ ਕੰਮ...ਮੈਂ ਬੋਡੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਦੀ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਸਟੇਜ ‘ਤੇ ਆ ਜਾਵੇ।’

ਰੌਸ਼ਨ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਵੀ ਮਾਈਕ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਪੈ ਤੁਰਿਆ। ਕਹਿੰਦਾ, ‘ਮੈਨੂੰ ਰੋਮੀ ਟਾਹਲੀ ਨੇ ਭੇਜਿਐ, ਏਥੇ ਆਉਣ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕ ਨਹੀਂ ਸੀ...।’ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਲੜਨ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ ਇਉਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਬੀਅਰ ਬਾਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਗੱਲੋਂ ਸਰਾਬੀ ਲੜ ਪੈਣ, ਗਲਮਾ ਵੀ ਨਾ ਫੜਨ ਪਰ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਉਂਗਲ ਕਰ-ਕਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋਣ ਕਿ

ਦੇਖ ਲਊ ਤੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦਿਨ।

ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਾਰਾ ਵਾਕਿਆ ‘ਯੂ ਟਿਊਬ’ ‘ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪੂਜਾ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਰੌਸ਼ਨ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੱਟੀ ਗਈ। ਲੋਕਾਂ ਏਨੀਆਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਕਿ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗਿਆਂ ਸ਼ਰਮ ਜਿਹੀ ਆਉਣ ਲੱਗਦੀ ਏ। ਕੋਈ ਕਹਿ ਰਿਹੈ ਕਿ ਪੂਜਾ ‘ਫਲਾਪ’ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਚਿਤਚਿਤੀ ਹੋ ਗਈ ਏ ਤੇ ਕੋਈ ਕਹਿ ਰਿਹੈ, ਇਹਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦੀ ਅਕਲ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕੈਸਿਟ ‘ਪ੍ਰਿੰਸ ਐਂਡ ਪੂਜਾ

ਲਾਈਵ’ ਵੀ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਈਂ ਦੋਵੇਂ ‘ਕੱਠੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਕਰਨ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।

ਕਈ ਲੋਕ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਨੇ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਪਬਲੀਸਿਟੀ ਸਟੰਟ ਸੀ। ਪਰ ਜੇ ਇਹ ਪਬਲੀਸਿਟੀ ਸਟੰਟ ਸੀ ਤਾਂ ਏਨੇ ਹਲਕੇ ਪੱਧਰ ਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਫਤ ਵਿਚ ਹੀ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਪੱਟੀ ਗਈ। ਸਟੰਟ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦੈ, ਜੀਹਦੀ ਖ਼ਬਰ ਬਣ ਸਕੇ, ਨਾ ਕਿ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਦੀਆਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਬਣਨ।

ਪੰਕਜ ਗੋਗਨਾ ਵੈਨਕੂਵਰ*

ਪਿਛਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਮੈਂ ਕੁੰਡਲੀ ਵਿਚ ਮੰਗਲੀਕ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਕਾਲ ਸਰਪ ਦੋਸ਼ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਮੰਗਲੀਕ ਦੋਸ਼ ਕੀ ਹੈ ਤੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਕੁੰਡਲੀ ਵਿਚ ਜੇ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਉਸ ਉਪਰ ਕੀ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਜਨਮ ਕੁੰਡਲੀ ਵਿਚ ਬਾਰਾਂ ਘਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਲੇਖ-ਜੋਖਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਹ ਬੰਦਾ ਹੀ ਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਰਾਂ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਕੀ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਵੇ। ਕੁੰਡਲੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਘਰ ਨੂੰ ਲਗਨ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਨਮ ਕੁੰਡਲੀ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਨੰਬਰ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਖਾਨੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਘਰ ਜਾਂ ਲਗਨ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਨੰਬਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਰ ਵਾਲੇ ਖਾਨੇ ਨੂੰ ਹੀ ਪਹਿਲਾ ਘਰ ਜਾਂ ਲਗਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਖਾਨੇ ਜਾਂ ਲਗਨ ਵਿਚ ਸੱਤ ਨੰਬਰ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਉਸ ਬੰਦੇ ਦਾ ਤੁਲਾ ਲਗਨ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰ ਕੋਈ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਜਨਮ ਕੁੰਡਲੀ ਵੇਖ ਕੇ ਆਪਣਾ ਲਗਨ ਕੱਢ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਮੰਗਲ, ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਕੁੰਡਲੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ, ਚੌਥੇ, ਸੱਤਵੇਂ, ਅੱਠਵੇਂ ਜਾਂ ਬਾਰ੍ਹਵੇਂ ਘਰ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਗਲੀਕ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਕਿਹਾ

ਕੀ ਹੈ ਜੋਤਿਸ਼ ਦਾ ਸੱਚ?

ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਝੋਲਾ-ਛਾਪ ਜੋਤਿਸ਼ੀ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜਨਮ ਕੁੰਡਲੀ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੰਗਲੀਕ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਡਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਹਿਮ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਕੁੰਡਲੀ ਵਿਚ ਤਾਂ ਮੰਗਲੀਕ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਨਹੀਂ ਬਣਨੀ ਜਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲੜਾਈ-ਝਗੜਾ ਅਤੇ ਘਰ ਕਲੋਸ਼ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਤੁਹਾਡੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬੀਮਾਰ ਰਹਿਣਾ ਹੈ, ਤੁਹਾਡਾ ਤਲਾਕ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੰਗਲ ਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਪੂਜਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦੇ ਇੰਨੇ ਡਾਲਰ ਲੱਗਣਗੇ। ਵਿਚਾਰਾ ਡਰਿਆ-ਸਹਿਮਿਆ ਬੰਦਾ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਡਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਦੇ ਕੋਈ ਮੁਸੀਬਤ ਨਾ ਆਵੇ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਧੌਖੇਬਾਜ਼ ਜੋਤਿਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੰਗਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਪੂਜਾ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਮੋਟੀ ਰਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੰਗਲੀਕ ਦੋਸ਼ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਉਮਰ ਅਠਾਈ ਸਾਲ ਲੰਘ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮੰਗਲੀਕ ਦੋਸ਼ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਹੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਆਪਣੇ ਧੀ ਜਾਂ ਪੁੱਤ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਜਾਂ ਪੁੱਤ ਦੀ ਜਨਮ ਕੁੰਡਲੀ ਵਿਚ

ਮੰਗਲੀਕ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋਤਿਸ਼ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਚ ਕਈ ਤਰੀਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਬੰਦੇ ਦੀ ਕੁੰਡਲੀ ਵਿਚ ਮੰਗਲੀਕ ਦੋਸ਼ ਕਰਕੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਲੜਕੇ ਜਾਂ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਦੂਸਰੇ ਸ਼ਖ਼ਸ ਦੀ ਕੁੰਡਲੀ ਵਿਚ ਵੀ ਮੰਗਲੀਕ ਦੋਸ਼ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਮੰਗਲੀਕ ਦੋਸ਼ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੁੰਡਲੀ ਵਿਚ ਸ਼ਨੀ, ਸ਼ੁੱਕਰ, ਗੁਰੂ ਜਾਂ ਚੰਦਰਮਾ, ਮੰਗਲ ਨਾਲ ਸਥਿਤ ਹੋਣ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ਕ ਉਸ ਬੰਦੇ ਦੀ ਕੁੰਡਲੀ ਵਿਚ ਮੰਗਲ 1, 4, 7, 8, 12 ਘਰ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਅਪਣੇ-ਆਪ ਮੰਗਲ ਦੋਸ਼ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਮੰਗਲੀਕ ਮੁੰਡੇ ਜਾਂ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਦੂਸਰੇ ਮੁੰਡੇ ਜਾਂ ਕੁੜੀ ਦੀ ਕੁੰਡਲੀ ਵਿਚ ਉਸੇ ਘਰ ਵਿਚ ਸ਼ਨੀ, ਸ਼ੁੱਕਰ, ਗੁਰੂ ਜਾਂ ਚੰਦਰਮਾ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਕੁੜੀ ਜਾਂ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਕੁੰਡਲੀ ਵਿਚ ਮੰਗਲ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਮੰਗਲੀਕ ਦੋਸ਼ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਤਰੀਕੇ ਹਨ ਜੋ ਮੰਗਲੀਕ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਖ਼ਤਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਜੋਤਿਸ਼ੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਮੰਗਲੀਕ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੂਜਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਮੰਗਲ ਦੋਸ਼ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਤਾਂ ਇਹ

ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਦਾ ਢੋਂਗ ਜਾਂ ਲਾਲਚ ਹੈ।

ਹੁਣ ਕਾਲ ਸਰਪ ਦੋਸ਼ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਕਾਲ ਸਰਪ ਦੋਸ਼ ਕੀ ਹੈ? ਜਨਮ ਕੁੰਡਲੀ ਵਿਚ ਕਾਲ ਸਰਪ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ? ਕਾਲ ਸਰਪ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਰਾਹੂ ਅਤੇ ਕੇਤੂ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਨਾਲ ਹੈ। ਜੋਤਿਸ਼ੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦੋਂ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਗ੍ਰਹਿ ਜਨਮ ਕੁੰਡਲੀ ਵਿਚ ਰਾਹੂ ਅਤੇ ਕੇਤੂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਕੀ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਘੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਬੰਦੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਰੁਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਹੱਥ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਅਸਫਲਤਾ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਫ਼ਿਕਰ, ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ, ਦੁੱਖ, ਗਰੀਬੀ ਅਤੇ ਨਾਕਾਮੀ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਆਮ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਜੋਤਿਸ਼ੀ ਕਾਲ ਸਰਪ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਮੋਟੀ ਰਕਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਾਲ ਸਰਪ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਗੱਲ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਗ੍ਰਹਿ ਰਾਹੂ ਅਤੇ ਕੇਤੂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਾਲ ਸਰਪ ਦੋਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕਾਲ ਸਰਪ ਦੋਸ਼ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਤਰਨਾਕ ਜਾਂ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਿੰਨਾ ਇਸ ਦਾ ਹਊਆ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਜੋਤਿਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜਨਮ ਕੁੰਡਲੀ ਵਿਚ ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਠੱਗ ਜੋਤਿਸ਼ੀ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਲੋਕਾਂ

ਜੋਤਿਸ਼ ਵਿਗਿਆਨ

ਨੂੰ ਡਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਾਲ ਸਰਪ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਣ ਕੇ, ਕਦੇ ਵੀ ਵਹਿਮ ਵਿਚ ਨਾ ਪਵੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੀ ਕੁੰਡਲੀ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਗ੍ਰਹਿ ਰਾਹੂ ਅਤੇ ਕੇਤੂ ਵਿਚਕਾਰ ਆ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਇੱਕ ਡਾਲਰ ਵੀ ਨਾ ਦਿਉ। ਇਸ ਦਾ ਬੜਾ ਸਿੱਧਾ ਅਤੇ ਸੌਖਾ ਹੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ‘ਤੇ ਹਰ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਕੱਚੀ ਲੱਸੀ ਚੜ੍ਹਾਓ ਅਤੇ ‘ਓਮ ਨਮੋ ਸ਼ਿਵਾਏ’ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਪ ਕਰੋ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੰਡਲੀ ਵਿਚ ਜੇ ਕਾਲ ਸਰਪ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬੋਝ-ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬੜੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮੁਕਤੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੁੰਡਲੀ ਵਿਚ ਨੌਂ ਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਬਾਰਾਂ ਘਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਸਬੰਧ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਘਰਾਂ ਤੇ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੀ ਜੋਤਿਸ਼ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਗ੍ਰਹਿ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰਾਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮੇਖ ਰਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਸ਼ਚਿਕ ਰਾਸ਼ੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਮੰਗਲ ਗ੍ਰਹਿ ਨਾਲ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਖ ਅਤੇ ਤੁਲਾ ਦਾ ਸਵਾਮੀ ਸ਼ੁੱਕਰ ਹੈ। ਮਿਥੁਨ ਅਤੇ ਕੰਨਿਆ ਦਾ ਸਵਾਮੀ ਬੁੱਧ ਹੈ। ਕਰਕ ਰਾਸ਼ੀ ਦਾ ਸਵਾਮੀ ਚੰਦਰਮਾ ਅਤੇ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਵਾਮੀ ਸੂਰਜ ਹੈ। ਧਨ ਅਤੇ ਮੀਨ ਰਾਸ਼ੀ ਦਾ ਸਵਾਮੀ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਮਕਰ ਤੇ ਕੁੰਭ ਰਾਸ਼ੀ ਦਾ ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਨੀ ਹੈ।

*ਫੋਨ: 604-961-6635

ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਨਾਲ ਕਮੇਡੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ

ਸਫਲ ਫਿਲਮ ਲਈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ, ਮਸਾਲੇਦਾਰ ਕਹਾਣੀ, ਡਾਇਲਾਗ ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਐਕਸ਼ਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਹਸਾਉਣ ਲਈ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਕਮੇਡੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀਆਂ ਬਹੁਚਰਚਿਤ ਫਿਲਮਾਂ ਚਾਹੇ ਉਹ 'ਸ਼ੋਅਲੇ' ਹੋਵੇ ਜਾਂ 'ਹਮ ਆਪ ਕੇ ਹੈ ਕੌਣ', ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਮੇਡੀਅਨਾਂ ਦਾ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਤਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਕੋਈ ਐਸੀ ਫਿਲਮ ਨਹੀਂ ਬਣੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਹਸਾਉਣ ਲਈ ਕਮੇਡੀ ਮਸਾਲਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਜੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਕਮੇਡੀ ਦੌਰ ਤੇ ਕਮੇਡੀਅਨਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ, ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਣੀਏ ਤਾਂ ਮੁੱਢ ਕਦੀਮੋਂ ਹੀ ਕਮੇਡੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਤਕਰੀਬਨ 1928 ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਨ ਲੱਗੀਆਂ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਥਾਂ ਲਾਹੌਰ ਮੁੱਖ ਧੁਰਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਬਹੁਤੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਕਹਾਣੀ, ਪਾਤਰ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਲੇ ਕਲਾਕਾਰ ਵੀ ਉਥੋਂ ਹੀ ਸਨ ਪਰ ਅੱਜ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ।

ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ 'ਪਿੰਡ ਦੀ ਕੁੜੀ', 'ਚੌਧਰੀ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ', 'ਪਲੇਟਫਾਰਮ', 'ਦੁੱਲਾ-ਭੱਟੀ', 'ਭਾਈਆ ਜੀ', 'ਜੁਗਨੀ', 'ਭੰਗਤਾ', 'ਕੌਡੇ ਸ਼ਾਹ', 'ਨਿੱਕੀ', 'ਮਾਮਾ ਜੀ', 'ਲੱਛੀ', 'ਪੀਘਾਂ', 'ਮਦਾਰੀ', 'ਮਾਹੀ ਮੁੰਡਾ', 'ਹੀਰ ਸਿਆਲ', 'ਸੱਤ ਸਾਲੀਆਂ', 'ਕਿੱਕਲੀ', 'ਬੰਤੋ' ਆਦਿ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਕਮੇਡੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਿੱਧੇ-ਸਾਦੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ

ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਬਹੁਤੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਕਮੇਡੀ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਟੁਨਟੁਨ ਵਰਗੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਆਪਣੇ ਮਾਤਰੂ ਜਿਹੇ ਪਤੀ ਨਾਲ 10-12 ਨਿਆਇਆਂ 'ਚ ਲੜਾਈ-ਝਗੜਾ ਕਰਦੀ ਕਮੇਡੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਵਿਖਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ 'ਛੋਟਾ ਪਰਿਵਾਰ-ਸੁਖੀ ਪਰਿਵਾਰ' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁੰਦਰ, ਖਰੈਤੀ ਭੈਰਾ, ਗੋਪਾਲ ਸਹਿਗਲ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਨਾਥ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਮੇਡੀ ਕਲਾਕਾਰ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਕਮੇਡੀ, ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚਲਦੀ ਸੀ ਤੇ ਸਾਧਾਰਨ ਪੇਂਡੂ ਮਾਹੌਲ ਦੀ ਹਲਕੀ-ਫੁਲਕੀ, ਬਿਨਾ ਲੱਚਰਤਾ, ਬਿਨਾ ਦੋ ਅਰਬੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਕ ਛੁੱਤਾ ਬੰਦਾ ਆਪਣੀ ਵਹੂਟੀ ਦੀ ਝਾਕ 'ਚ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਮਿੰਨਤਾਂ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਵਹੂਟੀ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਲੈਂਦਾ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ।

ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਖਰੈਤੀ ਲਾਲ ਦੀ ਕਮੇਡੀ ਬੇਹੱਦ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕਲਾ ਤਾਂ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਕੁਦਰਤ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ-ਭਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਭੈਰਾਪਣ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕਲਾ 'ਚ ਵੀ ਮੁਹਾਰਤ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਕਮੇਡੀ ਦਾ ਇਕ ਮੁੰਬਈ ਮਾਰਕਾ ਹੋਰ ਕਲਾਕਾਰ ਆਈ.ਐਸ. ਜੌਹਰ ਵੀ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਧਾਰਮਿਕ ਫਿਲਮ 'ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਜਹਾਜ਼ ਹੈ' ਵਿਚਲੇ 'ਸ਼ੁੱਕੇ' ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਜੋਂ ਹੀ ਬਣ ਸਕੀ। ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ

ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਅਸਲ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ, ਬੋਲਚਾਲ-ਪਹਿਰਾਵੇ ਨੂੰ ਹੂਬਹੂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਸਹੀ ਉਚਾਰਨ ਪੱਖੋਂ ਹੱਥ ਤੰਗ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਫਿਲਮਾਂ ਸਾਫ-ਸੁਥਰੀਆਂ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਤੇ ਸੰਗੀਤਮਈ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦੌਰ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚਲੀ ਕਮੇਡੀ ਦੀ ਝੰਡੀ ਮਿਹਰ ਮਿੱਤਲ ਦੇ ਹੱਥ ਆ ਗਈ। ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਇਸ ਕਮੇਡੀਅਨ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ 17-18 ਸਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮਾ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ। ਭਾਵੇਂ ਮਿਹਰ ਮਿੱਤਲ ਦੀ ਮੰਗ ਹਰ ਫਿਲਮ 'ਚ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮਾਹੌਲ 'ਚ ਬੈਠ ਕੇ ਵੇਖਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੇ। ਇਹ ਸਭ ਉਦੋਂ ਤਕ ਠੀਕ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਸ਼ੁਮਾਰ ਮਨੋਰੰਜਕ ਸਿਨੇਮਿਆਂ 'ਚ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ.ਸੀ.ਆਰ. ਰਾਹੀਂ ਘਰ-ਘਰ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ

ਮਿਹਰ ਮਿੱਤਲ ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਕਾਰੀ ਨੂੰ 'ਕਿੱਤੂ-ਪ੍ਰੰਤੂ' ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਪਰ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਮਿਹਰ ਮਿੱਤਲ ਦੀ ਜੋ ਪਛਾਣ ਬਣੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਇਕ ਸਮਾਂ ਇਹ ਵੀ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟਰ ਮਿਹਰ ਮਿੱਤਲ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਬਣੀ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਰਿਸਕ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਕਈ ਫਿਲਮਕਾਰਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਮਿੱਤਲ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਫਿਲਮਾਂ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਵਾਈਆਂ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਿਹਰ ਮਿੱਤਲ ਦੀ ਖਿੱਚ ਅਤੇ ਮੰਗ ਏਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਈ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਮਿਹਰ ਮਿੱਤਲ ਨੇ ਕੁਝ ਫਿਲਮਾਂ (ਦੋ ਮਦਾਰੀ, ਵਲੈਤੀ ਬਾਬੂ) ਦਾ ਖੁਦ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਤੇ ਹੀਰੋ ਵਜੋਂ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਪਰ

ਦਰਸ਼ਕ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਕਮੇਡੀ ਕਲਾਕਾਰ ਵਜੋਂ ਹੀ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਫੇਰ ਵਰਿੰਦਰ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈ ਸਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਬੰਦ ਰਹੀਆਂ। 1990-92 ਦੇ ਕਰੀਬ ਇਕ ਫਿਲਮ 'ਬਦਲਾ ਜੱਟੀ ਦਾ' ਬਣੀ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਮਿੱਤਲ ਦੀ ਮੰਗ ਤੋਂ ਉਲਟ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਐਕਸ਼ਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਨੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਹਰ ਮਿੱਤਲ ਦੀ ਘਾਟ ਮਹਿਸੂਸ ਹੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਸਾਡੀਆਂ ਤੇ ਕੁਝ ਮਿੱਤਲ ਦੀਆਂ ਸਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਰਾਹੀਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਮਿੱਤਲ ਦਾ ਸਹਾਇਕ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ (ਡਾ.) ਮੁੱਖ ਰੂਪ 'ਚ ਕਮੇਡੀ ਕਲਾਕਾਰ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ। ਖੈਰ, ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ।

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੀ ਕੈਸੇਟ ਕਲਚਰ ਤੋਂ ਉਠਿਆ ਕਮੇਡੀਅਨ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵੱਲ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਕਮੇਡੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਣਾ ਰਣਬੀਰ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਘੁੱਗੀ, ਗੋਪੀ ਭੱਲਾ, ਸੁਦੇਸ਼ ਲਹਿਰੀ, ਭਜਨਾ ਅਮਲੀ, ਪ੍ਰੇਮ ਪਨਾਗ, ਰੋਣਕੀ ਰਾਮ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਫਰਿਸ਼ਤਾ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਭੱਲਾ, ਵਿਵੇਕ ਸ਼ੌਕ, ਨਾਜ਼ਰ ਜਰਗੀਆ, ਭੋਟੂ ਸਾਹ ਆਦਿ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਹਲਕੀ-ਫੁਲਕੀ ਕਮੇਡੀ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ।

ਇਕ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਫਿਲਮੀ ਸਫਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਾਧਨਾ ਸ਼ਿਵਦਾਸਾਨੀ

ਸੱਤਰਵਿਆਂ 'ਚ ਸੁੰਦਰਤਾ ਤੇ ਅਭਿਨੈ ਦੇ ਦਮ 'ਤੇ ਫਿਲਮਨਗਰੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹੀਰੋਇਨਾਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਾਧਨਾ ਸ਼ਿਵਦਾਸਾਨੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਰਾਚੀ (ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ) 'ਚ ਹੋਇਆ। ਸਾਧਨਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਆਪਣੀ ਮਨਪਸੰਦ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਸਾਧਨਾ ਬੋਸ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਚਾਚਾ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਅਭਿਨੇਤਾ ਹਰੀ ਸ਼ਿਵਦਾਸਾਨੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਟੀ ਬਬੀਤਾ ਵੀ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤਕ ਸਾਧਨਾ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ 'ਚ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਇਆ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਆ ਗਿਆ। ਅੱਲੂਤ ਉਮਰ 'ਚ ਹੀ ਸਾਧਨਾ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨੇ ਕੁਝ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਹੀ ਇਕ ਨੇ ਸਾਧਨਾ ਨੂੰ 1958 'ਚ ਸਿੰਧੀ ਫਿਲਮ 'ਅਬਾਨਾ' 'ਚ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਰੋਲ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਲਮ 'ਚ ਹੀਰੋਇਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਲਈ ਉਦੋਂ ਸਾਧਨਾ ਨੂੰ ਇਕ ਰੁਪਿਆ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਲਈ ਇਕ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਚ ਛਪੀ ਸਾਧਨਾ ਦੀ ਫੋਟੋ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਸੁਬੋਧ ਮੁਖਰਜੀ ਨੇ ਸਾਧਨਾ ਨੂੰ 'ਲਵ ਇਨ ਸ਼ਿਮਲਾ' (1959) ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵੱਡੀ ਫਿਲਮ ਦਿੱਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਧਨਾ ਨੇ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਸ਼੍ਰੀ 420' 'ਚ ਬਤੌਰ ਐਕਟ੍ਰਿਸ ਕਲਾਕਾਰ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਾਧਨਾ ਤੇ ਜੁਆਏ ਮੁਖਰਜੀ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਲਵ ਇਨ ਸ਼ਿਮਲਾ' ਸੁਪਰਹਿੱਟ ਰਹੀ ਤੇ ਸਾਧਨਾ ਦਾ ਫਿਲਮੀ ਕੈਰੀਅਰ ਚੱਲ ਪਿਆ।

ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਨਿਊਕਮਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਆਰ.ਕੇ. ਨਈਅਰ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਾਅਦ 'ਚ ਸਾਧਨਾ ਨੇ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ।

'ਲਵ ਇਨ ਸ਼ਿਮਲਾ' ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਬਿਮਲ ਰਾਏ ਨੇ ਸਾਧਨਾ ਨੂੰ ਫਿਲਮ 'ਪਰਖ' ਲਈ ਸਾਈਨ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਕ ਪਾਸੇ 'ਲਵ ਇਨ ਸ਼ਿਮਲਾ' ਦੀ ਗਲੈਮਰਸ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਭੂਮਿਕਾ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ 'ਪਰਖ' ਦੀ ਭੋਲੀ-ਭਾਲੀ ਪੇਂਡੂ ਲੜਕੀ ਪਰ ਸਾਧਨਾ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਰਦਾਰ ਬਤੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਤੇ ਕਲਾਤਮਕਤਾ ਨਾਲ ਨਿਭਾ ਕੇ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਸੁੰਦਰਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਅਭਿਨੈ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਵੀ ਖੁਦ 'ਚ ਸਮੇਟੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ 'ਚ ਉਸ ਦੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅਤਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਰ ਵੱਡੇ ਹੀਰੋ ਨਾਲ ਫਿਲਮਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਗੁਰੂਦੱਤ, ਦੇਵ ਆਨੰਦ, ਰਾਜ ਕਪੂਰ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ, ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ, ਸ਼ਸ਼ੀ ਕਪੂਰ ਤਕ ਸ਼ਾਮਿਲ ਰਹੇ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਬਲਾਕਬਸਟਰ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ 'ਮੇਰੇ ਮਹਿਬੂਬ', 'ਹਮ ਦੋਨੋਂ', 'ਏਕ ਮੁਸਾਫਿਰ ਏਕ ਹਸੀਨਾ', 'ਵਹ ਕੌਨ ਬੀ', 'ਮੇਰਾ ਸਾਇਆ', 'ਅਨੀਤਾ', 'ਵਕਤ', 'ਇਤਕਾਮ', 'ਏਕ ਫੂਲ ਦੋ ਮਾਲੀ', 'ਗੀਤਾ ਮੇਰਾ ਨਾਮ' ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। 'ਗੀਤਾ ਮੇਰਾ ਨਾਮ' ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਖੁਦ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਬਿਪਾਸਾ ਨੂੰ ਪਿੰਡਾਂ ਨਾਲ ਐਲਰਜੀ

ਬਿਪਾਸਾ ਬਸੁ ਖੁਦ ਨੂੰ ਕੋਈ ਛੋਟੀ-ਮੋਟੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਜਾਣਾ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੱਗਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਉਹ ਗੱਲ ਅੱਜਕਲ ਉਸ ਦੇ ਨਖਰਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਫ ਪਤਾ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਫਿਲਮ 'ਸਿੰਗਲੈਰਿਟੀ' ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਬਿਪਾਸਾ ਬਸੁ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਖਤਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਓਰਫਾ 'ਚ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਇਥੇ ਝਾਂਸੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਿੰਡ 'ਚ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਲਈ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਹੀ ਬਿਪਾਸਾ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਿਟਾਰੀ ਖੋਲ੍ਹਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਪਿੰਡ 'ਚ ਗੰਦਗੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਨੱਕ ਬੁੱਲ੍ਹ ਵੱਟਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਥੇ ਮੱਛਰ ਬਹੁਤ ਹਨ ਤੇ ਫਿਰ ਉਥੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਹੁਲਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਰੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਿਪਾਸਾ ਨਾਲ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਰੂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਿਥੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤ ਮਾਹੌਲ ਤੇ ਸੁਆਦੀ ਭੋਜਨ ਦੇ ਮੁਰੀਦ ਹੋ ਗਏ, ਉਥੇ ਬਿਪਾਸਾ ਬਸੁ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਰਹੀਆਂ।

Indiana Punjabi Cultural Association

Proudly Presents

debi live - 2011

ਰੱਬ ਕਰੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਇਕੋ ਗੱਲ ਅਸੀਂ ਚਾਹੀਏ
ਤੂੰ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਵੈ ਹੋਵੇ ਜਦ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਜਾਈਏ ।

At Madame Walker Theatre

617 Indiana Avenue, INDIANAPOLIS

SATURDAY, MAY 21, 2011 FROM 8 PM-11:30 PM

FOR MORE INFORMATION CALL

Sunny Shergill 317-985-0715

Rana Sidhu 317-755-7501

Mitran Da Dhaba - Terath Singh Atwal
317-989-7274

Tickets - \$50, \$35 and \$25

Tickets available at Indian Grocery Stores

FOLLOWING PEOPLE ARE THE TOP CONTRIBUTORS TO BRING COMMUNITY TOGETHER

Kulwinder Singh Randhawa
Jassi Singh - Indy Honda
Darshan Singh Darar
Desi Bazar
Varinder Sahi
Manjit Singh Nagara
Pama Sidhu Transport
Amber Indian Restaurant
Baldev Thind
Balwinder Khaka

Achharjeet Singh
C.B.I. Truck Repair
Cheema Trucking
Dhillon Trucking
Grewal Automotive
India Palace Restaurant
J.S. Mundi
J.S.R. Trucking
Jaspal Atwal
Jaswinder Singh

Knack Transport
Kuldeep Singh
Mayflower Insurance SCV
Midland Tax & Accounting
Pannu Trucking
Pritpal Singh Ghotra
Randeep Chawla Exceed Ins.

Bob Rohman's **INDY HONDA**
WWW.INDYHONDA.COM

Ranjeet Singh
Singh Truck & Trailer Repair
Sarbjit Randhawa
Singh Construction
Sodhi Transport
Sunny Truck Repair

8455 US 31 SOUTH
(US 31 & STOP 12 RD)
INDIANAPOLIS, IN 46227
OFF 317-887-0800
CELL 317-444-9772

ਸੰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁਰਾਲੇਵਾਲਿਆਂ ਦੀ 61ਵੀਂ ਬਰਸੀ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੱਦਾ

ਜਿਨਾ ਸਾਸਿ ਗਿਰਾਸਿ ਨਾ ਵਿਸਰੈ ਹਰਿ ਨਾਮਾਂ ਮਨਿ ਮੰਤ੍ਰੁ॥ ਧੰਨੁ ਸਿ ਸੇਈ ਨਾਨਕਾ ਪੂਰਨੁ ਸੋਈ ਸੰਤੁ॥

ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿਚ ਸੰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁਰਾਲੇਵਾਲੇ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਅਦੁੱਤੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਹੋਏ ਹਨ, ਜੋ ਦੈਵੀ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਅਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਦੀ ਮੂਰਤ ਸਨ। ਗੁਰਮਤਿ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਲਹਿਰ ਚਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਫੁਲਵਾੜੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੁਬਾਣਾ ਬਰਾਦਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਸਦਕਾ ਹੀ ਅੱਜ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਉਜਵਲ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆਨਾ

ਵਲੋਂ

ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆਨਾ

10005 Colorado Street Crown Point IN 46307, Ph: 219-793-9446

ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ

ਸੰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁਰਾਲੇਵਾਲਿਆਂ ਦੀ 61ਵੀਂ ਬਰਸੀ ਪੂਰਨ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਆਰੰਭ ਸ਼੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ

10 ਜੂਨ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ 9.30 ਵਜੇ ਸਵੇਰੇ

11 ਜੂਨ ਸਨਿਚਰਵਾਰ: ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ

ਸ਼ਾਮ 7:30 ਤੋਂ 8:30 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਭਾਈ ਮੋਹਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲਿਆਂ ਵਲੋਂ

ਸਮਾਪਤੀ ਅਤੇ ਭੋਗ

12 ਜੂਨ ਐਤਵਾਰ 10.00 ਵਜੇ ਸਵੇਰੇ

ਉਪਰੰਤ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ

ਰਾਗੀ ਜਥੇ

ਭਾਈ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਾਲੇ (ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ)
ਭਾਈ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੱਬਲਪੁਰ ਵਾਲੇ, ਭਾਈ ਮੋਹਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਿੱਲੀਵਾਲੇ
ਭਾਈ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ (ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ, ਸਾਊਥਬੈਂਡ)
ਭਾਈ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਊਥਬੈਂਡ, ਇੰਡੀਆਨਾ,
ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ

ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਲੋਂ 12 ਜੂਨ 2011 ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਇਹ ਛੇਵਾਂ ਮੇਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਐਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਧੰਨਵਾਦੀ ਬਣਾਓ ਜੀ।

ਸੰਗਤ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ

ਪ੍ਰਿਥਪਾਲ ਸਿੰਘ ਘੋਤੜਾ:765-714-2699, ਪਾਲ ਖਲੀਲ:269-861-1800, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂ:317-362-5843, ਕਿਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਵਾ:574-320-3242, ਇੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ:219-741-2119, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿਲਜੀਆਂ:708-205-5235, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂ:219-670-7289, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਭਗਤਾਣਾ:219-210-0052, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਟਾਂਡਾ:219-775-5903, ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ: 219-484-9403, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਮਿਆਣੀ:219-588-1817, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੈਂਡੀ:219-617--5641, ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ ਭੀਵਾਲ:219-613-1011, ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪੇਲੀਆ:219-218-2042, ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਚੱਕਭਾਮੂ:219-828-8410

ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਡਾਲਾ), ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੰਗਲੀ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਘੋਤੜਾ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂ, ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ, ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਡਿਪਟੀ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ, ਓਂਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਨਪਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਹੈਪੀ, ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਗਿਆਣਾ, ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਅਵਾਨ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਪਾਲੀਆ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੰਟੀ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸਲੇਮਪੁਰ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੇਲੀਆ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ (ਤਲਵੰਡੀ ਕੂਕਿਆਂ), ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜ, ਜੇ ਐਂਡ ਬੀ ਬੁਦਰਜ਼